

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนสฤทธิเดชจังหวัดจันทบุรี
อาจารย์พิเศษประจำ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. อาจารย์พรโชค อู่สมบูรณ์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. อาจารย์กฤตชัย โยมญาติ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ
จังหวัดจันทบุรี
4. ดร.นงนุช อสัมภินวงศ์ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี
5. อาจารย์สำเนา ธรรมสุภาพงศ์ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
การวิเคราะห์ข้อมูล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 6 แสดงคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความสอดคล้องระหว่างข้อแบบทดสอบ กับเนื้อหา

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
4	0	+1	+1	0	+1	3	0.60
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	+1	+1	+1	+1	0	4	.80
8	+1	+1	+1	0	+1	4	.80
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12	+1	+1	+1	+1	-1	3	.60
13	0	+1	0	+1	+1	3	.60
14	-1	+1	+1	+1	+1	3	.60
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16	+1	+1	0	+1	0	3	.60
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
19	+1	+1	0	+1	0	3	.60
20	0	+1	+1	+1	+1	4	.80
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
22	+1	+1	+1	+1	0	4	.80
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
24	+1	+1	-1	+1	+1	3	.60
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
26	+1	0	0	+1	+1	3	.60
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
28	+1	+1	+1	0	0	3	.60
29	+1	+1	+1	+1	0	4	.80
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
34	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60
35	0	0	+1	+1	+1	3	.60
36	+1	+1	+1	+1	-1	3	.60
37	+1	-1	+1	+1	+1	3	.60
38	+1	+1	+1	+1	0	4	.80
39	+1	+1	0	+1	+1	4	.80
40	+1	0	+1	+1	+1	4	.80

ตาราง 7 แสดงค่า p ค่า q และค่า pq ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน
วรรณกรรมไทย

ข้อ	ตอบถูก	p	q	pq	ข้อ	ตอบถูก	p	q	pq
1	17	.57	.43	.25	21	12	.40	.60	.24
2	14	.47	.53	.25	22	13	.43	.57	.25
3	8	.27	.73	.20	23	11	.37	.63	.23
4	18	.60	.40	.24	24	13	.43	.57	.25
5	21	.70	.30	.21	25	16	.53	.47	.25
6	18	.60	.40	.24	26	17	.57	.43	.25
7	12	.40	.60	.24	27	13	.43	.57	.25
8	16	.53	.47	.25	28	13	.43	.57	.25
9	20	.67	.33	.22	29	16	.53	.47	.25
10	15	.50	.50	.25	30	15	.50	.50	.25
11	14	.47	.53	.25	31	14	.47	.53	.25
12	17	.57	.43	.25	32	14	.47	.53	.25
13	15	.50	.50	.25	33	17	.57	.43	.25
14	10	.33	.67	.22	34	14	.47	.53	.25
15	14	.47	.53	.25	35	13	.43	.57	.25
16	12	.40	.60	.24	36	13	.43	.57	.25
17	8	.27	.73	.20	37	15	.50	.50	.25
18	15	.50	.50	.25	38	12	.40	.60	.24
19	15	.50	.50	.25	39	10	.33	.77	.22
20	16	.53	.47	.25	40	10	.33	.77	.22
รวม pq = 9.66									

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจวรรณกรรมไทย

ข้อ	สูง	ต่ำ	r	ข้อ	สูง	ต่ำ	r
1	12	5	.47	21	8	4	.27
2	12	2	.67	22	11	2	.60
3	8	0	.53	23	8	3	.33
4	12	6	.40	24	10	3	.47
5	13	8	.33	25	12	4	.53
6	14	4	.67	26	12	5	.47
7	8	4	.27	27	9	4	.33
8	10	6	.24	28	8	5	.20
9	12	8	.24	29	12	4	.53
10	10	5	.33	30	13	2	.73
11	10	4	.40	31	10	4	.40
12	11	6	.33	32	11	3	.53
13	10	5	.33	33	13	4	.60
14	8	2	.40	34	10	4	.40
15	9	5	.27	35	12	1	.27
16	10	2	.53	36	9	4	.33
17	6	2	.27	37	12	3	.60
18	12	3	.60	38	10	2	.53
19	10	5	.33	39	7	3	.27
20	10	6	.27	40	9	1	.53

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถสามารถในการอ่านวรรณกรรมไทย .91

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คนที่	คะแนนหลังเรียน
1	29	1	32
2	23	2	28
3	27	3	31
4	26	4	32
5	23	5	29
6	24	6	28
7	24	7	30
8	23	8	30
9	24	9	29
10	24	10	29
11	22	11	27
12	26	12	30
13	25	13	30
14	24	14	29
15	24	15	29
16	25	16	30
17	26	17	32
18	27	18	31
19	26	19	30
20	26	20	32
21	25	21	30
22	30	22	34
23	24	23	31
24	24	24	29
25	22	25	29
26	27	26	31
27	25	27	31

ตาราง 9 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คนที่	คะแนนหลังเรียน
28	25	28	30
29	26	29	31
30	30	30	33
$\sum X = 756$		$\sum X = 907$	
$\bar{X} = 25.20$		$\bar{X} = 30.23$	

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนกลุ่มทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง (D)	ผลต่าง ² (D ²)
1	29	32	3	9
2	23	28	5	25
3	27	31	4	16
4	26	32	6	36
5	23	29	6	36
6	24	28	4	16
7	24	30	6	36
8	23	30	7	49
9	24	29	5	25
10	24	29	5	25
11	22	27	5	25
12	26	30	4	16
13	25	30	5	25
14	24	29	5	25
15	24	29	5	25
16	25	30	5	25
17	26	32	6	36
18	27	31	4	16
19	26	30	4	16
20	26	32	6	36
21	25	30	5	25
22	30	34	4	16
23	24	31	7	49
24	24	29	5	25
25	22	29	7	49
26	27	31	4	16

ตาราง 10 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มทดลอง			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง (D)	ผลต่าง ² (D ²)
27	25	31	6	36
28	25	30	5	25
29	26	31	5	25
30	30	33	3	9
	$\sum X = 756$ $\bar{X} = 25.20$	$\sum X = 907$ $\bar{X} = 30.23$	$\sum D = 151$ $\bar{X} = 5.03$	$(\sum D)^2 = 793$ $\bar{X} = 26.43$

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คนที่	คะแนนหลังเรียน
1	27	1	31
2	24	2	26
3	28	3	30
4	27	4	30
5	24	5	27
6	25	6	27
7	25	7	28
8	24	8	28
9	25	9	28
10	25	10	28
11	23	11	25
12	26	12	29
13	26	13	29
14	25	14	28
15	25	15	28
16	26	16	29
17	26	17	28
18	27	18	30
19	26	19	29
20	26	20	28
21	26	21	29
22	29	22	32
23	25	23	29
24	25	24	28
25	24	25	27
26	27	26	30
27	26	27	30

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 11 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คนที่	คะแนนหลังเรียน
28	26	28	30
29	27	29	30
30	29	30	32
$\sum X = 774$		$\sum X = 863$	
$\bar{X} = 25.80$		$\bar{X} = 28.77$	

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน

คนที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง (D)	ผลต่าง ² (D ²)
1	27	31	4	16
2	24	26	2	4
3	28	30	2	4
4	27	30	3	9
5	24	27	3	9
6	25	27	2	4
7	25	28	3	9
8	24	28	4	16
9	25	28	3	9
10	25	28	3	9
11	23	25	2	4
12	26	29	3	9
13	26	29	3	9
14	25	28	3	9
15	25	28	3	9
16	26	29	3	9
17	26	28	2	4
18	27	30	3	9
19	26	29	3	9
20	26	28	2	4
21	26	29	3	9
22	29	32	3	9
23	25	29	4	16
24	25	28	3	9
25	24	27	3	9
26	27	30	3	9

ตาราง 12 (ต่อ)

คนที่	กลุ่มควบคุม			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง (D)	ผลต่าง ² (D ²)
27	26	30	4	16
28	26	30	4	16
29	27	30	3	9
30	29	32	3	9
	$\sum X = 774$ $\bar{X} = 20.80$	$\sum X = 863$ $\bar{X} = 28.77$	$\sum D = 89$ $\bar{X} = 2.97$	$(\sum D)^2 = 275$ $\bar{X} = 9.17$

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ง
แผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

รหัสวิชา ท 30201 ชื่อรายวิชา ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ปฐมนิเทศ การอ่านเพื่อเข้าใจวรรณกรรมไทย
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 เข้าใจ จับประเด็นสำคัญ เรื่องที่อ่านได้
- 2.2 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 บอกวิธีและขั้นตอนของการอ่านแบบปฏิบัติการได้
- 3.2 อ่านวรรณกรรมได้ตามลำดับขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการ

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 วิธีและขั้นตอนของการอ่านแบบปฏิบัติการ
- 4.2 วรรณกรรมที่นักเรียนสนใจ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

- 5.1 ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (15 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเล่าเรื่องที่ครูอ่านมา คือเรื่อง ไครเอาเนยแข็งของฉันไปให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งให้ครูรูปเล่มหนังสือ แล้วให้นักเรียน 2 - 3 คน เล่าเรื่องหนังสือที่ตนอ่านมา หลังจากนั้นสนทนากันเรื่องปัญหาของการไม่ชอบอ่านหนังสือของนักเรียน แล้วช่วยกันสรุปปัญหาการอ่าน พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการ

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 นาที)

5.2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 - 5 คน แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิธีแก้ปัญหาการอ่าน ใช้เวลาประมาณ 15 นาที ครูสรุปและแนะนำวิธีการอ่านแบบปฏิบัติการ อธิบายขั้นตอนของการอ่านแบบปฏิบัติการ

5.2.2 ให้นักเรียนเลือกหนังสือจากมุมหนังสือของห้องมาอ่าน เป็นเวลา 15 นาที แล้วให้บันทึกการอ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้ ประมาณ 5 นาที

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 ครูสุ่มนักเรียนนำเสนอบันทึกการอ่านหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์

5.3.2 เมื่อนำเสนอแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของการอ่านด้วยวิธีปฏิบัติการ ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูสอนบทเรียนสั้นเรื่องแนวทางการอ่านวรรณกรรม หลังจากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่านว่านักเรียนจะเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองการอ่านอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนบันทึกลงในตารางปฏิบัติงานของตน

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 ครูให้นักเรียนอ่านวรรณกรรมที่เตรียมมาคนละ 1 เรื่อง

5.2.2 เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ให้ปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างต่อเนื่อง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 ครูสุ่มนักเรียนนำเสนอผลงาน โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น

5.3.2 ครูให้นักเรียนแสดงร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้ และร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ในชั่วโมงต่อไป

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

หนังสือในห้องเรียน หนังสือจากห้องสมุด

7. การวัดผลและประเมินผล

7.1 วิธีการวัด

7.1.1 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.2 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ

กระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการ หมายถึง การอ่านซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานมาจากองค์ประกอบ 5 ด้านคือ

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกหนังสือตามความสนใจ
2. ได้ทำกิจกรรมตอบสนองการอ่านโดยไม่บังคับ
3. ได้อภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน กับครูและเพื่อน
4. มีกำหนดเวลาที่ใช้แต่ละขั้นตอน
5. มีการดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้

กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการอ่านพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือที่น่าสนใจ ครูจะสอนบทเรียนสั้น ๆ และให้นักเรียนวางแผนการเรียนล่วงหน้า

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

ในขั้นนี้จะแบ่งเวลาเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่นักเรียนอ่านหนังสือที่เลือกเอง และช่วงที่ทำกิจกรรมตอบสนองการอ่าน ซึ่งมี 2 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมบันทึกการอ่าน หรือกิจกรรมการอภิปราย โดยขณะที่ทำกิจกรรมครูจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเสมอ

ขั้นที่ 3 ขั้นขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

ขั้นนี้ เป็นขั้นที่นักเรียนจะนำเสนอผลงานจากการเลือกทำกิจกรรมในช่วงที่ 2 โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสมัครใจ ในช่วงท้ายชั่วโมงครูจะให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำไปและร่วมกันวางแผนการเรียนในวันต่อไปด้วย

ครูและนักเรียนจะมาอภิปรายร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อเรื่องที่นักเรียนอ่าน ในลักษณะสรุปความคิดเห็นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่าน

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความ ถูกต้องของ เนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

รหัสวิชา ท 30201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การอ่านวรรณกรรม (เรื่องสั้น)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

2.2 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 อ่านจับใจความ ตีความ แปลความและขยายความ

3.2 มีมารยาทในการอ่าน

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ความหมาย ลักษณะ องค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น

4.2 จับใจความ ตีความ แปลความเรื่องสั้น

4.3 มารยาทในการอ่าน

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเล่าเรื่องที่ครูอ่านมา คือเรื่อง เขียดขาห้า ของ ลาวคำหอม หรือ คำสิงห์ ศรีนอก ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นหนังสือดีในรอบร้อยปีให้นักเรียนฟัง จากนั้นครูบอกเหตุผลที่ครูชอบเรื่องนี้เพราะเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นความจริงในสังคมชนบทสมัยก่อนที่ขาดความเจริญทั้งทางการศึกษาและการแพทย์ เนื้อเรื่องสะท้อนชะตากรรมของมนุษย์อันเจ็บร้าว

ได้อย่างลุ่มลึก ใช้ภาษา ดูเหมือนเรียบง่าย แต่ท้าทายความคิดผู้อ่าน แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่เขียนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 และปัจจุบันสังคมชนบทไทยไม่ได้อยู่ในสภาพดังกล่าวถึงแต่ความดีเด่นด้านเนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการประพันธ์ ตลอดจนปมปัญหาในเรื่องก็ยังสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านอยู่ ครูสอนบทเรียนสั้นเรื่องความหมายและลักษณะ องค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น โดยมีแผนภูมิและใบความรู้ประกอบ

5.2 ขั้นตอนการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านเรื่องสั้นที่สนใจ ที่ยืมมาจากห้องสมุด โดยจะอ่านตามลำพังหรืออ่านร่วมกับเพื่อนในกลุ่มย่อย ก็ได้ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือหรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความเรื่องสั้นอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูสอนบทเรียนสั้นเรื่องแนวทางการอ่านเรื่องสั้น ซึ่งมีหลายประเภท หลังจากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการอ่านว่านักเรียนจะเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองการอ่านอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนบันทึกลงในตารางปฏิบัติงานของตน

5.2 ชั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นที่เตรียมมาคนละ 1 เรื่อง

5.2.2 เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ให้ปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงาน ที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความเรื่องสั้นอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

- 6.1 ใบความรู้เรื่องความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบของเรื่องสั้น
- 6.2 ใบความรู้เรื่องแนวทางการอ่านเรื่องสั้น
- 6.3 ห้องสมุด

7. การวัดผลและประเมินผล

- 7.1 วิธีวัด
 - 7.1.1 สังเกตพฤติกรรม
 - 7.1.2 ประเมินการปฏิบัติงาน
 - 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน
- 7.2 เครื่องมือวัด
 - 7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน
 - 7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน
- 7.3 เกณฑ์การวัด
 - ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ เรื่องสั้น

ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น

เรื่องสั้น หมายถึง เรื่องที่มีจำนวนคำในเนื้อเรื่องประมาณ 1,000 - 10,000 คำ ซึ่งใช้เวลาในการอ่านไม่มากนัก คือ ประมาณ 5 - 50 นาที เรื่องสั้นต้องมีโครงเรื่องเดียว ไม่มีความซับซ้อน มีเหตุการณ์เดียว มีจุดมุ่งหมายเดียว มีผลอย่างเดียว ตัวละครที่มีบทบาทในเรื่องมีเพียง 2 - 3 ตัว ใช้เวลาในการดำเนินเรื่องน้อย ฉากและบรรยากาศของเรื่องต้องมีความสมจริงสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง บทสนทนา ต้องมีความกระชับ ประหยัดคำ การกระทำของตัวละครจะมุ่งไปสู่จุดสูงสุด

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นประกอบด้วย แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ

1. แก่นเรื่อง คือ แนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่องและผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ เนื่องจากเรื่องสั้นมีขนาดจำกัด จึงมีแก่นเรื่องเพียงแก่นเรื่องเดียว หรือแนวคิดเพียงประการเดียว

2. โครงเรื่อง คือ แก่นโครงเรื่องของผู้แต่งกำหนดไว้ก่อนว่าจะแต่งเรื่องไปทำนองใด จึงจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องอย่างตื่นเต้น และกระหายใคร่รู้ไปได้ ตลอดทั้งเรื่อง โครงเรื่องต้องมีการเปิดเรื่อง การผูกปม คลายปม การหน่วงเรื่อง กลวิธีการต่างๆ ไม่สลับซับซ้อน มีเพียงโครงเรื่องเดียว

3. ตัวละคร โดยทั่วไปตัวละครในเรื่องสั้นมีน้อยตัว มีตัวละครเอกเพียงหนึ่งหรือสองตัว และตัวละครประกอบเพียง 2 - 3 ตัวเท่านั้น

4. บทสนทนา คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน ซึ่งบทสนทนาจะช่วยสะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละคร หรือสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เป็นไปตามธรรมชาติ ผู้แต่งควรใช้บทสนทนาอย่างประหยัดและให้ตรงประเด็นของเรื่อง เพราะบทสนทนาจะช่วยให้เรื่องคืบหน้าไปได้โดยไม่ต้องมาบรรยายให้ยืดยาว

5. ฉาก และบรรยากาศ คือสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง รวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อมเหตุการณ์นั้นๆ ฉากในเรื่องสั้นควรมีฉากเดียว เรื่องสั้นที่ต้องมีฉากและบรรยากาศที่สมจริง และที่สำคัญคือ ทั้งสองสิ่งจะต้องสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องด้วย โดยทั่วไปผู้แต่งจะถือว่าบรรยากาศเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของฉาก เพราะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของเรื่องสั้น

การแบ่งประเภทของเรื่องสั้นแบ่งได้หลายประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่งแต่ในที่นี้จะใช้เกณฑ์การแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่ง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

1. เรื่องสั้นแนวประเทืองอารมณ์ หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงใจเป็นหลักสำคัญ
2. เรื่องสั้นแนวประเทืองปัญญา หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิดหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นไปของชีวิตและสังคม

เรื่องสั้น เขียดขาดำ

เขียดขาดำ

แดดกล้าแรงแรงเหมือนจจะแผดเผาทุกชีวิตบนทุ่งกว้างให้ไหม้มอดจนสิ้นซาก สะแบงหลวงกับพะยอมยืนโดดเด่น ทิ้งใบแก่สีเหลืองคล้ำร้อนลงดินเป็นครั้งคราว เขาหย่อนกายลงตรงโคนไม้ด้วยท่าทางที่เหนื่อยอ่อน เสื้อสีครามคล้ำเปื้อกขึ้นไปด้วยหยาดเหงื่อ รอบตัวมีแต่ความอ้างว้าง แห้งแล้งเขาเพ่งมองกลุ่มหญ้าหม่นและฟางฟอยที่ปลิวอ่อน หมุนเป็นลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า นอกจากหญ้าและฟางมันยังหอบเอาดินสีน้ำตาลลอยฟุ้งจนมือมัวไปหมด มันเป็นลมหัวกุดหรือที่บางคนเรียกลมหัวด้วนเขารู้สึกหวาดขึ้นมาทันทีเมื่อคิดได้ว่าลมที่พัดตึง ๆ อยู่ นั้น ผู้ใหญ่เคยบอกว่ามันเป็นเครื่องหมายของความแห้งแล้ง ความอดอยาก ความวิบัติ และความตาย เมื่อคิดถึงตรงนี้เขารู้สึกกระวนกระวายอยากจะให้ถึงบ้านที่มองเห็นยอดไม้เรียวยืนลับ ๆ อยู่เบื้องหน้า แต่ก็ถึงเวลาที่เขาคงเดินต่อ เพราะเมื่อครู่นี้เองก่อนจะถึงร่มไม้ เขารู้สึกหิวอึดตามัว ซึ่งเขารู้ว่ากำลังจะเมาแดดและเป็นลม เขามองคุฝ่าเท้าที่พองเพราะความร้อนไหม้ของพื้นทรายแล้วรู้สึกโกรธขึ้นมาอย่างบอกไม่ถูก โกรธดินฟ้าอากาศซึ่งช่างมีแต่ความทารุณไม่จบสิ้น เช้านี้มันยังหนาวเหน็บจนถึงกระดูก แต่ขณะนี้กลับร้อนจนรู้สึกว่าจะแตกออกเป็นเสี่ยงเมื่อคิดถึงความเยือกเย็นยามเช้าตรู่ ก็ยังคิดถึงลูกน้อยมากขึ้น

เช้านี้เองเขากับลูกเล็ก ๆ สองคนพากันออกไปหาเขียดเพื่ออาหารมื้อเช้าที่ทุ่งนาข้างบ้าน อากาศแสนหนาว ลูกน้อยทั้งสองกางสั้นกัก ๆ ขณะที่ก้มมองหาตาเขียดซึ่งซ่อนอยู่ตามรอยแตกกระแหงของผืนนาทุกครั้งที่มีมองเห็นตาใสในหลืบลึก ลูกน้อยจะเรียกเขาเสียงดัง

“พ่อ นี้อีกตัว”

“พ่อ หลับนี้มีสอง เขียดขาดำเสียด้วย เร็วหน่อยซิพ่อ”

เขาจะกะโผลกกะเผลกไปตามเสียงเรียก ไข้อบงครอยระแหง บางตัวเขาจับมันได้ทันที แต่มีบางตัวพอเริ่มงัดดินมันก็กระโดดแผ้วไป เป็นหน้าที่ของลูกที่จะไล่ตะครุบ บางตัวก็ทัน บางตัวก็กระโดดลงไป หลับดินใหม่ทำให้เขาต้องตามไปงครอยระแหงนั้นอีกบางครั้งถ้าโชคดี นอกจากจะได้เขียดยังพบหอยกาบ หอยจับแฉงที่หมกตัวรอฝน ซึ่งเขาก็เก็บมันไป แดงเริ่มอุ่นและได้เขียดมากพอสำหรับกับข้าวมือเช้าแล้ว เสียงผู้ใหญ่บ้านเคาะกระแจะเรียกประชุมดั่งแว่วมาจากในบ้าน เมื่อคิดถึงตรงนี้เขารู้สึกโกรธตัวเองขึ้นมาอีกอย่างบอกไม่ถูก เพราะถ้าหากว่าเขากลับบ้านเสียแต่ตอนนั้น ลูกน้อยที่น่าสงสารก็คงไม่เจ็บ มันเป็นหีบสุดท้ายแท้ๆ ในทันทีที่เขางัดดิน แดงกระจายเขียดคาคำโตเต็มทีขนาดหัวแม่มือกระโดดแผ้วผ่านหน้าลูกชายคนกลางไป เด็กน้อยไล่ตามไปห้าหกวา เขียดจึงกระโดดหลบลงในรอยเท้าควาย ลูกน้อยของเขาด้วงมือตามหมายจะจับเท่านั้นเองเขาก็ตะลึงแทบสิ้นสติ เมื่อได้ยินลูกน้อยร้องเสียงลั่น

“พ่อ งู กัดมือ” งูเห่าแม่แม่เบ๊ยงูฟ้อๆ ได้สติเขากระโจนใช้ค้ำจอบหวดไปเต็มแรง สามครั้งงูร้ายก็หางสั้นดิกๆ เขาหอบลูกน้อยพร้อมกับครุเขียดกลับเข้าบ้าน และไม่ลืมบอกให้ลูกอีกคนลากงูไปด้วย

ลูกของเขาร้องไห้และครางเบาๆ ตลอดทาง มือของเด็กคบที่หน้าอกบอกว่าหายใจไม่ออกเมื่อถึงบ้านทุกสิ่งโกลาหลไปหมด วิ่งหาหมอน้ำมนต์ หมอยากลางบ้าน เท้าที่คิดซื้อได้

“เอาเขียดมาสับปิดที่แผล” เพื่อนบ้านคนหนึ่งร้องบอก

“บั้งดับงูให้มันกิน” อีกคนตะโกนเสียงดัง เขาวิ่งไปที่ซากรู ผ้าท้องหาดับ ในขณะที่เมียของเขาเฝ้าแต่นั่งร้องไห้ ยิ่งสายคนก็ยิ่งมาก เพื่อนบ้านที่ประชุมอยู่บ้านผู้ใหญ่เมื่อทราบข่าวก็แตกฮือมาสมทบ และในขณะที่เดียวกันเขาก็ตกใจแทบเป็นบ้า เมื่อเพื่อนบ้านบอกว่าเขาต้องไปอำเภอนี้เพราะผู้ใหญ่บ้านชี้แจงว่า วันนี้เป็นวันที่ทางการจะจ่ายเงินให้กับคนมีลูกตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป และเขาก็เป็นคนหนึ่งที่มีลูกครบห้าคนพอดี

“จะไปได้อย่างไร? ลูกจะตายแน่ๆ อยู่ไม่เห็นรี?” เขาพูดอย่างเจ็บแค้น

“มันจะเป็นอะไรไปวะ? มดหม้อออกมากมาย ต่างก็เคยรักษาकिनบ้านกินเมืองมาแล้วทั้งนั้น”

“ไปซีอ้ายบ้า คั้งสองร้อยบาทเทียวนะ เกิดมามึงเคยมีรี? เงินสองร้อยนะ”

“พูดมันเสียเถอะ” อีกคนพูด “ถ้ามันเกิดมีอันเป็นถึงล้มถึงตายก็เลยจะชวดเท่านั้นเอง”

“ไม่ไป ไม่ไป” เขาเอ็ดตะโร “ลูกนอนหายใจปะหงับๆ อยู่ยังจะมาบอกให้ไป วันอื่นมันทำไมไม่จ่าย? จริง เงินสองร้อยบาทแต่เกิดมาก็ไม่เคยมี แต่กูไม่ไป ข้าไม่ไป”

“ตระวาง” อีกคนหนึ่งพูด “ถ้าไม่ไปมันก็ตระวางเท่านั้นเอง มีหรือจะขัดเจ้าชดานาย เขาให้ต้องเอา ไม่เอาที่ตระวาง”

เขารู้สึกใจเสียบ้างเมื่อได้ยินคำว่าตารางบ่อยๆ แต่ก็ยังตั้งใจพูด

“ตารางตารางที่ไหน ก็บอกไม่เอา ไม่เอา ลูกจะตายทุกคนจะทิ้งไปได้ยังง่าย ?” เขาขึ้นเสียง “ไม่ไป ไม่ไป” เขาย้ำอีก

“ไปเสีย อย่าขัดขวางการเขา เราเป็นราษฎร” หันไปก็พบผู้ใหญ่บ้านยืนหน้าขริม อยู่ข้างๆ เสียงเขาแหบแห้งลงทันที

“ถ้าไม่ไป โทษถึงตารางจริงหรือ ?” เขาถาม

“แน่นอน” ผู้ใหญ่บ้านพูดจิงจัง “บางทีถึงจำตลอดชีวิต”

เท่านั้นเอง เขาก็ต้องชมซานไปอำเภอเหมือนคนบ้า ฝากลูกน้อยกับหมอน้ำมนต์ และเพื่อนบ้าน แล้วผลุงลงเรือนไป ถึงอำเภอเขาเมื่อพระจวนจะพล พบกับเพื่อนบ้านที่มาเอาเงิน เช่นเดียวกับเขานั่งเป็นกลุ่ม เพื่อนบ้านชี้ให้เขาไปที่โต๊ะปลัดอำเภอเก่าๆ คนหนึ่ง จึงผลุนผลันเข้าไป

“ผมนายนาค นางาม ครับ มาขอเอาเงินค่ามีลูกมาก”

ปลัดอำเภอเงยหน้าทีอวบอูมขึ้นมองเขาซ้ำๆ จ้องอยู่ครู่หนึ่งแล้วพูดเสียงหนัก “อ้ายบ้า คนกำลังทำงาน ไม่มีตารี ? ไป ไปรอข้างนอก”

“เออ นาย ลูกผมกำลังจะตาย” แต่แล้วเขาก็ชะงักโดยเร็ว เมื่อคิดว่าเขาไม่ควรพูดคำนี้ เพราะบางทีเจ้านายเกิดสงสัยว่าลูกเขาจะตายจะลำบาก ปลัดอำเภอคนนั้นก็หันหน้าเขียนอะไร ขยุกขยิกต่อไปอีก นาคเดินออกมาสมทบเพื่อนข้างนอกอย่างเงื่องหงอย เกิดเป็นราษฎรชวานา นี่ช่วงมีแต่กองทุกข์ เขาคิด อดอยากปากหมองที่สุดจะทุกข์อยู่แล้ว หันหน้าไปหาเจ้านายก็มี แต่คำขู่เข็ญ เขารอดต่อไปจนเที่ยง แต่เจ้านายคนนั้นก็ยังเขียนหนังสือต่อไป เหมือนไม่มีพวกเขา ชวานาทั้งหลายซึ่งนั่งรออยู่อย่างกระวนกระวาย ตักครุปลัดจึงลุกขึ้นเดินอาดๆ ออกมาข้างนอก แต่ยังมีเมตตาหันมาบอกสองสามคำ

“เที่ยงแล้ว หยุคพัก บ่ายโมงมาเอา”

นาคกับเพื่อนนั่งรอจนบ่าย ปลัดหน้าตายคนนั้นก็จึงเข้ามา และเรียกพวกเขาให้เข้าไปหา ทุกคนนั่งราบลงที่พื้น เขาเริ่มซักถามต่างๆ ว่าทำยังไงจึงมีลูกมากนั้ เพื่อนบ้านก็ตอบไปงกๆ เงิ่นๆ เรียกเสียงหัวร่ออย่างชอบใจจากหมู่เจ้านายที่หันมาฟังคำตอบอันแสนจะน่าอดสูเหล่านั้น และแล้วก็ถึงเขาจนได้

“คนไหน ? นายนาค นางาม”

“ผมครับ” เขาตอบอ้อมแอ้ม

“เราละ ทำยังไงจึงมีลูกมากมายนั้ ?” หลายคนหัวเราะคิกๆ

“โอย มันทากมันจน นายเอ๊ย” เขาโผล่ออกไปเพราะเหลืออด

“ก็มันมาเกี่ยวอะไรกับยากๆ จนๆ เล่า?” ปลัดชักด้วยน้ำเสียงแสดงความผิดหวัง
ในคำตอบ

“มันจน มันจน ไม่มีเงินจะไปซื้อผ้าห่ม ถึงจะเหม็นสาบเหม็นคาวทั้งปีทั้งชาติก็ได้
ใช้ เมียนั้นแล้วต่างผ้าห่ม ลูกมันก็หั่นไหลมา” แทนเสียงหัวเราะ ทุกคนเงียบกันไปครู่หนึ่ง
เสียงปลัดหน้าตายคนนั้นจึงพิมพ์ๆ ขึ้นอีก

“ป๊ะ อ้ายหมอนี่เอาเมียทำผ้าห่ม”

ลมพัดมาอีกอู๋หนึ่ง สะแบงหลวงและพะยอมทิ้งใบแก่กราวใหญ่ ปรกกายแดดยังเด่น
ระยิบ ลมหัวกุดยังคงพัดอ้ออิงกลางทุ่งโล่งเบื้องหน้า นาคผลจากเงาไม้สูง ฝ่าเปลวแดดร้อน
ยามบ่ายมุ่งตรงไปหมู่บ้าน ไม่นานเขาสวนทางกับเพื่อนบ้านหมู่หนึ่ง

“เฮ้ย ทิดนาค” เสียงนั้นทักมาแต่ไกล ไม่ทันจะตอบอีกคนหนึ่งซึ่งเล่า

“เอ็งโชคดีเหลือเกิน” คนเล่าทำให้เขาใจชื้นมากขึ้น ยิ้มเล็กน้อยก่อนถาม

“โชคดียังไง? โชคดียังไง?” เขาถามอย่างร้อนรน

“ก็เงินสองร้อยเอ็งได้หรือเปล่าเล่า?”

“ได้ซี อยู่นี่” เขาตอบกระเป่า

“โชคดีเหลือเกิน โชคดีเหลือเกินนาคเอ๊ย ถ้าเอ็งเข้าไปอีกวันเดียวก็โชคเงินสองร้อยบาท”

เรื่องสั้น คืบเดือนเพ็ญ ของอุเทน พรหมแดง

คืบเดือนเพ็ญ

กลางดึกสงัด เงาม่างหนึ่งเดินตัดทุ่งมุ่งตรงไปยังบ้านหลักใหญ่ เมื่อเข้าไปใกล้จึงเกาะ
หลบในเงาไม้ค่อยๆ เหนียวตัวข้ามรั้วไม้ระแนงอย่างแผ่วเบาที่สุด ยามนี้คนในบ้านหลับไหลสนิท
ไม่รับรู้ความเคลื่อนไหวใกล้ตัว

เข้ามาในอาณาเขตบ้านได้แล้วจึงย่องย่างไปยังโรงเก็บของขนาดใหญ่ใกล้ตัวบ้าน
ลองขยับประตูโรงเก็บของ มันไม่ได้ล็อกปิด ค่อยเปิดแง้มมันออกเป็นช่องว่างพอให้ผ่านเข้าไปได้
แล้วจึงแทรกร่างสู่ภายใน

แกลลอนหนักอึ้งที่เตรียมมาด้วยในมือถูกเปิดฝา ก่อนของเหลวบรรจุอยู่จะหลังทะลักออกด้วยแรงสาดเท น้ำขึ้นฉุนกลิ่นอาบไปทั่วบริเวณในชั่วพริบตา

คำคืนเจียบสด็จ จันทรไถ่เต็มดวงแขวนเด่นอยู่กลางฟ้า ดาวอ่อนแสงประดับประดาประปรายสายลมคึกคักไกวยอดไม้ไหวเอน นกกลางคืนส่งเสียงโสตอยู่แหว่ๆ ความมืดครอบงำรัตติกาลบริเวณบ้านหลังนั้นและโรงเก็บของยังเดือนสลับก่อนเปลวเพลิงจะลุกโพล่งขึ้นในพลัน!

เงาร่างเดิมริบผลจากจุดเกิดเหตุ ปีนข้ามกำแพงรั้ว วิ่งเหยาะๆ กลับทางเดิม ทิ้งเปลวไฟลุกไหม้โรงเก็บของไว้เบื้องหลัง.....

ก่อนหน้านี้เต่าที่ขี้ก็เป็นคนบ้านนอกคอกนาธรรมดาๆ คนหนึ่ง เป็นคนเฒ่าใจดีขี้มหัวแทบตลอดเวลา พุดจาเสียงดังสนุกสนาน ไม่เคยใส่ใจอะไรมากไปกว่าเรียกสวนไร่นาและปากท้องของตัวเอง แก่อาศัยอยู่ลำพังในบ้านไม้ยกพื้นสูงหลังเล็ก ๆ วัน ๆ ก็เอาแรงกาย ซึ่งยังพอมืออยู่ในแขนขากรำกร้านทุ่มโหมลงไปกับงานนาสวนไร่คดที่ไถ่แข่งแรงกระฉับกระเฉง ผิดจากคนวัยเดียวกันทั่วไป

ทุกเช้าเต่าที่ขี้ตื่นนอนก่อนไก่โห่ นั่งสูบใบจากมวนยาเส้นและสูดอากาศบริสุทธิ์อยู่นอกชานเรือน ท่ามกลางไอหมอกรุ่งสาง ทอดอารมณ์เรื่อยเปื่อยไม่ช้าไม่นานก็ขยับลุกไปหุงหาข้าวปลาสำหรับตัวเอง กับข้าวกับปลาต่างๆ สุกเสร็จสรรพแกลงมือกินดื้อๆ นั่งพักพอข้าวเรียงเม็ดอีตี่ใจหนึ่งจึงลงเรือนแบกเครื่องไม้เครื่องมือมุ่งหน้าสู่ท้องร่องสวนหรือไม้ก็แปลงนาเบื้องหน้า

แกลงกลับเข้าบ้านหลังกลองเพลกระทั่งดึกพักหนึ่งเพื่อจัดการกับมือกลางวัน นอนหลับพักผ่อนอีกงีบแล้วรีบกลับไปสะางงานคั่งค้างคล้อยค่ำโน่นเต่าที่ขี้จึงลากสังขารโรงลากลับเรือนอาบน้ำ กินข้าว แล้วมุดเข้มุ้งนอน

กิจวัตรของชายเฒ่าแทบไม่เคยผิดต่างไปจากนี้นอกจากบางครั้งที่แกลงเวลาไปร้านค้าขายจ่อมจมพุดคุยเฮฮากับเพื่อนบ้าน หรือตั้งวงก๊งเหล้ายามตะวันตกดิน

หลายปีติดต่อกันที่เต่าที่ขี้อยู่ตัวคนเดียวเมียรักของแกซึ่งตัดช่องน้อยแต่พอตัวลาโลกไปก่อนตั้งแต่ลูกชายคนเดียวอายุยังไม่เต็มห้าขวบ จากนั้นมาแกลงเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ของลูกชายผู้เพิ่งเกิดมาคโลกเมื่อแกลงเข้าสู่วัยกลางคนแล้ว ชายเฒ่าเฝ้าพุ่มพริกเลี้ยงดู พยายามชดเชยในสิ่งที่ลูกขาดหายลูกชายเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต เป็นความหวังยิ่งใหญ่สำหรับคนจนยากอย่างแกลงเต่าที่ขี้ฝันเห็นลูกชายได้ร่ำเรียนสูงๆ เป็นเจ้าคนนายคนมีชีวิตที่สุขสบายกว่าแกลง ความลำบากยากเข็ญคาหน้าเข้ามาแกลงไม่เคยปริปากบ่น กัดฟันสู้เลี้ยงดูลูกชายมาอย่างดีที่สุดเท่าที่พึ่งทำได้

ลูกชายคนเดียวไม่ทำให้ผิดหวัง เขาเป็นเด็กดีไม่เสเพลเกรอย่างลูกชายบ้านอื่นบางคน ตั้งหน้าตั้งตาเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร วันลูกกล้าไปศึกษาต่อยังกรุงไกลแกลงมั่งทั้งน้ำตา ไม่คิดนึกถึงแม้หนักห้วงเพียงใด มองเห็นทางสว่างามทอดรอลูกอยู่

ไม่นานเกินรอลูกชายหอบปริญญามาฝากแก่สำเร็จ น้ำตาปีติเอ่อท่วมเป่าตาชรา สองพ่อลูกโอบกอดกัน ปรากฏตาเปี่ยมสุขสมหวัง

แกเองที่ขอร้องให้ลูกชายทำงานทำการเสียที่เมืองกรุงเลย ชีวิตที่นั่นย่อมดีกว่าอยู่กับท้องไร่ท้องนา ชายเฒ่าไม่อยากเห็นลูกมาเกลือกกล้วยดินโคลน แม้เขาพร่ำบอกว่าอยากกลับมาอยู่ดูแลแก่ก็ไม่ยินยอม แกว่าแกเอาตัวรอดได้ ไม่มีสิ่งใดต้องเป็นห่วงเป็นใย แกยังแข็งแรง สมบูรณ์สูงชันงานงานสวนได้อีกนาน แกจะเป็นสุขยิ่งหากเห็นลูกมีชีวิตที่สุขสบายอยู่ในที่ที่ควรอยู่

ลูกชายทำตามประสงค์ของผู้เป็นพ่อ เขาเริ่มลงหลักปักฐานในเมืองกรุง แต่ก็หาเวลามาเยี่ยมเยียนพ่อผู้ชราบ่อยครั้ง

ชีวิตโดดเดี่ยวของเฒ่าเที่ยงดำเนินต่อไปกลางดึกแค้นอนนึ่งถึงลูกชาย แม้คิดถึงแต่เปี่ยมสุขที่เห็นเขาได้ดี มีการทำงานมั่นคงแคงจะนอนหลับฝันดีต่อไปเฉกเช่นคำคืนที่ผ่านๆ มา หากข่าวร้ายจะไม่ถูกสายลมร้อนพัดหอบมา.....

มีข่าวคราวของลูกชายจากในกรุงมาถึงแก เขาจากแกไปอีกคนเสียแล้วอย่างไม่คาดฝัน ว่ากันว่าเข้าล้มพับจบชีวิตจมกองเลือดขณะอุดมการณ์ดิงามปะทะกับอำนาจมืด พายุฤดูโหดในฤดูร้อนปีนั้นกวาดวิญญาณนักร้อยนับพันดวงแตกสลาย

นับแต่นั้น เฒ่าเที่ยงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นคนละคน.....

จากคนไม่เคยสนใจเหตุบ้านการเมือง เฒ่าเที่ยงแปรเปลี่ยนเป็นตรงกันข้าม แกมักจ่อมเฝ้าหน้าโทรทัศน์เครื่องเล็กๆ ติดตามข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมือง ทุกๆ สามสี่วันเจ้าของร้านค้าใกล้บ้านจะขับรถกระบะเก่าๆ ไปขนซื้อข้าวของมาขายอุดมการณ์บางอย่างย่อมถูกหล่อหลอมเป็นรูปเป็นร่างในจิตใจ อีกอย่างเขาดำรงอยู่ในเมืองใหญ่รับรู้ข่าวสารความเป็นไปทุกอย่างได้ดี เมื่อพายุใหญ่กลางฤดูร้อนก่อตัว เขาก็ไม่รีรอจะโหมกลาเข้าสู่

บัดนี้ เฒ่าเที่ยงสัมผัสได้แล้วว่าสิ่งสิ่งนั้นมีความสำคัญจริง ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอย่างที่คิด แกเองก็เป็นคนเล็กๆ คนหนึ่งที่มีส่วนทำให้อุดมการณ์ยิ่งใหญ่ตระหง่านงาม แกต้องลงมือทำเท่าที่ กำลังจะอำนวยเพราะผลสุดท้ายสิ่งยิ่งใหญ่จะกลับมาแผ่คลุมชีวิตทุกชีวิต นำมาซึ่งความเจริญเท่าเทียมอย่างที่ทุกคนเชื่อมั่น

เพียงแต่แกจะไม่นิ่งเฉย หันมานำพาเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นใกล้ตัว ทำสิ่งที่ควรทำเยี่ยงผู้มีสำนึกดี แม้จะทำได้เล็กน้อย แต่นั่นก็มากมายนักแล้วสำหรับคนอย่างแก เฒ่าเที่ยงเชื่อว่าหากลูกชายล่วงรู้ได้เขาต้องภาคภูมิใจในความนึกคิดนี้ของแก มากกว่าจะเห็นผู้เป็นพ่อเอาแต่รำให้พุ่มพ่ายกับการจากไปอย่างเสียดสีของเขา

แต่่าเที่ยงมักปรากฏตัวที่ร้านค้าของหมู่บ้านเป็นประจำ พาร่างในชุดกางเกงขาถักย้วย เปลือยท่อนบนก้านนิบๆ มาทรุดนั่งลงบนโต๊ะไม้ในร้านร้องสั่งเครื่องดื่มจำพวกโอเลี้ยงโอยัวะ เสียหนึ่งแก้วจากนั้นเริ่มเปิดปากพูดคุยกับคนในร้านบางคน

“บ้านเมืองเดี๋ยวนี้มันแย่นัก” แก้มักเริ่มที่ประโยคนี้ด้วยน้ำเสียงเครียดขม ควงหน้าไว้หยักยิ้ม

“เพราะคนทั่วไปมันไม่สนใจอะไร คิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัว แล้วเป็นไงล่ะ ไอ้ที่เจริญก็เจริญกันไปไหนกันดารก็ไม่ลืมหูลืมตา ดูอย่างบ้านเราสิ ถนนยังเป็นลูกรังมีแต่หลุมแต่บ่อ ขับรถขับราไปไหนที่ยังกับท้องโลกพระจันทร์ หมู่บ้านอื่นเขาราดยางกันไปกี่ชั่วโมงแล้ว”

ครั้นเจ้าของร้านยกเครื่องดื่มตามสั่งมาให้แต่่าเที่ยงจะยกแก้วขึ้นจิบ ทำปากจิบจิบวางแก้วลงแล้วเริ่มพ่นคำพูดต่อ

“ไอ้พวกห้าเหวที่เราเคยเลือกตั้งเข้าไปมันมั่วมุดหัวอยู่หลับใหลนะ เคยมาแหกตาดูบ้างไหมว่าพวกเราลำบากกันแค่ไหน คลองตันจนเรือวิ่งแทบไม่ได้ สะพานข้ามคลองง่อนแง่น เจียนโค่นอยู่รอบร่อโรงเรียนนั่นก็แคบเหมือนเส้นไหม แล้วไอ้พวกที่ขายยาบ้ากันโครมๆ อีกล่ะ”

“เออ.....จริงของลุงเที่ยง” ใครๆ มักเอออตามความคิดของแกอย่างไม่มีใครใส่ใจนัก

“นี่ถ้าข้าเก่งเรื่องหนังสือหนังหาหรือถนัดเข้าหาเจ้าหนายน้อยนะ ข้าจะสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนัน หรือ ส.ส. ให้รู้แล้วรื้อรถคันไปเลย หมู่บ้านเราจะได้พัฒนาทัดเทียมที่อื่นเขาบ้าง”

“ส.ส. นะต้องเอาคนที่มีความรู้คนที่เรียนสูงๆ ไม่ใช่หรือ?”

“ใช่ ข้าก็พูดเรื่อยเปื่อยไปอย่างนั้นเอง ความรู้แค่ปอสี่ จะเอาปัญญาที่ไหนไปเป็น ส.ส. เขาต้องเอาคนที่มีความรู้อย่างพวกได้รับปริญญาโน่น ก็เหมือนอย่างลูกชายข้าไง.....” ถึงตรงนี้สีหน้าชายแต่่าสลดซิดลง แก้มักกร่อยๆ ส่งเสียงหัวเราะแปร่งปร่าให้ทุกคนในร้านได้ยิน

“แต่เราก็ช่วยกันได้นะโว้ย ช่วยให้มีหมู่บ้านเราดีขึ้น ให้บ้านเมืองมันเจริญขึ้นพวกเอ็งเชื่อข้าสิ...” แต่่าเที่ยงจะพูดทิ้งท้ายก่อนเดินออกจากร้านลับร่างหายไป

ไม่ถึงสองปีหลังการตายของลูกชายแต่่าเที่ยงการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านก็มีขึ้นในหมู่บ้าน.....

การเลือกตั้งครั้งก่อนๆ ของหมู่บ้านนี้ไม่ผิดจากหมู่บ้านชนบทอีกหลายแห่ง ผู้ลงสมัครคือคนคุ้นหน้าคุ้นตากันดี เรียกได้ว่ามีรากเหง้าเดียวกันมาการแข่งขันกันหลายๆ เกิดขึ้น เดิมพันด้วยศักดิ์ศรีอยู่ในที่ ผู้ลงสมัครออกตระเวนฝากฝังตัวเองกับพี่น้องหัวหมู่บ้านยันท้ายหมู่บ้าน หวังเห็นตัวเองสวมชุดดากามีส่งถึงแม้จะได้ชื่อว่าเป็นเพียงข้าราชการชั้นผู้น้อยก็ตามที่

ใครมีเงินถุงเงินถังก็ได้เปรียบใกล้วันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหมู่บ้านจะคึกคักเป็นพิเศษ อาจมีการจัดงานเลี้ยง ชาวบ้านทุกคนสามารถอ้อมหน้ากับลากปากได้เท่าที่ต้องการ บางคราวมีเลิก

หรือหนังสือกลางแปลงจัดฉาย โฆษกประกาศชื่อผู้ว่าจ้างหมาแสดงบ่อยครั้ง ทุกอย่างเหมือนมีการ สัญญากันเป็นนัยว่าชาวบ้านที่ร่วมสำเร็จสำราญจะต้องตอบแทนด้วยหนึ่งคะแนนเสียง

วันสองวันก่อนการเลือกตั้งจะมาถึงธนบัตรใบแดงจะปลิวมาแจกจ่ายตามแต่ละบ้าน โดยถ้วนหน้าเจ้าของบ้านรับเงินมาเท่าจำนวนสมาชิกในบ้านที่มีสิทธิ์มีเสียง และรู้ดีแก่ใจถึงสิ่งที่ ต้องแลกเปลี่ยน ไม่ใช่เรื่องยากเพียงจรดปากกาขีดเขียนกากบาททับช่องตารางตรงหมายเลขนั้น พันธสัญญาเป็นอันจบสิ้นชาวบ้านกลับมาใช้ชีวิตเยี่ยงเดิม ผู้ลงทุนสมมาดปรารถนาทุกอย่าง ดำเนินไปอย่างที่ควรเป็น จนกว่าการเลือกตั้งครั้งใหม่จะเวียนมาถึง

ครั้งก่อนเผ่าที่ขงก็เป็นหนึ่งในผู้รับเงินสกปรกพวกนั้น แลกกับหนึ่งเสียงของแก ซึ่งแก คิดว่าคุ้มแสนคุ้ม อย่างน้อยสิทธิ์ที่แกมีก็แลกข้าวปลาอาหารมาหาใส่ได้หลายมือ ลูกชายเคยตำหนิ แกในเรื่องนี้ชี้แจงให้ฟังว่ามันมีผลร้ายอย่างไร แต่เขาอยู่ไกลเกินไป ไม่อาจหยั่งรู้ว่าผู้พ่อไม่เคย สำเนียงสิ่งที่ดีเตือนแสร้งเงินเหล่านั้นทุกครั้งและโกหกดูว่าเข้าใจตามที่ลูกบอกกล่าวดี

การเลือกตั้งของหมู่บ้านครั้งนี้ก็จะเป็นไปไม่ผิดแพกคราวไหนๆ ถ้าหากว่าชายเผ่า จะอยู่เฉยเช่นที่เคยเป็น !

หนุ่มใหญ่ชื่อชูชาติคืออดีตผู้ใหญ่บ้านคนเก่าและตัวเต็งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ เขาเป็นคนมี ฐานะเป็นตัวแทนค้าขายสินค้าการเกษตรจำพวกปุยและยาม่าหญาฆ่าแมลงที่ใช้ในนาไร่ อีกทั้ง ยังมีที่นาให้คนเช่าอีกหลายสิบไร่ ครั้งก่อนเขาใช้เงินก้อนใหญ่แลกซื้อตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาจาก ชาวบ้านทุกคนและครั้งนี้ก็คงไม่ผิดไปจากเดิมคุณงามความดีแหละหรือจะมีค่ากว่าทรัพย์สินเงินทองได้

เมื่อรู้ข่าวแว่วว่าจะมีการจ่ายแจกเงินอีกครั้งเผ่าที่ขงในฐานะผู้ใหญ่คร่าวพ่อคร่าวลุง โผล่หน้าไปถึงเรือนชูชาติ แภพยายามหวานล่อมให้เขาเห็นแก่ความถูกต้องดีงาม อธิบายว่าสิ่งที่ กำลังจะให้เป็นความผิดมหันต์ นอกจากจะเป็นการละเมิดกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังถือเป็นการ ทำลายระบบระบอบอันดีงามอย่างร้ายกาจ

การณ้เป็น ไปดังที่ชายเผ่าคาดคิดไว้แต่ต้นชูชาติหัวเราะลั่น บอกกับแก

“ลุงไม่เอาเงินฉันก็เรื่องของลุงสิ จะมาพูดเรื่องบ้านบออะไรนี้ให้เปลืองน้ำลายทำไม ฉันไม่รู้เรื่องด้วยหรอก”

เขาส่ายหน้าทำที่เอือมระอา

“ตั้งแต่ลูกชายตายไปนี่ลุงแปลกๆ เพี้ยนๆ ไปนะฉันว่าลุงกลับบ้านไปดีกว่าเสียเวลา ทำมาหากินของฉัน”

ชายเผ่า กัดฟันกรอดกำหมัดแน่นจนมือสั่นน้อยๆ แกหันหลังผละเดินจากมาก่อนที่ อารมณ์ตัวเองจะเดือดพล่านเกินระงับ

เวลาที่เหลืออยู่เท่าที่ียงใช้ไปกับการเที่ยวเดินบอกบ้านนั้นบ้านนี้ว่าไม่ได้รับเงินซื้อเสียง นั้นแกโน้มน้ำวให้เห็นว่าเงินเล็กน้อยที่ได้มาไม่คุ้มค่ากันเลยกับสิ่งที่สูญเปล่าไป ทุกคนควรเอาใจใส่ กับหน้าที่สมาชิกคนหนึ่งของหมู่บ้านและประชาชนคนหนึ่งของประเทศชาติ กฎหมายมอบสิทธิ์ไว้ในมือให้กำหนดอนาคตของตัวเอง ใช้สิทธิ์เลือกคนที่สมควรไปทำงานแทน ความเห็นแก่ได้เพียงน้อยนิดจะทำให้ย่างก้าวข้างหน้าหยุดชะงักลง

แกรู้ว่าทุกคนรับฟังคำของแกแต่ไม่มีใครมีใครเก็บมาใส่ใจนัก ทุกคนไม่เข้าใจถึงความหมายของสิ่งที่ชายเฒ่าพร่ำเอ่ย มองไม่เห็นว่าจะตัวเองจะมีส่วนร่วมทำให้บางสิ่งบางอย่างเติบโต เบ่งบานได้อย่างไร ลึกๆ ในใจแล้วน้อยคนจะปฏิเสธเงินที่ได้มาเปล่าๆ เช่นนั้น

เฒ่าเที่ยงคล้ายหมดหนทางต่อสู้น้ำหยดน้อยราดรดลงไปบนกองไฟไม่อาจทำให้มันดับมอดได้ทดลองทำทุกวิถีทางแล้วที่จะหยุดยั้งสิ่งไม่ถูกควรแม้กระทั่งก้าวที่เอ๋ย ขึ้นไปบนโรงพัก ทั่วๆ ที่รู้แก่ใจว่าวิธีการนี้ไม่ได้ผล ญาติห่างๆ คนหนึ่งของชุมชนเป็นใหญ่เป็นโตอยู่บนโรงพักของประชาชน

สองวันก่อนการเลือกตั้งชาวบ้านได้รับแจกเงินกันครั้งก่อนหมู่บ้านแล้ว ตอนเดินผ่านหน้าบ้านแกไปชุมชนยังตะโกนทักถาม

“ใจลุง ไม่เปลี่ยนใจแน่นะ นี่นะเงินจริงๆ นะ ลุงเอาเงินไปซื้อของกินทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ลูกชาย ฉันว่ายังดีกว่าคือรื้อนดันทุรังแบบนี้อีกนะ” จบคำเสียงหัวเราะลอยตามมา

ชายเฒ่าสบถคำเบาๆ เลี่ยงหลบขึ้นเรือนดวงตาและในอกเหมือนเปลวไฟลุกโผลงอยู่ แอ่ยากให้ลูกชายได้รู้เห็นว่าพยายามทำตามสิ่งที่คิดว่าถูกต้องแล้ว ทำเหมือนอย่างที่เขาเคยทำ แต่แกกลับไม่อาจหยุดพายุร้ายครั้งนี้ได้เลย

แต่ยังหอรอก แกจะยังไม่หยุดอยู่แค่นี้ แม้กระทั่งชีวิต.....ลูกชายยังยอมแลกได้ แล้วแกจะไม่ลงมือลงแรงอะไรให้มากกว่านี้อีกหน่อยหรือ บางทีอาจต้องใช้วิธีโง่ๆ เยี่ยงหมาจนตรอก ผิดถูกแกไม่สนใจแล้ว ขอเพียงได้ทำบางอย่างเพื่อหยุดยั้งการกร่อนทำลายระบบแห่งศรัทธาของใครหลายคนรวมทั้งลูกชายแก

เฒ่าเที่ยงรอกอยให้คำคืนมาเยือน.....

เหตุไฟไหม้โรงเก็บของขนาดใหญ่สร้างความเสียหายแก่ชุมชนไม่น้อย ในนั้นมีสิ่งของเป็นเงินเป็นทองเก็บกันไว้เพื่อขายแก่ชาวบ้าน เมื่อมันมอดไหม้แทบไม่หลงเหลือหมายถึงเงินจำนวนมากถูกเผาผลาญเป็นจุนไปด้วย แน่แน่นอนว่าการเตรียมแจกเงินแก่ชาวบ้านส่วนที่เหลือต้องมีอันระงับการลงทุครั้งนี้ จะจะไม่คุ้มเสียแล้วเมื่อทรัพย์สินในครอบครองสลายกลายเป็นอากาศธาตุไป อย่างไรเสียหนุ่มใหญ่ยังแน่ใจว่า เม็ดเงินที่ได้กระจายจ่ายแจกไปแล้วมากพอจะ

รักษาตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านไว้ให้ได้ แม้ว่าตลอดระยะเวลาที่เคยอยู่ในตำแหน่ง เขาจะไม่เคยทำสิ่งใด เป็นชิ้นเป็นอันเลยก็ตาม

สิ่งที่ควรทำตอนนี้จึงไม่ใช่มัวหวังพะวงกับการเลือกตั้ง แต่ต้องลงมือสะสางบางอย่าง...

คืนเดือนเพ็ญถัดจากคืนเกิดเหตุไฟไหม้จันทร์กระจ่างเต็มดวงสุกปลั่งอยู่กลางฟ้า ช่มแสงดาวซีดจางจนเลือนหาย กลุ่มเมฆดำอยู่ไกลเกินกว่าจะบดบังกล้ากราย จันทร์เพ็ญ จึงสาดทอแสงนวลตาลงอาบพื้นดินทุกตารางนิ้ว มองเห็นสรรพสิ่งในระยะสายตาเป็นเงาราง พอจับรูปปลักษณ์ได้

เสียงโหวกเหวกโวยวายแว่วดังจากหน้าเรือนเฒ่าเที่ยง เพื่อนบ้านผู้อยู่ใกล้เคียงบางคน รีบคุมเดินไปชะเง้อดู และทันได้เห็นชายคนหนึ่งชักปืนพกออกจากเอว

เสียงปืนแตกก้องสะท้อนความเงียบ !

ร่างซราทรุดสวบลงไปกอง ผู้สังหารก้าวย่างจากไปอย่างเลือดเย็น จันทร์เพ็ญคืนนั้น เป็นใจนักมันสาครประกายแสงนุ่มนวล สว่างพอจะทำให้เพื่อนบ้านคนนั้นมองเห็นว่า ใครคือ ผู้ส่งลูกตะกั่วคมกริบออกจากลำกล้อง พุ่งเข้าเค็ดชีวิตชายเฒ่า

ความตายของเฒ่าเที่ยงอาจไม่ยิ่งใหญ่ ไม่ถึงกับมีใครแซ่ซ้องสรรเสริญ รวมทั้งวิธีการ ที่แกล่เอ็กอันเป็นต้นเหตุนำจุดจบมาให้ นั่นก็ไม่นับเป็นวิถีทางที่ถูกต้องนัก ทว่าอย่างน้อยที่สุดทั้งหมด ก็หาใช่สิ่งสูญเปล่าเสียทีเดียว

แม้เงื้อมมือกฎหมายไม่อาจยื่นมากระชากคอชูชาติเข้าไปชดใช้กรรมในคุกในตารางได้ แต่เขาก็ต้องผิดหวังกับการเลือกตั้งครั้งนั้น ไม่มีใครในหมู่บ้านเลือกคนจิตใจเหี้ยมโหดอย่างเขาให้ เข้าไปสวมใส่ชุดสีกาก็อวดข่มใครๆ เหตุการณ์เมื่อคืนเดือนเพ็ญเป็นชนวนเล็กๆ ก่อความขุ่นเคือง ในใจทุกคน

และมีบางอย่างที่พอจะเชื่อได้แน่ก็คือ จะไม่มีชาวบ้านคนใดยอมเลือกคนอย่างชูชาติ ขึ้นมาเป็นใหญ่ในหมู่บ้านอีก จนกว่า.....

จนกว่าทุกคนจะลืมเลือนความตายของเฒ่าเที่ยง

.....

ใบความรู้

แนวทางการอ่านเรื่องสั้น

การอ่านเรื่องสั้น เป็นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ผู้อ่านจะอ่านคร่าวๆ เพื่อให้ได้ใจความสำคัญเท่านั้น แต่ถ้าจะอ่านให้สนุกจะต้องอ่านอย่างละเอียด จึงจะเกิดคุณค่าทางสติปัญญาโดยอ่านพินิจพิจารณาเกี่ยวกับแนวคิดของเรื่อง โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ถ้อยคำโวหารในบทสนทนา คุณค่าของเรื่อง นั่นคือ การอ่านให้สนุกโดยต้องอ่านอย่าง รู้จักคิด รู้จักวิจารณ์ และเมื่ออ่านแล้วผู้อ่านจะเข้าใจชีวิต เข้าใจโลกดีขึ้น ที่เรียกว่าอ่านแล้วได้ ชีวิตทัศน์และโลกทัศน์จากการอ่านกว้างขวางขึ้น

แนวทางการพิจารณาเรื่องสั้น

เมื่อจะพิจารณาเรื่องสั้นเรื่องใด ผู้อ่านควรอ่านเรื่องให้จบก่อนแล้วค่อยพิจารณาเรื่องทีละส่วน การพิจารณาให้ยึดลักษณะของเรื่องสั้นเป็นหลักได้แก่ โครงเรื่อง แก่นของเรื่องหรือแนวคิดของเรื่อง ตัวละคร ฉาก เนื้อเรื่อง บทสนทนา การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องการใช้ภาษานอกจากนี้อาจพิจารณาชื่อเรื่องและคุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านด้วย

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้อง ตามหลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

รหัสวิชา ท 30201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

การพิจารณาวรรณกรรม (เรื่องสั้น)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 อ่านเรื่องสั้นได้อย่างมีวิจารณญาณ
- 2.2 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องสั้นที่อ่านในทุก ๆ ด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.3 มีนิสัยรักการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อ่านเรื่องสั้นได้อย่างมีวิจารณญาณ
- 3.2 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องสั้นที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 การอ่านเรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ
- 4.2 แนวทางการวิเคราะห์วิจารณ์

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

- 5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยเล่าเรื่อง เนื้อคอมพ์คัท ของชิต ชยากร ซึ่งเป็นวรรณกรรมการเมืองที่สะท้อนภาพนักการเมืองไทยที่มีให้เห็น ผู้เขียนใช้สำนวนได้คมคาย เสียดสี ทำให้คนอ่านได้ภาพลักษณ์ของนักการเมืองบางคนอย่างคมชัด เป็นมุมมองที่ลุ่มลึก มีแนวคิดที่ประเทืองปัญญา สอนบทเรียนสั้น เรื่องประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้นและหลักการพิจารณาเรื่องสั้น

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นที่นักเรียนยืมมาจากห้องสมุด โดยจะอ่านตามลำพังหรืออ่านร่วมกับเพื่อนในกลุ่มย่อย ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษ ที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ, แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความเรื่องสั้นอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

5.1.1 นักเรียนศึกษาใบความรู้ตัวอย่างการพิจารณาเรื่องสั้น เรื่องยางอาย

5.1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น วิเคราะห์ตัวละคร วิเคราะห์ฉาก วิเคราะห์การดำเนินเรื่อง วิเคราะห์แนวคิดของเรื่อง วิเคราะห์การใช้ภาษา วิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง และอื่นๆ จากนั้นให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมการอ่านของตนเองลงในตารางปฏิบัติงาน

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านเรื่องสั้นคนละ 1 เรื่อง โดยไม่ให้อ่านซ้ำเรื่องที่เคยอ่านแล้ว

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความเรื่องสั้นอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้ประโยชน์ของเรื่องสั้น

6.2 ใบความรู้หลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น

6.3 ใบความรู้ตัวอย่างการพิจารณาเรื่องสั้น

6.4 ห้องสมุด

7. สื่อการเรียนการสอน

7.1 วิธีการวัด

7.1.1 สังเกตพฤติกรรม

7.1.2 ประเมินการปฏิบัติงาน

7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน

7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ – ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น

ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น

1. ให้ความรู้ ความประทับใจ และความจรรโลงใจจากการอ่าน ทั้งด้านเนื้อเรื่อง และสำนวนภาษา
2. ใช้เวลาอ่านน้อย โดยเฉพาะปัจจุบันคนเรามีภารกิจมากหาเวลาได้น้อย คนที่มีเวลาน้อยก็สามารถมีความสุขจากการอ่านเรื่องสั้นได้ เพราะสามารถอ่านจบได้อย่างรวดเร็ว
3. รู้เรื่องเร็ว การอ่านเรื่องสั้นผู้อ่านจะได้ความรู้ ความคิด ความประทับใจแต่ละเรื่องอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่เวลามากอย่างการอ่านนวนิยาย
4. รู้หลายเรื่องหลายรสในเวลาที่มีน้อย ผู้อ่านจะอ่านเรื่องสั้นๆ ได้หลายเรื่อง แต่ละเรื่องจะได้แนวคิดไม่เหมือน ทำให้ผู้อ่านได้ความคิดหลายประการ

หลักการพิจารณาเรื่องสั้น

1. พิจารณาเนื้อหา

การวิเคราะห์โครงเรื่องได้แก่การพิจารณาว่าปมของเรื่องคืออะไร จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ตรงไหนตอนไหนช่วงเรื่องคือตอนใด ผู้แต่กลายปมของเรื่องไว้ในตอนไหน ใช้วิธีการเปิด - ปิดเรื่องอย่างไร ผู้เรื่องได้สมเหตุสมผลและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ และสามารถสะท้อนกายสังขมร่วมสมัยได้ลึกซึ้ง กว้างขวางและสมจริงเพียงไร ผู้อ่านได้ประสบการณ์จากการอ่านมากน้อยเพียงไร หรือเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครในด้านใดบ้างเป็นต้น

การวิเคราะห์ตัวละคร ได้แก่ การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของตัวละครได้ว่าตัวละครตัวใดเป็นตัวเอก ตัวละครตัวใดเป็นตัวประกอบ และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครเหล่านี้ได้ว่ามีอุปนิสัยคงที่หรือไม่ถ้าตัวละครมีอุปนิสัยไม่คงที่ ควรพิจารณาด้วยการเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละครสมเหตุสมผลหรือไม่ สอดคล้องกับโครงเรื่องมากน้อยเพียงไร และตัวละครเหล่านี้มีลักษณะสมจริงหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

การวิเคราะห์บทสนทนา ได้แก่ การพิจารณาคำพูดของตัวละครแต่ละตัว ว่าสอดคล้องกับภูมิหลังของตัวละคร (อันได้แก่ ชาติกำเนิด การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ประสบการณ์ ฯลฯ) ที่ผู้เขียนกำหนดไว้ในเรื่องหรือไม่ และมีความสมจริงเพียงไร บทสนทนานั้นช่วยบอกลักษณะนิสัยใจคอตัวละครได้มากน้อยเพียงไร หรือช่วยให้เรื่องดำเนินไปได้อย่างไร และช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ดูสมจริงยิ่งขึ้นหรือไม่ เป็นต้น

การวิเคราะห์ฉาก ได้แก่ การพิจารณาว่า สถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องนั้นๆ มีอิทธิพลต่อตัวละครหรือเรื่องอย่างไรผู้แต่งพรรณนาฉากได้ถูกต้องชัดเจนและสมจริงหรือไม่ฉากที่พรรณนานั้นก่อให้เกิดบรรยากาศ อะไรฉากช่วยสื่อแนวคิดของผู้แต่งไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

การวิเคราะห์บรรยากาศ ได้แก่ การพิจารณาว่าบรรยากาศที่ผู้แต่งบรรยายไว้สมจริงและสอดคล้องกับฉากหรือไม่

การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์หาจุดมุ่งหมายของผู้แต่งที่ต้องการจะสื่อไปยังผู้อ่าน ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อจุดมุ่งหมายของผู้แต่งแล้ว

2. พิจารณาด้านศิลปะการแต่ง

การวิเคราะห์กลวิธีการแต่ง คือ การพิจารณาว่าผู้แต่งมีวิธีการที่ทำให้งานเขียนของเขามีลักษณะเด่น แปลก มีคุณค่าน่าสนใจและชวนให้ติดตามอ่านอย่างไร และใช้ได้ผลมากน้อยเพียงไร กลวิธีการแต่งที่ควรพิจารณาจึงได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเปิด - ปิดเรื่อง กลวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง กลวิธีการสร้างความสนใจใคร่รู้ กลวิธีการสร้างตัวละครและฉาก เป็นต้น

การวิเคราะห์ท่วงทำนองการแต่งของผู้แต่ง ได้แก่ การพิจารณาเรื่องการใช้คำ การใช้สำนวน โวหาร วิธีการเรียบเรียงประโยคและทัศนคติของผู้แต่งว่ามีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร มีข้อดีหรือข้อด้อยในด้านใดบ้างและลักษณะดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยเสริมให้งานของผู้แต่งมีความคิดเด่นยิ่งขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น

3. การพิจารณาคูณค่าของเรื่องสั้น

การพิจารณาคูณค่าของเรื่องสั้น เรื่องสั้นจะสอดคล้องแทรกทรรศนะหรือข้อคิดแอบแฝงไว้อยู่เสมอ และให้คุณค่าในด้านค่านิยม หรือจริยธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนแฝงไว้

เรื่องสั้น เนื้อคอมพ์คัมภ์ ของชิต ชยากร

เนื้อคอมพ์คัมภ์

หลังจากปิดเปลือกตาทั้งสองข้างลง ผมเอนการพิงเบาะหลังรถประจำตำแหน่งอย่างปล่อยวางความเครียดและความเหน็ดเหนื่อยจากการประชุมคณะรัฐมนตรี ทำให้ผมอยากลิ้มเรื่องราวที่สมองรับรู้ในช่วงเวลาผ่านมาก่อนหน้านี้ให้หมด

ระยะทางระหว่างสถานที่ประชุมกับบ้านพัก อยู่ไกลพอที่จะทำให้ผมงีบหลับได้สักครู่ เรื่องปรับอากาศเย็นฉ่ำในรถที่พลขับเปิดรอไว้ให้ไล่ความร้อนรุ่มของหัวใจไปได้ไม่น้อย นโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพลบนผืนแผ่นดินเป็นสิ่งที่ทำให้ผมยุ่งยาก เพราะบุคคลเหล่านี้มักจะสร้างบารมีเติบโตมาด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งหลายคนล้วนมีชื่อเสียงมีหน้ามีตาในสังคม ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศการที่ผมจะทำอะไรลงไปสักอย่างที่มีผลกระทบต่อพวกเขา นั้นย่อมหมายถึงเป็นการสร้างศัตรูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ขณะนี้ตำแหน่งของผมคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่พวกเขาบางคนยังมีบุญคุณต่อพรรคการเมืองของเรา และบางคนมีพระคุณกับผมในเรื่องของฐานคะแนนเสียง ที่มีส่วนผลักดันผมให้ก้าวเข้าไปสู่สภาผู้แทนราษฎร อันตรงเกียรติ

ผมไม่อยากจะคิดอะไรมาก ได้แต่ปลอบตัวเองว่าเรื่องแค่นี้ สมองระดับผู้บริหารประเทศ คนหนึ่งย่อมหาทางออกได้ไม่ยาก การผ่อนปรนเรื่องผ่อนหนักเป็นเบา ยังพออ้อมงอและกระทำได้ ผมเชื่อว่าในคณะรัฐมนตรีชุดนี้ ยากจะหาใครสักคนที่เดินบนถนนสายการเมืองด้วยความสะอาดปราศจากเล่ห์เหลี่ยมกลโกง การเดินบนถนนสายนี้เขี้ยวเล็บต้องแหลมคมสายตาต้องกว้างไกล และหัวใจต้องโหดพอพึงรำลึกอยู่เสมอว่า ที่นี่ไม่มีมิตรแท้ไม่มีศัตรูที่ถาวร ข้อสำคัญพึงต้องยึดถือว่าการระบดัดสัตย์เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ

รู้สึกตัวตื่นอีกครั้ง เมื่อลืมตาเห็นรถมาถึงหน้าบ้าน ประตูรั้วอัลลอยด์กำลังเปิดโล่ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสามสี่นายกำลังชุลมุนอยู่กับใครคนหนึ่งซึ่งผมมองเห็นไม่ชัดมีนักข่าวสามสี่คนที่มักจะมารอเฝ้าหาข่าวจากหน้าบ้านพักถ้ายรูปเหตุการณ์นี้กันวูบวาบ

“มีอะไรหรือ ...สุธรรม”

ผมถามสารถ้อยอย่างไม่ใส่ใจมากนัก เป็นเรื่องปกติของนักการเมืองที่มักจะมีเรื่องราวต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ถ้าเรื่องไหนเลื่องได้ผลจะเลื่องไม่ยอมรับรู้อะไรเลย

“สงสัยจะเป็นคนบ้าหรือพวกติดยาครับท่านมันกำลังอาละวาดประเดี้ยวเจ้าหน้าที่คงจัดการได้เรียบร้อย” คนขับรถวัยกลางคนหันมาบอกผม

ผมคงจะจับกลับไปนาน อาการร่วงจึงหายไปโดยปริยาย ภาพชีวิตคนบ้าคนติดยา และคนไม่สมประกอบทั้งทางสมองและร่างกาย มีให้เห็นแทบทุกมุมของกรุงเทพฯ สังคมร่วมของเมืองหลวงทุกยุคทุกสมัยล้วนตกอยู่ในอาการฟอนเฟะ ซึ่งทุกพื้นที่ของต่างจังหวัดทั่วประเทศก็ไม่แตกต่างกัน

สายตาที่ได้พักอาการอ่อนล้ามาเพียงพอ ทำให้ผมอดไม่ได้ที่จะเหลียวหน้าไปมองจุดเกิดเหตุอีกครั้ง ผมเห็นชายคนนั้นกำลังดิ้นรนสุดฤทธิ์ เพื่อให้หลุดพ้นจากการถูกจับกุม ซึ่งขณะนั้นแม้ประตูหน้าบ้านจะเปิดแล้ว แต่รถของผมต้องหยุดชั่วคราวเพราะจุดเกิดเหตุอยู่ตรงหน้าประตูพอดี

แค่นาทีเศษ ดันเหตุของความไม่สงบถูกสยบราบคาบ แขนทั้งสองข้างถูกจับไปพลั่วไว้ข้างหลัง เจ้าหน้าที่สองคนลากตัวเขาออกมาเพื่อให้รถผมผ่านเข้าไปได้

แม้อิสรภาพของร่างกายตกอยู่ภายใต้กำลังแขนอันแข็งแกร่งของเจ้าหน้าที่ แต่เขายังแสดงการขัดขืน และพยายามดิ้นเต็มกำลังผมได้เห็นเขาอ้าปากตะโกนอะไรออกมาแต่เสียงเหล่านั้นไม่อาจเล็ดลอดกระຈกเข้าไปในรถได้ ด้วยความอยากรู้อยากเห็นว่าเขาพูดอะไร ทำให้ผมอดไม่ได้ที่จะเลื่อนกระຈกด้านข้างลง

“กูไม่บ้า...บอกแล้วว่ากูไม่บ้า มาจับกูทำไม กูอยากพบรัฐมนตรียุทธภูมิ”

ไม่เพียงตะโกนเปล่า ร่างที่ถูกลากยังหันหน้ามามองรถผม ราวกับเขาจะรู้ว่าบนรถยุโรปราคาแพงระดับคันนี้มีร่างของคนที่เขาต้องการพบนั่งอยู่ จะเรียกว่าบุญช้กนำหรือกรรมช้กพาไม่รู้ แม้สายตาคู่นั้นของเขาจะถูกปิดบังด้วยผมเผ้าที่ยาวปรกหน้าแต่เสียเวลาเพียงน้อยนิดที่ผมได้สัมผัสดวงตาคู่นั้น ผมบอกกับตัวเองว่า มีความรู้สึกคุ้นเคยกับมันไม่น้อย

สุธรรมทำหน้าที่ของเขาได้อย่างยอดเยี่ยม พอประตูไร้สิ่งกีดขวางเขาขยับตัวจะออกรถเพื่อพาผมเข้าไปในบ้านอย่างไม่ยอมให้เสียเวลาแม้สักเสี้ยววินาที

“เดี๋ยว...อย่าเพิ่งเข้าไป จอดรถก่อน ..สุธรรม

ผมร้องบอกคนขับรถประจำตัว เมื่อรู้สึกถึงความคลางแคลงในตัวชายคนนั้น พุ่งเข้ากระแทกใจผมอย่างจัง เมื่อรถจอดสนิทผมมีรอซ้าริบเปิดประตูก้าวลงจากรถ เดินตรงเข้าไปหาเขาทันที

ดูท่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะกังวลในสวัสดิภาพของผมมาก เพราะการที่บุคคลระดับรัฐมนตรีเดินเข้าไปหาชายทำทีคลุ้มคลั่งคนหนึ่ง ย่อมไม่ใช่เรื่องน่าไว้วางใจเป็นแน่ พวกเขาพยายามจับตัวชายคนนั้นไว้แน่น จนดูเหมือนว่าจะไม่มีภัยใดกล้ากรายถึงผมได้

“คนบ้าครับท่านมันมานั่งรอท่านตั้งแต่เช้า ตอนแรกก็สงบเสงี่ยมดี พอเห็นรถท่านแล่นเข้ามามันก็ตะโกนร้องเรียกถ้ัน

ความแข็งแรงของเจ้าหน้าที่ สามารถทำให้แขนขาของชายคนนั้นสงบนิ่งได้แต่กระนั้น ดวงตาและริมฝีปากยังมีอิสระพอที่จะกล่าวอะไรออกมาได้

“ท่าน...ท่านยุทธภูมิ...ท่านจำผมได้ไหมครับ

ปากคู่นั้นสั่นระริก ริมฝีปากทั้งบนและล่างมีรอยแตกกระแหว่งเหมือนขาดน้ำหล่อเลี้ยง ใบหน้าดำกร้านเห็นเค้าโครงกระดูกชัดเจน ขอบตาดำเหมือนคนตกอยู่ในมหันตทุกข์มีแต่แววตาเท่านั้นที่ทอประกายของความยินดี

รูปร่างของเขาเท่าที่เห็นในระยะใกล้ ทำให้ผมคิดว่าเขาเป็นคนบ้า ความมอมแมมของเรือนร่างและหน้าตา ดูแล้วข่มไม่คล้ายคนธรรมดาที่มีสติสัมปชัญญะครบถ้วน ผมเผ้ายาวเพื่อยรุงรังราวกับไม่ได้ตัดมาแรมปี เสื้อผ้าสกปรกมอซมมีรอยขาดฉีก รูปร่างต่ำเตี้ย

“ท่านครับ...จำผมได้ไหม...

น้ำเสียงสั่นระรัว แต่เน้นย้ำน้ำหนักกว่าที่ถามครั้งแรก เขาพูดเร็วจนดูละล้าละลัก ปฏิบัติการแสดงออกบอกลึงแหว่งที่คาั่งภายในหัวใจ

ผมเพิ่งพิศร่างขมุกขมอมนั้นอีกครั้งหลังม่านมสหายรกริบหน้าผมเห็นดวงตาขาว มีรอยเส้นเลือดสีแดงปนประปรายทั้งสองข้างคิ้วหนาปูดโปนผิวหนังหน้าหยาบกร้าน ใบหูบุบงูบี้ หนวดเครารกรือทั้งบนริมฝีปากและใต้คาง ผิวหน้าและผิวกายมีกลิ่นกลืนเป็นต่างดวง คุณารังเกียจ

ภาพลักษณ์ที่ประจักษ์แก่สายตา ทำให้ผมนึกถึงคนคนหนึ่งขึ้นมาได้ ไซ้...ไซ้แล้วเจ้านั่นเอง

ทันทีหน่วยความทรงจำของสมองรำลึกขึ้นมาได้ ผมรีบสั่งให้เจ้าหน้าที่สืบอิสรภาพให้ชายคนนั้น โดยที่ผมมิได้คำนึงถึงปลอดภัยของตัวเอง แต่ดูเหมือนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั้งสองยังลังเลอยู่ว่า “คนบ้า” มันจะทำอะไรผมหรือเปล่า ถ้ามันทำร้ายผมขึ้นมาเข้าต้องเดือนร้อนอย่างแน่นอน

“ปล่อยเขาเถอะ ไม่มีอันตรายหรอก...ผมรู้จักเขาดี”

วงแขนคิมเหล็กของเจ้าหน้าที่คลายออก ชายคนนั้นทรุดตัวลงกราบเท้าผม พร้อมกับร้องไห้โฮอย่างไม่อายใคร

เขาผุดลุกขึ้นเปลี่ยนอากัปกิริยามากอดสองขาผมแนบแน่นผมต้องทรุดตัวลงไปนั่งคุกเข่าบนพื้นคู่กับเขา

ร่างทอมนั้นโผเข้ากอดกายผมทันที

ภาพสองชายต่างลักษณะต่างฐานะต่างความเป็นอยู่ต่างทุกอย่างในสายตาผู้พบเห็น กอดกันกลมบนถนนสาธารณะ ท่ามกลางสายตาหลากหลายคู่ ทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

นักข่าวและผู้สัจจรสิ่งแปลกตาช่วยสร้างความแปลกใจให้กับทุกคนเป็นอย่างมาก เพราะหนึ่งในนั้นคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กับอีกบุคคลหนึ่งซึ่งดูเหมือนจะเป็น..คนบ้า

บัดซบ..ความรู้สึกแรกที่สัมผัสจุมกผมคือ กลิ่นเหม็นสาบน่าเวียนศีรษะกลิ่นเหม็นอย่างที่สุด กลิ่นนั้นมันออกมาจากชายคนที่กำลัง โอบกระหวัดรัดผม สูทสีน้ำเงินยี่ห้อดังจากเมืองนอกตัวที่ผมใส่ คงจะเปราะเปื้อนสิ่งโสโครก จนผมไม่แน่ใจว่ากล้าใส่ในวันข้าง หน้าอีกหรือไม่ บัดซบ... มันเหม็นจริง ๆ

แสงแฟลชวูบวาบ เสียงกดชัตเตอร์กล้องถ่ายรูปดังขึ้น มันทำให้กลิ่นสาบสาบในใจผมลดลงไปได้บ้าง

หวนนึกถึงวันที่กว่าจะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกความพยายามของผมแทบกลายเป็นลมแล้ง ผมเป็น ส.ส. สอบตคมาสองสมัย นั่นเป็นเพราะสังกัดพรรคการเมืองที่อยู่นอกกระแสความนิยม

แต่ห้เหลี่ยมเชิงชั้นทางการเมืองยังอ่อนด้อย แต่พอสมัยที่สามผมได้เข้าไปอยู่ในพรรคการเมืองขอดนิยมแห่งยุคนั้น มีเงินทองมากพอที่จะลงทุนดิ่งคะแนนเสียงได้มากขึ้น ข้อสำคัญมารยาสาโดยสารถในการทำให้ตนเองมีชัยในการเลือกตั้ง ได้ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผมจึงสามารถเดินทางเข้าสู่สภาอันทรงเกียรติได้อย่างเต็มตัว แม้จะมีริ้วรอยในหัวใจบ้างว่า ก้าวเข้ามาอย่างไม่บริสุทธิ์นักก็ตามที

ผู้แทนรุ่นพี่ที่ได้ดิบได้ดีแล้วสอนผมหนักหนาว่า การรักษาตำแหน่งให้คงอยู่ทำได้ยากกว่าอีกหลายเท่า และสิ่งแรกที่พึงต้องปฏิบัติคือการเสริมสร้างบารมีและชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ซึ่งนับว่าไม่ถ่วงนักสำหรับ ส.ส. จากต่างจังหวัดอย่างผม แผนกการประชาสัมพันธ์ตัวเองได้รับการกลั่นกรองจากระดับมันสมองของพรรค ผมจึงเห็นวิถีทางขึ้นมาบ้าง การลงทุนที่ไม่มากนักกับ ส.ส. ที่ยังยากจนน่าจะเป็นความเหมาะสมที่ลงตัว

การสร้างชื่อเสียงให้กับตัวเองผ่านสื่อมวลชน จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่ผมต้องกระทำ ผมเจียดเงินสะสมจากการทำธุรกิจก่อนเป็น ส.ส. มาสนับสนุนค่ามวยแห่งหนึ่ง โดยให้นักมวยใช้ชื่อว่า “เกียรติศักดิ์ยุทธภูมิ” ผมเลือกทำธุรกิจทางชื่อเสียงกับเจ้าของค่ายมวยสากลของเวทีตามมาตรฐานทั้งราชดำเนินและลุมพินี และที่สำคัญเป้าหมายใหญ่ของผมอยู่ที่รองแชมป์โลกมวยสากลฟอร์มร้อนแรง เขาชื่อ **คมพยัคฆ์ เกียรติศักดิ์ยุทธภูมิ**

หัวใจนักสู้ลุยอย่างไม่รู้จักเจ็บของคมพยัคฆ์ บวกกับกำปั้นที่หนักหน่วง สร้างความเฉิดฉายบนสังเวียนให้กับเขาเป็นอย่างยิ่ง นั่นนับเป็นจุดหมายหลักของผม ข่าวการย่างก้าวไปสู่ตำแหน่งแชมป์โลกของพ่อค้ากำปั้นรายนี้ ถูกกระจายตามสื่อมวลชนทุกแขนงนั่นหมายถึง ภาพและชื่อของผมในฐานะผู้สนับสนุนอย่างเป็นทางการย่อมติดตามไปเป็นเงาตามตัว

ผมเป็น ส.ส. จากบ้านนอก ประชาชนผู้ตัดสินใจเลือกผมเข้ามาไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม ย่อมเป็นคนต่างจังหวัดเช่นกัน มวยคือกีฬาประเภทหนึ่งที่เข้าถึงจิตใจพวกเขา ฉะนั้นถ้าชื่อเสียงของผมสามารถเข้าไปถึงหัวใจของคนในท้องถิ่นได้แล้ว ผลการเลือกตั้งคราวหน้าย่อมไม่ใช่สิ่งน่าวิตกอีกต่อไป

นับวันชื่อเสียงของคมพยัคฆ์ยิ่งคมกริบ ความเป็นคนว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังเทรนเนอร์ รวมถึงพรสวรรค์ของพลังหมด ทำให้เขาใช้เวลาในการก้าวขึ้นเขย่าบัลลังก์โลกได้อย่างรวดเร็ว ผมรวบรวมเงินก้อนหนึ่ง ช้างแชมป์โลกจากลาตินอเมริกามาป้องกันแชมป์ที่เมืองไทยวันนั้นนักมวยในคอนโทรลไม่ทำให้ผิดหวังแม้แต่น้อย คมพยัคฆ์ตกเป็นรองในเชิงมวย เขากัดฟันเดินอัดจนแชมป์โลกแทบวายปรารถนารบยกเข็มขัดแชมป์เปลี่ยนคนคาดทันที

ภาพแชมป์โลกคนใหม่ถูกตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ โทรทัศน์ทุกช่องพากันประโคมข่าวอย่างต่อเนื่อง คมพยัคฆ์ชูกำปั้นยิ้มแย้มแม้หน้าตาบวมปูดเลือดเประอะ และแน่นอนข้างๆ เขามี ส.ส. หนุ่มหน้าตาสดใสเอามือโอบไหล่แชมป์โลกยิ้มอย่างยินดี

การป้องกันตำแหน่งแต่ละครั้ง ชื่อเสียงผมขจรขยายควบคู่ไปกับความโด่งดังของคมพยัคฆ์ ก่อนการชกทุกครั้ง จะมีผู้สนับสนุนมอบสร้อยคอทองคำให้กับเด็กหนุ่มครั้งละหลายสิบเส้น ผู้คนเหล่านี้บังยินดีกับการถนอมการสรว้อยให้กับนักมวย เพื่อแลกกับการได้ไหล่หน้าออกโทรทัศน์แม้เพียงเสี้ยวเวลาเล็กน้อยที่ร่ำรวยสร้อยคอทองคำมากที่สุด

แต่แล้ววันหนึ่งหน้าค่ายเดิมของเด็กหนุ่มเปิดโปงกับหนังสือพิมพ์ว่า ในจำนวนสร้อยคอทองคำที่ได้รับมอบมานั้น มีหลายเส้นที่เป็นสร้อยปลอม

ข่าวคนมอบสร้อยคอปลอมให้กับแชมป์โลกฮือฮาอยู่หลายวัน ผมเข้าใจดี ผู้มอบสร้อยให้เป็นรางวัลนักมวยมิใช่ว่าเป็นผู้มีอันจะกินทุกคนบางคนมอบให้ด้วยความเต็มใจ บางคนมอบด้วยความจำใจ เพราะถูกบีบบังคับจากความมีหน้ามีตาในสังคม บางคนมอบเพราะความเกรงอกเกรงใจ เมื่อมีผู้หลักผู้ใหญ่มาขอรับรอง ขอสารภาพอย่างตรงไปตรงมา ในบรรดาสร้อยหลายเส้นที่ผมมอบให้ บางเส้นเป็นสร้อยปลอม

ช่วงนั้นผมอยู่ฐานะ ส.ส.ธรรมดา ไม่มีตำแหน่งใหญ่โตในคณะรัฐบาล รายได้จึงไม่มากเหมือนชื่อเสียงที่เริ่มโด่งดัง บุคคลต้องสงสัยของสังคมย่อมจะเป็นนายห้างขายยา ขายเครื่องดื่มบำรุงกำลังมากกว่า

คมพยัคฆ์ครองแชมป์ได้นานกว่าสามปี ช่วงนั้นหน้าที่การงานของผมเจริญรุ่งเรืองไปอย่างยิ่งवाद ผมได้เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเล็ก ๆ กระทรวงหนึ่ง รายได้มากขึ้น ฐานะเป็นปีกแผ่นดินขึ้น แต่นักชกจอมตะลุมบอนเข้ามาไม่น้อยตั้งแต่การชกแบบมวยไทย พอชกมวยสากลได้สี่ห้าปี ความซำที่สะสมเริ่มขยายผล อาการเมาหมัดเริ่มปรากฏ สายตาเริ่มฝ้าฟางอาการปวดศีรษะเข้ามาเยือนเมื่อกระทบกระเทือนหนัก ผมรู้ดี เส้นทางสายนี้ของเขากำลังจะจบสิ้น

ในฐานะผู้จัดการ ผมได้ให้เขาสะละแหมป่ลงจากบัลลังก์เกียรติยศอย่างสมศักดิ์ศรี โดยไม่เสียเข็มขัดให้แก่ผู้ใด ผมจัดงานสะละแหมป่ให้เขาอย่างเลิศหรู และวันนั้นผมได้มอบเงินก้อนใหญ่ให้เขาก่อนหนึ่งเพื่อไว้เป็นทุนรอนในการทำมาหากินต่อไป

คำสรรเสริญเยินยอต่อความมีน้ำใจของผมจากสื่อมวลชน สร้างคะแนนนิยมให้ผมดังคาด อดีตแชมป์โลกผู้เริ่มถูกความพิการคุกคามเดินไปตามทางของพยัคฆ์เขียวกร่อนเด็กหนุ่มวัยสิบแปดผู้ซึ่งชกมวยมาตั้งแต่อายุไม่ถึงสิบขวบ ความรู้ก็ไม่มีหนทางเดียวที่คมพยัคฆ์กระทำคือ กลับบ้านนอกพร้อมกับความภาคภูมิใจในคำว่า อดีตแชมป์เปี่ยนโลก

ชื่อเสียงและเกียรติยศคือมงกุฎจอมปลอมที่ประดับศีรษะได้เพียงชั่วคราว ไม่นานนักรางวัลที่ได้จากการเอาเลือดเนื้อแลกมา หดไปกับกาลเวลาและญาติพี่น้องเพื่อนฝูงที่รุ่มทะแคะกิน นั่นคือข่าวคราวสุดท้ายของคมพยัคฆ์ที่ผมได้รับรู้ และเขาก็เงียบหายไปเกือบสิบปี

วันที่ผมพบเขาไปสภาพคล้ายคนบ้า ความหดหู่ใจเป็นความรู้สึกแรกที่บังเกิด ผมไม่อยากจะเห็นคนไร้ค่าในสังคม สภาพและสารรูปที่ผมเห็นแล้วแทบไม่เชื่อสายตาตนเอง ภาพลักษณ์ของขวัญใจชาวไทยในยุคก่อนหายไปโดยสิ้นเชิง ต่อมาอีกหนึ่งความคิดแทรกเข้ามาในความรู้สึก ผมคิดว่า... ผมกำลังพบกับจุดประกาย ที่พอจะขยายผลประโยชน์ในด้านชื่อเสียงให้กับตัวเองได้ รัฐมนตรีซึ่งกำลังเผชิญวิกฤตปัญหาทางด้านการเมืองบางประการ กลับคืนมาได้บ้างไม่มากก็น้อย

ภาพรัฐมนตรีใส่สูทราคาแพงนั่งคุกเข่ากับพื้นถนน กับชายไร้สารรูปซึ่งมอมแมมดั่งคนบ้า ถูกข่าวอื่นไปหมดเหตุการณ์ของข่าวสารเป็นไปอย่างที่ผมคิด

คมพยัคฆ์ผู้ซึ่งปัจจุบันเขียวเล็กร่อน นอนให้น้ำเกลือสงบนิ่งอยู่ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ผมเผ้าหวดเคราถูกโกนรูปร่างที่ผ่ายผอม อมโรค แก้วต้ามัวหมอง อีกหลายโรคผิวหนัง อีกประการที่สำคัญที่สุดคือสมองซึ่งเคยกระทบกระเทือนมาอย่างหนัก มีผลทำให้เกิดอาการเบลอและเลอะเลือนในบางครั้ง

ผมเข้าใจชีวิตนักมวยดี เขาเหมือนผีเสื้อที่โบยบินอย่างสวยงามในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น สวยงามกว่าแมลงใดในโลก แต่เป็นความงามในระยะสั้นๆ หลังจากนั้นแล้วก็เข้าสู่วงจรของการแตกดับ เพียงแต่การแตกดับของเขายังพอเป็นพาหนะให้ผมได้เกาะดินและแสวงหาผลประโยชน์เองได้บ้าง

ผมอยู่ในห้องคนไข้ ท่ามกลางวงล้อมของนักข่าวจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นับสิบ พวกเขาเหล่านั้นกำลังไล่ล่าเหยื่อเพื่อนำไปเสนอต่อสาธารณชน ด้วยผลประโยชน์จากค่าจ้าง หาใช่คุณธรรมล้นปรืออย่างที่ใครๆ คิดไม่

การตอบคำถามนักข่าวไม่ใช่สิ่งที่ยุ่งยากสำหรับผม เพราะสิ่งที่ตอบกับภาพที่เห็นในขณะนี้ ไม่มีความขัดแย้งต่อกัน สิ่งที่ขัดแย้งกับคำตอบอยู่บ้างคือ ความรู้สึกลึกๆ ในใจผมอย่างเดียวเท่านั้น

“ จำเป็นครับ .. ผมต้องดูแลคนพัยคฆ์ให้ดีที่สุด เขาเป็นคนของประชาชน เป็นวีรบุรุษ ผู้เคยสร้างชื่อเสียงให้ประเทศชาติ เขาย่อมเป็นสมบัติของแผ่นดิน ผมเชื่อว่าทุกคนจะไม่ลืมเขาเป็นอันขาด... ผมก็เช่นกันผมไม่อาจทอดทิ้งคนพัยคฆ์เกียรติศักดิ์ ยุทธภูมิ ผมให้สัญญาของท่านและคนไทยทั้งชาติไว้ ณ ที่นี้ หากวันใดผมสิ้นลมหายใจใน วิญญาณผมก็จะติดตามพิทักษ์ดูแลเขาตลอดไป ยอดนักมวยผู้นี้เจ็บปวดมากมาแล้ว เขาควรที่จะสุขสบายต่อไปจนวาระสุดท้ายของชีวิต”

ผมคิดว่าคืนนี้คุณงามความดีของผมคงได้รับการเผยแพร่ไปทางโทรทัศน์ทุกช่อง และพรุ่งนี้คงจะมีภาพผมถ่ายคู่กับพัยคฆ์ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ความน่าสมเพชของอดีตแชมป์เปียน โลกมีมากเท่าใด แรงแศกษัตริย์ของประชาชนที่มีต่อผมก็ยิ่งย้อมมากขึ้นเท่านั้น ผมได้คิดเหมือนกันว่า ในขณะที่เขาหมดเขี้ยวเล็บหมดพลังแห่งการต่อสู้ แต่เขายังสร้างประโยชน์ให้แก่ผมได้เขาทำให้เขี้ยวเล็บของผมแข็งแกร่งและคมวับวาวยิ่งขึ้น

ฉันจะดูแลเอง ...คนพัยคฆ์ ดูแลแก่ในฐานะรัฐมนตรีที่มีความเป็นนักการเมืองเต็มกลม
 สันดาน

เรื่องสั้น ยางอาย ของประภัสสร เสวิกุล

ยางอาย

เสียงระฆังจากโบสถ์ใกล้ๆ กังวานเป็นระยะ ดินน้แรงผีเพ้ายั้งขึ้นผ่านตรอกเล็กๆ ที่มีด และสกปรกออกสู่ถนนใหญ่ อากาศภายนอกเริ่มมีดสัว และฝนที่ต้งเค้ามาตั้งแต่เย็นเริ่มโปรยปรายลง ดินน้หลบเข้าใต้ชายคาร้านสรรพสินค้าเล็ก ๆ ตรงหัวมุม กระชับกระเป่าถือและถุงกระดาษ ในมือแน่น เจ้าของร้านร่างอ้วนใหญ่ซ่าเลื่อง คู่ชัวเวบ แล้วก็ก้มหน้าก้มตาเก็บของต่อไป ฝนซึกหนาเม็ดขึ้น ละอองกระเซ็นมาเป็นระยะ ดินน้กระเถิบตัวเข้าไปอีกจนหลังพิงกระจกตู้โชว์ เจ้าของร้านเก็บของเสร็จแล้วและกำลังปิดประตูหน้าร้าน เสียงกุกกักแจดังเบาๆ แกขยับเสื่อฝน ซ้าเลื่องมาทางดินน้อีกครั้งก่อนจะก้าวข้ามถนนไปอย่างเร่งรีบ ความมืดครอบคลุมทั่วบริเวณไฟฟ้า จากโคมสาธารณะคงจะเสีย หรือไม่เด็กมือบอนก็คงเอาอะไรเขี้ยวแยกตามเคย ทำให้ที่ที่ดินน้ยืนดูเปลี่ยว และน่ากลัว ฝนยังคงตกหนัก แสงไฟนีออนจากป้ายโฆษณาสินค้ากระพริบวับแวม อยู่ไกลๆ นานๆ จึงจะมีรถผ่านมาสักคัน พยายามเพ่งสายตาฝ่าความมืดและสายฝนไปข้างหน้า ถ้าเราลองวิ่งข้ามถนนไปถึงฝั่งโน้นลัดออกข้างโรงเรียนมัธยมเข้าตรอกไปแล้วเข้าทางหลังหอพัก จะดีไหม อย่าดีกว่าน่า ทางนั้นเปลี่ยวและอันตรายจะตาย พวกคนงานในตรอกนั้นท่าทางน่ากลัว

ทั้งนั้น แต่ถ้าไปทางถนนใหญ่หน้าหอพัก กว่าจะถึงก็ไม่ต่ำกว่า 15 นาที และไม่มีที่หลบฝนด้วย เดี่ยวได้เป็นหวัดอีกหรือ เราจึงแพ้หัวค้อยู่ด้วย ผู้อดทนรอจนฝนหายก่อนคิดว่า

ยายแก่ 2 คนวิ่งเข้ามาหลบอีกมุมหนึ่ง แคมองคูคินัน ชุบชิบอะไรกันเบาๆ แล้วรีบผลุนผลันออกไป คงกลัวเรารู้มั้ง หัวเราะกับตัวเองเบาๆ ผู้หญิงตัวเล็ก ๆ อย่างเราจะเอาอะไรไปจี๊แก่ได้ แต่ เอ! ว่าไม่ได้น่าถ้าเมื่อ มีปืนสักกระบอก เราอาจจะจี๊เอาร่มแกมมาก็ได้ จะได้กางกลับบ้าน... เห็นคนแก่แล้วคิดถึงพ่อกับแม่จัง ป่านนี้จะเป็นยังไงบ้าง พ่อยังคงรื่นเริงอยู่เหมือนเดิมหรือเปล่านะ พ่อเป็นคนใจดีที่สุดในโลกเลย ชอบเล่นนิทานสนุก ๆ และหาของเล่นแปลก ๆ มาให้ วันไหนที่พ่อว่างเป็นเดือนจนพวกเราใส่รถไปเที่ยวไกลๆ หรือไม่ก็เล่าอะไรสนุก ๆ ให้แม่และลูก ๆ ฟัง เราไม่เคยเหงาเลยเมื่ออยู่กับพ่อ ถ้าอยู่ที่บ้านตอนฝนตกอย่างนี้ เราคงหนุนคอกแม่ให้ท่านแปรงผมให้ พ่อคงอยู่ใกล้ๆ อ่านหนังสือพิมพ์หรือไม่ก็เล่นอะไรอยู่กับน้องๆ เรายังจำได้ พ่อทนายว่า “อะไรเอ่ยอยู่ใต้สะพานพุทธ” เราทนายว่า “แม่น้าเจ้าพระยา” พ่อยิ้มแล้วตอบว่า “สระ ‘อุ’ ต่างหาก” แม่ทูปพ่อหาว่าพ่อโง่งเด็ก

ผลอแพ้ลับเดี๋ยวตั้ง 3 ทุ่มแล้ว ถ้าอยู่ที่บ้านป่านนี้เราคงนอนอตุไปแล้ว เมื่อไรเราจะได้กลับบ้านเสียที คิดถึงความรักและความแสนสุขเวลาอยู่กับพ่อแม่และน้อง ๆ จากบ้านเมืองมาอยู่ที่นี้เราเหมือนตัวคนเดียวในโลก อ้างว้างและเหงาหงอยเหลือเกิน...ฝนยังไม่ซา หนาวและเริ่มกลัว ถ้าเกิดอะไรขึ้นจะทำอย่างไร ยิ่งคิดก็ยิ่งกลัว หัวใจเต้นแรง กอดกระเป๋ากับและถุงกระดาษแนบอก

นั่นอะไร

เสียงคล้ายๆ ฝีเท้าวิ่งแรงๆ มาตามตรอก

ใครกัน

หัวใจเต้นถี่ หายใจไม่ทั่วท้อง ร่างตะคุ่ม ๆ ฝ่าฝนจากตรอกออกมาสู่ภายนอก

ผู้ชาย

ใจหายวูบ

เสื้อคลุมยาว ๆ ที่ขกปกขึ้นบังต้นคอ และหมวกแก๊ปกันฝนหลบหน้าทำให้มองไม่เห็นใบหน้านั้น แต่รูปร่างจะไม่สูงใหญ่ แต่เครื่องแต่งกายทึม ๆ ก็ทำให้เขาดูเป็นคนลึกลับและน่าสะพรึงกลัวอย่างที่สุดในระยะเวลาอย่างนี้ เขาก็มองปิดหยาตฝนที่เกาะชายกางเกง

ฉับพลันเขาหันขวับมาทางคินัน ชาวูบไปทั้งร่าง เหมือนหัวใจจะหยุดเต้น รู้สึกว่าสายตาเขาจับอยู่ที่กระเป๋าคือ โดยสัญชาตญาณคินันกระเียบกายเข้าไปอีก จนแผ่นหลังแนบผิวกระจักตัวโซว ร่างสันสะท้อนก่อนที่จะทันคิดแก้ไข เขากรากรมาถึงตัวคินันกระเป๋าคือถูกกระชากเต็มแรง คินันพยายามจะยึดไว้แต่ไม่อาจต้านทานได้แรงกระชากทำให้คินันเสียหลักเซไปปะทะตัวโซวเต็มแรง กระจักแตกกลาดเกลื่อน คินันกริร้องสุดเสียงความรู้สึกดับวูบเหมือนถูกเหวี่ยงหมุนคว้าง

ช่วงระยะเวลาสั้นๆ เหมือนนานแสนนานชั่วกัปชั่วกัลป์ มันมืดมิดและวกวน มารู้สึกตัวอีกทีก็เมื่อมีคนมามุงล้อมรอบกาย เสียงพูดจาวิพากษ์วิจารณ์อื้ออึงสับสน ดิ้นรนล้มตายเป็นอย่างยากลำบาก พยายามเฟ้งสายตานายตำรวจที่ประคองดิฉันอยู่แต่ต้นแขนเบาๆ

“รู้สึกเป็นอย่างไรบ้าง ค่อยยังชั่วขึ้นหรือยัง”

เขาถามค่อย ๆ

ดิฉันพยักหน้ารับ พยายามยันกายขึ้น

“อ้อ...เราจับคนร้ายได้ทันที พร้อมทั้งของกลาง...”

เขาหันไปรับของจากตำรวจอีกคนที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ

“...นี่ไง กรุณาตรวจสอบความเรียบร้อยอีกที”

ดิฉันเอื้อมมือไปคว้ากระเป๋าถือมาเปิดดูอย่างลวกๆ ทุกสิ่งทุกอย่างเข้าใจว่าคงอยู่ครบถ้วน

“อีกสักครู่ ช่วยไปให้การที่โรงพักด้วย”

เขาพยุงดิฉันให้ลุกขึ้นยืน

“อ้อ...”

เขาหยุดชะงัก

“คนนี้ใช้ไหมที่ทำร้ายคุณ”

ดิฉันมองไปตามที่เขาชี้..ชายหนุ่มคนนั้น ซึ่งบัดนี้ไม่ได้สวมหมวกแล้ว เผยให้เห็นใบหน้าและผิวพรรณค่อนข้างคล้ำอย่างชาวเอเชีย ยืนก้มหน้านิ่ง เสื้อคลุมเประอะไปด้วยโคลนและคราบเลือดเป็นทาง ขนาบข้างด้วยตำรวจนิโกร 2 คน... ทำไมจะจำไม่ได้ ในเมื่อเหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้นสดๆ ร้อน ๆ คนใจร้ายรังแกผู้หญิงได้ลงคอ ดิฉันหันไปพยักหน้ารับช้า ๆ ตำรวจอีกคนก้าวมาตรงหน้าดิฉัน ส่งหนังสือเดินทางเล่มเล็ก ๆ ให้ ดิฉันรับมาพลิกดูอย่างงง ๆ ตัวครุฑสีทองบนปกสะคุตตา

“เขาเป็นคนไทยเช่นเดียวกับคุณ”

เสียงนายตำรวจพูดขึ้นเบา ๆ แต่มันดังสะท้อนกังวานในความรู้สึกของดิฉันลั่นเปรี๊ยะ หัวสมองหมุนตัว ใบหน้าชาวูบเย็นสะท้อนไปทั่วร่างดิฉันสิ้นความเสียดายกระเป๋าถือและสิ่งของในนั้น ลืมความเจ็บปวดและโศรกแค้นที่ได้รับจากการกระทำของเขาอย่างสิ้นเชิง นึกอยากให้เขาหนีไปไกลแสนไกลจนตำรวจตามตัวไม่พบ...หลับตา นิ่งงัน ความรู้สึกบางอย่างท่วมท้นขึ้นมา ประดัง หยาดน้ำตาเอ่อนอง อยากให้ทั้งเขาและดิฉันละลายหายไปจากที่นี่ เพื่อหนี...หนีไปให้พ้นจาก...อย่างอา

การพิจารณาเรื่องสั้น เรื่องยางอาย

เรื่องสั้นเรื่องยางอายเป็นบทประพันธ์ ของประภัสสร เสวิกุล เป็นเรื่องเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศของตัวละครในเรื่อง ซึ่งผู้เขียนใช้ว่า ดิฉัน เป็นตัวละครดำเนินเรื่อง ซึ่งเป็นกลวิธีการแต่งเรื่องสั้นอย่างหนึ่ง โดยใช้วิธีการเล่าเหตุการณ์ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ว่า ขณะยื่นหลบฝน ดิฉันถูกชายผู้หนึ่งกระชากกระเป๋าตังค์ เมื่อตำรวจจับคนร้ายได้และคืนกระเป๋าให้ดิฉันนั้น ได้บอกว่า คนร้ายเป็นคนไทย ความรู้สึกของตัวละครขณะนั้นคือ ความอายที่คนไทยไปกระทำผิดในต่างแดน

ผู้เขียนเสนอเรื่องเป็นฉากสั้น ๆ เนื้อเรื่องโดยย่อมีว่า ดิฉันหลบฝนอยู่ที่หน้าร้านสรรพสินค้าเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ขณะนั้นดิฉันหวนคำนึงถึงครอบครัวที่อยู่เมืองไทย ขณะที่กำลังคิดถึงครอบครัว มีชายคนหนึ่งเข้ามากระชากกระเป๋าถือให้ และนำตัวคนร้ายมาให้ดิฉันดูเพื่อยืนยันว่าเป็นคนร้ายจริง และกล่าวว่าเขาเป็นคนไทย ความรู้สึกของดิฉันมีแต่ความอับอาย การบรรยายฉากสามารถทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนว่า เป็นยามค่ำที่มีฝนตก ผู้เขียนต้องการบรรยายถึงความรู้สึกตัวละคร จึงบรรยายฉากให้เข้ากับความรู้สึก เช่น “ทำให้ที่ที่ดิฉันยืนดูเปลี่ยวและน่ากลัว ฝนยังคงตกหนัก แสงไฟนีออนจากป้ายโฆษณาสินค้ากะพริบแวบอยู่ไกล ๆ นาน ๆ จึงจะมีรถผ่านมาสักคัน” การบรรยายฉากจึงให้อารมณ์แก่ผู้อ่านถึงความว้าเหวเปล่าเปลี่ยวได้และบรรยายฉากได้ชัดเจนทำให้เรื่องมีชีวิตชีวา

การวางโครงเรื่องมีลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย บทสนทนาในเรื่องมีไม่มากนัก การดำเนินเรื่องจะใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การเปิดเรื่องนับว่าให้ภาพของฉากชัดเจน มีการบรรยายเหตุการณ์สร้างจุดสนใจโดยใช้ภาพของเสียงระฆังเป็นการเปิดฉาก การดำเนินเรื่องมีความรวบรัดและคลี่คลายปัญหาดี ทำให้เรื่องน่าติดตาม แต่การจบเรื่องผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านตีความเองว่า ทำไมดิฉันซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องจึงเกิดยางอาย ผู้เขียนไม่บอกตรง ๆ แต่ผู้อ่านจะรับทราบเองจากคำพูดของนายตำรวจว่า “เขาเป็นคนไทยเช่นเดียวกับคุณ”

การใช้ภาษาไทยในการบรรยายให้อารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่านดีมาก เช่น “เสียงของนายตำรวจพูดเบา ๆ แต่มันดังสะท่อนกังวาน ในความรู้สึกหูของดิฉันลั่นเปรี๊ยะ หัวสมองหมุนตัวไบหน้าชาวบ เย็นสะท้านไปทั่วทั้งร่าง ดิฉันสิ้นความเสียดายกระเป๋าถือและสิ่งของในนั้น ลืมความเจ็บปวดและโกรธแค้นที่ได้รับจากการกระทำของเขอย่างสิ้นเชิง” นับว่าการใช้พรรณนาโวหารในเรื่องนี้ ผู้เขียนใช้การพรรณนาโวหารได้ดีมาก และยังสามารถแฝงข้อคิดอีกด้วยว่า การที่คนไทยทำผิดในต่างแดนนั้น ย่อมทำให้คนอื่นที่เป็นคนไทยได้รับความอับอายไปด้วย นั่นหมายถึง เกียรติภูมิของชาติบ้านเมืองย่อมเสียไปด้วย

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	จำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้อง ตามหลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความ คิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

รหัสวิชา ท40201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การอ่านวรรณกรรม (บทความ)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

2.2 วิเคราะห์และวิจารณ์บทความที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล

2.3 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 บอกวิธีการอ่านบทความเพื่อการวิจารณ์ได้

3.2 แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์บทความได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ลักษณะของบทความแต่ละประเภท

4.2 แนวทางการอ่านบทความเพื่อการวิจารณ์

4.3 การแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์บทความ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูยกตัวอย่างบทความที่ชอบ คือ บทความแก่นความดีห้าประการของ พญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์แล้วสอนบทเรียนสั้น โดยให้นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องลักษณะของบทความประเภทต่าง ๆ

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนอ่านบทความที่เลือกมาคนละ 1 บทความ ใช้เวลาอ่านประมาณ 15-20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ, แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือหรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่านจับใจความตีความและแปลความบทความอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูสอนบทเรียนสั้นเรื่องส่วนประกอบของบทความที่ดี และแนวทางการพิจารณาบทความนักเรียนอ่านตัวอย่างการพิจารณาวรรณกรรมบทความ เรื่อง เธอคือความหวังของแผ่นดิน

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่นักเรียนนำมาคนละ 1 บทความ

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่านจับใจความตีความและแปลความบทความอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1.1 บทความ 10 - 15 บทความ

6.1.2 ใบความรู้ลักษณะของบทความประเภทต่าง ๆ

36.1.3 ใบความรู้แนวทางอ่านบทความเพื่อการวิจารณ์

7. การวัดผลและประเมินผล

7.1 วิธีการวัด

7.1.1 ประเมินการปฏิบัติงาน

7.1.2 ตรวจใบงาน

- 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน
- 7.2 เครื่องมือวัด
 - 7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน
 - 7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน
- 7.3 เกณฑ์การวัด
 - ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้

การอ่านบทความ

บทความ เป็นข้อเขียนที่มุ่งให้ความรู้ความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้อ่าน บทความจะต้องมีความถูกต้องทางด้านข้อมูล และควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยอยู่ในความสนใจของประชาชน บทความที่ดีจะต้องใช้ภาษาที่ดี ถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องราวที่เขียนบทความจะมีความยาวไม่มากนัก

บทความแบ่งได้หลายประเภท เช่น บทความบรรยายเหตุการณ์หรือเรื่องเล่า บทความทางวิชาการ บทความเสนอความเห็น บทความเชิงวิจารณ์

ลักษณะของบทความที่ดี

บทความที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ

1.1 ส่วนนำ เป็นส่วนขึ้นต้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน มีลักษณะเป็นเชิงกล่าวนำ หรือให้ความรู้พื้นฐานในบางครั้งอาจบอกเจตนาของผู้เขียนในการเขียนบทความบทนั้น

1.2 ส่วนเนื้อหา เป็นส่วนสำคัญที่ให้ความรู้และสาระแก่ผู้อ่าน

1.3 ส่วนสรุป เป็นส่วนท้ายของบทความเพื่อสร้างความเข้าใจ เป็นการสรุปเนื้อหา และสร้างความประทับใจในการอ่าน

2. มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ บทความที่มีคุณค่านั้นควรมีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้ และความคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เนื้อหาควรทันเหตุการณ์ มีความถูกต้อง และสามารถใช้อ้างอิงได้

3. ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นบทความทางวิชาการ ควรใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน แต่ถ้าเป็นบทความประเภทอื่นที่ไม่ใช่บทความทางวิชาการ ควรใช้ภาษาพูด หรือภาษา กึ่งแบบแผนในการเขียน ซึ่งจะทําให้บทความน่าสนใจขึ้น

แนวทางการอ่านบทความ

การอ่านบทความ ผู้อ่านควรมีแนวทางการอ่าน ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายการอ่าน ผู้อ่านจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายการอ่านก่อนว่า จะอ่านเพื่อหาความรู้ และจะวิจารณ์บทความอย่างพินิจพิจารณา

2. ควรอ่านอย่างน้อย 2 ครั้ง ครั้งแรกควรอ่านคร่าว ๆ อ่านผ่าน ๆ ให้รู้เนื้อหาคือเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แสดงความรู้และความคิดเรื่องใด ผู้เขียนมีเจตนาในการเขียนอย่างไรที่แสดงว่าเป็นการอ่านเพื่อจับความคิด ส่วนการอ่านครั้งที่สองเป็นการอ่านอย่างละเอียด อ่านอย่างพินิจพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีการเขียน ตามปกติบทความจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนนำ เป็นส่วนขึ้นต้นหรือการเปิดเรื่อง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานแก่ผู้อ่านให้สนใจที่จะติดตามอ่าน ส่วนเนื้อหาเป็นส่วนเรื่องราวที่มีความสำคัญ โดยจะให้สาระหรือความรู้แก่ผู้อ่าน และส่วนสรุปเป็นส่วนลงท้ายเพื่อสร้างความเข้าใจและความประทับใจแก่ผู้อ่าน การอ่านบทความไม่ควรอ่านข้าม ๆ แต่ควรอ่านเพื่อจับใจความของเรื่อง แสดงความคิดเห็น ประเมินค่าและพินิจพิจารณา แล้วจึงเขียนวิจารณ์ตามแนวทางวิจารณ์บทความ

แนวทางการวิจารณ์บทความ

ผู้อ่านควรมีหลักการวิจารณ์บทความ ดังนี้

1. ทราบลักษณะของบทความว่ามีประเภทใด และมีเนื้อหาสาระอย่างไร
2. บทความมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุปครบถ้วนหรือไม่
3. เนื้อหามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ ถ้าเป็นส่วนแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลที่เหมาะสมหรือไม่
4. กลวิธีการเขียนบทความ ได้แก่ การเสนอเรื่องและการใช้ภาษานั้นมีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด การเสนอเรื่องในบทความจะต้องมีการจัดลำดับเนื้อหาสาระและความคิดเห็นให้เป็นไปตามลำดับ มีการเสนอความคิดหลักและขยายความคิดอย่างละเอียด นอกจากนี้ การเสนอเรื่องจะต้องมีความเป็นเอกภาพ ไม่สับสนหรือวุ่น ทางด้านการใช้ภาษาใช้ถ้อยคำชัดเจนถูกต้อง ไม่มีคำซ้ำหรือคำหยาบ และมีการใช้สำนวนโวหารเพื่อโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านให้เห็นด้วยกับบทความนั้น
5. การประเมินคุณค่าของบทความควรพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 บทความน่าสนใจหรือไม่
 - 5.2 รูปภาพ ตัวเลข สถิติทันสมัย และเชื่อถือได้หรือไม่
 - 5.3 บทความให้ความรู้หรือข้อคิดเห็นมากน้อยเพียงใด
 - 5.4 ชื่อเรื่องและเนื้อหามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่

ตัวอย่างการอ่านและพิจารณาบทความ

บทความเรื่อง “เธอคือความหวังของแผ่นดิน” ของถวัลย์ ภาศจรัส จากหนังสือวันฝันสวย หนังสือวันเด็กแห่งชาติ 2537

เธอคือความหวังของแผ่นดิน

แสงสว่างของดวงอาทิตย์ยามเย็นอุ่นโยนและแสนเหงา แสงที่สาบอาบท้องฟ้า เป็นแสงสีเหลืองที่ดูลึกกลับ เหมือนคำเปรียบโบราณที่ว่าเป็นเวลาของผีตากผ้าอ้อม

ความสว่างเหงา ๆ และดูลึกกลับนั้นค่อย ๆ จางหายไป ความมืดของคืนคำค่อย ๆ กลืน โอบซีกโลกด้านมืดลงมาทีละน้อย ๆ คล้ายม่านละครเวทีที่ค่อย ๆ ทั่วตัวลงมาจากหลังคาโรงละคร ก่อนปิดฉากการแสดงเรื่องราวที่อาจจะสนุกสนาน ซึ้งซา หรือไม่ได้เรื่องไม่ได้ราว

ความมืดรุกคืบลงมาอย่างรวดเร็ว มันทาหน้ามาห่มคลุมโลกซีกหนึ่งให้มีดสนิท แต่ความมืดมิใช่มาปิดฉากการแสดงละครชีวิตของมนุษย์ เพราะละครชีวิตของมนุษย์เริ่มต้นแสดง ได้ตลอดเวลา ทุกหนทุกแห่ง ทั้งในความมืดและความสว่าง ทั้งหน้าม่านและหลังม่านของเวทีโลก

คำคืนมาเยือน นักเที่ยวในเมืองหลวงตะโกนบอกต่อกันด้วยถ้อยคำคมคายว่า ราตรีนี้ ยังเยาว์ และพวกเขาก็พากันเคลิดเคลิดเมามาไปในความเยาว์ของราตรีกาล

เชค ยามกลางวันเปรียบเหมือนนกฮูกที่เกาะกิ่งไม้หนึ่งหลับ มันเงิบสงบรวานักบวชเคร่ง ธรรมเนียมที่ต้องการบรรลุตัจธรรม แต่พอความมืดคลี่ม่านคำลงมา ความเงิบสงบนั่นกลับเพริศแพรว ด้วยแสงสีตระการตา และพอความมืดเคลื่อนผ่านไปอีกไม่นานนัก เด็กหนุ่มสาวหน้าอ่อนสวย ก็คลาคล่ำจุกออยู่หน้าซอกประตูเล็กแคบด้วยใบหน้าเบิกบาน ประกายตาแจ่มใส

ชั่วพริบตาที่ประตูเปิดต้อนรับ บริเวณหน้าเชคก็เหลือเพียงความว่างเปล่า มีเพียงแสงไฟ สีสวยกระพริบเต้นเป็นจังหวะอยู่เงิบ ๆ

ภายในเชคกลับมีเสียงครึกโครมด้วยความคึกคัก เสียงดนตรี เสียงกรี๊ดร้องสนุกสนาน กระเจายเคลื่อนไปทั่วบริเวณ

นี่คือคำยืนยันว่า ละครมนุษย์เปิดแสดงได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่เลือกความมืดหรือความสว่าง ในขณะที่หนุ่มสาวมากมายเรียงรายอยู่ในเชค ทั้งในเมืองหลวงและต่างจังหวัด แต่ก็มีหนุ่มสาว อีกมากมายเช่นกันกำลังก้มหน้าก้มตาอยู่ที่โต๊ะหนังสือในมุมเงิบ ๆ ของบ้าน

บางคนอยู่ใต้แสงไฟฟ้าสว่างแจ่มตา ในห้องปรับอากาศเย็นสบาย ของซีกตึกโอ้อ่างงดงาม แต่บางคนอยู่ใต้แสงตะเกียงกระป๋องที่มีแสงสว่างริบหรี่ และกลิ่นน้ำมันก๊าดอบอวลในกระท่อม ห่างไกล

พวกเขาต่างกำลังคร่ำเคร่งกับบทเรียนและแบบฝึกหัด ครุ่นคิดทบทวนความรู้เดิมใส่ไว้ในสมองและประสบการณ์ เพื่อเป็นเชื้อเพลิงเกี่ยวกับความคิดให้เข้มข้นและแหลมคม

แสงสว่างจากโตะหนังสือ เริ่มต้นขึ้นในทุกคำคืนของคืนค่า ทั้งแสงสว่างไสวจากโคมไฟฟ้า และแสงวอมแวมริบหรี่จากตะเกียงกระป๋อง กระจายเคลื่อนอยู่วับบวนบนพื้นแผ่นดินไทย

กาลเวลาผ่านไป ชีวิตคนถูกผลักไสให้ก้าวล่วงลงไปในการเวลารุ่นแล้วรุ่นเล่า ชีวิตมนุษย์ จึงเหมือนนักกีฬาวิ่งผลัดที่จะต้องวิ่งให้สุดกำลังเพื่อส่งไม้ต่อไปให้คนที่รอรับไม้นั้นวิ่งส่งต่อ ๆ กันไป

หลายคนขว้างไม้ที่จะส่งต่อไปให้ผู้อื่นทิ้งเสียระหว่างทาง คนที่จะรับไม้ไม่ต้องเสียเวลาค้นหาอีกเนิ่นนานกว่าจะคืนไม้นั้นพบ แล้วคว้าวิ่งสุดกำลังเพื่อส่งต่อไปให้คนอื่น ๆ ที่กำลังขอยเท้ารออยู่อีกเหยียดยาว

คืนค่าของคำคืนผ่านไปเนิ่นนานแล้ว บางคนวูบหลับเพราะความเมามาย แต่บางคนวูบหลับเพราะอ่อนล้ากับความรับผิดชอบในหน้าที่ของมนุษย์

แม้คืนค่าจะคู่มืดมิด แต่แสงเรืองรองและวอมแวมบนโตะหนังสือก็ยังคงเป็นความหวังที่คงามอยู่สำหรับอนาคตเบื้องไกลที่ยืนรออยู่เบื้องหน้าลิบ ๆ โนน เพราะท่ามกลางความมืดมิดของคำคืน และความมืดบอดของคนละเมอที่ขว้างไม้วิ่งผลัดทิ้งเสียกลางทาง ก็ยังมีคนขะมักเขม้นแข็งขันที่จะเที่ยวค้นหาไม้นั้นแล้วคว้าวิ่งไปส่งต่อไปให้ผู้รอรับอยู่ด้วยความตั้งอกตั้งใจ

เยาวชนที่รัก เธอคือความหวังของแผ่นดิน

การพิจารณาบทความเรื่อง “เธอคือความหวังของแผ่นดิน”

บทความเรื่อง “เธอคือความหวังของแผ่นดิน” ของถวัลย์ มาศจรัส เป็นบทความเชิงวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นชี้แนะเยาวชน ลงตีพิมพ์ในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ.2537

เนื้อเรื่องเป็นการวิเคราะห์ชีวิตของเด็กวัยรุ่น ชี้ให้เห็นว่า ชีวิตของคนหนุ่มสาวที่เที่ยวเรคและที่ซ่อนตัวอยู่ในมุมห้องเพื่อดูหนังสือ ทั้งที่อาศัยอยู่บนตึกในห้อมปรับอากาศ หรือในกระท่อมห่างไกลได้แสงตะเกียงกระป๋อง เพื่อคร่ำเคร่งกับบทเรียนและแบบฝึกหัดในยามคำคืน ภาพเหล่านี้เป็นละครของมนุษย์ที่เริ่มต้นได้ทุกหนทุกแห่ง ทั้งในความมืดและความสว่าง ชีวิตมนุษย์ก็เหมือนนักกีฬาวิ่งผลัดที่จะส่งไม้ให้คนอื่นต่อ ๆ กันไป บางคนก็ขว้างไม้ทิ้งระหว่างทางต้องเสียเวลาค้นหากว่าจะพบ แสงสว่างวอมแวมที่มาจากตะเกียงบนโตะหนังสือ ในท่ามกลางความมืดมิดของเวลาคำคืนนั้น เปรียบเสมือนความหวังที่คงามสำหรับเยาวชนที่จะขะมักเขม้นในการดูหนังสือเพื่ออนาคตที่คงามซึ่งรอคอยอยู่เบื้องหน้า เยาวชนเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความหวังของแผ่นดินหรือประเทศชาติทั้งสิ้น

การเขียนบทความบทนี้ ผู้เขียนบทความเขียนเชิงวิเคราะห์ และเปรียบเทียบแยกแยะชีวิตของคนหนุ่มสาวที่หลงระเริงกับความสนุกสนานในเรค และคนหนุ่มสามที่คร่ำเคร่งในการดูหนังสือ

ผู้เขียนเปรียบเทียบชีวิตของคนหนุ่มสาวเหล่านั้นว่าเหมือนนักกีฬาวิ่งผลัดที่จะส่งไม้ถือต่อๆ กันไป ให้ถึงเส้นชัยของชีวิตที่อยู่เบื้องหน้า แต่บางคนก็ทิ้งไม้ถือเสียระหว่างทาง คนที่จะรับไม้ถือต้องเสียเวลาค้นหากว่าจะพบเพื่อจะส่งไม้ต่อไปให้คนอื่นที่กำลังรอคอยอยู่ และสรุปว่า เขาเหล่านั้นหรือคนหนุ่มสาวเหล่านั้นล้วนแต่เป็นความหวังของแผ่นดิน บทความบทนี้จึงเป็นการวิเคราะห์ชีวิตและชี้แนะเตือนสติแก่คนหนุ่มสาว

องค์ประกอบของบทความมีความสมบูรณ์ กล่าวคือ มีส่วนนำเป็นการเปิดเรื่อง กล่าวถึงโลกเหมือนละครเวที ความมืดในยามค่ำคืนก็เหมือนม่านเวทีที่กำลังจะปิดฉาก แต่ละครชีวิตหาได้ปิดฉากลงไม่ ยังคงแสดงได้ต่อไปในเวทีโลกเช่นเดียวกับนักแสดงในยามราตรี ส่วนเนื้อหา ผู้เขียนวิเคราะห์ชีวิตของคนหนุ่มสาวในยามค่ำคืนที่หาความสนุกสนานในเชคกับคนหนุ่มสาวที่คร่ำเคร่งในการดูหนังสือ และชี้ให้เห็นว่า เหมือนนักวิ่งผลัดที่ถือไม้ส่งต่อๆ กันไป บางคนก็ทิ้งไม้ต้องเสียเวลาในการค้นหา ส่วนตอนท้ายผู้แต่งสรุปว่า เขาเหล่านั้นเป็นความหวังของชาติ เนื้อหาของบทความแสดงการเปรียบเทียบที่เป็นเหตุผล ผู้อ่านจะต้องอาศัยหลักการตีความบวกกับประสบการณ์มาตีความ การเสนอเนื้อหาที่มีความเป็นเอกภาพ ไม่สับสน เสนอความคิดเป็นลำดับ

การใช้ภาษาในบทความ ผู้เขียนสรรหาคำได้ไพเราะ ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพชัดเจน มีชีวิตชีวา ใช้โวหารที่เรียกว่าบุคลาธิษฐาน กล่าวคือ นำสิ่งที่ไม่มีชีวิตมากล่าวประดุจว่าเป็นสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นกลวิธีการเขียนเรื่องให้งดงามด้วยภาษาที่มีคุณค่า ดังผู้เขียนใช้ว่า “แสงสว่างของดวงอาทิตย์ยามเย็นคู่อ่อนโยน และแสนเหงา ความมืดของคืนค่าค่อย ๆ คลี่โอบซีกโลกด้านมืดลงมาทีละน้อย ๆ คล้ายม่านละครเวที” และมีความเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย โดยเปรียบเทียบความมืดว่าเหมือนม่านเวที

ผู้เขียนใช้การเล่นคำให้บทความมีความไพเราะ เช่น “คืนค่าของค่าคืน แสงวอมแวมริบหรี่จากตะเกียงกระป๋องกระจายเกลื่อนอยู่วับวาวบนพื้นแผ่นดินไทย” ใช้คำว่าคืนค่าและค่าคืนเป็นการเล่นคำแล้ว ยังสรรหาคำให้มีชีวิต เช่น แสงกระจายเกลื่อนอยู่วับวาว เป็นต้น การใช้ถ้อยคำสละสลวยใช้โวหารความเปรียบ และบุคลาธิษฐาน เช่น ความสว่าง เหงา ๆ ความมืดดาหน้ามาห่มคลุมโลก ราตรีนี้ยังเยาว์ เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สุนทรีย์เบิกบานไปตามตัวหนังสือ ที่สรรคามาใช้ให้ดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่าน บทความนี้นับว่าเป็นบทความที่น่าสนใจบทหนึ่ง เป็นบทความเชิงวิเคราะห์ชีวิตเพื่อชี้แนะคนหนุ่มสาว ให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ นอกจากนี้ ยังมีการใช้ภาษาเชิงวรรณกรรมที่ไพเราะ มีทั้งสำนวน โวหารที่เป็นความเปรียบและบุคลาธิษฐานที่ทำให้บทความน่าอ่าน นับว่าเป็นบทความสร้างสรรค์บทหนึ่งที่มีคุณค่าต่อสังคม

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

แก่นความดีห้าประการ

พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์

ในรอบปีที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงสับสนวุ่นวายขัดแย้งกันในประเทศ แบ่งฝ่ายแบ่งสี ยังไม่พอ มาเจอเจอกับวิกฤติเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาสถานการณ์ชายแดนใต้ที่ดูเหมือนรุนแรงขึ้น แต่ก็ชัดเจนขึ้นว่าไปพัวพันกับนักการเมือง

คนส่วนใหญ่ไม่รู้อะไรจะทำอย่างไรให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลง หมอเองก็เช่นกัน ที่ยังนึกไม่ออกว่าจะทำอะไรได้บ้าง

ประเทศไทยกำลังเข้าขั้นวิกฤติคล้าย ๆ ช่วงกรุงศรีอยุธยาแตก พระเจ้าตากสินต้องเข้ามาปกป้อง ขณะนี้ดูเหมือนคนไทยมองหาผู้นำไม่เจอ หลายคนบ่นว่าไม่ชอบนายกฯ คนปัจจุบันเพราะทำอะไรก็ไม่สำเร็จ แก้ปัญหาไม่ลุล่วงเป็นชิ้นเป็นอัน แม้แต่เรื่องราวของคนไทยที่ถูกจับที่เขมร ในข้อหาจารกรรมก็กลายเป็นประเด็นเพิ่มความขัดแย้งยิ่งขึ้น ทุกเรื่องถูกดึงเข้าสู่ความขัดแย้งไปได้หมด ความมั่นคงของประเทศถูกทำลายไปด้วยความคิดของนักการเมืองที่มีปัญหาในเรื่องของจริยธรรมคุณธรรม

ความห่อหุ้มในการสร้างจิตสำนึกของระบบคุณธรรมเกิดจากค่านิยมในวัตถุในลาภยศ สรรเสริญ สังคมนั้นแต่เรื่องของความร่ำรวย มั่งมี มีการยกย่องผู้มีความมั่งคั่งทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก จึงทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้านิยมชมชอบผู้มีความมั่งคั่งในวัตถุ รวมไปถึงผู้ที่ปั่นผลประโยชน์ให้ ค่านิยมเช่นนี้ทำให้คนไทยไปไกลจากธรรมะ

หากมนุษย์มีความตื่นรู้ในหลักธรรมแห่งพุทธตลอดเวลาก็จะสามารถดำรงตนในสังคม ที่มีแต่พายุกิเลสได้ หมอโชคดีที่ได้พบกับสังฆกรรมของชีวิตจากงานที่ทำ การได้เจอกับความตายของผู้อื่นทุกวันทำให้สามารถเข้าใจได้ไม่ยากว่ามนุษย์เกิดมาเพื่ออะไร ซึ่งหากคนเราเข้าใจสังฆกรรมแห่งชีวิตอย่างถ่องแท้แล้วก็เชื่อว่าจะมองออกว่าสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมคืออะไร

คงด้วยความอ่อนด้อยของหลักสูตรการศึกษา คนไทยในรุ่นหลังจึงไม่รู้ถึงประวัติศาสตร์ชาติไทย ซึ่งจะทำให้ขาดสำนึกรักในสถาบันทั้งสาม คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ปีเก่ากำลังจะผ่านไป ปีใหม่ที่จะมาถึงทุกคนอาจยังคงขุ่นมัวเพราะวิกฤติที่มีอยู่ยังไม่ถูกแก้ไข แม้จะมองไม่ออกว่าทิศทางของประเทศไทยจะเป็นอย่างไร แต่เราสามารถช่วยกันคนละไม้คนละแรงเพื่อทำให้ดีขึ้นได้ บ้าง คนเรามักชอบเอาตัวเองไปผูกพันไว้กับสิ่งอื่น ๆ รอบตัว รวมทั้งมนุษย์เวลาจะทำอะไรดี ๆ ก็จะคิดว่าใครเขาทำกันบ้าง หากมีคนทำก็จะค่อยกล้าตัดสินใจทำดี แสดงถึงความกล้าในการทำดีไม่ได้เป็นจิตสำนึกพื้นฐานของคนเรา

หมอได้รับการปลุกฝังในวัยเด็กจากคุณพ่อคุณแม่ให้มีจิตสำนึกของการทำความดี รวมทั้งกล้าทำดี เวลาเจอท่อประปาแตก สายไฟฟ้าขาดตกลงมาที่ถนนอาจมีอันตรายต่อผู้ผ่านไปมา คุณพ่อจะบอกให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มาดูแลแก้ไข เวลาพบเศษขวดแตก เศษหินเศษดิน ตกที่ถนน คุณพ่อจะจ่อครดให้ลูก ๆ เอาไม้กวาดที่มีอยู่ทำยรถตลอดเวลา ลงไปกวาดเก็บสิ่งเหล่านี้ ออกไปเพื่อไม่ให้มีอันตรายต่อผู้คนที่ผ่านไปมา ซึ่งในวันเด็กหมอเองรู้สึกไม่อยากทำเพราะคนอื่นเขาไม่ทำกัน บางครั้งรู้สึกอายนี่จะต้องทำ แต่ด้วยเพราะการบังคับเมื่อต้องทำบ่อย ๆ แนวคิดเหล่านี้จึงซึมลึกเข้าไปในก้นบึ้งของใจ ทุกวันนี้หมอจะรู้สึกผิดหรือบาปที่พบสิ่งที่ไม่ถูกต้องแล้ว ปลดปล่อยผ่านไปไม่แก้ไข

จิตสำนึกเช่นนี้ช่วยสร้างความกล้าในการทำดี ไม่ใช่เพราะอยากเด่นแต่เป็นเพราะตระหนักว่าการละเว้นไม่แก้ไขสิ่งที่ไม่ถูกต้องถือเป็นบาปอย่างหนึ่ง การรักษาศีลธรรมนี้ได้มาจากการรับรู้เรื่องการเกิดและการตายที่คนเรามาคนเดียวไปคนเดียว ไม่สามารถพาใครมาและพาใครไปได้ จึงพยายามแสวงหาความรู้ในเรื่องราวของสังขารชีวิตด้วยตัวเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกล้าทำความดี

มุมมองของหมอมองไปที่สถานการณ์ปัจจุบันเกิดจากพื้นฐานในเรื่องความถูกต้องและความดีเลือนหายไป ผู้คนไม่รู้สึกจำเป็นที่ต้องทำความดีเพราะไม่รู้ว่ามีดีแล้วได้อะไร หากทุกคนเข้าใจสังขารแห่งชีวิตในทางที่ถูกต้องก็เชื่อว่าทุกคนมุ่งมั่นในการทำดี แต่การทำดีก็ไม่ใช่ว่าจะทำได้ง่ายและต้องทำต่อเนื่อง จึงควรทำความเข้าใจเรื่องความดีในห้าประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง ความดีเป็นเรื่องของนามธรรม จับต้องได้ยาก ทำแล้วตัวเลขในบัญชีเงินฝากธนาคารไม่อาจเพิ่มได้ ทำแล้วไม่อาจประกันได้ว่าจะได้รางวัลใดกลับมาเพราะเป็นเรื่องของการประพฤติกรรม

ประการที่สอง ความดีเป็นอมตะไม่เปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา ศีลห้าที่ต้องรักษาถูกสอนมากกว่าสองพันปีก็ยังเป็นสิ่งที่จะต้องในปัจจุบันและอนาคต ประเด็นนี้เป็นเรื่องใหญ่เพราะทุกวันนี้สังคมยอมรับการโกงของนักการเมืองที่หากโกงแล้วยังทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ก็จะถือว่าไม่ผิดแนวคิดเช่นนี้แพร่กระจายไปในสังคมระดับล่างจนยากที่จะดึงกลับมาอยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง

ประการที่สาม ความดีที่เป็นเรื่องต้องทำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาไปให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ไม่เหมือนการศึกษาเมื่อจบได้ปริญญาก็อาจไม่ต้องศึกษาเพิ่มเติม สามารถทำงานเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ แต่การทำดีเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้น ซึ่งก็ต้องปฏิบัติได้ยากยิ่งขึ้น จึงมีคำพูดที่ว่าต้องฝึกการผจญมาร

ประการที่สี่ การทำดีเป็นเรื่องของการสวนกระแสชีวิต มนุษย์ทุกคนถ้าปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติกิเลสตัณหาจะพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่คิดจะทำดี กิเลสทั้งหลายจะดึงเราลงต่ำ

เรื่อย ๆ การทำดีเป็นเรื่องสวนกระแสเหมือนการเดินทวนน้ำ พลະกำลังต้องแข็งแรงเพื่อไม่ให้ถูกระแสน้ำพัดพาไป การทำดีจึงมักเหนียวล้าโดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบัน

ประการที่ห้า การทำดีเป็นเรื่องของการพอดี คิดดี ทำดี ซึ่งเน้นว่าต้องกล้าทำดี คนดีมักชอบทำตัวเป็นพลังเงียบ รอความีใครทำดีหรือไม่ ถ้ามีจึงจะกล้าทำดี ทุกวันนี้สังคมจึงถูกโน้มนำโดยกลุ่มคนส่วนน้อยที่ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

พระบรมราโชวาทของในหลวงที่ทรงพระราชทานเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ที่ผ่านมามีความชัดเจนว่าสังคมต้องการ คนที่รักษาธรรม มีสติ ปัญญา มีความสุจริต คิดถึง ประโยชน์ในส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ทุกคำมีความหมายลึกซึ้ง มีความสำคัญ ทำอย่างไรทุกคนจะหันกลับมาสำรวจตัวเองว่ามีคุณสมบัติที่มีในพระบรมราโชวาทหรือไม่ พยายามพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเหล่านี้ให้มากที่สุด

คนไทยทุกคนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความอยู่รอดของประเทศไทย มองไปที่ใครแล้วทุกข์ใจท้อใจในการทำดี ก็อย่าไปมอง ให้ความสำคัญที่ตัวของเราเองดีที่สุด ทั้งชีวิตของหมอพิสูจน์ชัดเจนว่าการทำดีคือได้ดี แต่คำว่าได้ดีไม่ได้หมายถึงการได้รับรางวัลหรือผลประโยชน์ แต่การได้ดีคือผลสำเร็จของงาน โดยเฉพาะการทำงานทางชายแดนได้ในช่วยปีกว่า ๆ ที่ผ่านมามีคูเหมือนพยานหลักฐานเริ่มเชื่อมโยงการกระทำดีอย่างน่าอัศจรรย์ เพียงแต่เราต้องเข้มแข็งมุ่งมั่นต้องมีพลังใจในการขับเคลื่อน ล่าสุดชายบ้านในขบวนการตาสับประรดที่อำเภอหาดใหญ่ สังเกตพบความเคลื่อนไหวของวัยรุ่นที่ไม่น่าวางใจ มีการถ่ายภาพสถานที่จอดรถของโรงแรมไว้หลายแห่ง เจ้าหน้าที่เชิญตัวมาซักถามในเบื้องต้นไม่พบประเด็นจึงปล่อยตัวไป โดยไม่ได้ตรวจสอบทางนิติวิทยาศาสตร์ ห้วงเวลานี้กลุ่มคนร้ายค่อนข้างเลือกในการก่อเหตุใหญ่ เมื่อหมอได้ทราบข้อมูลจึงส่งทีมงานไปตรวจหาสารระเบิดที่วัยรุ่นกลุ่มนี้ก็ได้พบสารระเบิดที่มีอยู่ในระดับสูง สังคมยุ่งเหยิงอย่างไร หมอก็จะยังคงทำหน้าที่ของคนไทยให้ดีที่สุด รักในหลวง อยากรักแต่ปาก ต้องช่วยกันรักษาแผ่นดินให้พ้นวิกฤติให้ได้

(จากวารสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 18 ฉ. 918 วันที่ 1-7 ม.ค. 2553 หน้า 18)

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	จำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้อง ตามหลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

รหัสวิชา ท40201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

การอ่านวรรณกรรม (สารคดี)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

2.2 วิเคราะห์และวิจารณ์สารคดีที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล

2.3 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 อ่านตีความ แปลความและขยายความสารคดีได้

3.2 แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์สารคดีได้

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ลักษณะของสารคดี

4.2 แนวทางการอ่านสารคดี

4.3 แนวทางการวิจารณ์สารคดี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

5.1 ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยเล่าถึงรายการสารคดีทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7 รายการ “จดหมายเหตุกรุงศรี” เวลา 19.55 - 20.00 น. ที่มีได้ความรู้หลากหลาย เป็นเรื่องสั้น ๆ น่าสนใจ แล้วให้นักเรียนเล่าถึงรายการทางโทรทัศน์ที่เสนอเรื่องราวในรูปแบบของสารคดีอื่น ๆ อีก หลังจากนั้นให้นักเรียน

ทำใบงานแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องลักษณะของสารคดี หลังจากนั้นนักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่องลักษณะของสารคดีแล้วช่วยกันเฉลยใบงาน

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านสารคดีคนละ 1 เรื่อง แล้วบันทึกการอ่าน ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน ที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครู เตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการ นำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติม ให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงาน ที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความสารคดีอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาส ให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 นาที)

5.1.1 นักเรียนอ่านใบความรู้ ตัวอย่างแนวทางการอ่านและพิจารณาสารคดี เรื่องวิธีตอน ดันไม้ไว้ปลูกเอง

5.1.2 นักเรียนและครูร่วมมือกันวางแผนกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านสารคดี เช่น เลือกประเภทของสารคดีที่อ่าน พิจารณาจุดประสงค์ของผู้แต่ง ความถูกต้องของเนื้อหาหรือกลวิธีการเสนอเรื่อง การใช้ถ้อยสำนวนโวหาร

5.2 ขั้นตอนการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านสารคดีที่นักเรียนเตรียมมาคนละ 1 เรื่อง แล้วปฏิบัติตามจุดประสงค์ในการอ่าน

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ, แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความสารคดีอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน /แหล่งการเรียนรู้

6.1 วิกิพีเดียรายการสารคดี

- 6.2 ใบความรู้เรื่องลักษณะของสารคดีและแนวทางการอ่านสารคดี
- 6.3 ใบงานแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องลักษณะของสารคดี

7. การวัดผลและประเมินผล

- 7.1 วิธีการวัด
 - 7.1.1 ประเมินการปฏิบัติงาน
 - 7.1.2 ตรวจสอบงาน
 - 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน
- 7.2 เครื่องมือวัด
 - 7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน
 - 7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน
- 7.3 เกณฑ์การวัดผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ เรื่อง แนวทางการอ่านและพิจารณาสารคดี

สารคดีคืออะไร

สารคดี เป็นงานประพันธ์ชนิดหนึ่งที่เขียนขึ้นเพื่อเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ ข้อเท็จจริง หรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจเป็นการบันทึกการเดินทาง ประวัติบุคคล เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ หรือความรู้ด้านใดด้านหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอความรู้หรือเนื้อหาสาระ เป็นอันดับแรก และเสนอความบันเทิงเป็นอันดับรอง สารคดีบางเรื่องจะเน้นวิชาการ แต่บางเรื่อง จะเน้นความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินไปพร้อมกับความรู้ ทำให้เกิดคุณค่าทางปัญญา และทางจิตใจ

ลักษณะของสารคดี

สารคดีมีวิธีการเขียนได้หลายวิธี บางเรื่องเขียนเป็นเชิงวิชาการ บางเรื่องเขียนแบบ เล่าเรื่อง บางเรื่องเขียนแบบนวนิยาย มีตัวละครในการดำเนินเรื่อง บางเรื่องเขียนแบบบทความ บางเรื่องเขียนเป็นการบันทึกที่เรียกว่าอนุทิน บางเรื่องเขียนเป็นรูปจดหมายบันทึกเหตุการณ์ สารคดี จึงมีหลายลักษณะขึ้นกับการนำเสนอและกลวิธีการเขียน

สารคดีที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีส่วนประกอบ 3 ส่วน เช่นเดียวกับบทความ คือ
 - 1.1 ส่วนนำเรื่อง จะอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและคุณค่าของเรื่องที่ผู้อ่าน กำลังอ่านหรือเป็นการดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านต่อ
 - 1.2 ส่วนตัวเรื่อง เป็นส่วนอธิบายเรื่อง อาจใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบประกอบการเขียน ต้องเขียนอย่างมีขั้นตอน โดยอาจแบ่งเป็นบท ๆ ก็ได้ แต่ต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหา
 - 1.3 ส่วนท้ายของเรื่อง เป็นการสรุปย่อให้เห็นความสำคัญของเรื่อง หรือแสดง ความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้สารคดีมีความน่าสนใจขึ้น
2. ให้ความรู้ มีเนื้อหาสาระ และให้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เนื้อหาต้อง มีความถูกต้อง สามารถอ้างอิงได้ และถ้าแทรกข้อคิดเห็นต้องประกอบด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อถือ
3. ใช้ภาษาที่ถูกต้อง สามารถเป็นแบบอย่างการใช้ถ้อยคำแก่ผู้อ่านได้ ต้องมีสำนวน โวหารดี ถ้ามีคำศัพท์ยากหรือศัพท์เฉพาะจะต้องอธิบายให้ผู้อ่านทราบความหมาย โดยอาจมี ภาคผนวกอธิบายความหมายหรือมีถ้อยคำอธิบายความหมายไว้ด้วยก็ได้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่อง

ดีขึ้น การใช้ภาษาในสารคดีจะต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่เป็นทางการมากนัก ควรใช้ภาษา กึ่งแบบแผนที่มีถ้อยคำสำนวนชวนอ่าน ผู้แต่งจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำและใช้ประโยคที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้สำนวนที่ไพเราะก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน

แนวทางการอ่านสารคดี

การอ่านสารคดี ผู้อ่านสารคดีจะอ่านเพื่อหาความรู้และสาระสำคัญของเรื่องเป็นหลัก ดังนั้น การอ่านสารคดีควรมีแนวทางการอ่านดังนี้

1. สืบหาหนังสือ โดยอ่านคำนำและสารบัญของเรื่องก่อน เพื่อเป็นการสำรวจเรื่องที่จะอ่าน สารบัญเรื่องจะช่วยบอกโครงร่างของหนังสือ ส่วนบทนำ จะทำให้ผู้อ่านทราบ จุดมุ่งหมาย ในการเขียนของผู้เขียน
2. วิธีการอ่าน หลังจากอ่านคำนำและสารบัญแล้ว ผู้อ่านควรอ่านเรื่องราวอย่างละเอียด โดยตลอด เป็นการอ่านอย่างกลั่นกรอง ไม่ควรอ่านข้าม ๆ ขณะอ่านควรทำบันทึกความรู้ไปด้วย พร้อมกับบอกที่มาของความรู้ด้วยว่าอยู่หน้าใด เพื่อเก็บสารประโยชน์ในด้านความรู้ และให้นำหลักการวิจารณ์ไปพิจารณาข้อความในหนังสือขณะอ่านด้วย
3. การวิจารณ์หนังสือตามแนวทางการวิจารณ์ หลังจากอ่านข้อความอย่างละเอียด และทราบเนื้อเรื่องในหนังสือแล้วจึงพิจารณาหนังสือตามหลักการวิจารณ์สารคดี โดยพิจารณาการลำดับเรื่อง การใช้ภาษา ภาพพจน์โวหาร ความไพเราะในการใช้ถ้อยคำ ความรู้ และคุณค่าของหนังสือ การวิจารณ์ผู้อ่านจะอ่านซ้ำเฉพาะตอนที่ต้องการอ่านซ้ำเพื่อทบทวนหรือทำความเข้าใจ แล้วบันทึกการวิจารณ์ไว้
4. เขียนการวิจารณ์โดยเรียบเรียงจากการบันทึก แกะไขถ้อยคำสำนวนของตน ให้สละสลวย และกำหนดหัวข้อการวิจารณ์ตามแนวทางการวิจารณ์สารคดี

แนวทางการพิจารณาสารคดี

ผู้อ่านควรมีหลักในการพิจารณาสารคดีดังนี้ คือ

1. ทราบลักษณะรูปแบบของสารคดีที่อ่านว่าเป็นสารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีเชิงประวัติศาสตร์ สารคดีเชิงวิจารณ์ สารคดีประเภทวิชาการ หรือสารคดีที่เขียนในรูปนิยาย
2. พิจารณาจุดประสงค์ของผู้แต่ง ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าผู้แต่งมีจุดประสงค์ในการแต่งอย่างไร ซึ่งอาจจะดูได้จากบทนำและเนื้อเรื่อง
3. ความถูกต้องของเนื้อหา จะต้องพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงประการใด

4. การวางโครงเรื่องของสารคดี เป็นการจัดลำดับความคิดของผู้เขียนที่จะเสนอต่อผู้อ่าน โดยกำหนดส่วนประกอบ ได้แก่ ส่วนนำเรื่อง ส่วนตัวเรื่อง และส่วนท้ายเรื่อง มีความครบถ้วนหรือไม่ บทนำเรื่องจะเป็นส่วนชี้จุดประสงค์และคุณค่าของเรื่อง เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน ส่วนบทตัวเรื่องจะบอกเนื้อหาสาระ มีเนื้อหาถูกต้อง ชี้ประเด็นสำคัญตามลำดับของเรื่องอย่างมีระเบียบ และส่วนบทท้ายเรื่องจะสรุปและย้ำให้เห็นเนื้อเรื่องชัดเจนขึ้น
5. กลวิธีการเสนอเรื่อง ผู้อ่านจะต้องพิจารณาว่า ผู้เขียนใช้วิธีการเสนอเรื่องอะไร ใช้การเล่าเรื่องหรือเขียนเป็นรูปนิยาย ควรพิจารณาด้วยว่ารูปแบบกับแนวทางเหมาะสมกันหรือไม่ การลำดับเรื่องดีหรือไม่
6. การเสนอความคิดเห็น ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นแก่ผู้อ่านอย่างไร มีเหตุผลหรือไม่ มีการเสนอความคิดเห็นที่แปลกใหม่หรือไม่
7. การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหาร ผู้เขียนมีศิลปะการใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความประทับใจหรือไม่ ถ้อยคำสำนวนเหมาะกับเนื้อเรื่องเพียงใด
8. คุณค่าของเรื่อง ให้คุณค่าแก่ผู้อ่านมากน้อยเพียงใด ทั้งคุณค่าทางด้านความรู้ทางจริยธรรม ทางสังคม รวมทั้งให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างแนวทางการอ่านและพิจารณาสารคดี

สารคดีเรื่อง “วิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง” ของ รุจ ฌ รังสี จากหนังสือชุดสารคดี แนะนำการทำมาหากินของชาวบ้าน สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง

วิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง

วันนั้น ผมตื่นนอนแต่เช้าตรู่ แปร่งฟันล้างหน้าเสร็จแล้วก็ลงไปคอกควาย ใช้พลั่วตักจี๋ของมันมารวมกันไว้นอกคอกด้านหนึ่ง แล้วจึงไปหอบหญ้าสดที่เกี่ยวไว้เมื่อวานนี้เอาไว้มันกินสามหอบใหญ่ ต่อจากนั้น จึงหันไปหยิบเสียมเพื่อออกไปท่อนา

ระยะนี้ฝนตกหนัก น้ำจึงเจิ่งท่อนา ต้นข้าวที่แตกกอได้รับน้ำฝนช่วยก็ชูลำต้นสดชื่นเขียวขจีทั่วไป ผมเดินดูน้ำในท่อนาไปเรื่อย ๆ เห็นแปลงไหนมีน้ำมากเกือบล้นคันนา ก็เอาเสียมขุดคันนาให้เป็นร่องน้ำระบายไหลออกไปเสียบ้าง มิฉะนั้นเกิดฝนตกน้ำหนุนหรือน้ำป่าไหลบ่าลงมาอีก น้ำในนาระบายไม่ทันก็จะเกิดน้ำท่วมนาหรือต้นข้าวได้ ซึ่งพวกชาวบ้านจะต้องระวังอยู่เสมอ แปลงใดมีน้ำไม่มากนักก็ต้องหาทางปิดช่องน้ำ หรือยกคันให้สูงไม่ให้น้ำไหลเข้าไปได้ ผมเดินดูท่อนาจนสายจึงกลับบ้านมากินข้าวเช้า

ก่อนจะสิ้นฤดูฝน พวกบ้านผมที่ทำนาทำไร่จะหาเวลาว่างเพราะพันธุ์ต้นไม้มือหรือตอนกิ่งต้นไม้มือไม่ว่าพันธุ์ดอกหรือพันธุ์ที่ปลูกเอาไว้กินผล เพื่อเตรียมปลูกในไร่หรือตามรอบ ๆ บริเวณบ้าน เพื่อเอาดอกของมันบูชาพระหรือเอาผลไว้กินในโอกาสต่อไป ตอนสายในวันนั้นผมจึงเดินไปที่บ้านของลุงหอม มีอาชีพทำไร่ปลูกต้นไม้มือมานานชนิด ลุงหอมนั่งอยู่บนแคร่ไม้ไผ่ใต้ต้นมะม่วง เห็นแก่กำลังเตรียมจะทำอะไรอยู่สักอย่างหนึ่ง เมื่อเหลือบมาเห็นผมแกส่งเสียงทักเสียงดังลั่น

“จะไปไหนเจ้าแดง? หรือจะแวะมาหาลุงก็เข้ามาซิ”

“ผมอยากจะมาคุยกับลุงครับ ลุงกำลังทำอะไรอยู่ล่ะ?”

“ลุงกำลังเตรียมจะตอนต้นไม้มือ ฝนตกน้ำทำได้อย่างนี้เพาะชำขึ้นดินก็ ตอนเดือนหรือเดือนกว่า ๆ ก็ออกรากนำไปปลูกได้แล้ว”

“ดีทีเดียวครับ ผมอยากจะได้วิธีตอนกิ่งต้นไม้มือเหมือนกัน จะได้นำเอาไปตอนต้นไม้มือที่บ้านปลูกบ้าง”

“เออดีแล้ว...ยังงั้นก็ตามลุงมา ลุงจะแสดงวิธีตอนกิ่งต้นชมพูและต้นมะลิให้คุณ”

“จะตอนกิ่งต้นไม้มือ จะต้องเลือกกิ่งและทำอย่างไรบ้างครับ?”

“เราต้องเลือกเอาต้นไม้ที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว กิ่งที่จะตอนต้องเป็นกิ่งที่แก่ มีตาเป็นปุ่ม ที่เห็นอยู่นี้ ใช้มีดที่มีคมบางควั่นเอาเปลือกออกให้ต่ำกว่าตาลงมานิดหนึ่ง ให้แผลยาวประมาณ ครึ่งถึงหนึ่งนิ้วฟุต ควั่นเอาเปลือกออกแล้วใช้ผ้านุ่ม ๆ เช็ดขางไม้ออกให้แห้งสนิท

เอาดินเหนียวสักหน่อยและเป็นดินสีดำ เพราะมีปุ๋ยที่รากที่ตอนงอกเร็วมาพอกให้รอบ และมิดแผลหนา สักครึ่งนิ้ว เอากาบมะพร้าวอ่อนฉีกให้ละเอียดอย่างทีลู่เตรียมมานี้ชุบน้ำ ให้เปียกมาหุ้มดินให้แน่นอย่าให้หมุนได้

ใช้ใบตองแห้งหรือถุงพลาสติกขึงนอก และฉีกให้เป็นทางยาว ๆ อย่าให้ขาดให้เป็นช่อง น้ำฝนซึมเข้าไปได้ เอามาหุ้มให้รอบ ใช้เชือกผูกรัดหัวท้ายให้แน่น ต่อไปก็ห่มรดน้ำทุกวัน ถ้าฝนตกเสมอ ๆ ก็ไม่ต้องรดน้ำ ถ้าตอนระยะที่ไม่มีฝนหรือฝนน้อย ก็เกี่ยวรดน้ำทุกวัน ก็หา กระป๋องนมหรือกระบอกไม้ไผ่เจาะกันเป็นรูเล็ก ๆ แขนงไว้เหนือตรงที่ตอน ใส่น้ำให้เต็มน้ำจะหยด ให้เปียกชั้นอยู่เสมอ นาน ๆ จึงมาดูเติมน้ำสักครั้งหนึ่ง อย่างที่ลู่ตอนต้นมะม่วงมันไว้ต้นโน้นก็ได้”

“จะใช้เวลานานเท่าไรครับ มันจึงจะออกรากนำไปปลูกได้”

“ก็ราวเดือนสองเดือนนั้นแหละหรือถึงสามเดือนก็มี แล้วแต่ชนิดของต้นไม้ ถ้าเป็น ไม้ดอก เช่น ต้นมะลิ เดือนกว่า ๆ รากก็งอกแล้ว ถ้าเป็นต้นไม้ใหญ่ ๆ เช่น มะม่วง ชมพู ก็ต้องใช้ เวลาสองถึงสามเดือน แต่จะต้องไม่ขาดน้ำนะ ต้องให้มันชุ่มอยู่เสมอด้วย”

“เมื่อรากงอกแล้ว เราจะตัดขังไคร้ครับ”

“ใช้มีดคม ๆ ตัดได้ตาให้ขาดแล้วเอาไปปลูกในที่เตรียมไว้เลยก็ได้ แต่จะให้ดีแล้วควรเอา ไม้กระถางหรือถุงพลาสติกมีดินที่ผสมปุ๋ยแล้วสักกระยะหนึ่งก่อน เมื่อเห็นแตกกิ่งใบดีแล้วจึงนำไป ปลูกก็ได้”

“ขอบคุณมากครับลู่ ที่ช่วยให้ผมรู้เรื่องตอนกิ่งต้นไม้ ฟรุ้งนี้ผมจะนำไปตอนต้นพุทรา สัก 2 - 3 กิ่ง”

การพิจารณาสารคดีเรื่อง “วิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง”

สารคดีเรื่อง “วิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง” เป็นสารคดีแบบนวนิยายที่มีตัวละครออกมา นำเสนอความรู้เรื่องวิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีสั้น ๆ มีเนื้อเรื่องโดยย่อว่า ก่อนสิ้นฤดูฝน “ผม” ซึ่งมีอาชีพเป็นชาวนา แต่ก็หาเวลาว่างเพาะพันธุ์ต้นไม้หรือตอนกิ่งไม้ดอกและ ไม้ผล ได้ไปคุยกับลุงหอมซึ่งมีอาชีพทำไร่ ปลูกต้นไม้ และไปดูวิธีตอนกิ่งต้นไม้ของลุงหอม จึงได้ ความรู้ว่าเมื่อจะตอนกิ่งไม้ต้องเลือกตอนกิ่งที่เจริญเต็มที่แล้ว และมีตาเป็นปุ่ม ใช้มีดคมควั่น เอาเปลือกออกให้เป็นแผลยาวประมาณครึ่งนิ้วฟุตถึงหนึ่งนิ้วฟุต ให้ต่ำกว่าตาลงมาหน่อยหนึ่งแล้ว เช็ดขางให้หมด จากนั้นเอาดินมาพอกไว้ให้ติดแผลที่ลอกเอาเปลือกออก แล้วจึงเอากาบมะพร้าว

อ่อนลึกละเอียดชุบน้ำให้ชุ่มหุ้มดินให้แน่น แล้วใช้ใบตองแห้งหรือพลาสติกกึ่งข้างออกเป็นทางยาว ให้ช่องน้ำฝนซึมเข้าไปได้ชุ่มแล้วเอาเชือกปิดหัวท้ายให้แน่น หมั่นรดน้ำทุกวัน ถ้าไม่รดน้ำก็เอากระป๋องนมเจาะเป็นรูเล็ก ๆ แขนงไว้ตรงที่ตอนให้น้ำหยดให้เปียกชื้นเสมอราวเดือนหรือสองเดือน ก็จะมีรากงอกออกมา ข้อสำคัญอย่าให้ขาดน้ำ แต่ควรรีใส่กระถางไว้สักระยะหนึ่งก่อน เมื่อแตกกิ่งได้ดีแล้วจึงนำไปปลูก

กลวิธีการเขียน ผู้เขียนสร้างตัวละครโดยใช้สรรพนามว่า “ผม” เป็นผู้ดำเนินเรื่อง มีฉากของเรื่องอยู่สามแห่ง คือ ที่บ้าน ท้องนา และบ้านลุงหอม โดยใช้การเล่าเรื่องบรรยายฉากของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง ส่วนการให้ความรู้เรื่องการตอนต้นไม้ ผู้เขียนใช้วิธีการสนทนาระหว่าง “ผม” และลุงหอม การใช้กลวิธีการเขียนและการสร้างตัวละคร ทำให้สารคดีน่าสนใจขึ้น ดีกว่าการบรรยายเป็นเชิงให้ความรู้ การจัดลำดับความดี การสืบเนื่องเป็นลำดับ เข้าโครงเรื่องดี มีการวางโครงเรื่องให้เป็นประโยชน์ของการตอนกิ่งไม้ไว้ปลูกเอง ส่วนการแสดงความคิดเห็นมีไม่มากนัก เพราะผู้เขียนมุ่งจะให้ความรู้เกี่ยวกับการตอนต้นไม้มากกว่ามุ่งแสดงความคิดเห็น

ท่วงทำนองการแตงนั้น ผู้เขียนมีการนำเสนอเรื่องน่าสนใจดี การใช้ภาษาเหมาะกับเรื่อง ดังจะเห็นจากการบรรยายภาพของท้องนาที่ให้ภาพแก่ผู้อ่านชัดเจน เช่น “ระยะนี้ฝนตกหนัก น้ำจึงเจิ่งท้องนา ต้นข้าวที่แตกกอได้รับน้ำฝนช่วยก็ชูลำต้นขึ้นเขียวขจีทั่วไป” ใช้ภาษาที่ประณีตและชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาเชิงเล่าเรื่องอย่างกันเอง ดังจะเห็นจากบทสนทนาระหว่าง “ผม” กับ “ลุงหอม” จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องได้ง่ายขึ้น

สารคดีเรื่องนี้มีคุณค่าทางด้านการให้ความรู้เป็นเชิงแนะนำการตอนต้นไม้ ขณะเดียวกันก็ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการอ่านสารคดีไปด้วย

ใบงาน
เรื่อง การอ่านสารคดี

คำสั่ง ให้นักเรียนกากบาท X หน้าข้อความที่ผิด และใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง

- _____ 1. สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งเสนอความบันเทิงเป็นอันดับแรกและเสนอความรู้เป็นอันดับรอง
- _____ 2. สารคดีบางเรื่องเขียนเป็นแบบเล่าเรื่อง บางเรื่องเขียนแบบบทความ
- _____ 3. สารคดีบางเรื่องเขียนเป็นรูปจดหมายบันทึกเหตุการณ์
- _____ 4. สารคดีจะไม่เขียนโดยมีตัวละครในการดำเนินเรื่องแบบนวนิยาย
- _____ 5. การอ่านสารคดีไม่จำเป็นต้องอ่านอย่างละเอียด สามารถอ่านข้าม ๆ ไปได้
- _____ 6. การวิจารณ์สารคดี จะพิจารณาการลำดับเรื่อง การใช้ภาษา ภาพพจน์โวหาร ความรู้ และคุณค่าของหนังสือ
- _____ 7. ขณะอ่านสารคดี ควรทำบันทึกความรู้ไปด้วย เพื่อเก็บสารประโยชน์ในด้านความรู้
- _____ 8. ในการพิจารณาสารคดีนั้น ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องทราบลักษณะ รูปแบบ ของสารคดี
- _____ 9. การอ่านบทนำและเนื้อเรื่อง จะทำให้ทราบจุดประสงค์ของผู้แต่ง
- _____ 10. สารคดีที่ดีควรให้คุณค่าทั้งทางด้านความรู้ จริยธรรม สังคม และความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

ตัวอย่างสารคดีท่องเที่ยว

อ่านก่อนเที่ยว

“นายรอบรู้”

รู้จักจันทบุรี

จันทบุรีเป็นหนึ่งในเมืองท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดชายทะเลฝั่งตะวันออก อันประกอบด้วย ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เป็นจังหวัดที่ร่ำรวย ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดปกคลุม ด้วยผืนป่าที่ชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งของน้ำตกน้อยใหญ่ เช่น น้ำตกพลิ้ว น้ำตกเขาสอยดาว น้ำตกกระทิง น้ำตกตรอกนอง ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและเกาะเล็ก ๆ อีกหลายแห่ง รวมถึงสินค้าพื้นเมืองขึ้นชื่อ ได้แก่ ผลไม้ อัญมณี เสื้อจันทบูร กว๊านเดียวเส้นจันท์ และเครื่องเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะพริกไทยที่ได้รับยกย่องว่าเป็นพริกไทยดีที่สุดในประเทศ

จันทบุรีเป็นเมืองโบราณตั้งแต่ยุคขอมเรืองอำนาจ ในสมัยอยุธยาในฐานะเป็นหัวเมืองการค้าทางทะเล อยู่ในเส้นทางเดินเรือการค้าเฟื่องฟู ดังพบหลักฐานซากเรือบรรทุกสินค้าจำพวกเครื่องถ้วยชามจำนวนมาก ในน่านน้ำบริเวณอ่าวไทย มีกลุ่มคนหลากหลายเชื้อชาติเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทั้งชาวจีนที่มาทำการค้า ชาวจีนที่อพยพหนีภัยสงครามมาตั้งหลักแหล่งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ และชาวชอง ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเดิมก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนเป็นเอกลักษณ์

ด้วยสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีฝนตกชุก ประกอบกับผืนดินที่อุดมสมบูรณ์ ด้วยแร่ธาตุจากดินตะกอนปากแม่น้ำ จึงปลูกผลไม้และพืชไร่หลายชนิดได้ผลดี เช่น เงาะ มังคุดทุเรียน ข่างพารา พริกไทย มันสำปะหลัง ฯลฯ กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้จังหวัดหลายพันล้านบาทต่อปี และยังมีการทำประมงชายฝั่งบริเวณตอนใต้ของจังหวัดอีกด้วย อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร เช่น โรงงาน ผลไม้กระป๋อง โรงงานแปรรูปข่างพารา โรงงานแปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น นอกจากการเกษตรและอุตสาหกรรมแล้ว งานหัตถกรรมของจันทบุรีก็มีชื่อเสียงมากเช่นกัน เนื่องจากในอดีตเคยเป็นแหล่งอัญมณีแหล่งใหญ่ คนเมืองจันทจึงมีความชำนาญในการเจียรไนพลอยและทำเครื่องประดับ รวมถึงการทอเสื้อซึ่งกลุ่มชาวจีนเป็นผู้บุกเบิก ปัจจุบันมีการประยุกต์รูปแบบให้ทันสมัยเป็นที่ต้องการของตลาดเสื้อจันทบุรีจัดเป็นของฝากที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับต้น ๆ เพราะคุณภาพดีและราคาเยี่ยมเยา

จันทบุรียังมีชื่อเสียงในด้านอาหารการกิน นอกจากอาหารทะเลสดแล้วยังโดดเด่นด้วยอาหารพื้นบ้านใต้เครื่องเทศรสอันแรง เช่น กระวาน กานพลู ขมิ้น เราะ ฯลฯ และผลไม้รสเลิศนานาชนิด

จนถึงกับมีการเปิดสวนให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมและชิมผลไม้ต่าง ๆ นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน

วางแผนการท่องเที่ยว

เมืองจันทบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 250 กม. ถนนหนทางสภาพดีใช้เวลาเดินทางเพียง 2 ชม. เศษเท่านั้น วันเวลาในการพักผ่อนจึงใช้ไปกับการท่องเที่ยวได้อย่างรื่นรมย์เต็มที่ แม้จะเป็นเมืองชายทะเลแต่หัวใจของการเที่ยวเมืองจันทร์กลับอยู่ที่ธรรมชาติของป่าดงดิบชื้นและขุนเขา ดังนั้นจึงควรมีเวลาหลายวันพอที่จะไปเที่ยวหรือค้างแรมในป่า ในช่วงฤดูหนาว เหมาะสำหรับการเที่ยวป่าดงดิบชื้น เพราะน้ำในลำธารจะใสสะอาด น้ำตกมีน้ำไหลแรง น่าเล่น แต่ถ้าไปในช่วงฤดูฝน ผืนป่าจะสวยงามสดชื่นด้วยแมกไม้สีเขียวขจี

ถ้าชอบเที่ยวไปกินไปแบบสบาย ๆ และไม่ยากเที่ยวป่าก็ขอแนะนำให้ไปเที่ยวเมืองจันทร์ ในฤดูผลไม้ตั้งแต่ปลายเดือน มิ.ย. – ก.ค. ผลไม้ตลอดสองฝั่งถนนสุขุมวิท ตั้งแต่เริ่มเข้าสู่เขตจังหวัดเลยที่เดียว ในช่วงนี้ทางจังหวัดจะจัดงานเทศกาลผลไม้และของดีเมืองจันทร์ เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร นักท่องเที่ยวจะได้อัมมอรร่วมกับผลไม้หลากชนิดทั้งผลไม้สด และที่แปรรูปเป็นของกินรสชาติแปลกใหม่

จุดสำคัญในการท่องเที่ยวของเมืองจันทร์แบ่งออกเป็นหกส่วนนักท่องเที่ยวอาจใช้ตัวเมืองเป็นศูนย์กลางในการเดินทางไปที่เที่ยวต่างอำเภอได้เพราะระยะทางใกล้กัน ใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 1 ชม. หรือถ้าต้องการพักแรมในป่า ก็มีบ้านพักของกรมอุทยานแห่งชาติที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสะอีดาว แต่ต้องติดต่อจองล่วงหน้า และยังมีที่กางเต็นท์ สำหรับคนที่อยากสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดด้วย

1. ย่านอำเภอเมือง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมมีที่เที่ยวน่าสนใจ เช่น ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นวังเก่าของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ภิโสภีแม่พระปฎิสนธินิรมลอันงามแปลกตาด้วยสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ตลาดค้าพลอย ย่านถนนศรีจันทร์ ย่านเก่าท่าหลวงและตลาดล่างมีบ้านเรือนที่มีสถาปัตยกรรมงดงาม และสถานที่ที่เที่ยวกว้างเกี่ยวกับพระเจ้าตาก เช่น อนุสาวรีย์พระเจ้าตาก ศาลพระเจ้าตาก ที่ควรแก่การสักการะเพื่อเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ยังมีที่เที่ยทางธรรมชาติใกล้เมือง คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว

ในตัวเมืองมีโรงแรมราคาประหยัดให้เลือกหลายแห่งเป็นแหล่งของกินพื้นเมืองอย่างแกงหมูชะมวง ไก่ผัดกระวาน ก๋วยเตี๋ยวใส่ไข่ ข้าวราดแกงที่ถึงเครื่องเทศ ถ้าอยากกินอาหารทะเลก็แวะไปแถบท่าแฉลบซึ่งอยู่ใกล้กัน มีร้านอาหารทะเลหลายสิบร้านตั้งเรียงรายอยู่ริมหาด

หากไม่มีรถยนต์ส่วนตัว สามารถนั่งรถสองแถวหรือที่คนเมืองจันทร์เรียกว่า “รถมาสด้า” ไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้สะดวก

2. **ย่านอ่าวคุ้งกระเบน** เป็นแหล่งที่พักริมทะเลของเมืองจันทร์ที่มีรีสอร์ทและบังกะโลหลายระดับตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักพัน บรรยากาศหรรษาตามราคา อ่าวคุ้งกระเบนมีถนนเลียบริมชายหาดที่น่าขับรถเที่ยวชมทิวทัศน์ บริเวณอ่าวเป็นที่ตั้งของโครงการในพระราชดำริที่เกี่ยวข้องที่ให้ความรู้เชิงนิเวศ เช่น เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน เป็นต้น ในอ่าวมีหาดเล็ก ๆ หลายหาด เช่น หาดแหลมเสด็จ หาดคุ้งวิมาน หาดเจ้าหลาว ชาวบ้านแถบนี้มีอาชีพประมงพื้นบ้านจึงมีร้านอาหารทะเลบริการนับสิบร้าน โดยเฉพาะหมึกนั้นสดมาก

3. **ย่านแหลมสิงห์** ย่านแหลมสิงห์อยู่ใกล้กับตัวเมืองสามารถไปเช่ากลับเย็นได้ นอกจากนี้ที่เที่ยวที่รู้จักกันมานานอย่างหาดแหลมสิงห์ คุกกี้ไก่ และตึกแดงแล้ว แหลมสิงห์ยังมีโอเอซิส ซีวิลด์-สวนสนุกที่มีโลมาแสนรู้ ขวัญใจนักท่องเที่ยวรุ่นเยาว์อีกด้วย คนที่ชอบงานหัตถกรรมอย่าลืมแวะไปหมู่บ้านบางสระเก้า ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเสื้อจันทบูรของฝากขึ้นชื่อเมืองจันทร์

4. **ย่านสามแยกทับไทร** เป็นที่ตั้งของอำเภอโป่งน้ำร้อน แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “ทับไทร” มากกว่า ที่เที่ยวสำคัญในย่านนี้ได้แก่ สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาसอยดาว มีสัตว์ป่าหลายชนิดให้ชมอย่างใกล้ชิด แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมซื้อทัวร์ไปลองแก่งโป่งน้ำร้อนมากกว่า ถ้าไม่พอกับบริษัททัวร์ก็มีที่พักบริเวณสามแยกทับไทรอยู่สองสามแห่ง ใกล้ ๆ กันมีตลาดทับไทรเป็นแหล่งกินเพียงแห่งเดียว

5. **ย่านกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์** นักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวในย่านนี้มักจะมุ่งไปศึกษาธรรมชาติเล่นน้ำตก และพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติเขาฉกรรจ์ ซึ่งมีน้ำตกสวยงาม นอกจากนี้ยังมีวัดเขาสุกิม ซึ่งเป็นที่จำพรรษาของพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง และสวนผลไม้หลายแห่ง ถ้าไปเที่ยวตรงกับฤดูผลไม้ก็เข้าไปเที่ยวชมและซื้อผลไม้ได้ แหล่งของกินในเส้นทาง คือ ตลาดกระทิง อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาฉกรรจ์ ประมาณ 5 กิโลเมตร

6. **ย่านกิ่งอำเภอสอยดาว** เป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาसอยดาว และน้ำตกเขาसอยดาว เหมาะสำหรับผู้สนใจธรรมชาติป่าเขา และอยากไปเที่ยวบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา เช่น บ้านสวนส้มซึ่งเป็นแหล่งขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ราคาถูก สำหรับที่พักนอกจากบ้านพักของเขตรักษาพันธุ์แล้วก็มีที่พักอยู่ใกล้ ๆ กันอีกสองแห่ง

ตัวอย่างสารคดีที่เขียนแบบบทความ

อานุภาพแห่งการไหว้

มัชฌิมา สุขคง

การทักทายแบบไทยที่คนชาติใดไม่อาจทำได้งามเท่าก็คือ “การไหว้”

นับเป็นขนบธรรมเนียมที่มีมาแต่โบราณกาล ซึ่งคนไทยรู้จักเป็นอย่างดี เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนมาแต่เล็กแต่น้อย การประนมมือนี้นั่งชิดกันอยู่ระหว่างอก กระพุ่มมือเป็นรูปดอกบัวปลายนิ้วมือตั้งตรงกับสันจมูก แล้วก้มศีรษะลงอย่างอ่อนน้อม จึงเป็นสิ่งที่เราทำได้งามอย่างเป็นธรรมชาติ

แท้จริงแล้วการไหว้มิได้เป็นเพียงการแสดงออกตามแบบแผนเท่านั้น แต่ยังเป็นกิริยาที่ต้องทำด้วยความจริงใจ ไม่ใช่เรื่องที่ “สักแต่ว่าทำ” จึงจะเกิดเป็นพลังที่ทรงคุณค่า หรืออาจเรียกว่า “อานุภาพแห่งการไหว้”

มารยาทอันลุ่มลึก

อานุภาพของการไหว้เกิดจากความหมายที่ซ่อนอยู่ในลักษณะวิธี 5 ระดับ

ระดับแรก คือ การไหว้พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ปุชนิยสถาน และปูชนียวัตถุ เริ่มด้วยการประนมมือระดับอก ยกมือขึ้นพร้อมกับการก้มศีรษะลง โดยให้นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้วและนิ้วชี้จรดดินผม

ระดับที่สอง คือ การไหว้บิดามารดา ประนมมือยกขึ้นพร้อมกับก้มศีรษะลงให้นิ้วหัวแม่มือจรดปลายจมูกและนิ้วชี้จรดหว่างคิ้ว

ระดับที่สาม คือ การไหว้ครูบาอาจารย์ ประนมมือยกขึ้นพร้อมกับก้มศีรษะลงให้นิ้วหัวแม่มือจรดปาก

ระดับที่สี่ คือ การไหว้ผู้อาวุโสทั่วไป มีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ ประนมมือจรดส่วนล่างของใบหน้า โดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดปลายคาง และปลายนิ้วชี้จรดจมูกส่วนบน ก้มศีรษะลงรับปลายมืออย่างสวยงาม โดยไม่ก้มศีรษะลงมากนัก

ระดับสุดท้าย คือ การไหว้ผู้ที่มีอายุเสมอกัน ประนมมือขึ้นระดับอก ก้มศีรษะลงเล็กน้อย แต่ไม่จรดปลายนิ้วที่ใบหน้า

การที่เรายกมือไหว้บุคคลต่างระดับกันมีนัยยะแฝงอยู่ ซึ่งปู่ย่า ตายายให้เหตุผลอย่างลึกซึ้งไว้ว่า เรายกมือไหว้พระ โดยให้นิ้วหัวแม่มือเสมอน้ำหน้าผาก เพราะพระท่านเป็นผู้ให้สติปัญญา

สอนให้ดับทุกข์ เรายกมือไหว้บิดามารดา โดยนิ้วหัวแม่มือเสมอปลายจมูก เพราะท่านทั้งสองเป็นผู้ให้ลมหายใจแก่เรา เรายกมือไหว้ครูบาอาจารย์เสมอปาก เพราะท่านให้ปากในการอบรมสั่งสอนเรา ส่วนการไหว้คนเสมอกันนั้น เราประนมมือเพียงอกซึ่งตรงกับใจ เพราะความเป็นเพื่อนย่อมเกิดจากการคบกันที่ใจ

การไหว้ที่ถูกต้องจริงสื่อถึงการเป็นผู้มีวัฒนธรรมที่รู้จักมารยาทอันลุ่มลึก และขำรงไว้ซึ่งความหมายของการไหว้ที่ก่อให้เกิดอานุภาพตามมาภายหลัง

วันทานุภาพสุขภาพดี

หากเรามองอานุภาพของการไหว้ในมิติสุขภาพ คงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการเชื่อมโยงระหว่างท่าทางการไหว้กับการออกกำลังกายแบบโยคะ ในท่าสุริยนมัสการ ที่ทำเริ่มมีลักษณะเหมือนการไหว้ คือประนมมือระดับอกแล้วก้มศีรษะลง

ว่าที่ร้อยตรี สุรนิ น บัญญัติปิยพจน์ ครูสอนโยคะอธิบายถึงคุณประโยชน์ของการฝึกโยคะท่าสุริยนมัสการ ที่พ้องกับการไหว้ว่า

“ท่าสุริยนมัสการประกอบด้วยหลายท่าย่อยโดยหนึ่งในท่าเหล่านั้นมีการประนมมือแล้วก้มหัวลงอยู่ด้วย ในศาสตร์ของโยคะถือเป็นท่าไหว้ครู เวลาที่โน้มศีรษะลง จะทำให้เลือดไปเลี้ยงสมองมากยิ่งขึ้น ทำให้หน้ากับหูแดง ส่งผลให้รู้สึกสดชื่นและแจ่มใสได้”

“กล้ามเนื้อคอจนถึงบ่าได้รับการบริหาร ช่วยบรรเทาอาการปวดคอได้ ขณะที่เราก้มกคคกลงพับคาง ต่อมไทรอยด์ที่อยู่บริเวณคอก็จะได้รับการบริหารไปด้วย นอกจากนี้ต่อมพิทูอิทารีและต่อมไพเนียลที่อยู่บริเวณกึ่งกลางของสมองก็จะได้รับการกระตุ้นให้ทำงานดีขึ้น”

“ต่อมพิทูอิทารีเป็นต่อมประธานที่ควบคุมต่อมไร้ท่อทั้งหมดในร่างกายให้คงความสมดุล ถ้าต่อมนี้ทำงานไม่ดี ต่อมอื่นก็จะรวนไปด้วย ส่วนต่อมไพเนียลคือ ต่อมที่สร้างเมลาโทนิน ซึ่งเป็นสารที่หลั่งออกมาขณะนอนหลับ หรือขณะที่ศีรษะได้รับการบริหาร เมื่อต่อมไพเนียลทำงานได้ดี ก็จะส่งผลดีต่อการชะลอความชรา และเป็นการซ่อมแซมอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย”

“และถ้ามองประโยชน์ทางตรงจากการไหว้ ก็น่าจะทำให้ผลดีคล้ายกัน จากงานวิจัยของนักจิตวิทยาครั้งล่าสุด เด็กไทยเริ่มไอคิวต่ำลงจนอาจเรียกว่าสติปัญญาทึบแล้ว เพราะมีการปฏิสัมพันธ์กับคนน้อยลง ถ้าดูจากภาพรวมในปัจจุบันจะพบว่า เด็กไทยไม่ค่อยไหว้หรือไหว้ไม่ค่อยเป็น ศีรษะจะตั้ง ไม่โน้มศีรษะลง จึงคาดเดาได้น่าจะมีสาเหตุมาจากเหตุผลนี้ไม่มากนักน้อยร่างกายคนเราก็เปรียบเหมือนต้นไม้ แต่จะมีรากอยู่ด้านบน ถ้าเราไม่ได้ก้มศีรษะเลยเลือดก็จะไปเลี้ยงศีรษะไม่พอนั่นเอง”

นอกจากประโยชน์ทางด้านสุขภาพกายแล้ว การไหว้ยังก่อให้เกิดความอึดอ้อมใจสำหรับผู้ไหว้ เพราะเป็นการแสดงความดีอย่างหนึ่ง เมื่อเราได้ทำความดีแล้ว ก็มักจะเกิดความสุขใจ เป็นผลทำให้สุขภาพจิตดีตามไปด้วย

วางระบบสังคมโดยอ้อม

อุปนิสัยของการไหว้อีกแง่มุมหนึ่งที่ครอบคลุมชีวิตคนไทยในวงกว้างคือการจัดวางระบบระเบียบของสังคมทางอ้อม โดยผู้ที่มีอายุน้อยกว่าต้องให้ความเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส ก่อนเสมอ ซึ่งเราถูกปลูกฝังเช่นนี้มานานแล้ว ดังปรากฏในเสภาเรื่อง “ขุนช้าง-ขุนแผน” ตอน ขุนช้างขออนางพิม ความว่า

ขุนช้างย่องขึ้นบนนอกชาน	คุกคานเข้าไปในเรือนใหญ่
นั่งบนเสื่อพลันในทันใด	ยกมือขึ้นไหว้ศรีประจัน

เมื่อขุนช้างมาถึงเรือนนางพิมก็คุกคานเข้าไปนั่งบนเสื่อแล้วยกมือไหว้นางศรีประจัน ผู้เป็นมารดาของนางพิม เพื่อแสดงความเคารพผู้ที่มีอาวุโสกว่าแสดงให้เห็นถึงระบบของสังคมที่เป็นแบบระบบอาวุโส (Seniority)

เราไม่นิยมให้ผู้อาวุโสไหว้ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า เพราะเชื่อว่าผู้ที่ถูกไหว้จะอายุสั้น แต่ความคิดนี้อาจอนุมานได้ว่าเป็นวิธีการสอนลูกหลานทางอ้อมของคนโบราณให้รู้จักมีสัมมาคารวะ ไม่เย่อหยิ่ง จองหอง หรืออวดดี เพราะลักษณะนิสัยเช่นนี้ถือว่าไม่ดีและไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาด ก็อาจจะไม่ได้รับการให้อภัย จนไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

นับเป็นกุศโลบายอันแยบยลที่ช่วยลดการแก่งแย่งชิงดีกัน และเป็นการสร้างระบบรองรับสังคมได้อย่างเข้มแข็ง

มงคลงามแก่ชีวิต

ครั้นมองในวิถีความเชื่อของคนไทย การไหว้ก็ถือเป็นสิ่งที่กระทำแล้วก่อให้เกิดมงคลแก่ชีวิต หรือที่เรียกว่า “สิริมงคล” เพราะการก้มศีรษะลงในขณะที่ไหว้ เป็นการรับสิ่งที่เป็นมงคลต่างๆ เข้ามาในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นพระรัตนตรัย บิดามารดา หรือครูบาอาจารย์ เพราะถือเป็นผู้มีพระคุณ และมีพรอันประเสริฐ พลังดีงามเหล่านี้จึงเป็นพลังใจคุ้มครองให้ผู้รับสิริมงคลดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและเจริญก้าวหน้าสืบไป

สอดคล้องกับกลไกทางความรู้สึกรของคนเราที่มักจะให้ความเอื้อเอ็นดูแก่ผู้น้อยที่มีสัมมาคารวะ เช่นเดียวกับคนที่เรายกมือไหว้ผู้ใหญ่ ก็จะได้รับความรักความเมตตามากกว่าผู้ที่ไม่รู้จักการเคารพอ่อนน้อม จัดทำการสิ่งใดย่อมมีผู้ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

หลายต่อหลายครั้งที่ความดั่งามบางอย่างถูกมองข้ามหรือลืมเลือนไป เพียงเพราะคือสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตมานานับเนื่องช้านานแล้ว บ้างถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมแบบตะวันตกที่ยอมรับว่าเป็นสากล บ้างถูกแปรเป็นสิ่งที่ด้อยค่าด้วยกลายจากแบบแผนเดิม และบ้างถูกมองว่าไม่ใช่สิ่งที่ควรให้ความสำคัญ

แต่ยามใดที่โดยรากแห่งอดีต เราจะพบอนุภาพมากมายที่ชี้ทางชีวิตดั่งามให้อย่างไม่รู้จบ ดังนั้น...มาทักทายกันด้วยการไหว้เถอะละ

(มัชฌิมา สุขคง. ชีวจิต. 16 มิถุนายน. 2551. หน้า 96 - 97)

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้อง ตามหลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

รหัสวิชา ท30201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การอ่านวรรณกรรม (บทร้อยกรอง)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

2.2 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ตีความ แปลความ บทร้อยกรองที่อ่านได้

3.2 บอกลักษณะการใช้ถ้อยคำในบทกวีที่ทำให้เกิดความไพเราะได้

3.3 มีมารยาทในการอ่าน

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ความหมายและลักษณะของบทร้อยกรอง

4.2 การอ่านตีความ แปลความบทร้อยกรอง

4.3 การใช้ศิลปะการประพันธ์

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

5.1 ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยเลือกตัวแทนนักเรียนมาอ่านบทกวี “ธารทอง” ของประยอมทอง และ “เพื่อศักดิ์นี้สู้” ของวนิดา สถิตานนท์ แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของบทกวี ครูบอกเหตุผลที่ชอบบทกวีทั้งสองบท และให้นักเรียนยกตัวอย่างบทร้อยกรองที่นักเรียนเคยอ่าน พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของบทกวีด้วย หลังจากนั้นนักเรียนศึกษาไปความรู้ ความหมายและลักษณะของบทกวี

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (40 นาที)

5.2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 - 5 คน อ่านบทกวีที่นักเรียนเตรียมมา ซึ่งแต่ละกลุ่มไม่ควรซ้ำกัน ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความบทร้อยกรองอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูยกตัวอย่างบทกวีรางวัลซีไรต์ประจำปี 2547 ของเรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ “แม่น้ำรำลึก” แล้วให้นักเรียนกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านบทร้อยกรอง เช่น อ่านบทกวีที่เป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน, อ่านบทกวีรางวัลซีไรต์, อ่านบทกวีของกวีที่ตนชอบ

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านบทกวีตามที่ได้กำหนดจุดประสงค์ไว้ ประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 ให้นักเรียนวาดภาพหรือแต่งคำประพันธ์ที่เกี่ยวกับบทประพันธ์ที่อ่าน เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ, แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการ นำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติม ให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงาน ที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความบทหรือกรองอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียน การสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และ เปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 บทกวี 15 - 20 บท

6.2 ใบความรู้ความหมายของบทกวีและลักษณะของบทกวี

6.3 รายชื่อบทกวีรางวัลซีไรท์

6.4 ห้องสมุด

7. การวัดผลและประเมินผล

7.1 วิธีการวัด

7.1.1 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.2 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน

7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้

ความหมายและลักษณะของบทกวี

การอ่านบทกวี

บทกวีบางครั้งเรียกว่า งานกวีนิพนธ์ โดยผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นเป็นบทร้อยกรองหรือบทร้อยแก้ว ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะเต็มไปด้วยศิลปะการประพันธ์

บทกวีเป็นงานประพันธ์สร้างสรรค์ที่แสดงแง่มุมของชีวิตและโลกตามสายตาหรือทัศนะของผู้เขียนทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี ที่เรียกว่า ชีวิตทัศน์ และ โลกทัศน์ ผู้เขียนจะนำประสบการณ์ความรู้ที่นึกคิด ตลอดจนจินตนาการของตนกลั่นกรองออกมาเป็นบทกวี โดยใช้ศิลปะการประพันธ์สร้างสรรค์บทกวีที่ประณีตงดงามด้วยความคิดและการใช้ถ้อยคำ บทกวีอาจกล่าวถึงความสุข ความรื่นรมย์ ความมั่งคั่ง ความสวยงาม หรือความทุกข์ ความขมขื่น ความเจ็บปวด ความยากจน ความชั่วร้ายก็ได้ตามความคิดของผู้เขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านได้สัมผัสรับรู้ความคิดของตนด้วยการถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือ

บทกวีแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. **บทกวีแบบร้อยกรอง** เป็นบทกวีที่ปรากฏรูปแบบของฉันทลักษณ์ คือ มีการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงตามกฎเกณฑ์ ซึ่งมีข้อบังคับทางด้านจำนวนคำ การสัมผัสคำ การกำหนดเสียงสูงต่ำ และความหนักเบาของถ้อยคำในรูปแบบของโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย
2. **บทกวีแบบร้อยแก้ว** เป็นบทกวีที่สรรหาถ้อยคำมาเรียบเรียงเป็นร้อยแก้วหรือความเรียง บทกวีประเภทนี้มีลักษณะเป็นความเรียงคล้ายกลอนเปล่า ผู้ที่ยึดรูปแบบบทกวีทางฉันทลักษณ์มักไม่ยอมรับว่าบทกวีประเภทร้อยแก้วหรือกลอนเปล่าเป็นบทกวีหรืองานกวีนิพนธ์ บทกวีแบบร้อยแก้วนี้ได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีตะวันตกประสมวรรณคดีตะวันออก บางครั้งมีลักษณะเหมือนกลอน แต่ไม่มีสัมผัส

“ ทุกข์เฮ้ยยิ่งทุกข์	ทุกข์เพราะไล่คว้าความสุข
ความสุขที่อยู่เบื้องหน้า	เมื่อถึงยังที่คาดหวัง
ก็ยังไม่พบความสุข	ความสุขก็ยังอยู่เบื้องหน้า
จึงต้องไล่คว้าความสุข	จนฝ่าเท้าระบมทั้งสองฝ่า ”
ทุกข์เฮ้ยยิ่งทุกข์	ทุกข์เพราะไล่คว้า

ตัวอย่างนี้จะเห็นว่า มีลักษณะเหมือนกลอน แต่ไม่มีสัมผัสมุ่งเน้นความคิด เรียกว่า กลอนเปล่า

อีกประเภทหนึ่งเป็นความเรียงธรรมดา มุ่งเน้นความคิด เช่น

“ในยามดึกที่มีฝนโปรยปราย ฉันนั่งอยู่เพียงลำพัง ในโสตประสาทแว่วแต่เพียงเสียงฝน ที่หยดหยาดลงมาจากฟากฟ้าเท่านั้น เสียงหยาดฝน... เตือนให้รำลึกถึงขลุ่ยไม้ที่วางสงบนิ่งอยู่ ฉันหยิบมันขึ้นและเริ่มบรรเลงบทเพลงแห่งฤดูกาล เสียงครวญครางหวีดหวิวของลมและสายฝน ทันใดนั้นท่วงทำนองเพลงแปรเปลี่ยนเป็น โศกกรันทคร่ำครวญคล้ายเสียงเสียดสีของต้นไม้ เสียงขลุ่ยได้กลืนกลบสรรพสำเนียงอื่นทั้งสิ้นแม้แต่เสียงฝน”

จาก “ขลุ่ยไม้ไผ่” ของพจนา จันทรสันติ

ทั้งบทกลอนเปล่าและบทความเรียงเลือกสรรถ้อยคำดั่งตัวอย่างที่ยกมานี้ ถือว่าเป็นบทกวี ชนิดหนึ่ง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากบทกวีทางตะวันตกเป็นส่วนใหญ่

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

ธารทอง

ประยอม ชองทอง

ฟ้าที่นี้แผ้วผ่องกองประกาศ
 รั้วทองลาดแลรอบขอบคิ้วหา
 น้ำในธารสะท้อนแพรวดั่งแวดดาว
 กระพริบพราวเพียงภาพทาบเปลวทอง

สำหรับคนบอบช้ำระกำรัก
 ที่ทุกข์หนักพักตร์พริ้มมาปริ่มหมอง
 ผู้สูญสิ้นดินฟ้าจะคว่ำครอง
 นำเนตรนองท่วมฤทัยไรรู้ญาติมิตร

เพื่อพำนักพักนอนรอนความเศร้า
 ที่รบเร้าเรือนกายเป็นนายจิต
 เพื่อวันใหม่ทางใหม่ในชีวิต
 เลิกครุ่นคิดคร่ำโศกกับโลกหลง

เชิญพักผ่อนนอนหลับในทับทิพย์
 ชมดาววิบแววมอมในอ้อมสรวง
 รื่นรสรินกลิ่นผกาบุปผาพวง
 ลืมฝั่งรวงหวานลิ้นด้วยยินดี

เชิญอาบน้ำชำระกายในธารทอง
 ฟังไผ่พริ้วเสียงสังคีตขับคิดดี
 ฟังลำนำนกร้อยถ้อยพาที
 ระเรื่อรี่จักจั่นกังวานไพเราะ

เพราะถิ่นนี้มีฟ้ากว้างกว่ากว้าง
 มีความมืดที่เวียงสว่างไสว
 เป็นป่าเถื่อนแต่เป็นที่ไม่มีภัย
 อยู่ห่างไกลแต่ก็ใกล้ในคุณธรรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

เพื่อศักดิ์นักรู้

วนิดา สถิตานนท์

ไม่ต้องการ
 ความสงสารปานใดจากใครสิ้น
 ไม่ชอบมีชีวิตติดแผ่นดิน
 โดยถูกหมิ่นถูกสมเพชเวทนา
 ไม่คิดง้อขอให้ใครช่วยเหลือ
 ความจนเจือจากใครไม่เคยหา
 ไม่ชอบให้ใครกล่อมข้อมูรา
 เรื่องพึ่งพาอาศัยไม่ต้องการ

ไม่ขอรับทรัพย์ใดจากใครหมด
 ทั้งศักดิ์ยศดิสลาภไพศาล
 ไม่หวังให้ใครหนุนบุญบันดาล
 ชอบผลงานทุกอย่างสร้างด้วยตัว

ไม่เคยหวังพลังใดจากใครด้วย
 ขอมมอดม้วยมิให้ใครคุ้มหัว
 ไม่ยอมให้ใครประมาทว่าหวาดกลัว
 วานคนชั่วช่วยใดไม่เคยคิด

ขอมุมใจในศักดิ์ของนักรู้
 ขอเป็นผู้ตระนงความทรงสิทธิ์
 ขอจงหองผยองศรียิ่งชีวิต
 ขอมีจิตโอหังกำลังตน

มีสองขามายืนบนพื้นภพ
 มีตาครบคู่ส่องมาส่องหน
 มีสองมือถือพิทักษ์รักค่าตน
 มีกมลมาเพื่อเชื่อตนเอง

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความ ถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	จำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้อง ตามหลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

รหัสวิชา ท30201	ชื่อรายวิชา ภาษาไทย	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	การพิจารณาวรรณกรรม (บทร้อยกรอง)
เวลา	2	ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน

2.2 วิเคราะห์และวิจารณ์บทร้อยกรองที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล

2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 ตีความ แปลความและขยายความบทร้อยกรองที่อ่านได้

3.5 วิจารณ์บทกวีได้ตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

4. สาระการเรียนรู้

4.1 การใช้ศิลปะการประพันธ์

4.2 แนวทางการวิจารณ์บทกวี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนฟังบทกวี “ราตรี” ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเรื่องความไพเราะของบทกวี ครูอธิบายเพิ่มเติม ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างบทกวีที่มีความไพเราะที่เคยอ่าน แล้วให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง การใช้ศิลปะการประพันธ์ และแนวทางการวิจารณ์บทกวี

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (40 นาที)

5.2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 - 5 คน อ่านบทกวี ซึ่งแต่ละกลุ่มจะอ่านไม่ซ้ำกัน ใช้เวลาอ่านประมาณ 15-20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอ จัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความบทร้อยกรองอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียน การสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

นักเรียนศึกษาใบความรู้ตัวอย่างการวิจารณ์บทกวี

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนอ่านบทกวีที่เตรียมมา ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความบทหรือกรองอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในช่วงโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 บทกวี 15 - 20 บท

6.2 ใบความรู้การใช้ศิลปะการประพันธ์และแนวทางการวิจารณ์บทกวี

6.3 ห้องสมุด

7. การวัดผลและประเมินผล

7.1 วิธีการวัด

7.1.1 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.2 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน

7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ – ถือว่าผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้

ศิลปะการประพันธ์และแนวทางการอ่านและพิจารณาบทกวี

1. การอ่านบทกวีแบบร้อยกรอง บทกวีร้อยกรองเป็นบทกวีที่ถ่ายทอดประสบการณ์และความคิดที่กลั่นกรองแล้วมาเรียบเรียงโดยใช้วรรณศิลป์หรือศิลปะการประพันธ์ เพื่อให้เกิดความงดงามด้วยเสียงและความคิด การอ่านและพิจารณาบทกวีประเภทนี้ จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาและรูปแบบของบทกวีด้วย

1.1 ด้านเนื้อหา บทกวีจะต้องมีเนื้อหาดี ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต หรือความรู้พร้อมกับความเพลิดเพลิน สามารถสร้างอารมณ์ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีมุมมองชีวิตที่หลากหลายขึ้นทั้งทางด้านชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ ซึ่งจะสามารถยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น เนื้อหาของบทร้อยกรองอาจเป็นเรื่องสะท้อนสังคม การชี้นำการดำเนินชีวิต หรือให้ปรัชญาทำให้รู้จักโลกรู้จักชีวิตดีขึ้น

1.2 ด้านรูปแบบบทร้อยกรองที่ดี ต้องมีกลวิธีการประพันธ์ที่ดี ถูกต้องตามรูปแบบของฉันทลักษณ์ และจะต้องมีเนื้อหาเหมาะสมกับชนิดของคำประพันธ์ มีศิลปะการประพันธ์ ผู้อ่านควรพิจารณาบทกวีแบบร้อยกรองในส่วนของกลวิธีการแต่งดังต่อไปนี้ คือ

1.2.1 การใช้ถ้อยคำในบทร้อยกรอง

1) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมาย เช่น ใช้คำที่แสดงความหมายและให้ภาพแก่ผู้อ่าน

เรื่องเรื่องไตรรัตน์พัน	พันแสง
รินรสพระธรรมแสดง	คำเช้า
เจดีย์ระคะแซง	เสียดยอด
ยลยั้งแสงแก้วแก้ว	แก่นหล้าหล้าสรวรรค์
	นิราศนรินทร์ - นายนรินทร์ธิเบศร

คำว่า พันแสง หมายถึง แสงตะวัน คำว่า พัน หมายถึง ยิ่งกว่า

คำว่า ริน ใช้กับของเหลว เช่น รินน้ำ กวีนำมาใช้ในการฟังธรรม ทำให้เห็นภาพของการหลั่งไหลของพระธรรมที่พระภิกษุแสดงธรรมอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย

คำว่า เสียด กวีนำคำว่า เสียด มาใช้ หมายถึง เบียดเสียดมากมาย ให้ภาพของยอดเจดีย์ที่เบียดเสียดขึ้นไปบนท้องฟ้า

2) การใช้คำให้เกิดความรู้สึกสะท้อนอารมณ์

อารมณ์สงบ

สัจเจียบเยียบเย็นเยือกกอก น้ำค้างตกหยดเหาะลงเผาผลี้อย

พฤษภาสูงยุงยงยั้งลอย

คูชช้อยชื่นชุ่มชุ่มไบ

นิราศเมืองแกลง - สุนทรภู่

อารมณ์เศร้า

จำใจจากเจ้า จำจร

จำนิราศแรมสมร

แม่ร้าง

ลิลิตตะเลงพ่าย

3) การใช้คำให้เกิดเสียงเสนาะ เป็นกลวิธีการประพันธ์เพื่อให้เกิดรสไพเราะ ด้วยเสียงของบทหรือกรอนด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ

(1) การซ้ำคำ ทำให้เกิดเสียงไพเราะและเน้นความหมาย เช่น

กาลเวลา เริ่มตัดตรงนัดหมาย

กาลเวลา จึงทำลายความแข็งกล้า

กาลเวลา เริ่มตัดตรงศรัทธา

กาลเวลา จึงเริ่มความเป็นไป

ด้วยรัก - คมทวน คันธนู

(2) การเล่นคำ เป็นการใช้คำคำเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน เช่น

ไกวเปลเห่กล่อมลูก และไกวหูอยู่นั่นฮา

ไกวงานจนเหงื่อคา ทั้งไกวคาบโดยอาจง

นาฏกรรมบนลานกว้าง - คมทวน คันธนู

(3) การเล่นสัมผัส เป็นการเล่นเสียงสัมผัส พยัญชนะหรือสระให้เกิดเสียงไพเราะ เช่น

ครุฑเอยครุฑทรง

หาญณรงค์หักราชชาญสมร

แผ่นทะยานผ่านยอดคีรินทร

ถามราถารอนบินบน

ปีกสองปานเสียงสำเนียงฟ้า

ลั่นก้องโลกากุลาห

กระพือลมพัดลี้ก้อ

เมฆกลั่นหมอกเคลื่อน โปยมพราย

บินรียบโภกเร็วกว่าลมกรด

ขับเรือแข่งรถพระสุริย์ฉาย

เครื่องสูงครบสิ่งกรรชิงราย

แถวคันธงชายพรายดา

บทละครรามเกียรติ์ - รัชกาลที่ 1

(4) การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

บ้างขึ้นบนขนส่งคนข้างล่าง
จนคนบนสัปคับรับไม่ทัน

เสียงโถ่งฉ่างขามแตกกระแตกขัน
หม้อข้าวขันตกแตกกระจายราย

ข้ามกระสอบกรอบแกรบกระไกรกริก

กลักรพิกรพิกลเพลงตะเคงหงาย
นिरासพระบาท - สุนทรภู่

1.2.2 การใช้สำนวนโวหารให้เกิดภาพพจน์ เป็นการใช้ศิลปะทางภาษาเพื่อให้เกิดภาพความรู้สึกหรืออารมณ์ตามความประสงค์ของกวี เป็นการใช้สำนวนโวหารให้เกิดภาพพจน์ คำว่า “ภาพพจน์” หมายถึง ลักษณะสำนวนโวหารที่ใช้พรรณนาให้ผู้อ่านเห็นภาพ เกิดความรู้สึกนึกคิดในใจ เกิดเสียงในหูดูภาพในใจได้

การใช้สำนวนโวหารเพื่อให้เกิดภาพพจน์มีหลายประการ ได้แก่

1) การใช้สำนวนโวหารเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย เป็นข้อความที่มีการเปรียบเทียบ กวีจะใช้คำว่า เหมือนดั่ง เพียง ดุจ เป็น เท่า คือ เช่น

สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา

วาสนาเรากี่สิ้นเหมือนกลิ่นสุคนธ์

นिरासภูเขาทอง - สุนทรภู่

2) การใช้โวหารกล่าวเกินจริง เป็นการเปรียบเทียบที่ต้องการเน้นให้เห็นความสำคัญ เพื่อใช้แสดงอารมณ์ที่ต้องการจุดเด่น แต่ไม่ต้องการข้อเท็จจริง เช่น

ขอเดชะพระพุทธรุคช่วย

แม่นมอดม้วยกลับชาติวาสนา

อายุยืนหมื่นเท่าเสาศิลา

อยู่คู่ฟ้าดินได้ดังใจปอง

นिरासภูเขาทอง - สุนทรภู่

3) การใช้โวหารที่ใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบให้เกิดภาพพจน์ เช่น

คิดว่าหงส์จันลงแต่ชลธาร

กลับบันดาลกลัวเกลือด้วยเปือกตม

กาเก็ก่ากลอน - เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

หงส์ หมายถึง ผู้ดี
 ชลธาร หมายถึง ความดี
 เปือกตก หมายถึง ความชั่ว

4) การใช้โวหารที่น่าสิ่งไม่มีชีวิตมากกล่าวประหนึ่งว่ามีชีวิต โวหารเช่นนี้เรียกว่า บุคลาธิษฐาน เป็นการนำสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่ไม่ใช่คน นามธรรมต่าง ๆ มากกล่าวในลักษณะของคนเพื่อให้มีชีวิตจิตใจ เช่น

พิภูลหอมห้วงถามความคิดถึง

แสงเดือนซึ่งเด่นงามปลอบความเศร้า

เมื่อจากไกลไม่เห็นแม่เป็นเงา

ช่างเจียบเหงาเปล่าเปลี่ยวยามเดี๋ยวคาย

จนกว่าจะได้พบ - วรรณการ์ หิรัญศรีศรี

พิภูลหอมห้วงถามความคิดถึง เป็นโวหารบุคลาธิษฐานที่กล่าวถึงดอกพิภูล มีความเป็นห้วงถามด้วยความคิดถึง

แสงเดือนซึ่งเด่นงามปลอบความเศร้า เป็นโวหารบุคลาธิษฐานที่กล่าวถึง

แสงเดือนที่งดงามปลอบความเศร้า

ปัจจุบันผู้แต่งบทกวีมักจะแต่งเป็นบทร้อยกรองสั้น ๆ ไม่นิยมแต่งบทกวียาว ๆ อย่างอดีต แต่ก็ยังมีผู้แต่งบทกวีนิพนธ์ขนาดยาวอยู่บ้าง เนื้อหาจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพสังคม รวมทั้งให้ข้อคิดต่าง ๆ รูปแบบของบทร้อยกรองจะเป็นรูปแบบใหม่แปลกไปจากของเดิม ไม่เคร่งครัดในหลักฉันทลักษณ์ เช่น

รำตำราหางอึ่ง

รู้ซึ่งถึงสวรรค์ชั้นฟ้า

บำอานาจงรูปลาปลา

จะกลืนสุริยาแจ่มจันทร์

หิวโหยตะกละกินความตาย

สะสมไว้มากมหันต์

อมตะระยะสั้น

ชั่วก็ชั่วกัลป์ก็ถือดิน

หอกดาบเพื่อพูดได้

น้ำลายหลากท่วมฟ้าสิ้น

สัตว์เซลล์เดียวจะรุมกิน

รสกลิ่นของอชิปไตย

ตำราหางอึ่ง - อังคาร กัลยาณพงศ์

2. การอ่านบทกวีแบบร้อยแก้ว กวีปัจจุบันหลายคนสร้างบทกวี แบบร้อยแก้วบ้าง กลอนเปล่าบ้าง ซึ่งมุ่งเน้นทางด้านความคิดบทกวี ประเภทนี้ได้รับอิทธิพลจากกวีนิพนธ์ตะวันตก ปัจจุบันบทกวีประเภทนี้ได้รับความนิยมนมากขึ้น

กลอนเปล่าเป็นงานเขียนแบบตะวันตกที่ไม่มีสัมผัส เป็นอิสระจากรูปแบบและ
ข้อบังคับของฉันทลักษณ์ แต่ตั้งใจจะให้มีความไพเราะแบบเสียงดนตรี ดังนั้นกลอนเปล่าจึงแต่งง่าย
เพราะไม่มีข้อบังคับไม่ว่าจะเป็นจำนวนคำในแต่ละวรรคหรือในแต่ละบท ไม่มีการสัมผัส
ไม่กำหนดเสียงหนักเบา แต่จะมุ่งเน้นการเขียนที่แบ่งเป็นวรรค เว้นช่วงให้ได้จังหวะงดงาม

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวอย่างแนวทางการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง

การอ่านและการพิจารณาบทกวีแบบร้อยกรอง

หิ้งห้อย

ประยอม ชองทอง

เมื่อราตรีคลี่กลุ่มม่านคลุมหล้า
เจ้าพระยารินเอื้อระเรื้อยไหล
คำพูดอดยอติงทั้งกึ่งใบ
คำดั่งในสายน้ำพิมพ้านั้น

หยาดน้ำใสตาสองของมิ่งมิตร
มิได้ผัดน้ำใสในตาฉัน
ในความเศร้าเหงาสะอื้นอกคั่นตัน
เราเงียบงันดูหิ้งห้อยพริ้งพริ้วคล่อง

หิ้งห้อย

แม้แสงค้อยพลอยวามในความหมอง
คราราศรีคลี่ฟ้าน้ำตานอง
ระยิบของหิ้งห้อยคำร้อยใจ
กะพริบแพรวแวววาวกลางพุ่มพฤกษ์
ยังมีดศิกคำพริ้งยั้งยิ่งใหญ่
ดั่งเทียนทิพย์พริบประทับกับหทัย
คอยขับไล่ทุกข์ทรมันหม่นจาง

บทกวี

แม้ริบหรี่เรื่องราวในโลกว้าง
เมื่อหมื่นชนหม่นหมองครองอ้างว้าง
ริ้วระยางแห่งอักษรเฉกพรทิพย์
แม้มีอมิตรขับน้ำตาคราระทด

มธุรสหยาดฟ้ามาให้จิบ

เป็นเทียนทองส่องโชติชีพโลดลิบ

เชิญชนหิบบ...คราบน้ำตา...นิจจากวิ

บทร้อยกรองเรื่อง “หิ่งห้อย” เป็นบทกวีบทหนึ่งรวมอยู่ในหนังสือ “สุดสงวน” ของ ประยอม ซองทอง มีรูปแบบการแต่งเป็นกลอนแปด แบ่งเนื้อความออกได้เป็น 3 ตอน คือ ตอนแรกกล่าวถึงธรรมชาติยามราตรี เหนือฝั่งน้ำเจ้าพระยา ในวรรคท้ายกล่าวถึง “เรา” นิ่งเงียบ มองดูหิ่งห้อยที่ส่องแสงบริเวณต้นลำพู ณ ริมฝั่งแม่น้ำ และโยงไปสู่วทกวีในตอนที่สองที่กล่าวถึง หิ่งห้อยว่า แม้แสงหิ่งห้อยจะน้อย แต่ในความหม่นหมองและในยามราตรีที่เศร้าโศกเช่นนี้ แสงหิ่งห้อยที่ระยิบระยับนั้นมีค่ามาก เพราะมีความงดงามอย่างยิ่ง และความงดงามของ แสงหิ่งห้อยนี้เองที่คอยจับความทุกข์ให้จางไป ในตอนที่สามกล่าวถึงบทกวีว่า แม้ว่าบทกวี จะเหมือนแสงริบหรี่ในโลกกว้างคล้ายดังแสงหิ่งห้อย แต่อักษรที่ร้อยเรียงกันมาเหมือนริ้วระยง ก็เปรียบเสมือนคำพรที่เป็นทิพย์และเปรียบเสมือนเทียนทองส่องชีวิตให้ความหม่นหมองอ้างว้างนั้น

เมื่ออ่านบทร้อยกรองบทนี้จบลงจะทราบ ว่า ผู้เขียนได้กล่าวเน้นถึงความรู้สึกโศกเศร้า และหม่นหมองของตน จวบจนได้นั่ง ณ ริมน้ำ และได้พินิจแสงวิบแวมของหิ่งห้อย แล้วก็นึก เปรียบเทียบว่าแสงของหิ่งห้อยนั้นแม้จะน้อย แต่ก็สามารถขับไล่ความมืดหม่นออกไปได้ และ เมื่อนึกเปรียบเทียบต่อไปอีกว่า บทกวีนั้นก็เช่นเดียวกับแสงหิ่งห้อย คือ แม้จะ “ริบหรี่เรื่องไร ในโลกกว้าง” แต่ก็สามารถปลอบประโลมใจที่ทุกข์ทรมานของมนุษย์ได้

ด้านศิลปะการประพันธ์นับว่ามีความดีเด่น ตั้งแต่การนำเสนอเรื่อง ทำให้เกิดความรู้สึก อยากรติดตามเรื่อง เพราะมีการสร้างภาพให้เห็นท้องฟ้ายามราตรีเหนือผืนน้ำเจ้าพระยา และมีแสง ของหิ่งห้อยที่ส่องแสงระยิบระยับขับไล่ความมืดให้หมดไป จากนั้นจึงกล่าวเปรียบเทียบกับบทกวีว่า เหมือนแสงเทียนที่ทำให้ความหม่นหมองอ้างว้างหายไปได้ เช่นเดียวกับแสงของหิ่งห้อยที่ขับไล่ ความมืดหม่นออกไปได้ นับว่าเป็นบทกวีที่มีแนวคิดเปรียบเทียบได้ดีเด่น ทำให้บทกวีมีชีวิตชีวา และสร้างอารมณ์ให้แก่ผู้อ่านได้ดียิ่ง

การเลือกใช้ถ้อยคำที่ทั้งเสียงและความหมาย เช่น “กะพริบแพรวแวววาวกลางฟุ้งพฤษย์” ใช้ถ้อยคำทำให้เกิดภาพมองเห็นแสงหิ่งห้อยแวววาวอยู่ท่ามกลางต้นลำพู โดยใช้คำว่า “กะพริบ” กวีเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารความเปรียบเทียบได้ดีมาก โดยใช้คำว่า “มธุรสหยาดฟ้ามาให้จิบ” คือ ได้ลิ้มรสถ้อยคำอันอ่อนหวานที่อยู่ในบทกวี ประคองหยาดฟ้าลงมาจากฟากฟ้า และใช้ความเปรียบ บทกวีว่า “เป็นเทียนทองส่องโชติชีพโลดลิบ” บทกวีเปรียบเสมือนเทียนทองที่ส่องชีวิต ในด้าน สำนวนโวหารมีบุคลาธิษฐาน คือ “ลำพูทอดยอดหิ่งหิ่งกึ่งใบ คำดิ่งในสายน้ำพิมพำนั้น” เสียงสายน้ำ

ที่รินไหลนั้น ฟังดูคล้ายดังแม่น้ำเจ้าพระยากำลังกระซิบเสียงพึมพำกับต้นลำพู นอกจากนี้ ในบทกวี ยังให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านให้เกิดอารมณ์เศร้า เช่น “ในความเศร้าหงสาอื่นนอกตื่นต้น” ทำให้เห็นภาพพจน์ที่หม่นหมองเศร้าสร้อยว่า ผู้แต่งกำลังตกอยู่ในอารมณ์ที่เศร้าโศก

การสัมผัสให้เกิดความไพเราะ มีเสียงสัมผัสทั้งเสียงพยัญชนะและเสียงสระ เช่น หิ่งห้อย - คำร้อยใจ ธิบริ - เรื่องไร - ในโลก เทียนทอง - ส่องโชติ - ชีพโลดลิว การสัมผัสของเสียงพยัญชนะก็ดี เสียงสระก็ดี ทำให้บทกลอน มีเสียงไพเราะระรื่นหู และแพรวพราวด้วยเสียงสัมผัส

ความถูกต้องทางด้านฉันทลักษณ์ ผู้เขียนยึดรูปแบบทางฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นจำนวนคำในแต่ละวรรค นอกจากวรรคที่กล่าวถึงหัวข้อเรื่อง การส่งสัมผัสของคำมีความถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการส่งสัมผัสระหว่างวรรคหรือระหว่างบท

เมื่ออ่านบทร้อยกรองจบแล้ว ผู้อ่านจะเกิดมโนภาพร่วมกับผู้เขียนและได้แง่คิดว่า ใครก็ตามที่มีความเจ็บเหงาเศร้าโศก มีความทุกข์แล้ว บทกวีแม้จะเป็นเพียงของเล็กน้อยในโลก ก็จะเป็นมิตรซบหน้าตา เป็นเสมือนคำหวานที่หยาดมาจากฟ้า สามารถจิบคำหวานนั้นได้ และยังเป็นเสมือนทองที่ส่องทางชีวิตได้ ดังนั้น บทร้อยกรองบทนี้จึงเป็นทั้งบทร้อยกรองแห่งอารมณ์ และบทร้อยกรองแห่งความคิด

การอ่านและการพิจารณาบทกวีแบบร้อยแก้ว

บิณฑาย

แสงเดือน

สองมือยาย
บรรจงสานนกลีบลาน
ตายายฝีฟาง
เฟ่งสานนกลีบลาน
เพื่อหลาน...เพื่อหลาน
จากหัว เป็นตัว เป็นหาง
หลานนั่งมองอย่างใจจ่อ
มองนกลีบลานของยาย
ยายเริ่มสานปีกข้างซ้าย
ตายายเริ่มพรา
สานปีกข้างขวา
ตายายพราลง

ยายส่งนกลีบลานให้หลาน
มือยายสั้น
นกลีบลานบินหนี
ตายายพราปิด
มือยิ่งสั้นเทา
ความหานกลีบลานในอากาศ
ก็ลมแล้ว ก็ลมเล่า
ได้มาเพียงความว่างเปล่า
ยายสับสนระคนตกใจ
ปากยายเริ่มเรียกหาหลาน
อยู่ไหนหนอหลานยาย
หรือบินไปแล้วกับนกลีบลาน

(จากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ปีที่ 41 ฉบับที่ 11 วันอาทิตย์ที่ 14 - 20 สิงหาคม 2537)

บทกวีเรื่องบินหาย ของแสงเดือน จากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ มีรูปแบบการแต่งเป็น กลอนเปล่า แบ่งเนื้อความเป็น 2 ตอน คือ ยายรักหลานได้सानกโบลานให้หลาน ขณะसानก ตาของยายฟ้าฟางลง จนตายพร่ำเมื่อसानกโบลานเสร็จ ก็ส่งให้หลาน ตาก็มองไม่เห็น ตอนต่อมา ยายใช้มือควานหานก ก็ปีกก็ตามก็หาพบนกไม่ ยายเรียกหาหลานแต่ก็ไร้วิหเววของหลาน หรือหลาน บินไปแล้วกับนกโบลาน

บทกวีบทนี้เป็นบทกวีแห่งชีวิต และเป็นบทกวีแห่งความคิด เป็นความคิดของการ เปรียบเทียบ ซึ่งผู้อ่านจะต้องมีประสบการณ์ชีวิตกว้างขวางจึงจะเปรียบเทียบได้ นั่นคือ ยานसानก โบลานก็เปรียบเสมือนกับการทำงานเพื่อให้ได้ทรัพย์สินเงินทองมา เมื่อยายชราภาพลงก็ยกทรัพย์สิน สมบัติให้ลูกหลาน เปรียบเสมือนยายให้นกโบลานแก่หลาน ทรัพย์สินที่ยกให้ก็หายหมด ลูกหลาน ก็ไม่เหลียวแล เปรียบเหมือนหลายยายหายไปกับนกโบลาน เป็นการชี้ให้เห็นชีวิตของมนุษย์

การเลือกใช้ถ้อยคำดี ให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน เช่น “สองมือยายบรรจงसानกโบลาน ตายาย ฟ้าฟาง เฟ่งसानกตัวน้อย เพื่อหลาน...เพื่อหลาน” ให้อารมณ์แก่ผู้อ่านว่า ยายนั้นมีความรักและ ผูกพันอยู่กับหลาน สานกตัวน้อยเพื่อหลาน “ก็ลมแล้ว ก็ลมเล่า” ให้เห็นภาพของกาลเวลาที่ลม ที่พัดมาก็ครั้งก็คราเป็นเวลายาวนาน “ได้มาเพียงว่างเปล่า” ยายเฝ้าแต่รอคอยหลาน แต่พบกับ ความผิดหวัง ได้แต่รำพึงว่า “อยู่ไหนหนอหลานยาย”

กลวิธีการเขียน ผู้เขียนจะเขียนเรียงลำดับความคิด “จากหัวเป็นตัว เป็นหาง หลานนั่งมอง อย่างใจจ่อ” หรือ “ยายเริ่มสารปีกซ้าย ตายายเริ่มพร่ำ สานปีกข้างขวา ตายายพร่ำลง” ผู้เขียนจะ เรียงลำดับความคิดทำให้ผู้อ่านไม่สับสน ผู้เขียนไม่มุ่งในการสัมผัสของคำในด้านเสียง แต่มุ่ง ความงามในความคิด นับว่าบทกวีบทนี้มีความงดงามในความคิดเชิงเปรียบเทียบ

เมื่อผู้อ่านอ่านบทกวีบทนี้แล้ว จะต้องนำประสบการณ์ของคนทำความเข้าใจ การจะเข้าใจ ได้ดีเพียงใดขึ้นกับประสบการณ์ของผู้อ่านในการตีความเพื่อให้ได้แนวคิดของผู้เขียน

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

รหัสวิชา ท30201 ชื่อรายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านวรรณกรรม (นวนิยาย)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อ่านตีความ แปลความและขยายความนวนิยายได้
- 3.2 ตอบคำถามจากการอ่านนวนิยายได้
- 3.3 มีมารยาทในการอ่าน

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ลักษณะของหนังสือนวนิยาย
- 4.2 องค์ประกอบของนวนิยาย
- 4.3 แนวทางการอ่านตีความ แปลความและขยายความนวนิยาย

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

- 5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาถึงนวนิยายที่เคยอ่านเรื่องจดหมายจากเมืองไทยของโบตัน นวนิยายรางวัล ส.ป.อ. พ.ศ. 2512 พูดถึงกลวิธีการประพันธ์ ตัวละคร เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง และฉาก หลังจากนั้นนักเรียนศึกษาใบความรู้ลักษณะและองค์ประกอบของนวนิยาย

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านนวนิยายขนาดสั้น 1 เรื่อง ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษ ที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ, แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการ นำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติม ให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงาน ที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความนวนิยายอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาส ให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

5.1.1 นักเรียนศึกษาใบความรู้ แนวทางการอ่านนวนิยาย

5.1.2 นักเรียนกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านนวนิยาย เช่น เขียนโครงเรื่อง เรื่องย่อ กลวิธีในการประพันธ์ การดำเนินเรื่อง

5.2 ขั้นดำเนินการอ่าน (35 - 40 นาที)

5.2.1 นักเรียนเลือกอ่านนวนิยายคนละ 1 เรื่อง ใช้เวลาอ่านประมาณ 15 - 20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษ ที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผน เพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ หรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปราย แบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการ นำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติม ให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงาน ที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความนวนิยายอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาส ให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

7. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

7.1 ใบความรู้เรื่อง ลักษณะของหนังสือนวนิยาย องค์ประกอบของนวนิยาย และแนวทางการอ่านนวนิยาย

7.2 รายชื่อนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์

7.3 ห้องสมุด

8. การวัดผลและประเมินผล

8.1 วิธีกรวัด

8.1.1 สังเกตการตอบคำถาม

8.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

8.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

8.2 เครื่องมือวัด

8.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน

8.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน

8.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้

ลักษณะและองค์ประกอบของนวนิยาย

นวนิยายคืออะไร

นวนิยายเป็นเรื่องเล่าประเภทบันเทิงคดี เป็นหนังสือที่อ่านให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน แต่ก็ให้ข้อคิดเตือนใจแก่ผู้อ่าน ให้คุณค่าทำให้ผู้อ่านมีความคิดในด้านโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ กว้างไกลออกไป มองโลกมองชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้อ่าน นวนิยายอาจจะเป็นเรื่องจริงที่ผู้เขียนพบเห็นแล้วนำมาแต่งหรืออาจเป็นเรื่องที่ผู้เขียนมีจินตนาการ กำหนดแนวคิดและโครงเรื่องขึ้นเป็นเรื่องสมมติตามจินตนาการหรือใช้เรื่องจริงผสมผสานกับจินตนาการก็ได้ นวนิยายนั้นผู้แต่งจะแต่งเป็นร้อยแก้ว ใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารที่เลือกสรรมาแล้ว

องค์ประกอบของนวนิยาย

ก่อนจะอ่านนวนิยาย ผู้อ่านควรเข้าใจองค์ประกอบของนวนิยาย เพื่อใช้เป็นแนวทางการพิจารณานวนิยาย ดังนี้

1. **แนวคิดของเรื่อง** คือ แก่นเรื่องหรือความคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการแสดงออกในเรื่อง และแนวคิด จะเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน ผู้อ่านจะต้องจับแนวคิดจากเนื้อเรื่องหรือจากบทสนทนาของตัวละครให้ได้ นวนิยายบางเรื่องอาจมีแนวคิดเดียว บางเรื่องก็อาจมีหลายแนวคิด

2. **เนื้อเรื่องและโครงเรื่อง** เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันยาก ทั้งสององค์ประกอบนี้จะควบคู่กันเสมอ โครงเรื่องเป็นกลวิธีการจัดเรื่องราวให้ต่อเนื่องกันอย่างมีเหตุผล ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องและเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าด้วยกัน ส่วนเนื้อเรื่องเป็นรายละเอียดของโครงเรื่องที่บอกได้ว่าเป็นเรื่องราวของอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เวลาใด

3. **กลวิธีการประพันธ์** เป็นวิธีการแต่งเรื่อง นักประพันธ์แต่ละคนก็มีกลวิธีการแต่งที่แตกต่างกัน ได้แก่

3.1 **วิธีการดำเนินเรื่อง** เป็นกลวิธีการแต่งที่อาจใช้การดำเนินเรื่องตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ หรือใช้วิธีดำเนินเรื่องในปัจจุบันแล้วเล่าเรื่องย้อนหลัง แล้วแต่ผู้เขียนจะใช้วิธีการดำเนินเรื่องอย่างไร

3.2 **วิธีการเสนอเรื่อง** เป็นกลวิธีการแต่งอาจใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยให้ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องจะใช้สรรพนามว่าผม ข้าพเจ้า ฉัน หรืออาจให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องก็ได้

4. **ตัวละคร** เป็นบุคคลในเรื่องที่ผู้เขียนสมมติขึ้น เพื่อแสดงการกระทำต่าง ๆ ในเรื่อง อาจเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ ตัวละครอาจจะแสดงถึงความคิดหรือความชั่วอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะแสดงทั้งความคิดความชั่วและเคล้านกันไปก็ได้ ตัวละครจะแสดงถึงกิเลสของคน มีทั้งโลก โกรธ หลง ฉลาด โง่ มีรสนิยมสูงหรือรสนิยมต่ำ แล้วแต่ผู้เขียนจะกำหนดตามเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง การวางบุคลิกของตัวละครต่าง ๆ จะขึ้นกับผู้เขียนว่าต้องการจะเน้นบทบาทของตัวละครในส่วนดี หรือส่วนชั่วด้านเดียว หรือจะให้เห็นทั้งด้านดีด้านชั่ว

5. **ฉาก** ฉากในนวนิยายจะเป็นสถานที่ เวลา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ สภาพทางสังคม รวมทั้งสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ฉากในนวนิยายจะต้องเหมาะกับเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง ฉากจะช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความจริง รวมทั้งช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่าน เช่น บรรยากาศของเรื่องที่สงบเงียบหรือสับสนวุ่นวาย การสร้างฉากที่สมจริงนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้อารมณ์แห่งบรรยากาศเหล่านั้น

6. **การใช้ภาษาและถ้อยคำสำนวน** การใช้ภาษาในนวนิยายเป็นส่วนสำคัญที่จะชวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เรื่องสนุกสนาน นวนิยายที่ใช้ภาษาดีเด่นและสำนวนโวหารคมคายจะช่วยสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้ดี บทสนทนาของตัวละครจะช่วยให้การดำเนินเรื่อง และช่วยสร้างบทบาทของตัวละครทำให้เรื่องเกิดความสนใจจริง บทสนทนาที่ดีต้องใช้คำพูดให้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร

7. **คุณค่าของนวนิยาย** เมื่อผู้อ่านอ่านจบแล้วควรพิจารณาว่านวนิยายนั้นมีคุณค่าแก่ผู้อ่านในด้านใดบ้าง เช่น

7.1 คุณค่าต่อการดำเนินชีวิต หรือให้มุมมองชีวิตที่แตกต่างออกไปในการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต

7.2 คุณค่าทางด้านสังคม นวนิยายได้ชี้ให้เห็นคุณค่าทางด้านสังคมที่จะให้ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามทางด้านสังคม การอยู่ร่วมกัน การจรรโลงสังคมได้ดีขึ้น

7.3 คุณค่าทางด้านภาษา ใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารดีงามเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาที่ดี

7.4 คุณค่าทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ผู้อ่านมีจิตใจเบิกบาน เป็นคุณค่าทางด้านสำราญอารมณ์

ใบงาน
เรื่อง แนวทางการอ่านนวนิยาย

คำสั่ง จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง
 จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วขีดเครื่องหมาย × หน้าข้อความที่ไม่ถูกต้อง

- _____ 1. นวนิยายเป็นเรื่องเล่าประเภทบันเทิงคดีที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน
- _____ 2. นวนิยายต้องมีแนวคิดของเรื่องเป็นแนวคิดเดียวเท่านั้น
- _____ 3. โครงเรื่องเป็นกลวิธีการจัดเรื่องราวให้ต่อเนื่องกันอย่างมีเหตุผล ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องและเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าด้วยกัน
- _____ 4. เนื้อเรื่องเป็นรายละเอียดของโครงเรื่องที่บอกได้ว่าเป็นเรื่องราวของใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เวลาใด
- _____ 5. กลวิธีการประพันธ์ ได้แก่ วิธีการดำเนินเรื่อง และวิธีการเสนอเรื่อง ซึ่งผู้ประพันธ์แต่ละคนจะมีกลวิธีการแต่งที่ไม่แตกต่างกัน
- _____ 6. ตัวละคร เป็นบุคคลในเรื่องที่ผู้เขียนสมมติขึ้น เพื่อแสดงการกระทำต่าง ๆ ในเรื่องแต่ต้องเป็นคนเท่านั้น
- _____ 7. สถานที่ เวลา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ สภาพสังคม รวมทั้งสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ถือเป็นฉากในนวนิยายทั้งสิ้น
- _____ 8. คุณค่าของนวนิยายที่มีให้แก่ผู้อ่าน คือคุณค่าทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงด้านเดียว
- _____ 9. บทสนทนาของตัวละคร ทำให้เรื่องเกิดความสมจริง และจะช่วยในการดำเนินเรื่อง
- _____ 10. แนวทางในการอ่านนวนิยายเพื่อให้ได้ความเพลิดเพลินนั้น สามารถอ่านข้ามให้จบเรื่องโดยเร็วได้

จดหมายจากเมืองไทย

“โบตัน”

(สุภา ลือศิริ)

จดหมายจากเมืองไทย เป็นเรื่องราวของความต่างทางวัฒนธรรม จากคำเล่าลือที่ว่าเมืองไทยนี้หากินง่าย แม้แต่สุนัขก็ยังไม่อดตาย ทำให้ต้นสว่างอู๋ หนุ่มจีนเกิดความต้องการที่จะมาตั้งตัวในเมืองไทย แล้วเขาก็ไม่ผิดหวัง เขาสามารถตั้งตัวได้ มีร้านค้า ฐานะ ชีวิตครอบครัวที่มีความสุข ผู้เขียนดำเนินเรื่องในรูปจดหมาย ซึ่งต้นสว่างอู๋เขียนถึงแม่เป็นจำนวน 100 ฉบับ นอกจากเรื่องราวส่วนตัวแล้ว เขายังเล่าถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ค่านิยมในสังคมไทย ตลอดจนภาวะการเมืองในเมืองไทยด้วย หลายสิ่งหลายอย่างที่ต้นสว่างอู๋กล่าวถึงคนไทย เมืองไทย จะต้องทำให้ผู้อ่านหยุดคิด เช่น ในเมืองไทยเขานับถือแผ่นดินกระต่ายยิ่งกว่าความรู้ที่แท้จริง หรือ คนไทยชอบเลี้ยงโชคมากกว่าทำงาน เป็นต้น ต้นสว่างอู๋จึงเป็นตัวละครของคนจีนที่มองดูสังคมไทยได้อย่างใกล้ชิดเคียงกับความเป็นจริงที่สุด

(อิงอร สุพันธุ์วิช. 2548. นวนิยายนิทัศน์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

เรื่องย่อ จดหมายจากเมืองไทย

นำเรื่อง พ.ต.อ.สละ สิ้นธุระวัช ได้ยึดจดหมายมาจากนายหลี่บัววนสุน หรือนายบัววนสุน แซ่ลิ้ ข้าราชการจากเมืองเซียงไฮ้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจตรวจจดหมายที่เล็ดลอดเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ.2510 ซึ่งหน้าที่ตรวจตรวจจดหมายจากต่างประเทศของเขานั้น ก็เพื่อกันมิให้ประชาชนคนจีนได้รับข่าวความสุขของญาติมิตรที่ลี้ภัยไปอยู่ต่างแดนและเกิดอยากจะหนีไปบ้าง วิธีการนี้เป็นเสมือนดาบสองคม เพราะทำให้หลี่บัววนสุนหลบหนีมาเสียเองจนถูกจับและยึดจดหมายที่เขานำติดตัวมาด้วยทั้งหนึ่งร้อยฉบับ ซึ่งเจ้าของจดหมายที่แท้จริงคือ ต้นสว่างอู๋ หรือนายสว่างอู๋ แซ่ตัน ที่เขียนถึงนางลิ้มเง็กฮ้วง ผู้เป็นมารดาที่อยู่ในจีนแผ่นดินใหญ่ ข้อความในจดหมายบางฉบับมีข้อความที่เป็นคำปรามาสคนไทยซึ่งอาจทำให้คนไทยไม่พอใจนัก แต่ พ.ต.อ.สละ สิ้นธุระวัช กล่าวว่า ความคิดของคนเรานั้นย่อมแตกต่างกันไป เรื่องราวและความเห็นของต้นสว่างอู๋ทั้งหมดที่เล่าสู่มารดานั้น เป็นเรื่องส่วนตัวที่มีความจริงใจ เปรียบเสมือนกระจกเงา สะท้อนภาพของสังคมไทยในสายตาของคนจีนในขณะนั้นอย่างแจ่มชัด เขาจึงนำจดหมายร้อยฉบับนี้มาเผยแพร่ เนื้อความในจดหมายนั้น ต้นสว่างอู๋ เล่าถึงการเดินทางของเขาที่มาพบกับเรือเดินทะเลไหฮ้วง

(สมุทรราช) ว่า เขามากับแต่เส็งและอึ้งกิม เขาได้พบกับลื้อหยงจิว กะลาสีเรือ ซึ่งต่อมาได้รับเขา เป็นลูกบุญธรรม และได้ฝากให้เขาทำงานกับ ลื้อง่วนทง เป็นคนขายของและทำบัญชีร้านค้า ต้นสว่างอูทำงานได้ดีเพราะเขารู้หนังสือ

ต้นสว่างอู ได้เป็นครูสอนภาษาจีนให้กับ “หมุยเอ็ง” และ “อึ้งบ๊วย” ลูกสาวของลื้อง่วนทง ด้วยความขยันหมั่นเพียร เองงานเอาการและเป็นคนดี ในที่สุดต้นสว่างอูก็ได้แต่งงานกับหมุยเอ็ง โดยมีพ่อบุญธรรมเป็นผู้ช่วยเหลือ ต้นสว่างอูได้ร้านขายของจากลื้อหยงจิว และต่อมาได้ตั้งโรงงาน ทำขนมจันอับ ชื่อโรงงานขนมเลิศรส ส่วนชื่อเงินคือ ลื้อบ้านไ้เซง (อุดมเจริญลาภ) มีฐานะร่ำรวย เป็นพ่อค้าใหญ่

ต้นสว่างอู มีลูกกับหมุยเอ็ง 4 คน คือคนแรกเป็นผู้ชายชื่อ เว่งกิม คนที่ 2 เป็นหญิงชื่อ ชุ่ยกิม คนที่ 3 เป็นหญิงชื่อ บักหลี และคนที่ 4 เป็นหญิงอีกชื่อ เม่งจู

ลื้อง่วนทง ลื้อหยงจิวแม่ของหมุยเอ็งเสียชีวิต ไปตามลำดับ ต่อมาหมุยเอ็ง ประสบอุบัติเหตุ ทางรถยนต์เสียชีวิตเช่นกัน

กิมแต่งงานกับชบา และมีร้านขายข้าวแกง มีลูกสาวคนโตชื่อกุหลาบ มีฐานะปานกลาง เส็ง เป็นพ่อค้าซื้อของนอกมาขาย และขายของจากไทยให้ต่างประเทศ ลูกสาวคนโตของต้น สว่างอู ที่ชื่อ ชุ่ยกิม เรียนตัดเสื้อผ้า และได้แต่งงานกับเส็งฮวด ลูกพ่อค้าข้าวสาร ฐานะดี ร่ำรวย

เว่งกิม เรียนจบแค่ชั้นประถมสี่ ต้นสว่างอูให้ออกมาเรียนภาษาจีน ทำบัญชีและขายของ ทำให้เว่งกิมได้พบกับ พรรณี สาวพาร์ตเนอร์ จนหลงใหลเกือบเสียผู้เสียคน แต่ในที่สุดก็ยอมแต่งงาน กับกุหลาบ ลูกสาวของกิม และทำการค้าต่อจากต้นสว่างอู

บักหลี เรียนคัดผม แล้วมาช่วยแม่ขายของ ต่อมาแต่งงานไปกับสุรศักดิ์ มีฐานะ ความเป็นอยู่ปานกลาง ส่วนเม่งจูเป็นลูกสาวคนเล็กที่ต้นสว่างอูไม่ค่อยรัก เพราะเมื่อหมุยเอ็ง คลอดเม่งจูแล้วก็ไม่สามารถมีลูกได้อีก ต้นสว่างอูอยากได้ลูกชาย 5 คน และมีลูกสาว 2 คน ตามค่านิยมของคนจีน

เม่งจู เรียนจบมหาวิทยาลัยได้งานทำที่บริษัทแห่งหนึ่ง เม่งจูแต่งงานกับวิญญู ซึ่งเป็น ครูสอนอยู่โรงเรียนสาธิต และเรียนปริญญาโทไปด้วย

เมื่อลูก ๆ แต่งงานกันหมดแล้ว ต้นสว่างอู ก็ทำร้านขายของชำใหม่อยู่ในสวน แต่ก็อยู่ได้ ไม่นาน เพราะเกิดไฟไหม้ใกล้ ๆ ร้านขายของ ต้นสว่างอูจึงมาอยู่กับลูกชายแต่ก็ไม่มีความสุข ไปอยู่กับ ลูกสาวก็ไม่สบายใจ ในที่สุดเขาได้มาเช่าหน้าร้านขายของแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ บ้านของวิญญู กับเม่งจู โดยเวลากลางคืนจะพักอยู่กับวิญญูและเม่งจู เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ต้นสว่างอู ทำให้เขายอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมต่างสังคมได้มากขึ้น

ต้นสว่างอยู่ จบจดหมายฉบับที่หนึ่งร้อยด้วยความคิดที่ว่าเขาอาจจะดำเนินชีวิตใหม่กับ
อึ้งบัวย ถ้าอึ้งบัวยไม่ปฏิเสธที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน ตามข้อเสนอแนะของเม่งจู่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายชื่อวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2522 ได้มีการมอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) โดยเริ่มจากวรรณกรรมประเภทนวนิยาย กวีนิพนธ์ และเรื่องสั้นให้สลับกันไปแต่ละปี จนถึงปี 2553 รวม 32 ครั้ง มีนวนิยาย กวีนิพนธ์ และเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัล ดังนี้

ครั้งที่	ปี	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	ประเภท
1	2522	ลูกอีสาน	คำพูน บุญทวี	นวนิยาย
2	2523	เพียงความเคลื่อนไหว	เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	กวีนิพนธ์
3	2524	ขุนทองเจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสว่าง	อัศศิริ ธรรมโชติ	เรื่องสั้น
4	2525	คำพิพากษา	ชาติ กอบจิตติ	นวนิยาย
5	2526	นาฏกรรมบนลานกว้าง	คมทวน คันธนู	กวีนิพนธ์
6	2527	ซอขยเดี่ยวกัน	วานิช จรุงกิจอนันต์	เรื่องสั้น
7	2528	ปูนปิดทอง	กฤษณา อโศกสิน	นวนิยาย
8	2529	ปณิธานกวี	อังคาร กัลยาณพงศ์	กวีนิพนธ์
9	2530	ก่อกองทราย	ไพฑูริย์ ธัญญา	เรื่องสั้น
10	2531	ตลิ่งสูง ชุงหนัก	นิคม รายยาวา	นวนิยาย
11	2532	ใบไม้ที่หายไป	จิรนนท์ พิตรปรีชา	กวีนิพนธ์
12	2533	อัญมณีแห่งชีวิต	อัญชัน	เรื่องสั้น
13	2534	เจ้าจันทร์ผมหอม	มาลา คำจันทร์	นวนิยาย
14	2535	มือนั้นสีขาว	ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ	กวีนิพนธ์
15	2536	ครอบครัวกลางถนน	ศิลา โคมฉาย	เรื่องสั้น
16	2537	เวลา	ชาติ กอบจิตติ	นวนิยาย
17	2538	ม้าก้านกล้วย	ไพวรินทร์ ขาวงาม	กวีนิพนธ์
18	2539	แผ่นดินอื่น	กนกพงศ์ สงสมพันธุ์	เรื่องสั้น
19	2540	ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน	วินทร์ เลียววารินทร์	นวนิยาย
20	2541	ในเวลา	เรคำ ประโดยคำ	กวีนิพนธ์
21	2542	สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน	วินทร์ เลียววารินทร์	เรื่องสั้น
22	2543	อมตะ	วิมล ไทรนันทน์	นวนิยาย
23	2544	บ้านเก่า	โชคชัย บัณฑิต	กวีนิพนธ์

ครั้งที่	ปี	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	ประเภท
24	2545	ความน่าจะเป็น	ปราบดา หยุ่น	เรื่องสั้น
25	2546	ช่างสำราญ	เดือนวาด พิมวนา	นวนิยาย
26	2547	แม่น้ำรำลึก	เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์	กวีนิพนธ์
27	2548	เจ้าหญิง	บินหลา สันกาลาคีรี	เรื่องสั้น
28	2549	ความสุขของกะทิ	งามพรรณ เวชชาชีวะ	นวนิยาย
29	2550	โลกในดวงตาข้าพเจ้า	มนตรี ศรียงค์	กวีนิพนธ์
30	2551	เราหลงลืมอะไรบางอย่าง	วัชร สัจจะสารสิน	เรื่องสั้น
31	2552	ลับแล แก่งคอย	อุทิศ เหมะมูล	นวนิยาย
32	2553	ไม่มีหญิงสาวในบทกวี	ชะการ์ชียา อมตยา	กวีนิพนธ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

รหัสวิชา ท40201 ชื่อรายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การพิจารณาวรรณกรรม (นวนิยาย)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 วิเคราะห์และวิจารณ์นวนิยายที่อ่านในทุกๆ ด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.3 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อ่านตีความ แปลความและขยายความนวนิยายได้
- 3.2 อ่านนวนิยาย แล้วสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ได้
- 3.3 มีมารยาทในการอ่าน

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 แนวทางการอ่านนวนิยาย
- 4.2 แนวทางการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

- 5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิจารณ์นวนิยายที่เคยอ่านเรื่อง สร้อยทอง ของ นิมิตร ภูมิถาวร ซึ่งเป็นเรื่อง que แสดงถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างชาวชนบทกับข้าราชการที่อำเภอ ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครมีบุคลิกลักษณะนิสัยแตกต่างกันชัดเจน ทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา มีเลือดเนื้อ และมีความสมจริง ผู้เขียนใช้สำนวนการเขียนที่ราบเรียบแต่สละสลวยและเกิดภาพ การเสนอเรื่อง

เป็นไปอย่างต่อเนื่องกันเป็นอย่างดี มีการสร้างเหตุการณ์ที่เป็นปมปัญหาของเรื่องอย่างเข้มข้นแล้วค่อย ๆ คลี่คลายปมจนถึงจุดสำคัญของเรื่อง การดำเนินเรื่องทำให้ผู้อ่านติดตามตั้งแต่ต้นจนจบฉากของเรื่องและบรรยากาศในเรื่องเป็นเรื่องของชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ผู้คนด้อยการศึกษาภาพต่าง ๆ ก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน แนวคิดสำคัญที่ได้ก็คือ ข้าราชการฝ่ายปกครองมักถือว่าตัวเองมีอำนาจเหนือชาวชนบท จึงใช้อำนาจข่มเหงชาวชนบทตามใจชอบนักเรียนศึกษาใบความรู้ แนวทางการแสดงความคิดเห็นวิจารณ์นวนิยาย

5.2 ขั้นตอนการอ่าน (40 นาที)

5.2.1 นักเรียนอ่านนวนิยาย เรื่องที่เลือกจนจบ ใช้เวลาอ่านประมาณ 15-20 นาที ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรม โดยกระตุ้นนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมทันที

5.2.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่านที่ได้วางแผนไว้ เป็นเวลา 20 - 25 นาที ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนบันทึกเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านอย่างอิสระตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องที่อ่านลงในกระดาษที่ครูเตรียมให้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อเลือกกิจกรรมตอบสนองต่อการอ่าน เช่น วาดภาพ , แสดงบทบาทสมมติ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ในการอภิปรายกลุ่มนี้ ครูอาจร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือหรือข้อเสนอแนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง ในการอภิปรายแบ่งกลุ่มละ 5 - 7 คน หรือตามความเหมาะสม

5.3 ขยายประสบการณ์การเรียนรู้ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่านจับใจความตีความและแปลความนวนิยายอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

5.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

นักเรียนอ่านตัวอย่างบทวิจารณ์นวนิยายแล้วกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านนวนิยาย เช่น เขียนแสดงความคิดเห็นวิจารณ์ตัวละคร กลวิธี การเสนอเรื่อง การดำเนินเรื่อง วิจารณ์ฉาก และบรรยากาศของเรื่อง ภาษาที่ใช้ และคุณค่าของเรื่อง

5.2 ชั้นเลือกอ่านด้วยตนเองและการตอบสนอง (35 - 40 นาที)

นักเรียนอ่านนวนิยายที่เลือก แล้วปฏิบัติตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

5.3 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (5 - 10 นาที)

5.3.1 นักเรียนที่ต้องการนำเสนอผลงานต้องมานัดหมายก่อนเพื่อตกลงเรื่องเวลาในการนำเสนอ และเพื่อครูจะได้จัดลำดับการนำเสนอผลงานให้เหมาะสม

5.3.2 นักเรียนส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนตามลำดับ โดยครูเป็นผู้คอยเพิ่มเติมให้ถูกต้องสมบูรณ์และให้นักเรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นคัดเลือกผลงานที่นำเสนอจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน เพื่อเป็นการชื่นชม

5.3.3 เมื่อจบการนำเสนอผลงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการอ่าน จับใจความตีความและแปลความนวนิยายอีกครั้ง แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและร่วมกันวางแผนการเรียนในชั่วโมงต่อไป และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหนังสือไปอ่านที่บ้านเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้แนวทางการแสดงความคิดเห็นวิจารณ์นวนิยาย

6.2 ตัวอย่างบทวิจารณ์นวนิยาย

6.3 ห้องสมุด

7. การวัดผลและประเมินผล

7.1 วิธีการวัด

7.1.1 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.2 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบประเมินการปฏิบัติงาน

7.2.2 แบบประเมินบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้ แนวทางการอ่านนวนิยาย

การอ่านนวนิยายเป็นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เช่นเดียวกับการอ่านเรื่องสั้น เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และถ้าจะอ่านนวนิยายให้ได้รรถรส ผู้อ่านจะต้องมีแนวทางการอ่านดังนี้

1. อ่านตามลำดับเรื่องไม่ควรรีบอ่านข้าม ๆ ให้จบเรื่องโดยเร็ว จะทำให้ไม่ได้รรถรสของการอ่านเท่าที่ควร
2. การอ่านนวนิยายควรอ่านเพื่อให้รู้เรื่อง เพราะนวนิยายจะจำลองชีวิตของบุคคล สภาพสังคมไว้ในเรื่องราว ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและสังคมดีขึ้น
3. การอ่านนวนิยายควรอ่านเพื่อหาแนวคิดให้ได้ว่านวนิยายที่อ่านให้แนวคิดอะไรแก่ผู้อ่าน
4. การอ่านนวนิยายให้ได้ความเพลิดเพลิน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาภาษาที่ใช้ตัวละคร ฉากของเรื่อง กลวิธีการเขียน โครงเรื่อง แนวคิด รวมทั้งศิลปะการเขียนว่ามีความดีเด่น ประการใดบ้าง เรื่องมีความสมจริงมากน้อยเพียงใด องค์ประกอบของนวนิยายมีความผสมผสานกลมกลืนหรือไม่โดยใช้องค์ประกอบของนวนิยายเป็นแนวทางในการพิจารณา

(บรรณาธิการ. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

หน้า 105 - 109)

ตัวอย่างการพิจารณานวนิยาย

เรื่อง “สร้อยทอง”

นิมิต ภูมิถาวร

สร้อยทองเป็นนวนิยายที่นิมิต ภูมิถาวร ประพันธ์ขึ้น เรื่องนี้เป็นเรื่อง que แสดงถึง ความสัมพันธ์อันขมขื่นระหว่างชาวชนบทกับข้าราชการที่อำเภอ

เรื่องย่อมีว่า ลอยเป็นพ่อม่ายและมีลูกชายอายุเจ็ดขวบคนหนึ่งชื่อรวย ลอยเป็นชาวชนบท มีอาชีพทำนาและมีฐานะยากจน ลอยเลี้ยงนกเขาไว้ตัวหนึ่งชื่อสร้อยทอง เป็นนกเขาที่มีเสียงดี ขันไพเราะ ลอยรักสร้อยทองมาก แม้จะมีคนมาขอซื้อลอยก็ไม่ขาย เขาจะเอาใจใส่ดูแลสร้อยทอง ยิ่งกว่าดูแลตัวเองเสียอีก ลอยมักจะนำสร้อยทองไปต้อนกป่าเสมอ

วันหนึ่งลอยได้ข่าวว่ามีนกเขาเสียงดีอยู่ในป่า ลอยจึงชวนลูกชายไปต้อนกเขา ขณะที่กำลัง ต้อนกเขาอยู่นั้น เงินซึ่งเป็นสารวัตรของผู้ใหญ่จุนก็มาบอกลอยว่า นกเขาตัวที่ลอยกำลังต้อนอยู่นั้น เป็นของปลัดผัน

ในช่วงนั้นปลัดผันได้มาพักที่บ้านผู้ใหญ่จุนเพื่อจะหานกเขาเสียงดีไปฝากผู้บังคับบัญชา ที่กรุงเทพฯ เงินก็พยายามเอาใจโดยพาอังกฤษแม่ม่ายวัย 20 เศษ ซึ่งเป็นที่หมายปองทั้งของปลัดผัน และคนในหมู่บ้านมาคอยรับใช้ปลัดผัน ปลัดผันได้ยินชื่อเสียงของลอยทางด้านกต้อนกเขา จึงขอพบลอย และให้ลอยต้อนกเขาให้ได้โดยใช้เวลา 1 เดือน

เมื่อรวยมีอายุครบเกณฑ์จะต้องเข้าโรงเรียน ลอยจึงพารวยไปเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียน แต่หลักฐานการเกิดของรวยหายไป ลอยจึงไปขอสืบคานาที่บ้านกำนัน แต่ปรากฏว่าหลักฐานสำเนา ทะเบียนบ้านของลอยไม่มีชื่อของลูกชาย จะต้องไปขอหลักฐานที่อำเภอ

ลอยจึงไปที่อำเภอ แต่ความที่ลอยไม่ค่อยได้ไปอำเภอบ่อยนัก จึงมีความกลัวที่จะขึ้นไป พบข้าราชการ และการเพิ่มชื่อรวยในทะเบียนบ้านจะต้องไปพบปลัดผัน เพราะเป็นหน้าที่ของปลัดผัน โดยตรง แต่เมื่อไม่พบปลัดผัน จึงเพิ่มชื่อรวยในทะเบียนบ้านไม่ได้ อังกฤษซึ่งรู้จักภรรยาของ ปลัดผันจึงพาลอยไปพบภรรยาปลัดผันที่บ้าน และได้นำของไปฝากปลัดผันขอให้ได้นกเขา ที่ต้องการ ถ้าไม่ได้จะขอสร้อยทอง และจะช่วยดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนบ้านให้ เมื่อกำนัน มาบอกลอยว่าปลัดผันได้เพิ่มชื่อรวยในทะเบียนบ้านแล้ว ลอยจึงพารวยไปฝากเข้าโรงเรียน และ ลอยก็พารวยไปต้อนกเขาในคืนหนึ่งตามสัญญาที่ให้ไว้กับปลัดผัน คืนนั้นเองรวยถูกงูกัด ลอยจึง ตัดสินใจให้สร้อยทองแก่ปลัดผัน เมื่อนำไปให้ปรากฏว่าสร้อยทองตาย ทำให้ปลัดผันโกรธลอยมาก เมื่อลอยกลับมาบ้านอังกฤษ ซึ่งเฝ้าดูอาการรวยได้แจ้งว่ารวยเสียชีวิตแล้ว

ผู้เขียนให้ลอยและปลัดผันเป็นตัวละครในเรื่อง โดยสร้างบทบาทให้ลอยเป็นชาวชนบท ชื่อ ๆ มีความกล้าแกร่งตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการ ดังเช่นท่าทางของลอยที่ผู้เขียนบรรยายไว้เมื่อลอยไปอำเภอ

“เจ้านายเดินกุก ๆ เข้ามา หัวใจลอยสับสนเล็กน้อยใจขาด เจ้านายก็คงหมายถึงนายอำเภอ จะดูหรือเปล่าก็ไม่รู้ เขาเปลี่ยนจากจากท่านั่งขัดสมาธิเป็นพับเพียบแบบเข้าหาพระ มีดวงพาดไว้บนเข่าหลบสายตาลงต่ำ”

ส่วนปลัดผันเป็นข้าราชการที่มีความทะเยอทะยาน มีความโลภชอบใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในการหาผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้เขียนได้บรรยายว่า “แล้วไม่สักหน้าใด ๆ ของใคร มีบ้างวะ อยากได้ไปต่อผู้สักหลัง”

ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า คนอย่างปลัดผันชอบวางอำนาจและเห็นแก่ได้ ส่วนเงินก็เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ชอบใช้อำนาจกับผู้ที่ต่ำกว่าและประจบสอพลอปลัดผันเพื่อหาความดีความชอบใส่ตัว ดังเช่นเงินพูดกับลอยว่า

“ไอ้ตัวนี่ของปลัดผันเขานาโว้ย มีงอย่างง”

ชีวิตของคนจนที่ไม่มีความรู้และอาศัยอยู่ในชนบทอย่างลอย ย่อมถูกคนเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ ตัวละครที่ผู้เขียนกำหนดให้ขึ้นเป็นตัวละครที่มีชีวิตชีวา มีเลือดเนื้อ และมีความสมจริง ตัวละครแต่ละตัวจึงมีบุคลิกและลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันออกไป เช่น ลอยมีนิสัยเป็นคนช่างคิดและรักลูก จึงหวังจะให้การศึกษาแก่ลูกเพื่อจะได้ไม่ลำบากต่อไปในภายหน้า ส่วนปลัดผันมีนิสัยชอบวางอำนาจและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม เป็นต้น ดังนั้น เมื่อเราอ่านนวนิยายเรื่องนี้ก็เสมือนกับมีตัวละครมาโลดเต้นอยู่ตรงหน้าผู้อ่าน ผู้เขียนใช้สำนวนการเขียนด้วยท่วงทำนองที่ราบเรียบแต่สละสลวยและเกิดภาพ นอกจากนี้ บทสนทนาของตัวละครยังให้อารมณ์แก่ผู้อ่านได้อย่างมาก

ผู้เขียนสร้างฉากและบรรยากาศของเรื่องเป็นชนบทที่ห่างไกลความเจริญ เช่น

“พวกเด็ก ๆ วิ่งตามมามากันเป็นกลุ่ม ๆ เพราะนาน ๆ จะเห็นรถจี๊ป รถแลนด์แบบที่นิยมใช้ในราชการสักครั้ง เคยเห็นแต่รถลากไม้ รถบรรทุกข้าวคันโต ๆ วิวสวยบางตัวขวัญอ่อน ร้องแหวะ ๆ วิ่งกระเจิงไปกลางทุ่ง วิ่งไปหันมาเบิ่งดู เค็ดรื้อนคนเลี้ยงวิ่งไปไล่ต้อนจนหอบ”

การเสนอเรื่อง ผู้เขียนจะค่อย ๆ แนะนำตัวละครทีละตัวอย่างต่อเนื่องกัน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวละครได้อย่างดี และมีการสร้างเหตุการณ์ที่เป็นปมปัญหาของเรื่องอย่างเข้มข้น ตั้งแต่ลอยต้อนกเขาในป่า เงินบอกนกเขาตัวนั้นเป็นของปลัดผัน ปลัดผันขอพบลอย และให้ลอยต้อนกเขาให้ ลอยจะส่งลูกเข้าเรียน ในทะเบียนบ้านไม่มีชื่อลูก ลอยขอร้องปลัดผันขอเพิ่มชื่อ แต่ลอยต้องต้อนกเขาให้ ถ้าไม่ได้จะต้องให้สร้อยทอง เมื่อปลัดผันจัดการเพิ่มชื่อให้ในทะเบียนบ้าน

ลอยกับลูกไปต่อหน้าเขา งูก็รวยลูกของลอย ลอยนำสร้อยทองไปให้ สร้อยทองตาย รวยตาย ผู้เขียนสร้างปมปัญหาแล้วค่อย ๆ คลี่คลายปมจนถึงจุดสำคัญของเรื่องก็คือ สร้อยทองและรวยตาย การดำเนินเรื่องทำให้ผู้อ่านติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ

แนวคิดสำคัญของเรื่องก็คือ ข้าราชการฝ่ายปกครองมักถือว่าตัวเองมีอำนาจเหนือชาวชนบทจึงใช้อำนาจข่มเหงชาวชนบทตามใจชอบ ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงการเอาเปรียบของบุคคลที่มีอำนาจ ฉากของเรื่องและบรรยากาศในเรื่องเป็นเรื่องของชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ผู้คนต้องการศึกษา ภาพต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน ผู้อ่านจะเห็นภาพสะท้อนระหว่างคนจน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวชนบทกับข้าราชการ รวมทั้งความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านอย่างชัดเจน ภาพสะท้อนทั้งหมดนั้นผู้เขียนได้ถ่ายทอดให้ผู้อ่านทราบโดยผ่านบทบาทของตัวละคร

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	จำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก จ
แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบปกติ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

รหัสวิชา ท 30201 ชื่อรายวิชา ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านวรรณกรรม (เรื่องสั้น)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 บอกความหมายและลักษณะของเรื่องสั้นได้
- 3.2 อธิบายองค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้นได้
- 3.3 อ่านจับใจความ ตีความ เรื่องสั้นอย่างมีวิจารณญาณ
- 3.4 ตอบคำถามจากการอ่านเรื่องสั้นภายในเวลาที่กำหนด
- 3.5 มีมารยาทในการอ่าน

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
- 4.2 องค์ประกอบและประเภทของเรื่องสั้น
- 4.3 แนวทางการอ่านเรื่องสั้น
- 4.4 มารยาทในการอ่าน

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียน โดยครูเล่าเรื่องที่ครูอ่านมา คือเรื่อง เขียดขาห้า ของ ลาวคำหอม หรือ คำสิงห์ ศรีนอก ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นหนังสือดีในรอบร้อยปีให้นักเรียนฟัง จากนั้นครูบอกเหตุผลที่ครูชอบเรื่องนี้เพราะเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นความจริงในสังคมชนบทสมัยก่อนที่ขาดความเจริญทั้งทางการศึกษาและการแพทย์ เนื้อเรื่องสะท้อนชะตากรรมของมนุษย์อันเจ็บปวดได้อย่างลุ่มลึก ใช้ภาษา ดูเหมือนเรียบง่าย แต่ทำทลายความคิดผู้อ่าน แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่เขียนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 และปัจจุบันสังคมชนบทไทยไม่ได้อยู่ในสภาพดังกล่าวถึงแต่ความตื่นตัวด้านเนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการประพันธ์ ตลอดจนปมปัญหาในเรื่องก็ยังสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านอยู่ ครูโยงเข้าสู่บทเรียนโดยถามถึงเรื่องสั้นที่นักเรียนเคยอ่าน แล้วโยงเข้าสู่การสอนความหมาย และลักษณะของเรื่องสั้น

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาเรื่องความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
2. ครูแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่มแล้วอ่านเรื่อง “ข้างอาย” ของ ประภัสสร เสวิกุล
3. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านจบแล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณาเรื่องสั้นเรื่อง “ข้างอาย” ว่าเป็นเรื่องสั้นประเภทใด
4. ให้นักเรียนบันทึกการอ่าน พร้อมแสดงความคิดเห็น

ขั้นสรุป

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนอ่านบันทึกการอ่านหน้าชั้นเรียน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครูนำภาพเรื่องสั้น เรื่อง มอม ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ให้นักเรียนดู พร้อมเล่าเรื่องย่อให้ฟัง

ขั้นสอน

ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่องมอม แล้วทำแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียนเล่าเรื่องมอมหน้าชั้นเรียน และเฉลยแบบฝึกหัด

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

- 6.1 แผนภูมิสรุปความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น
- 6.2 แผนภูมิสรุปองค์ประกอบของเรื่องสั้น
- 6.3 ใบความรู้เรื่องความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบของเรื่องสั้น
- 6.4 เอกสารประกอบการอ่านเรื่องสั้น จำนวน 15 เรื่อง

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

- 7.1.1 สังเกตพฤติกรรมการอ่าน
- 7.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

- 7.2.1 แบบบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ – ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ เรื่องสั้น

ความหมายและลักษณะของเรื่องสั้น

เรื่องสั้น หมายถึง เรื่องที่มีจำนวนคำในเนื้อเรื่องประมาณ 1,000 - 10,000 คำ ซึ่งใช้เวลาในการอ่านไม่มากนัก คือ ประมาณ 5 - 50 นาที เรื่องสั้นต้องมีโครงเรื่องเดียว ไม่มีความซับซ้อน มีเหตุการณ์เดียว มีจุดมุ่งหมายเดียว มีผลอย่างเดียว ตัวละครที่มีบทบาทในเรื่องมีเพียง 2 - 3 ตัว ใช้เวลาในการดำเนินเรื่องน้อย ฉากและบรรยากาศของเรื่องต้องมีความสมจริง สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง บทสนทนา ต้องมีความกระชับ ประหยัดคำ การกระทำของตัวละครจะมุ่งไปสู่จุดสูงสุด

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นประกอบด้วย แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ

1. แก่นเรื่อง คือ แนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่องที่คุณแต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ เนื่องจากเรื่องสั้นมีขนาดจำกัด จึงมีแก่นเรื่องเพียงแก่นเรื่องเดียว หรือแนวคิดเพียงประการเดียว
2. โครงเรื่อง คือ คำโครงเรื่องที่คุณแต่งกำหนดไว้ก่อนว่าจะแต่งเรื่องไปทำนองใด จึงจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องอย่างตื่นเต้น และกระหายใคร่รู้ไปได้ตลอดทั้งเรื่อง โครงเรื่องต้องมีการเปิดเรื่อง การผูกปม คลายปม การหน่วงเรื่อง กลวิธีการง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน มีเพียงโครงเรื่องเดียว
3. ตัวละคร โดยทั่วไปตัวละครในเรื่องสั้นมีน้อยตัว มีตัวละครเอกเพียงหนึ่งหรือสองตัว และตัวละครประกอบเพียง 2 - 3 ตัวเท่านั้น
4. บทสนทนา คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน ซึ่งบทสนทนาจะช่วยสะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละคร หรือสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เป็นไปตามธรรมชาติ ผู้แต่งควรใช้บทสนทนาอย่างประหยัดและให้ตรงประเด็นของเรื่อง เพราะบทสนทนาจะช่วยให้เรื่องคืบหน้าไปได้โดยไม่ต้องมาบรรยายให้ยืดยาว
5. ฉากและบรรยากาศ คือสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง รวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อม เหตุการณ์นั้นๆ ฉากในเรื่องสั้นควรมีฉากเดียว เรื่องสั้นที่ต้องมีฉากและบรรยากาศที่สมจริง และที่สำคัญคือ ทั้งสองสิ่งจะต้องสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องด้วย โดยทั่วไปผู้แต่งจะถือว่าบรรยากาศเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของฉาก เพราะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของเรื่องสั้น

การแบ่งประเภทของเรื่องสั้นแบ่งได้หลายประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่งแต่ในที่นี้จะใช้เกณฑ์การแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่ง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

1. เรื่องสั้นแนวประเทืองอารมณ์ หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงใจเป็นหลักสำคัญ
2. เรื่องสั้นแนวประเทืองปัญญา หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิด หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นไปของชีวิตและสังคม

เรื่องสั้น เขียดขาคำ

เขียดขาคำ

แดดกล้าแรงแรงเหมือนจจะแผดเผาทุกชีวิตบนทุ่งกว้างให้ไหม้มอดจนสิ้นซาก สะแบงหลวงกับพะยอมยืนโดดเด่น ทิ้งใบแก่สีเหลืองคล้ำร้อนลงดินเป็นครั้งคราว เขาหย่อนกายลงตรงโคนไม้ด้วยท่าทางที่เหนื่อยอ่อน เสื้อสีครามคล้ำเปียกชื้นไปด้วยหยาดเหงื่อ รอบตัวมีแต่ความอ้างว้าง แห้งแล้งเขาฟังมองกลุ่มหญ้าหม่นและฟางฟ่อยที่ปลิวว่อน หม่นเป็นลำสูงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้า นอกจากหญ้าและฟางมันยังชอบเอาดินสีน้ำตาลลอยฟุ้งจนมือมัวไปหมด มันเป็นลมหัวกุดหรือที่บางคนเรียกลมหัวด้วนเขารู้สึกหนาวขึ้นมาทันทีเมื่อคิดได้ว่าลมที่พัดตึง ๆ อยู่ นั้น ผู้ใหญ่เคยบอกว่ามันเป็นเครื่องหมายของความแห้งแล้ง ความอดอยาก ความวิบัติ และความตาย เมื่อคิดถึงตรงนี้เขารู้สึกกระวนกระวายอยากจะให้ถึงบ้านที่มองเห็นยอดไฟเรียกดินลิป ๆ อยู่เบื้องหน้า แต่ก็ถึงเลที่จะเดินต่อ เพราะเมื่อครุ่นตัวเองก่อนจะถึงร่มไม้ เขารู้สึกห่อ้อตามัว ซึ่งเขารู้ว่ากำลังจะเมาแดดและเป็นลม เขามองคูฝ่าเท้าที่ฟองเพราะความร้อนไหม้ของพื้นทรายแล้วรู้สึก โกรธขึ้นมาอย่างบอกไม่ถูก โกรธดินฟ้าอากาศซึ่งช่างมีแต่ความทารุณไม่จบสิ้น เขานี้มันยังหนาวเหน็บจนถึงกระดูก แต่ขณะนี้กลับร้อนจนรู้สึกว่าจะแตกออกเป็นเสี่ยงเมื่อคิดถึงความเข็ญเย็นยามเช้าตรู่ ก็ยังคิดถึงลูกน้อยมากขึ้น

เขานี้เองเขากับลูกเล็ก ๆ สองคนพากันออกไปหาเขียดเพื่ออาหารมื้อเช้าที่ทุ่งนาข้างบ้าน อากาศแสนหนาว ลูกน้อยทั้งสองกางสั้นกัก ๆ ขณะที่ก้มมองหาตาเขียดซึ่งซ่อนอยู่ตามรอยแตกกระแหงของผืนนาทุกครั้งที่มีมองเห็นตาใสในหลืบลึก ลูกน้อยจะเรียกเขาเสียงดัง

“พ่อ นี้อีกตัว”

“พ่อ หลับนี้มีสอง เขียดขาคำเสียด้วย เร็วหน่อยซิพ่อ”

เขาจะกะโผลกกะเผลกไปตามเสียงเรียก ไข้จอบังครอระแหง บางตัวเขาจับมันได้ทันที แต่มีบางตัวพอเริ่มงัดดินมันก็กระโดดแผ่วไป เป็นหน้าที่ของลูกที่จะไล่ตะครุบ บางตัวก็ทัน บางตัวก็กระโดดลงไป ในหลืบดินใหม่ทำให้เขาต้องตามไปจ้งครอระแหงนั้นอีกบางครั้งถ้าโชคดีนอกจากจะได้เขียดยังพบหอยกาบ หอยจู้บแจงที่หมกตัวรอฝน ซึ่งเขาก็เก็บมันไป แดดเริ่มอุ่นและได้เขียดมาก พอสำหรับกับข้าวมือเช้าแล้ว เสียงผู้ใหญ่บ้านเคาะกระแจะเรียกประชุมดั่งแว่วมาจากในบ้านเมื่อคิดถึงตรงนี้เขารู้สึกโกรธตัวเองขึ้นมาอีกอย่างบอกไม่ถูก เพราะถ้าหากว่าเขากลับบ้านเสียแต่ตอนนั้น ลูกน้อยที่นางสงสารก็คงไม่เจ็บ มันเป็นหลืบสุดท้ายแท้ๆ ในทันทีที่เขาจ้งครอระแหงเขียดคาภาโตเต็มทีขนาดหัวแม่มือกระโดดแผ่วผ่านหน้าลูกชายคนกลางไป เด็กน้อยไล่ตามไปห้าหกวา เขียดจ้งครอระโดดหลบลงในรอยเท้าควาย ลูกน้อยของเขาด้วงมือตามหมายจะจับ เท่านั้นเองเขาก็ตะลึงแทบสิ้นสติ เมื่อได้ยินลูกน้อยร้องเสียงลั่น

“พ่อ ู ูกักมือ” ูเห่าแม่แม่เบ๊ยฟู้อๆ ได้สติเขากระโจนใช้ด้ามจอบหวดไปเต็มแรง สามครั้งจู้รายก็หางสั้นดิกๆ เขาหอบลูกน้อยพร้อมกับครุเขียดกลับเข้าบ้าน และไม่ลืมบอกให้ลูกอีกคนลากูไปด้วย

ลูกของเขาร้องไห้และครางเบาๆ ตลอดทาง มือของเด็กคบที่หน้าอกบอกว่าหายใจไม่ออกเมื่อถึงบ้านทุกสิ่งโกลาหลไปหมด วังหาหมอน้ำมนต์ หมอยากลางบ้าน เท่าที่คิดชื่อได้

“เอาเขียดมาสับปิดที่แผล” เพื่อนบ้านคนหนึ่งร้องบอก

“บั้งตบงูให้มันกิน” อีกคนตะโกนเสียงดัง เขาวิ่งไปที่ซากงู ผ่าท้องหาตับ ในขณะที่เมียของเขาเฝ้าแต่นั่งร้องไห้ ยิ่งสายคนก็ยิ่งมาก เพื่อนบ้านที่ประชุมอยู่บ้านผู้ใหญ่เมื่อทราบข่าวก็แตกฮือมาสมทบ และในขณะที่เดียวกันเขาก็ตกใจแทบเป็นบ้า เมื่อเพื่อนบ้านบอกว่าเขาต้องไปอำเภอนี้เพราะผู้ใหญ่บ้านชี้แจงว่า วันนี้เป็นวันที่ทางการจะจ่ายเงินให้กับคนมีลูกตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป และเขาก็เป็นคนหนึ่งที่มีลูกครบห้าคนพอดี

“จะไปได้ยังไง? ลูกจะตายเห็งบๆ อยู่ไม่เห็นรี?” เขาพูดอย่างเจ็บแค้น

“มันจะเป็นอะไรไปวะ? มดหม้อออกมากมาย ต่างก็เคยรักษาकिनบ้านกินเมืองมาแล้วทั้งนั้น”

“ไปซีอ้ายบ้า ตั้งสองร้อยบาทเทียวนะ เกิดมามึงเคยมีรี? เงินสองร้อยนะ”

“พูดมันเสียเถอะ” อีกคนพูด “ถ้ามันเกิดมีอันเป็นถึงล้มถึงตายก็เลยจะชวดเท่านั้นเอง”

“ไม่ไป ไม่ไป” เขาเอ็ดตะโร “ลูกนอนหายใจปะหงับๆ อยู่ยังจะมาบอกให้ไป วันอื่นมันทำไม่ไม่จ่าย? จริง เงินสองร้อยบาทแต่เกิดมาก็ไม่เคยมี แต่กูไม่ไป ข้าไม่ไป”

“ตระวาง” อีกคนหนึ่งพูด “ถ้าไม่ไปมันก็ตระวางเท่านั้นเอง มีหรือจะขัดเจ้าชดานาย เขาให้ต้องเอา ไม่เอาที่ตระวาง”

เขารู้สึกใจเสียบ้างเมื่อได้ยินคำว่าตารางบ่อยๆ แต่ก็ยังตั้งใจพูด

“ตารางตารางที่ไหน ก็บอกไม่เอา ไม่เอา ลูกจะตายทั้งคนจะทิ้งไปได้ยังง่าย?” เขาขึ้นเสียง
“ไม่ไป ไม่ไป” เขาย้ำอีก

“ไปเสีย อย่าขัดขวางการเขา เราเป็นราษฎร” หันไปก็พบผู้ใหญ่บ้านยืนหน้าขริมอยู่ข้างๆ
เสียงเขาแหบแห้งลงทันที

“ถ้าไม่ไป โทษถึงตารางจริงหรือ?” เขาถาม

“แน่นอน” ผู้ใหญ่บ้านพูดจิงจัง “บางทีถึงจำตลอดชีวิต”

เท่านั้นเอง เขาก็ต้องชมซานไปอำเภอเหมือนคนบ้า ผ่าลูกน้อยกับหมอน้ำมนต์และเพื่อนบ้าน แล้วผลุงลงเรือนไป ถึงอำเภอเอาเมื่อพระจวนจะเพล พบกับเพื่อนบ้านที่มาเอาเงินเช่นเดียวกับเขานั่งเป็นกลุ่ม เพื่อนบ้านชี้ให้เขาไปที่โต๊ะปลัดอำเภอเก่าๆ คนหนึ่ง จึงผลุนผลันเข้าไป

“ผมนายนาค นางาม ครับ มาขอเอาเงินค่ามีลูกมาก”

ปลัดอำเภอเงยหน้าที่อวบอูมขึ้นมองเขาซ้ำๆ จ้องอยู่ครู่หนึ่งแล้วพูดเสียงหนัก “อ้ายบ้านกำลังทำงาน ไม่มีตารี? ไปไป ปรอข้างนอก”

“เออ นาย ลูกผมกำลังจะตาย” แต่แล้วเขาก็ชะงักโดยเร็ว เมื่อคิดว่าเขาไม่ควรพูดคำนี้ เพราะบางทีเจ้านายเกิดสงสัยว่าลูกเขาจะตายจะลำบาก ปลัดอำเภอคนนั้นก็หันหน้าเขียนอะไรขยุกขยิกต่อไปอีก นาคเดินออกมาสมทบเพื่อนข้างนอกอย่างเงื่องหงอย เกิดเป็นราษฎรชวานานี้ช่างมีแต่กองทุกข์ เขาคิด อดอยากปากหมองที่สุดจะทุกข์อยู่แล้ว หันหน้าไปหาเจ้านายก็มีแต่คำขู่เข็ญ เขารอดต่อไปจนเที่ยง แต่เจ้านายคนนั้นก็ยังเขียนหนังสือต่อไป เหมือนไม่มีพวกเขาชวานาทั้งหลายซึ่งนั่งรออยู่อย่างกระวนกระวาย สักครู่ปลัดจึงลุกขึ้นเดินอาดๆ ออกมาข้างนอก แต่ยังมีเมตตาหันมาบอกสองสามคำ

“เที่ยงแล้ว หยุดพัก บ่ายโมงมาเอา”

นาคกับเพื่อนนั่งรอนบ่าย ปลัดหน้าตายคนนั้นก็จึงเข้ามา และเรียกพวกเขาให้เข้าไปหาทุกคนนั่งราบลงที่พื้น เขาเริ่มซักถามต่างๆ ว่าทำยังไงจึงมีลูกมากนั้ เพื่อนบ้านก็ตอบไปงกๆ เงิ่นๆ เรียกเสียงหัวร่ออย่างชอบใจจากหมู่เจ้านายที่หันมาฟังคำตอบอันแสนจะน่าอดสูเหล่านั้น และแล้วก็ถึงเขานั่นได้

“คนไหน? นายนาค นางาม”

“ผมครับ” เขาตอบอ้อมแอ้ม

“เราละ ทำยังไงจึงมีลูกมากมายนั้?” หลายคนหัวเราะคิกๆ

“โธ้ย มันยากมันจน นายเอ๊ย” เขาโพล่งออกไปเพราะเหลืออด

“ก็มันมาเกี่ยวอะไรกับยากๆ จนๆ เล่า?” ปลัดชักด้วยน้ำเสียงแสดงความผิดหวัง
ในคำตอบ

“มันจน มันจน ไม่มีเงินจะไปซื้อผ้าห่ม ถึงจะเหม็นสาบเหม็นคาวทั้งปีทั้งชาติ ก็ได้ใช้
เมียนั้นแล้วต่างผ้าห่ม ลูกมันก็หลังไหลมา” แทนเสียงหัวเราะ ทุกคนเงียบงันไปครู่หนึ่ง เสียงปลัด
หน้าตายคนนั้นจึงพึมพำ ๆ ขึ้นอีก

“บ๊ะ อ้ายหมอนี่เอาเมียทำผ้าห่ม”

ลมพัดมาอีกอู้อูหนึ่ง สะแบงหลวงและพะยอมทึงไบแก่กราวใหญ่ ปรากฏแดดยังเด่น
ระยิบ ลมหัวฤดูยังคงพัดอ้ออิงกลางทุ่งโล่งเบื้องหน้า นาคผละจากเงาไม้สูง ฝ่าเปลวแดดร้อน
ยามบ่ายมุ่งตรงไปหมู่บ้าน ไม่นานเขาสวนทางกับเพื่อนบ้านหมู่หนึ่ง

“เฮ้ย ทิดนาค” เสียงนั้นทักมาแต่ไกล ไม่ทันจะตอบอีกคนหนึ่งซึ่งเล่า

“เอ็งโชคดีเหลือเกิน” คนเล่าทำให้เขาใจชื่นมากขึ้น ยิ้มเล็กน้อยก่อนถาม

“โชคดียังไง? โชคดียังไง?” เขาถามอย่างร้อรอน

“ก็เงินสองร้อยเอ็งได้หรือเปล่าเล่า?”

“ได้ซี อยู่นี่” เขาตอบกระเป่า

“โชคดีเหลือเกิน โชคเอ็งดีเหลือเกินนาคเอ๊ย ถ้าเอ็งเข้าไปอีกวันเดียวก็ชวดเงิน
สองร้อยบาท”

เรื่องสั้น ยางอาย ของประภัสสร เสวิกุล

ยางอาย

เสียงระฆังจากโบสถ์ใกล้ๆ กังวานเป็นระยะ ดินน้แรงผีทำยิ่งขึ้นผ่านตรอกเล็กๆ ที่มีด
และสกปรกออกสู่ถนนใหญ่ อากาศภายนอกเริ่มมีดสลับ และฝนที่ตั่งเค้ามาตั้งแต่เย็นเริ่ม
โปรยปรายลง ดินน้หลบเข้าใต้ชายคาร้านสรรพสินค้าเล็ก ๆ ตรงหัวมุม กระชับกระเป่าถือและ
ถุงกระดาษในมือแน่น เจ้าของร้านร่างอ้วนใหญ่ชำเลื่อง คูซัวเวบ แล้วก็ก้มหน้าก้มตาเก็บของ
ต่อไป ฝนซัดหนาเม็ดขึ้น ละอองกระเซ็นมาเป็นระยะ ดินน้กระเถิบตัวเข้าไปอีกจนหลังพิงกระจก
ตู้โชว์ เจ้าของร้านเก็บของเสร็จแล้วและกำลังปิดประตูหน้าร้าน เสียงกุกกุกแจ๊ดเบาๆ แทะยับเสื้อฝน
ชำเลื่องมาทางดินน้อีกครั้งก่อนจะก้าวข้ามถนนไปอย่างเร่งรีบ ความมืดครอบคลุมทั่วบริเวณไฟฟ้า
จากโคมสาธารณะคงจะเสีย หรือไม่เด็กมือบอนก็คงเอาอะไรเขี่ยขี้แตกตามเคย ทำให้ที่ที่ดินน้ยืน

ดูเปลี่ยว และน่ากลัว ฝนยังคงตกหนัก แสงไฟนีออนจากป้ายโฆษณาสินค้ากระพริบแวบ อยู่ไกลๆ นานๆ จึงจะมีรถผ่านมาสักคัน พยายามเพ่งสายตาฝ่าความมืดและสายฝนไปข้างหน้า ถ้าเราลองวิ่งข้ามถนนไปถึงฝั่งโน้นลัดออกข้างโรงเรียนมัธยมเข้าตรอกไปแล้วเข้าทางหลังหอพักจะ ดีไหม อย่าดีกว่าน่า ทางนั้นเปลี่ยวและอันตรายจะตาย พวกคนงานในตรอกนั้นทำทางนำกลัว ทั้งนั้น แต่ถ้าไปทางถนนใหญ่หน้าหอพัก กว่าจะถึงก็ไม่ต่ำกว่า 15 นาที และไม่มีที่หลบฝนด้วย เดียวได้เป็นหวัดอีกหรือ รวยยังแพ้หวัดอยู่ด้วย สู้อดทนรอจนฝนหายก่อนดีกว่า

ชายแก่ 2 คนวิ่งเข้ามาหลบอีกมุมหนึ่ง แกมองคูคิฉิน ชุบชิบอะไรกันเบาๆ แล้วรีบ ผลุนผลันออกไป คงกลัวเราจี้มั้ง หัวเราะกับตัวเองเบาๆ ผู้หญิงตัวเล็ก ๆ อย่างเราจะเอาอะไรไปจี้ แกได้ แต่เอ! ว่าไม่ได้น่าถ้าเพื่อ มีปืนสักกระบอก เราอาจจะจี้เอาร่มแกมาก็ได้ จะได้กางกลับบ้าน... เห็นคนแก่แล้วคิดถึงพ่อกับแม่จัง ป่านนี้จะเป็นยังไงบ้าง พ่อยังคงรีนเริงอยู่เหมือนเดิมหรือเปล่านะ พ่อเป็นคนใจดีที่สุดในโลกเลย ชอบเล่นนิทานสนุก ๆ และหาของเล่นแปลก ๆ มาให้ วันไหนที่พ่อว่าง เป็นต่อนจนพวกเราใส่รถไปเที่ยวไกลๆ หรือไม่ก็เล่นอะไรสนุก ๆ ให้แม่และลูก ๆ ฟัง เราไม่เคย เหนงาเลยเมื่ออยู่ใกล้พ่อ ถ้าอยู่ที่บ้านตอนฝนตกอย่างนี้ เราคงหนุนตักแม่ให้ท่านแปรงผมให้ พ่อคง อยู่ใกล้ๆ อ่านหนังสือพิมพ์หรือไม่ก็เล่นอะไรเอยกับน้องๆ เรายังจำได้ พ่อทนายว่า “อะไรเอยอยู่ได้ สะพานพุทธ” เราทนายว่า “แม่น้ำเจ้าพระยา” พ่อยิ้มแล้วตอบว่า “สระ ‘อุ’ ต่างหาก” แม่ทูปพ่อหาว่า พ่อโงงเด็ก

ผลอผลับเดียวตั้ง 3 ทุ่มแล้ว ถ้าอยู่ที่บ้านป่านนี้เราคงนอนอตุไปแล้ว เมื่อไรเราจะได้ กลับบ้านเสียที คิดถึงความรักและความแสนสุขเวลาอยู่ใกล้พ่อแม่และน้อง ๆ จากบ้านเมืองมาอยู่ ที่นี้เราเหมือนตัวคนเดียวในโลก อ่างว้างและเหงาหงอยเหลือเกิน...ฝนยังไม่ซา หนาวและเริ่มกลัว ถ้าเกิดอะไรขึ้นจะทำอย่างไร ยิ่งคิดก็ยิ่งกลัว หัวใจเต้นแรง กอดกระเป๋และถุงกระดาษแนบอก

นั่นอะไร

เสียงคล้ายๆ ฝีเท้าวิ่งแรงๆ มาตามตรอก

ใครกัน

หัวใจเต้นถี่ หายใจไม่ทั่วท้อง ร่างตะกุ่ม ๆ ฝ่าฝนจากตรอกออกมาสู่ภายนอก

ผู้ชาย

ใจหายวูบ

เสื้อคลุมยาว ๆ ที่ขกปกขึ้นบังต้นคอ และหมวกแก๊ปกันฝนหลบน้ำทำให้มองไม่เห็น ใบหน้าถนัด แม้รูปร่างจะไม่สูงใหญ่ แต่เครื่องแต่งกายทีม ๆ ก็ทำให้เขาดูเป็นคนลึกลับและ น่าสะพรึงกลัวอย่างที่สุดในระยะเวลาอย่างนี้ เขาก็มลงปิดหยาตฝนที่เกาะชายกางเกง

ฉับพลันเขาหันขวับมาทางดิฉัน ชาวบไปทั้งร่าง เหมือนหัวใจจะหยุดเต้น รู้สึกว่าสายตาเขาจับอยู่ที่กระเป่าถือ โดยสัญชาตญาณดิฉันกระเฝิบกายเข้าไปอีก จนแผ่นหลังแนบพิวกระจกตู้โชว์ ร่างสิ้นสะท้านก่อนที่จะทันคิดแก้ไข เขากรากมาถึงตัวดิฉันกระเป่าถือถูกกระชากเต็มแรง ดิฉันพยายามจะยึดไว้แต่ไม่อาจต้านทานได้แรงกระชากทำให้ดิฉันเสียหลักเซไปปะทะตู้โชว์เต็มแรง กระจกแตกกลาดเกลื่อน ดิฉันกรีดร้องสุดเสียงความรู้สึกดับวูบเหมือนถูกเหวี่ยงหมุนคว้าง

ช่วงระแยะเวลานั้น เหมือนนานแสนนานชั่วกัปชั่วกัลป์ มันมืดมิดและวุ่น มารู้สึกตัวอีกทีก็เมื่อมีคนมามุงล้อมรอบกาย เสียงพูดจาวิพากษ์วิจารณ์อื้ออึงสับสน ดิฉันล้มต่าขึ้นอย่างยากลำบาก พยายามเพ่งสายตาดำรวจที่ประคองดิฉันอยู่ตะต้นแขนเบาๆ

“รู้สึกเป็นอย่างไรบ้าง ค่อยยังชั่วขึ้นหรือยัง”

เขาถามค่อย ๆ

ดิฉันพยักหน้ารับ พยายามยันกายขึ้น

“เอ้อ...เราจับคนร้ายได้ที่ทันที พร้อมทั้งของกลาง...”

เขาหันไปรับของจากตำรวจอีกคนที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ

“...นี่ไง กรุณาตรวจสอบความเรียบร้อยอีกที”

ดิฉันเอื้อมมือไปคว้ากระเป่าถือมาเปิดดูอย่างลวกๆ ทุกสิ่งทุกอย่างเข้าใจว่าคงอยู่ครบถ้วน

“อีกสักครู่ ช่วยไปให้การที่โรงพักด้วย”

เขาพยุงดิฉันให้ลุกขึ้นยืน

“อ้อ...”

เขาหยุดชะงัก

“คนนี้ใช่ไหมที่ทำร้ายคุณ”

ดิฉันมองไปตามที่เขาชี้..ชายหนุ่มคนนั้น ซึ่งบัดนี้ไม่ได้สวมหมวกแล้ว เผยให้เห็นใบหน้าและผิวพรรณค่อนข้างคล้ำอย่างชาวเอเชีย ยืนก้มหน้านิ่ง เสื้อคลุมเประอะไปด้วยโคลนและคราบเลือดเป็นทาง ขนาบข้างด้วยตำรวจนิโกร 2 คน... ทำไมจะจำไม่ได้ ในเมื่อเหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้นสดๆ ร้อน ๆ คนใจร้ายรังแกผู้หญิงได้ลวงคอ ดิฉันหันไปพยักหน้ารับช้า ๆ ตำรวจอีกคนก้าวมาตรงหน้าดิฉันส่งหนังสือเดินทางเล่มเล็ก ๆ ให้ ดิฉันรับมาพลิกดูอย่างงง ๆ ตัวครุฑสีทองบนปกสะกดตา

“เขาเป็นคนไทยเช่นเดียวกับคุณ”

เสียงนายตำรวจพูดขึ้นเบา ๆ แต่มันดังสะท้อนกังวานในความรู้สึกหูของดิฉันสิ้นปริระห้วงสมองหมุนคว้าง ใบหน้าชาวบเย็นสะท้อนไปทั่วร่างดิฉันสิ้นความเสียดายกระเป่าถือและสิ่งของในนั้น ลืมความเจ็บปวดและโกรธแค้นที่ได้รับจากการกระทำของเขาอย่างสิ้นเชิง นึกอยากให้เขา

หนีไปไกลแสนไกลจนตำรวจตามตัวไม่พบ...หลับตา นิ่งงัน ความรู้สึกบางอย่างท่วมท้นขึ้นมา
ประดัง หยาดน้ำตาเอ่อนอง อยากให้ทั้งเขาและดิฉันละลายหายตัวไปจากที่นี่ เพื่อหนี...หนีไปให้
พ้นจาก...ยางอาย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้อง ตามหลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

รหัสวิชา ท 30201 ชื่อรายวิชา ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การพิจารณาวรรณกรรม (เรื่องสั้น)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 บอกประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้นได้
- 3.2 บอกแนวทางการพิจารณาเรื่องสั้นได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น
- 4.2 แนวทางการพิจารณาเรื่องสั้น

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเล่าเรื่องที่ครูอ่านมา เรื่อง เหนือคัมภีร์ ของชิต ชยากร ซึ่งเป็นวรรณกรรมการเมืองที่สะท้อนภาพนักการเมืองไทยที่มีให้เห็น ผู้เขียนใช้สำนวนได้คมคาย เสียดสี ทำให้

คนอ่านได้ภาพลักษณ์ของนักการเมืองบางคนอย่างคมชัด เป็นมุมมองที่ลุ่มลึก มีแนวคิดที่ประเทืองปัญญา

ขั้นตอน

1. ครูอธิบายประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น โดยแจกใบความรู้ประกอบการอธิบาย
2. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่อง คินเดือนเพ็ญ ของอุเทน พรหมแดง
3. เมื่อนักเรียนทุกคนอ่านจบแล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาองค์ประกอบของเรื่อง คินเดือนเพ็ญว่าเป็นเรื่องสั้นประเภทใด และช่วยกันวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้
 - โครงเรื่อง
 - ตัวละคร
 - ฉาก
 - บทสนทนา
 - แก่นเรื่อง
 - ท่วงทำนองการแต่ง
 - บรรยากาศของเรื่อง

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียนช่วยกันนำเสนอในประเด็นที่ครูกำหนด และครูอธิบายเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครูอธิบายหลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น โดยใช้ใบความรู้ประกอบการอธิบาย

ขั้นตอน

ครูนำรายชื่อเรื่องสั้นจำนวน 15 เรื่อง มาให้นักเรียนเลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง โดยไม่ให้อ่านซ้ำเรื่องที่เคยอ่านแล้ว นักเรียนที่เลือกเรื่องเหมือนกันให้จับกลุ่มกัน แล้วลงมืออ่านเรื่องที่เลือกเมื่ออ่านจบแล้วให้บันทึกการอ่าน

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มเรียกนักเรียน ประมาณ 3 - 4 คน นำเสนองานหน้าห้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าห้อง

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

- 6.1 แผนภูมิสรุปประโยชน์ของเรื่องสั้น
- 6.2 แผนภูมิสรุปหลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น

- 6.3 ใ้ความรู้ประโยชน์ของเรื่องสั้น
- 6.4 ใ้ความรู้หลักการอ่านและพิจารณาเรื่องสั้น
- 6.5 เอกสารประกอบการอ่าน จำนวน 15 เรื่อง

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

- 7.1.1 สังเกตการตอบคำถาม
- 7.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

- 7.2.1 แบบบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ – ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น

ประโยชน์ของการอ่านเรื่องสั้น

1. ให้ความรู้ ความประทับใจ และความจรรโลงใจจากการอ่าน ทั้งด้านเนื้อเรื่อง และสำนวนภาษา
2. ใช้เวลาอ่านน้อย โดยเฉพาะปัจจุบันคนเรามีภารกิจมากหาเวลาได้น้อย คนที่มีเวลาน้อยก็สามารถความสุขจากการอ่านเรื่องสั้นได้ เพราะสามารถอ่านจบได้อย่างรวดเร็ว
3. รู้เรื่องเร็ว การอ่านเรื่องสั้นผู้อ่านจะได้ความรู้ ความคิด ความประทับใจแต่ละเรื่องอย่างรวดเร็ว ไม่ใช้เวลามากอย่างการอ่านนวนิยาย
4. รู้หลายเรื่องหลายรสในเวลาที่มีน้อย ผู้อ่านจะอ่านเรื่องสั้นๆ ได้หลายเรื่อง แต่ละเรื่องจะได้แนวคิดไม่เหมือน ทำให้ผู้อ่านได้ความคิดหลายประการ

หลักการพิจารณาเรื่องสั้น

1. พิจารณาเนื้อหา

การวิเคราะห์โครงเรื่องได้แก่การพิจารณาว่าปมของเรื่องคืออะไร จุดสุดยอดของเรื่องอยู่ตรงไหนตอนไหนเรื่องคือตอนใด ผู้แต่คลายปมของเรื่องไว้ในตอนไหน ใช้วิธีการเปิด - ปิดเรื่องอย่างไร ผู้ก่เรื่องได้สมเหตุสมผลและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ และสามารถสะท้อนกายสังคมร่วมสมัยได้ลึกซึ้ง กว้างขวางและสมจริงเพียงไร ผู้อ่านได้ประสบการณ์จากการอ่านมากน้อยเพียงไร หรือเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครในด้านใดบ้างเป็นต้น

การวิเคราะห์ตัวละคร ได้แก่ การพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของตัวละครได้ว่าตัวละครตัวใดเป็นตัวเอก ตัวละครตัวใดเป็นตัวประกอบ และวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละครเหล่านี้ได้ว่ามีอุปนิสัยคงที่หรือไม่ถ้าตัวละครมีอุปนิสัยไม่คงที่ ควรพิจารณาด้วยการเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละครสมเหตุสมผลหรือไม่ สอดคล้องกับโครงเรื่องมากน้อยเพียงไร และตัวละครเหล่านี้มีลักษณะสมจริงหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

การวิเคราะห์บทสนทนา ได้แก่ การพิจารณาคำพูดของตัวละครแต่ละตัว ว่าสอดคล้องกับบุคลิกของตัวละคร (อันได้แก่ ชาติกำเนิด การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ประสบการณ์ ฯลฯ) ที่ผู้เขียนกำหนดไว้ในเรื่องหรือไม่ และมีความสมจริงเพียงไร บทสนทนานั้นช่วยบอกลักษณะนิสัยใจคอตัวละครได้มากน้อยเพียงไร หรือช่วยให้เรื่องดำเนินไปได้อย่างไร และช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้ดูสมจริงยิ่งขึ้นหรือไม่ เป็นต้น

การวิเคราะห์ฉาก ได้แก่ การพิจารณาว่า สถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องนั้นๆ มีอิทธิพลต่อตัวละครหรือเรื่องอย่างไรผู้แต่งพรรณานฉากได้ถูกต้องชัดเจนและสมจริงหรือไม่ฉากที่พรรณานั้นก่อให้เกิดบรรยากาศ อะไรฉากช่วยสื่อแนวคิดของผู้แต่งไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

การวิเคราะห์บรรยากาศ ได้แก่ การพิจารณาว่าบรรยากาศที่ผู้แต่งบรรยายไว้สมจริงและสอดคล้องกับฉากหรือไม่

การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นเรื่อง ได้แก่ การวิเคราะห์หาจุดมุ่งหมายของผู้แต่งที่ต้องการจะสื่อไปยังผู้อ่าน ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อจุดมุ่งหมายของผู้แต่งแล้ว

2. พิจารณาด้านศิลปะการแต่ง

การวิเคราะห์กลวิธีการแต่ง คือ การพิจารณาว่าผู้แต่งมีวิธีการที่ทำให้งานเขียนของเขา มีลักษณะเด่น แปลก มีคุณค่าน่าสนใจและชวนให้ติดตามอ่านอย่างไร และใช้ได้ดีผลมากน้อยเพียงไร กลวิธีการแต่งที่ควรพิจารณาจึงได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง กลวิธีการเปิด-ปิดเรื่อง กลวิธีการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง กลวิธีการสร้างความสนใจใคร่รู้ กลวิธีการสร้างตัวละครและฉาก เป็นต้น

การวิเคราะห์ท่วงทำนองการแต่งของผู้แต่ง ได้แก่ การพิจารณาเรื่องการใช้คำ การใช้สำนวน โวหาร วิธีการเรียบเรียงประโยคและทัศนคติของผู้แต่งว่ามีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร มีข้อดีหรือข้อด้อยในด้านใดบ้างและลักษณะดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยเสริมให้งานของผู้แต่งมีความดีเด่นยิ่งขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด เป็นต้น

3. การพิจารณาคูณค่าของเรื่องสั้น

การพิจารณาคูณค่าของเรื่องสั้น เรื่องสั้นจะสอดคล้องทฤษฎีหรือข้อคิดแอบแฝงไว้อยู่เสมอ และให้คุณค่าในด้านค่านิยม หรือจริยธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนแฝงไว้

เรื่องสั้น คืบเดือนเพ็ญ ของอุเทน พรหมแดง

คืบเดือนเพ็ญ

กลางดึกสงัด เงาม่างหนึ่งเดินตัดทุ่งมุ่งตรงไปยังบ้านหลักใหญ่ เมื่อเข้าใกล้จึงละหลบในเงาไม้ ค่อย ๆ เหนียวตัวข้ามรั้วไม้ระแนงอย่างแผ่วเบาที่สุด ยามนี้คนในบ้านหลับไหลสนิทไม่รับรู้ความเคลื่อนไหวใกล้ตัว

เข้ามาในอาณาเขตบ้านได้แล้วจึงขยับย่างไปยังโรงเก็บของขนาดใหญ่ใกล้ตัวบ้าน ลองขยับประตูโรงเก็บของ มันไม่ได้ล็อกปิด ค่อยเปิดแง้มมันออกเป็นช่องว่างพอให้ผ่านเข้าไปได้แล้ว จึงแทรกร่างสู่ภายใน

แกลลอนหนักอึ้งที่เตรียมมาด้วยในมือถูกเปิดฝา ก่อนของเหลวบรรจุอยู่จะหลังทะลักออกด้วยแรงสาดเท น้ำขุ่นฉุนกลิ่นอาบไปทั่วบริเวณในชั่วพริบตา

คำคืนเจียบสังัด จันทรใกล้เต็มดวงแขวนเด่นอยู่กลางฟ้า ดาวอ่อนแสงประดับประดาประปรายสายลมคึกคักไกวยอดไม้ไหวเอน นกกลางคืนส่งเสียงโสตอยู่แว่ว ๆ ความมืดครอบงำรัตติกาลบริเวณบ้านหลังนั้นและโรงเก็บของยังเดือนสลัวก่อนเปลวเพลิงจะลุกโพล่งขึ้นในพลัน!

เงาร่างเดิมริบผลจากจุดเกิดเหตุ ปีนข้ามกำแพงรั้ว วิ่งเหยาะ ๆ กลับทางเดิม ทิ้งเปลวไฟลูกโหมโรงเก็บของไว้เบื้องหลัง.....

ก่อนหน้านี้เท่าที่เที่ยงก็เป็นคนบ้านนอกคอกนาธรรมดาๆ คนหนึ่ง เป็นคนเฒ่าใจดียิ้มหัวแทบตลอดเวลา พุดจาเสียงดังสนุกสนาน ไม่เคยใส่ใจอะไรมากไปกว่าเรียกสวนไร่นาและปากท้องของตัวเอง แก่อาศัยอยู่ลำพังในบ้านไม้ยกพื้นสูงหลังเล็ก ๆ วัน ๆ ก็เอาแรงกาย ซึ่งยังพอมืออยู่ในแขนขากรำรำร้านทุ้มโหมลงไปกับงานนางานสวน โชคดีที่แกยังแข็งแรงกระฉับกระเฉงผิดจากคนวัยเดียวกันทั่วไป

ทุกเช้าเฒ่าเที่ยงตื่นนอนก่อนไก่โห่ นั่งสูบใบจากมวนยาเส้นและสูดอากาศบริสุทธิ์อยู่นอกชานเรือน ท่ามกลางไอหมอกรุ่งสาง ทอดอารมณ์เรื่อยเปื่อยไม่ช้าไม่นานก็ขยับลุกไปหุงหาข้าวปลาสำหรับตัวเอง กับข้าวกับปลาต่างๆ สุกเสร็จสรรพแกลงมือกินตุ้ยๆ นั่งพักพอข้าวเรียงเม็ด อืดใจหนึ่งจึงลงเรือนแบกเครื่องไม้เครื่องมือมุ่งหน้าสู่ท้องร่องสวนหรือไม่กี่แปลงนาเบื้องหน้า

แจะกลับเข้าบ้านหลังกลองเพลกระทั่งดังพักหนึ่งเพื่อจัดการกับมือกลางวัน นอนหลับพักเอาแรงอีกงีบแล้วรีบกลับไปสะางงานคั่งค้ำงค้อยค้ำโน่นเฒ่าเที่ยงจึงลากสังขารโรงลากลับเรือนอาบน้ำ กินข้าว แล้วมุดเข้มุ่นนอน

กิจวัตรของชายเฒ่าแทบไม่เคยผิดต่างไปจากนี้นอกจากบางครั้งที่แก่ปลิกเวลาไปร้านค้าขายจ่อมจมนพุดคุยเฮฮากับเพื่อนบ้าน หรือตั้งวงก๊งเหล้ายามตะวันตกดิน

หลายปีติดกันแล้วที่เต่าเที่ยงอยู่ตัวคนเดียวเมียรักของแกชิงตัดช่องน้อยแต่พอตัวลาโลกไป ก่อนตั้งแต่ลูกชายคนเดียวอายุยังไม่เต็มห้าขวบ จากนั้นมาแกเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ของลูกชายผู้เพิ่งเกิดมาดูแลโลกเมื่อแกใกล้เข้าสู่วัยกลางคนแล้ว ชายเต่าเฝ้าพุ่มพริกเลี้ยงดู พยายามชดเชยในสิ่งที่ลูกขาดหายลูกชายเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต เป็นความหวังยิ่งใหญ่สำหรับคนจนยากอย่างแก เต่าเที่ยงฝันเห็นลูกชายได้ร่ำเรียนสูงๆ เป็นเจ้าคนนายคน มีชีวิตที่สุขสบายกว่าแก ความลำบากยากเข็ญดาหน้าเข้ามา แกไม่เคยปริปากบ่น กัดฟันสู้เลี้ยงดูลูกชายมาอย่างดีที่สุดเท่าที่พึงทำได้

ลูกชายคนเดียวไม่ทำให้ผิดหวัง เขาเป็นเด็กดีไม่เสเพลเกรอย่างลูกชายบ้านอื่นบางคน ตั้งหน้าตั้งตาเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร วันลูกกล้าไปศึกษาต่อยังกรุงไกลแกยิ้มทั้งน้ำตา ไม่คิดจู้จี้แม้สักห้วงเพียงใด มองเห็นทางสว่างงามทอดรอลูกอยู่

ไม่นานเกินรอลูกชายหอบปริญญามาฝากแกสำเร็จ น้ำตาปีติเอ่อท่วมบาดาซรา สองพ่อลูกโอบกอดกัน ประกายตาเปี่ยมสุขสมหวัง

แกเองที่ขอร้องให้ลูกชายทำงานทำการเสียที่เมืองกรุงเลย ชีวิตที่นั่นย่อมดีกว่าอยู่กับท้องไร่ท้องนา ชายเต่าไม่อยากจะเห็นลูกมาเกลือกถั่วดินโคลน แม้เขาพร่ำบอกว่าอยากกลับมาอยู่ดูแลแกก็ไม่ยินยอม แกว่าแกเอาตัวรอดได้ ไม่มีสิ่งใดต้องเป็นห่วงเป็นใย แกยังแข็งแรง สมบุกสมบันสู้งานนางานสวนได้อีกนาน แกจะเป็นสุขยิ่งหากเห็นลูกมีชีวิตที่สุขสบายอยู่ในที่ที่ควรอยู่

ลูกชายทำตามประสงค์ของผู้เป็นพ่อ เขาเริ่มลงหลักปักฐานในเมืองกรุง แต่ก็หาเวลา มาเยี่ยมเยียนพ่อผู้ชราบ่อยครั้ง

ชีวิตโศกเดี่ยวของเต่าเที่ยงดำเนินต่อไปกลางดึกแค้นอนนิกถึงลูกชาย แม้คิดถึง แต่เปี่ยมสุขที่เห็นเขาได้ดี มีการทำงานมั่นคงแกลงจะนอนหลับฝันดีต่อไปแจ่มเช่นคำคืนที่ผ่านไปมา หากข่าวร้ายจะไม่ถูกสายลมร้อนพัดหอบมา.....

มีข่าวคราวของลูกชายจากในกรุงมาถึงแก เขาจากแกไปอีกคนเสียแล้วอย่างไม่คาดฝัน ว่ากันว่าเข้าล้มพับจบชีวิตจมกองเลือดขณะอุดมการณ์ดิงามปะทะกับอำนาจมืด พายุฤดูโหดในฤดูร้อนปีนั้นกวาดวิญญาณนับร้อยนับพันดวงแตกสลาย

นับแต่นั้น เต่าเที่ยงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นคนละคน.....

จากคนไม่เคยสนใจเหตุบ้านการเมือง เต่าเที่ยงแปรเปลี่ยนเป็นตรงกันข้าม แกมักจ่อมเฝ้าหน้าโทรทัศน์เครื่องเล็กๆ ติดตามข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมือง ทุกๆ สามสี่วันเจ้าของร้านค้าใกล้บ้านจะจับรถกระบะเก่าๆ ไปขนซื้อข้าวของมาขายอุดมการณ์บางอย่างย่อมถูกหล่อหลอมเป็นรูปเป็นร่างในจิตใจ อีกอย่างเขาดำรงอยู่ในเมืองใหญ่รับรู้ข่าวสารความเป็นไปทุกอย่างได้ดี เมื่อพายุใหญ่กลางฤดูร้อนก่อตัว เขาจึงไม่รีรอจะโถมถลาเข้าสู่ผู้

บัดนี้เฒ่าที่ยิงสัตว์ได้แล้วว่าสิ่งสิ่งนั้นมีความสำคัญจริง ไม่ใช่เรื่องไกลตัวอย่างที่คิดแเองก็เป็นคนเล็กๆ คนหนึ่งที่มีส่วนทำให้อุดมการณ์ยิ่งใหญ่ตระหง่านงาม แ่ต้องลงมือทำเท่าที่ กำลังจะอำนวยเพราะผลสุดท้ายสิ่งยิ่งใหญ่ นั้นจะกลับมาแผ่คลุมชีวิตทุกชีวิต นำมาซึ่งความเจริญเท่าเทียมอย่างที่ทุกคนเชื่อมั่น

เพียงแต่แ่จะไม่นิ่งเฉย หันมานำพา กับเรื่องที่เกิดขึ้นใกล้ตัว ทำสิ่งทีควรทำเยี่ยงผู้มีสำนึกดี แม้จะทำได้น้อยนิด แต่นั่นก็มากมายนักแล้วสำหรับคนอย่างแ่ เฒ่าที่ยิงเชื่อว่าหากลูกชาย ล่วงรู้ได้เขาต้องภาคภูมิใจในความนึกคิดนี้ของแ่ มากกว่าจะเห็นผู้เป็นพ่อเฒ่าเฒ่าให้พุ่มพวยกับการจากไปอย่างเสียดสีของเขา

เฒ่าที่ยิงมักปรากฏตัวที่ร้านค้าของหมู่บ้านเป็นประจำ พาร่างในชุดกางเกงขาก๊วย เปลือยท่อนบนก๊าวเนิบๆ มาทรวดนั้งลงบนโต๊ะไม้ในร้านร้องตั้งเครื่องดื่มจำพวกโอเลี้ยงโอยัวะ เสียดหนึ่งแก้วจากนั้นเริ่มเปิดปากพูดคุยกับคนในร้านบางคน

“บ้านเมืองเดี๋ยวนี้มันแย่นัก” แ่ก็เริ่มที่ประ โยคนี่ด้วยน้ำเสียงเกรี้ยวกราด ดวงหน้า ไร้ยิ้ม

“เพราะคนทั่วไปมันไม่สนใจอะไร คิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเอง แล้วเป็นไงล่ะ ไอ้ที่เจริญ ก็เจริญกันไปไหนกันดารก็ไม่ลืมหูลืมตา ดูอย่างบ้านเราสิ ถนนยังเป็นลูกรังมีแต่หลุมแต่บ่อ ขับรถขับราไปไหนที่ยังกับท้องโลกพระจันทร์ หมู่บ้านอื่นเขาเราดอยกัน ปักชั้วโคตรแล้ว”

ครั้นเข้าของร้านยกเครื่องดื่มตามสั่งมาให้เฒ่าที่ยิงจะยกแก้วขึ้นจิบ ทำปากจิบจิบ วางแก้วลงแล้วเริ่มพล่ามพูดต่อ

“ไอ้พวกท่าเหวที่เราเคยเลือกตั้งเข้าไปมันมั่วมุดหัวอยู่หลับใหลนะ เคยมาแหกตาดูบ้างไหม ว่าพวกเราลำบากกันแค่ไหน คลองตันจนเรือวิ่งแทบไม่ได้ สะพานข้ามคลองง่อนแง่นเจียนโค่น อยู่รอบร่อโรงเรียนนั้นก็แคบเหมือนลำหูลู่ แล้วไอ้พวกที่ขายยาบ้ากัน โครมๆ อีกล่ะ”

“เออ.....จริงของลุงเที่ยง” ใครๆ มักเอออตามความคิดของแ่อย่างไม่ใคร่ใส่ใจนัก

“นี่ถ้าข้าเก่งเรื่องหนังสือหนังสือหาหรือถนัดเข้าหาเจ้าหานายหน้อยนะ ข้าจะสมัครเป็น ผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนัน หรือ ส.ส. ให้รู้แล้วรู้รอดกันไปเลย หมู่บ้านเราจะได้พัฒนาทัดเทียมที่อื่น เขาบ้าง”

“ส.ส. นะต้องเอาคนที่มีความรู้คนที่เรียนสูงๆ ไม่ใช่หรือ ?”

“ใช่ ข้าก็พูดเรื่อยเปื่อยไปอย่างนั้นเอง ความรู้แค่ปอสี จะเอาปัญญาที่ไหนไปเป็น ส.ส. เขาต้องเอาคนที่มีความรู้อย่างพวกได้รับปริญญาโน่น ก็เหมือนอย่างลูกชายข้าไง.....” ถึงตรงนี้ สีหน้าชายเฒ่าสลดซิดลง แ่ยิ้มกร่อยๆ ส่งเสียงหัวเราะแปร่งแปร่าให้ทุกคนในร้านได้ยิน

“แต่เราก็ช่วยกันได้นะโว้ย ช่วยให้มีหมู่บ้านเราดีขึ้น ให้บ้านเมืองมันเจริญขึ้นพวกเอ็ง เชื่อข้าสิ...” เฒ่าเที่ยงจะพูดทิ้งท้ายก่อนเดินออกจากร้านลับร่างหายไป

ไม่ถึงสองปีหลังการตายของลูกชายเฒ่าเที่ยงการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านก็มีขึ้นในหมู่บ้าน.....

การเลือกตั้งครั้งก่อนๆ ของหมู่บ้านนี้ไม่ผิดจากหมู่บ้านชนบทอีกหลายแห่ง ผู้ลงสมัครคือคนคุ้นหน้าคุ้นตากันดี เรียกได้ว่ามีรากเหง้าเดียวกันมาการแข่งขันหลายๆ เกิดขึ้น เดิมพันด้วยศักดิ์ศรีอยู่ในที่ ผู้ลงสมัครออกตระเวนฝากฝังตัวเองกับพี่น้องหัวหมู่บ้านยันท้ายหมู่บ้านหวังเห็นตัวเองสวมชุดกาภิรมย์จะได้ชื่อว่าเป็นเพียงข้าราชการชั้นผู้น้อยก็ตามที

ใครมีเงินถุงเงินถังก็ได้เปรียบใกล้วันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหมู่บ้านจะจึกคักเป็นพิเศษ อาจมีการจัดงานเลี้ยง ชาวบ้านทุกคนสามารถอ้อมหน้ากับลาปากได้เท่าที่ต้องการ บางคราวมีลิเกหรือหนังกลางแปลงจัดฉาย โฆษกประกาศชื่อผู้ว่าจ้างมาแสดงบ่อยครั้ง ทุกอย่างเหมือนมีการสัญญากันเป็นนัยว่าชาวบ้านที่ร่วมสำเร็จสำราญจะต้องตอบแทนด้วยหนึ่งคะแนนเสียง

วันสองวันก่อนการเลือกตั้งจะมาถึงธนาบัตรใบแดงจะปลิวมาแจกจ่ายตามแต่ละบ้าน โดยถ้วนหน้าเจ้าของบ้านรับเงินมาเท่าจำนวนสมาชิกในบ้านที่มีสิทธิมีเสียง และรู้ดีแก่ใจถึงสิ่งที่จะต้องแลกเปลี่ยน ไม่ใช่เรื่องยากเพียงจรดปากกาขีดเขียนกากบาททับช่องตารางตรงหมายเลขนั้น พันธสัญญาเป็นอันจบสิ้นชาวบ้านกลับมาใช้ชีวิตเยี่ยงเดิม ผู้ลงทุนสมมาดปรารถนาทุกอย่างดำเนินไปอย่างที่ควรเป็น จนกว่าการเลือกตั้งครั้งใหม่จะเวียนมาถึง

ครั้งก่อนเฒ่าเที่ยงก็เป็นหนึ่งในผู้รับเงินสกปรกพวกนั้น แลกกับหนึ่งเสียงของแก ซึ่งแกคิดว่าคุ้มแสนคุ้ม อย่างน้อยสิทธิ์ที่แกมีก็แลกข้าวปลาอาหารมาขายได้หลายมือ ลูกชายเคยตำหนิแกในเรื่องนี้ชี้แจงให้ฟังว่ามันมีผลร้ายอย่างไร แต่เขาอยู่ไกลเกินไป ไม่อาจหยั่งรู้ที่ผู้พ่อไม่เคยตำหนิสิ่งที่ตีเตือนแสร้งรับเงินเหล่านั้นทุกครั้งและโกหกลูกว่าเข้าใจตามที่ลูกบอกกล่าวดี

การเลือกตั้งของหมู่บ้านครั้งนี้ก็คงจะเป็นไปไม่ผิดแผกคร่าวไหนๆ ถ้าหากว่าชายเฒ่าจะอยู่เฉยเช่นที่เคยเป็น !

หนุ่มใหญ่ชื่อชูชาติคืออดีตผู้ใหญ่บ้านคนเก่าและตัวเต็งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ เขาเป็นคนมีฐานะเป็นตัวแทนค้าขายสินค้าการเกษตรจำพวกปื้และยาฆ่าหญ้าฆ่าแมลงที่ใช้ในนาไร่ อีกทั้งยังมีที่นาให้คนเช่าอีกหลายสิบไร่ ครั้งก่อนเขาใช้เงินก้อนใหญ่แลกซื้อตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาจากชาวบ้านทุกคนและครั้งนี้ก็คงไม่ผิดไปจากเดิมคุณงามความดีหะหรือจะมีค่ากว่าทรัพย์สินเงินทองได้

เมื่อรู้ข่าวว่าว่าจะมีการจ่ายแจกเงินอีกครั้งเฒ่าเที่ยงในฐานะผู้ใหญ่คร่าวพ่อคร่าวลุงโผล่หน้าไปถึงเรือนชูชาติ แกพยายามหวานล่อมให้เขาเห็นแก่ความถูกต้องดีงาม อธิบายว่าสิ่งที่กำลังจะทำเป็นความผิดมหันต์ นอกจากจะเป็นการละเมิดกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังถือเป็นการทำลายระบบระบอบอันดีงามอย่างร้ายกาจ

การณ้เป็นไปดังที่ชายเฒ่าคาดคิดไว้แต่ต้นซุชาติหัวเราะลั่น บอกกับแก

“ลุงไม่เอาเงินฉันก็เรื่องของลุงสิ จะมาพูดเรื่องบ้านอะไรนี้ให้เปลืองน้ำลายทำไม ฉันไม่รู้เรื่องด้วยหรือ”

เขาสำหน้าทำที่เอือมระอา

“ตั้งแต่ลูกชายตายไปนี่ลุงแปลกๆ เพี้ยนๆ ไปนะฉันว่าลุงกลับบ้านไปดีกว่าเสียเวลา มาหาหินของฉัน”

ชายเฒ่า กัดฟันกรอดกำหมัดแน่นจนมือสั่นน้อยๆ แกเห็นหลังผละเด็นจากมาก่อน ที่อารมณ์ตัวเองจะเดือดพล่านเกินระดับ

เวลาที่เหลืออยู่เฒ่าเที่ยงใช้ไปกับการเที่ยวเดินบอกบ้านนั้นบ้านนี้ว่าไม่ให้รับเงินซื้อเสียง นั้นแกโน้มน้ำวให้เห็นว่าเงินเล็กน้อยที่ได้มาไม่คุ้มค่ากันเลยกับสิ่งที่สูญเปล่าไป ทุกคนควรเอาใจใส่กับหน้าที่สมาชิกคนหนึ่งของหมู่บ้านและประชาชนคนหนึ่งของประเทศชาติ กฎหมายมอบสิทธิไว้ใ่มือให้กำหนดอนาคตของตัวเอง ใช้สิทธิ์เลือกคนที่สมควรไปทำงานแทน ความเห็นแก่ได้เพียงน้อยนิดจะทำให้ย่างก้าวข้างหน้าหยุดชะงักลง

แกรู้ว่าทุกคนรับฟังคำของแกแต่ไม่มีใครมีใครเก็บมาใส่ใจนัก ทุกคนไม่เข้าใจถึงความหมายของสิ่งที่ชายเฒ่าพรั่าเอ่ย มองไม่เห็นว่าจะมีส่วนร่วมทำให้บางสิ่งบางอย่างเติบโต เบ่งบานได้อย่างไร ลึกๆ ในใจแล้วน้อยคนจะปฏิเสธเงินที่ได้มาเปล่าๆ เช่นนั้น

เฒ่าเที่ยงคล้ายหมดหนทางต่อสู้ น้ำหยดน้อยยราดรกลงไปบนกองไฟไม่อาจทำให้มันดับมอดได้เกลองทำทุกวิถีทางแล้วที่จะหยุดยั้งสิ่งไม่ถูกควรแม้กระทั่งก้าวที่อู จื่นไปบนโรงพัก ทั้งๆ ที่รู้แก่ใจว่าวิธีการนี้ไม่ได้ผล ญาติห่างๆ คนหนึ่งของซุชาติเป็นใหญ่เป็นโตอยู่บนโรงพักของประชาชน

สองวันก่อนการเลือกตั้งชาวบ้านได้รับแจกเงินกันครั้งก่อนหมู่บ้านแล้ว ตอนเดินผ่านหน้าบ้านแกไปซุชาติยังตะโกนทักถาม

“ไ้ลุง ไม่เปลี่ยนใจแน่นะ นี่นะเงินจริงๆ นะ ลุงเอาเงินไปซื้อของกินทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ลูกชาย ฉันว่ายังดีกว่าคือรันดันทุรังแบบนี้อีกนะ” จบคำเสียงหัวเราะลอยตามมา

ชายเฒ่าสบลด่าเบาๆ เลียงหลบขึ้นเรือนดวงตาและในอกเหมือนเปลวไฟลุกโพลงอยู่ แออยากให้ลูกชายได้รู้เห็นว่าพยายามทำตามสิ่งที่คิดว่าถูกต้องแล้ว ทำเหมือนอย่างที่เขาเคยทำ แต่แกกลับไม่อาจหยุดพายุร้ายครั้งนี้ได้เลย

แต่ยังหรือก แกจะยังไม่หยุดอยู่แค่นี้ แม้กระทั่งชีวิต.....ลูกชายยังยอมแลกได้ แล้วแกจะไม่ลงมือลงแรงอะไรให้มากกว่านี้อีกหน่อยหรือ บางทีอาจต้องใช้วิธีโง่ๆ เยี่ยงหมาจนตรอก ผิดถูก แกไม่สนใจแล้ว ขอเพียงได้ทำบางอย่างเพื่อหยุดยั้งการกร่อนทำลายระบบแห่งศรัทธาของใครหลายคน รวมทั้งลูกชายแก

เผ่าที่ขอรอคอยให้คำคืนมาเยือน.....

เหตุไฟไหม้โรงเก็บของขนาดใหญ่สร้างความเสียหายแก่ชุมชนไม่น้อย ในนั้นมีสิ่งของเป็นเงินเป็นทองเก็บกันไว้เพื่อขายแก่ชาวบ้าน เมื่อมันมอดไหม้แทบไม่หลงเหลือหมายถึงเงินจำนวนมากถูกเผาผลาญเป็นจุณไปด้วย แน่ใจว่าการเตรียมแจกเงินแก่ชาวบ้านส่วนที่เหลือต้องมีอันระงับการลงทุครั้งนี้ คุณจะคุ้มเสียแล้วเมื่อทรัพย์สินในครอบครองสลายกลายเป็นอากาศธาตุไป อย่างไรก็ตามเสียหน่อมใหญ่ยังแน่ใจว่า เม็ดเงินที่ได้กระจายจ่ายแจกไปแล้วมากพอจะรักษาตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านไว้ให้เขาได้ แม้ว่าตลอดระยะเวลาที่เขายู่ในตำแหน่ง เขาจะไม่เคยทำสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันเลยก็ตาม

สิ่งที่ควรทำตอนนี้จึงไม่ใช่มัวห่วงพะวงกับการเลือกตั้ง แต่ต้องลงมือสะสางบางอย่าง...

คืนเดือนเพ็ญถัดจากคืนเกิดเหตุไฟไหม้จันทร์กระจ่างเต็มดวงสุกปลั่งอยู่กลางฟ้า ช่มแสงดาวซีดจางจนเลือนหาย กลุ่มเมฆดำอยู่ไกลเกินกว่าจะบดบังกล้ากราย จันทร์เพ็ญจึงสาดทอแสงนวลตาลงอาบพื้นดินทุกตารางนิ้ว มองเห็นสรรพสิ่งในระยะสายตาเป็นเงาร่างพองจับรูปลักษณะได้

เสียงโหวกเหวกโวยวายแหว่ดังจากหน้าเรือนเผ่าที่ขึง เพื่อนบ้านผู้อยู่ใกล้เคียงบางคนรีบคุมเดินไปชะเง้อดู และทันได้เห็นชายคนหนึ่งชักปืนพกออกจากเอว

เสียงปืนแผดก้องสะท้อนความเจี๊ยบ !

ร่างซราทรุดฮวบลงไปกอง ผู้สังหารก้าวย่างจากไปอย่างเลือดเย็น จันทร์เพ็ญคืนนั้นเป็นใจนักมันสาดประกายแสงนุ่มนวล สว่างพอจะทำให้เพื่อนบ้านคนนั้นมองเห็นว่า ใครคือผู้ส่งลูกตะกั่วคมกริบออกจากถ้ำกล้อ ฟุ้งเข้าเค็ดชีวิตชายเผ่า

ความตายของเผ่าที่ขึงอาจไม่ยิ่งใหญ่ ไม่ถึงกับมีใครแซ่ซ้องสรรเสริญ รวมทั้งวิธีการที่แกเลือกอันเป็นต้นเหตุนำจุดจบมาให้มันก็ไม่เป็นวิถีทางที่ถูกต้องนัก ทว่าอย่างน้อยที่สุดทั้งหมดก็หาใช่สิ่งสูญเปล่าเสียทีเดียว

แม้เงื้อมมือกฎหมายไม่อาจยื่นมากระชากคอชูชาติเข้าไปชดใช้กรรมในคุกในตารางได้ แต่เขาก็ต้องผิดหวังกับการเลือกตั้งครั้งนั้น ไม่มีใครในหมู่บ้านเลือกคนจิตใจเหี้ยมโหดอย่างเขาให้เข้าไปสวมใส่ชุดสีทาก็อวค่อมใครๆ เหตุการณ์เมื่อคืนเดือนเพ็ญเป็นชนวนเล็กๆ ก่อความขุ่นเคืองในใจทุกคน

และมีบางอย่างที่พอจะเชื่อได้แน่ก็คือ จะไม่มีชาวบ้านคนใดยอมเลือกคนอย่างชูชาติขึ้นมาเป็นใหญ่ในหมู่บ้านอีก จนกว่า.....

จนกว่าทุกคนจะลืมเลือนความตายของเผ่าที่ขึง

ลิขสิทธิ์ของหนังสือพิมพ์สยามธุรกิจรายวัน

.....

เรื่องสั้น เหนือคมพัยค์ม์ ของชิต ชยากร

เหนือคมพัยค์ม์

หลังจากปิดเปลือกตาทั้งสองข้างลง ผมเอนการพิงเบาะหลังรถประจำตำแหน่งอย่างปล่อยาว ความเครียดและความเหน็ดเหนื่อยจากการประชุมคณะรัฐมนตรี ทำให้ผมอยากลิ้มเรื่องราวที่สมองรับรู้ในช่วงเวลาผ่านมาก่อนหน้านี้ให้หมด

ระยะทางระหว่างสถานที่ประชุมกับบ้านพัก อยู่ไกลพอที่จะทำให้ผมงีบหลับได้สักครู่ เรื่องปรับอากาศเย็นฉ่ำในรถที่พลับเปิดรอไว้ให้ไล่ความร้อนรุ่มของหัวใจไปได้ไม่น้อย นโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพลบนผืนแผ่นดินเป็นสิ่งที่ทำให้ผมยุ่งยากใจ เพราะบุคคลเหล่านี้มักจะสร้างบารมีเติบโตมาด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งหลายคนล้วนมีชื่อเสียงมีหน้ามีตาในสังคม ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศการที่ผมจะทำอะไรลงไปสักอย่างที่มีผลกระทบต่อพวกเขา นั้นย่อมหมายถึงเป็นการสร้างศัตรูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ขณะนี้ตำแหน่งของผมคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่พวกเขาบางคนยังมีบุญคุณต่อพรรคการเมืองของเรา และบางคนมีพระคุณกับผมในเรื่องของฐานคะแนนเสียง ที่มีส่วนผลักดันผมให้ก้าวเข้าไปสู่สภาผู้แทนราษฎร อันตรงเกียรติ

ผมไม่อยากจะคิดอะไรมาก ได้แต่ปลอบตัวเองว่าเรื่องแค่นี้ สมองระดับผู้บริหารประเทศ คนหนึ่งย่อมหาทางออกได้ไม่ยาก การผ่อนปรนเรื่องผ่อนหนักเป็นเบา ยังพออ้อมงอและกระทำได้ ผมเชื่อว่าในคณะรัฐมนตรีชุดนี้ ยากจะหาใครสักคนที่เดินบนถนนสายการเมืองด้วยความสะอาดปราศจากเล่ห์เหลี่ยมกลโกง การเดินบนถนนสายนี้เจ็วเล็บต้องแหลมคมสายตาต้องกว้างไกล และหัวใจต้องโหดพอพึงรำลึกอยู่เสมอว่า ที่นี้ไม่มีมิตรแท้ไม่มีศัตรูที่ถาวร ข้อสำคัญพึงต้องยึดถือว่าการตระบัดสัตย์เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ

รู้สึกตัวตื่นอีกครั้ง เมื่อลืมตาเห็นรถมาถึงหน้าบ้าน ประตูรั้วอัลลอยด์กำลังเปิดโล่ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสามสี่นายกำลังชุลมุนอยู่กับใครคนหนึ่งซึ่งผมมองเห็นไม่ชัดมีนักข่าวสามสี่คนที่มักจะมารอเฝ้าหาข่าวจากหน้าบ้านพักถ้ายรูปเหตุการณ์นี้กันวูบวาบ

“มีอะไรหรือ ...สุธรรม”

ผมถามสารถ้อยอย่างไม่ใส่ใจมากนัก เป็นเรื่องปกติของนักการเมืองที่มักจะมีเรื่องราวต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ถ้าเรื่องไหนเล็งได้ผลจะเล็งไม่ยอมรับรู้อะไรเลย

“สงสัยจะเป็นคนบ้าหรือพวกคิดอยากรับท่านมันกำลังอาละวาดประเดี๋ยวเจ้าหน้าที่คงจัดการได้เรียบร้อย” คนขับรถวัยกลางคนหันมาบอกผม

ผมคงจะจับหลักไปนาน อาการ่วงจึงหายไปโดยปริยาย ภาพชีวิตคนบ้าคนติดยา และคนไม่สมประกอบทั้งทางสมองและร่างกาย มีให้เห็นแทบทุกมุมของกรุงเทพฯ สังคมร่วมของเมืองหลวงทุกยุคทุกสมัยล้วนตกอยู่ในอาการฟอนเฟะ ซึ่งทุกพื้นที่ของต่างจังหวัดทั่วประเทศก็ไม่แตกต่างกัน

สายตาที่ได้พักอาการอ่อนล้ามาเพียงพอ ทำให้ผมอดไม่ได้ที่จะเหลียวหน้าไปมองจุดเกิดเหตุอีกครั้ง ผมเห็นชายคนนั้นกำลังดิ้นรนสุดฤทธิ์ เพื่อให้หลุดพ้นจากการถูกจับกุม ซึ่งขณะนั้นแม้ประตูหน้าบ้านจะเปิดแล้ว แต่รถของผมต้องหยุดชั่วคราวเพราะจุดเกิดเหตุอยู่ตรงหน้าประตูพอดี

แค่หน้าที่เศษ ต้นเหตุของความไม่สงบถูกสยบราบคาบ แขนทั้งสองข้างถูกจับไปพลั่วไว้ข้างหลัง เจ้าหน้าที่สองคนลากตัวเขาออกมาเพื่อให้รถผมผ่านเข้าไปได้

แม้อิสรภาพของร่างกายตกอยู่ภายใต้กำลังแขนอันแข็งแกร่งของเจ้าหน้าที่ แต่เขายังแสดงการขัดขืน และพยายามดิ้นเต็มกำลังผมได้เห็นเขาอ้าปากตะโกนอะไรออกมาแต่เสียงเหล่านั้นไม่อาจเล็ดลอดกระຈกเข้าไปในรถได้ ด้วยความอยากรู้อยากเห็นว่าเขาพูดอะไร ทำให้ผมอดไม่ได้ที่จะเลื่อนกระจกด้านข้างลง

“กูไม่บ้า...บอกแล้วว่ากูไม่บ้า มาจับกูทำไม กูอยากกลับรัฐมนตรียุทธภูมิ”

ไม่เพียงตะโกนเปล่า ร่างที่ถูกลากยังหันหน้ามามองรถผม ราวกับเขาจะรู้ว่าบนรถยุโรปราคาแพงระดับคันนี้มีร่างของคนที่เขาต้องการพบนั่งอยู่ จะเรียกว่าบุญชุกนำหรือกรรมชุกพาไม่รู้ แม้สายตาคู่นั้นของเขาจะถูกปิดบังด้วยผมเผ้าที่ยาวปรกหน้าแต่เสียเวลาเพียงน้อยนิดที่ผมได้สัมผัสดวงตาคู่นั้น ผมบอกกับตัวเองว่า มีความรู้สึกคุ้นเคยกับมันไม่น้อย

สุธรรมทำหน้าที่ของเขาได้อย่างยอดเยี่ยม พอประตูไร้สิ่งกีดขวางเขาขับตัวจะออกรถเพื่อพาผมเข้าไปในบ้านอย่างไม่ยอมให้เสียเวลาแม้สักเสี้ยววินาที

“เดี๋ยว...อย่าเพิ่งเข้าไป จอดรถก่อน ..สุธรรม

ผมร้องบอกคนขับรถประจำตัว เมื่อรู้สึกถึงความคลางแคลงในตัวชายคนนั้น พุ่งเข้ากระทบใจผมอย่างจัง เมื่อรถจอดสนิทผมมีรถซารีบเปิดประตูก้าวลงจากรถ เดินตรงเข้าไปหาเขาทันที

คุณทำเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะกังวลในสวัสดิภาพของผมมาก เพราะการที่บุคคลระดับรัฐมนตรีเดินเข้าไปหาชายทำที่คลุ้มคลั่งคนหนึ่ง ย่อมไม่ใช่เรื่องน่าไว้วางใจเป็นแน่ พวกเขาพยายามจับตัวชายคนนั้นไว้แน่น จนดูเหมือนว่าจะไม่มีภัยใดกล้ากรายถึงผมได้

“คนบ้าครับท่านมันมานั่งรอท่านตั้งแต่เช้า ตอนแรกก็สงบเสงี่ยมดี พอเห็นรถท่านแล่นเข้ามามันก็ตะโกนร้องเรียกลั่น

ความแข็งแรงของเจ้าหน้าที่ สามารถทำให้แขนขาของชายคนนั้นสงบนิ่งได้แต่กระนั้นดวงตาและริมฝีปากยังมีอิสระพอที่จะกล่าวอะไรออกมาได้

“ท่าน...ท่านยุทธภูมิ...ท่านจำผมได้ไหมครับ

ปากคู่นั้นสั้นระริก ริมฝีปากทั้งบนและล่างมีรอยแตกกระแหว่งเหมือนขาดน้ำหล่อเลี้ยง ใบหน้าดำกร้านเห็นเค้าโครงกระดูกชัดเจน ขอบตาดำเหมือนคนตกอยู่ในมหันตทุกข์มีแต่แววตาเท่านั้นที่ทอประกายของความยินดี

รูปร่างของเขาเท่าที่เห็นในระยะใกล้ ทำให้ผมคิดว่าเขาเป็นคนบ้า ความมอมแมมของเรือนร่างและหน้าตา ดูแล้วข่มไม่คล้ายคนธรรมดาที่มีสติสัมปชัญญะครบถ้วน ผมเผ้ายาวเพื่อยรุงรังราวกับไม้ไผ่ได้ตัดมาแรมปี เสื้อผ้าสกปรกมอซอมีรอยขาดวัน รูปร่างต่ำเตี้ย

“ท่านครับ...จำผมได้ไหม...

น้ำเสียงสั้นกระชับ แต่เน้นย้ำน้ำหนักกว่าที่ถามครั้งแรก เขาพูดเร็วจนดูละล้าละลัก ปฏิกริยาแสดงออกบอกลึงแหว่งที่ค้ำคั่งภายในหัวใจ

ผมเพิ่งพิศร่างชะมุกชะมอมนั่นอีกครั้งหลังมานผมสยายรกใบหน้าผมเห็นดวงตาขาว มีรอยเส้นเลือดสีแดงปนประปรายทั้งสองข้างคิ้วหนาปูดโปนผิวหนังหยาบกร้าน ใบหูบุบขี้หูหนวดเครารกเรื้อทั้งบนริมฝีปากและใต้คาง ผิวหน้าและผิวกายมีกลิ่นกลืนเป็นต่างดวงคนน่ารังเกียจ

ภาพลักษณ์ที่ประจักษ์แก่สายตา ทำให้ผมนึกถึงคนคนหนึ่งขึ้นมาได้ ไซ้...ไซ้แล้ว เขานั้นเอง

ทันทีหน่วยความทรงจำของสมองรำลึกขึ้นมาได้ ผมรีบสั่งให้เจ้าหน้าที่คืนอิสรภาพให้ชายคนนั้นโดยที่ผมมิได้คำนึงถึงปลอดภัยของตัวเอง แต่ดูเหมือนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั้งสองยังลังเลอยู่ว่า “คนบ้า” มันจะทำอะไรผมหรือเปล่า ถ้ามันทำร้ายผมขึ้นมาเข้าต้องเดือนร้อนอย่างแน่นอน

“ปล่อยเขาเถอะ ไม่มีอันตรายหรอก...ผมรู้จักเขาดี”

วงแขนคิมเหล็กของเจ้าหน้าที่คลายออก ชายคนนั้นทรุดตัวลงกราบเท้าผม พร้อมกับร้องไห้โฮอย่างไม่อายใคร

เขาผุดลุกขึ้นเปลี่ยนอากัปกิริยามากอดสองขาผมแนบแน่นผมต้องทรุดตัวลงไปนั่งคุกเข่าบนพื้นคู่กับเขา

ร่างโทรมนั้น โยเข้ากอดกายผมทันที

ภาพสองชายต่างลักษณะต่างฐานะต่างความเป็นอยู่ต่างทุกอย่างในสายตาผู้พบเห็น กอดกันกลมบนถนนสาธารณะ ท่ามกลางสายตาหลากหลายคู่ ทั้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย นักข่าวและผู้สื่อข่าวจ้องแสวงหาความแปลกใจให้กับทุกคนเป็นอย่างมาก เพราะหนึ่งในนั้นคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กับอีกบุคคลหนึ่งซึ่งดูเหมือนจะเป็น..คนบ้า

บัดชบ..ความรู้สึกแรกที่สัมผัสจุมกผมคือ กลิ่นเหม็นสาบนำวิงเวียนคลื่นเหียนอย่างที่สุด กลิ่นนั้นมันออกมาจากชายคนที่กำลังโอบกระหวัดรัดผม สูทสีน้ำเงินยี่ห้อมัดจากเมืองนอกตัวที่ผมใส่

คงจะเปราะเปื้อนสิ่งโสโครก จนผมไม่แน่ใจว่ากล้าใส่ในวันข้างหน้าอีกหรือไม่ บัดจบ...มัน همینจริง ๆ

แสงพลชวบวบ เสี่ยงกดชัตเตอร์กล้องถ่ายรูปดั่งขึ้น มันทำให้กลิ่นสาบสาบในใจผมลดลงไปได้บ้าง

หวนนึกถึงวันที่กว่าจะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกความพยายามของผมแทบกลายเป็นลมแล้ง ผมเป็น ส.ส. สอบคกมาสองสมัย นั่นเป็นเพราะสังกัดพรรคการเมืองที่อยู่นอกกระแสความนิยม

แต่ห้เหลี่ยมเชิงชั้นทางการเมืองยังอ่อนด้อย แต่พอสมัยที่สามผมได้เข้าไปอยู่ในพรรคการเมืองขอดีนิยมแห่งยุคนั้น มีเงินทองมากพอที่จะลงทุนดั่งคะแนนเสียงได้มากขึ้น ข้อสำคัญมารยาสาโดยสารพัดในการทำให้ตนเองมีชัยในการเลือกตั้ง ได้ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผมจึงสามารถเดินทางเข้าสู่สภาอันทรงเกียรติได้อย่างเต็มตัว แม้จะมีริ้วรอยในหัวใจบ้างว่า ก้าวเข้ามาอย่างไม่บริสุทธิ์นักก็ตามที

ผู้แทนรุ่นพี่ที่ได้ดิบได้ดีแล้วสอนผมหนักหนาว่า การรักษาตำแหน่งให้คงอยู่ทำได้ยากกว่าอีกหลายเท่า และสิ่งแรกที่พึงต้องปฏิบัติคือการเสริมสร้างบารมีและชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ซึ่งนับว่าไม่ถ่วงนักสำหรับ ส.ส. จากต่างจังหวัดอย่างผม แผนกการประชาสัมพันธ์ตัวเองได้รับ การกลั่นกรองจากระดับมันสมองของพรรค ผมจึงเห็นวิถีทางขึ้นมาบ้าง การลงทุนที่ไม่มากนัก กับ ส.ส. ที่ยังยากจนน่าจะเป็นความเหมาะสมที่ลงตัว

การสร้างชื่อเสียงให้กับตัวเองผ่านสื่อมวลชน จึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่ผมต้องกระทำ ผมเจียดเงินสะสมจากการทำธุรกิจก่อนเป็น ส.ส. มาสนับสนุนค่ายมวยแห่งหนึ่ง โดยให้หนักมวยใช้ชื่อว่า “เกียรติศักดิ์ยุทธภูมิ” ผมเลือกทำธุรกิจทางชื่อเสียงกับเจ้าของค่ายมวยสากลของเวทีตามมาตรฐานทั้งราชดำเนินและลุมพินี และที่สำคัญเป้าหมายใหญ่ของผมอยู่ที่รองแชมป์โลกมวยสากลฟอรัมร้อนแรง เขาชื่อ **คมพยัคฆ์ เกียรติศักดิ์ยุทธภูมิ**

หัวใจนักสู้ลุยอย่างไม่รู้จักเจ็บของคมพยัคฆ์ บวกกับกำปั้นที่หนักหน่วง สร้างความเฉิดฉายบนสังเวียนให้กับเขาเป็นอย่างยิ่ง นั่นนับเป็นจุดหมายหลักของผม ข้าวการย่างก้าวไปสู่ตำแหน่งแชมป์โลกของพ่อค้ากำปั้นรายนี้ ถูกกระจายตามสื่อมวลชนทุกแขนงนั่นหมายถึง ภาพและชื่อของผมในฐานะผู้สนับสนุนอย่างเป็นทางการย่อมติดตามไปเป็นเงาตามตัว

ผมเป็น ส.ส. จากบ้านนอก ประชาชนผู้ตัดสินใจเลือกผมเข้ามาไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตามย่อมเป็นคนต่างจังหวัดเช่นกัน มวยคือกีฬาประเภทหนึ่งที่เข้าถึงจิตใจพวกเขา ฉะนั้นถ้าชื่อเสียงของผมสามารถเข้าไปถึงหัวใจของคนในท้องถิ่นได้แล้ว ผลการเลือกตั้งคราวหน้าย่อมไม่ใช่สิ่งน่าวิตกอีกต่อไป

นับวันชีวิตเรียบง่ายของคัมพักษณ์ยิ่งคมกริบ ความเป็นคนว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังเทรนเนอร์ รวมถึงพรสวรรค์ของพลังหมด ทำให้เขาใช้เวลาในการก้าวขึ้นเขย่าบัลลังก์โลกได้อย่างรวดเร็ว ผมรวบรวมเงินก้อนหนึ่ง จ้างแชมป์โลกจากลาตินอเมริกามาป้องกันแชมป์ที่เมืองไทยวันนั้น นักมวยในคอนโทรลไม่ทำให้ผิดหวังแม้แต่น้อย คัมพักษณ์ตกเป็นรองในเชิงมวย เขากัดฟันเดินอัด จนแชมป์โลกแทบวายปรารถนารบยกเข็มขัดแชมป์เปลี่ยนคนคาดทันที

ภาพแชมป์โลกคนใหม่ถูกตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ โทรทัศน์ทุกช่องพากัน ประโคมข่าวอย่างต่อเนื่อง คัมพักษณ์ชูกำปั้นยิ้มแย้มแม้หน้าตาบวมปูดเลือดเประ และแน่นอน ข้างๆ เขามี ศ.ส. หน่อมหน้าตาสดใสเอามือโอบไหล่แชมป์โลกยิ้มอย่างยินดี

การป้องกันตำแหน่งแต่ละครั้ง ชื่อเสียงผมขจรขจายควบคู่ไปกับความโด่งดังของ คัมพักษณ์ ก่อนการชกทุกครั้ง จะมีผู้สนับสนุนมอบสร้อยคอทองคำให้กับเด็กหนุ่มครั้งละหลายสิบเส้น ผู้คนเหล่านี้บ้างยินดีกับการถือนั้นทนการสร้อยให้กับนักมวย เพื่อแลกกับการได้โผล่หน้าออก โทรทัศน์แม้เพียงเสี้ยวเวลาเล็กน้อยที่ร่ำรวยสร้อยคอทองคำมากที่สุด

แต่แล้ววันหนึ่งหน้าค่ายเดิมของเด็กหนุ่มเปิดโปงกับหนังสือพิมพ์ว่า ในจำนวนสร้อยคอทองคำที่ได้รับมอบมานั้น มีหลายเส้นที่เป็นสร้อยปลอม

ข่าวคนมอบสร้อยคอปลอมให้กับแชมป์โลกฮือฮาอยู่หลายวัน ผมเข้าใจดี ผู้มอบสร้อยให้เป็นรางวัลนักมวยมิใช่เป็นผู้มีอันจะกินทุกคนบางคนมอบด้วยความเต็มใจ บางคนมอบด้วยความจำใจ เพราะถูกบีบบังคับจากความมีหน้ามีตาในสังคม บางคนมอบเพราะความเกรงอกเกรงใจ เมื่อมีผู้หลักผู้ใหญ่มาขอรับรอง ขอสารภาพอย่างตรงไปตรงมา ในบรรดาสร้อยหลายเส้นที่ผมมอบให้ บางเส้นเป็นสร้อยปลอม

ช่วงนั้นผมอยู่ฐานะ ศ.ส.ธรรมดา ไม่มีตำแหน่งใหญ่โตในคณะรัฐบาล รายได้จึงไม่มาก เหมือนชื่อเสียงที่เริ่มโด่งดัง บุคคลต้องสงสัยของสังคมย่อมจะเป็นนายห้างขายยา ขายเครื่องดื่ม บำรุงกำลังมากกว่า

คัมพักษณ์ครองแชมป์ได้นานกว่าสามปี ช่วงนั้นหน้าที่การงานของผมเจริญรุ่งเรืองไปอย่างยิ่งยวด ผมได้เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเล็ก ๆ กระทรวงหนึ่ง รายได้มากขึ้น ฐานะเป็นปึกแผ่นขึ้น แต่นักชกจอมตะลุมบอนเข้ามาไม่น้อยตั้งแต่การชกแบบมวยไทย พอชกมวยสากล ได้สี่ห้าปี ความซำที่สะสมเริ่มขยายผล อาการเม้ามัดเริ่มปรากฏ สายตาเริ่มฝ้าฟางอาการปวดศีรษะ เข้ามาเยือนเมื่อกระทบกระเทือนหนัก ผมรู้ดี เส้นทางสายนี้ของเขากำลังจะจบสิ้น

ในฐานะผู้จัดการ ผมได้ให้เขาสละแชมป์ลงจากบัลลังก์เกียรติยศอย่างสมศักดิ์ศรี โดยไม่เสียเข็มขัดให้แก่ผู้ใด ผมจัดงานสละเข็มขัดให้เขาอย่างเลิศหรู และวันนั้นผมได้มอบเงินก้อนใหญ่ให้เขาก่อนหนึ่งเพื่อไว้เป็นทุนรอนในการทำมาหากินต่อไป

คำสรรเสริญยื่นขอต่อความมีน้ำใจของผมน้ำใจจากสื่อมวลชน สร้างคะแนนนิยมให้ผมนั่งคาบอดีตแชมป์โลกผู้เริ่มถูกความพิการคุกคามเดินไปตามทางของพหุคูณเขี้ยวกร่อนเด็กหนุ่มวัยสิบแปดผู้ซึ่งชกมวยมาตั้งแต่อายุไม่ถึงสิบขวบ ความรู้ที่ไม่มีหนทางเดียวที่คมพหุคูณกระทำคือ กลับบ้านนอกพร้อมกับความภาคภูมิใจในคำว่า อดีตแชมป์เปียนโลก

ชื่อเสียงและเกียรติยศคือมงกุฎจอมปลอมที่ประดับศีรษะได้เพียงชั่วคราว ไม่นานนักรางวัลที่ได้จากการเอาเลือดเนื้อแลกมา หดไปกับกาลเวลาและญาติพี่น้องเพื่อนฝูงที่รุมทะเลาะกินนั่นคือข่าวคราวสุดท้ายของคมพหุคูณที่ได้รับรู้ และเขาก็เสียบหายไปเกือบสิบปี

วันที่ผมพบเขาไปสภาพคล้ายคนบ้า ความหดหู่ใจเป็นความรู้สึกแรกที่บังเกิด ผมไม่อยากเห็นคนไร้ค่าในสังคม สภาพและสารรูปที่ผมเห็นแล้วแทบไม่เชื่อสายตาตนเอง ภาพลักษณ์ของขวัญใจชาวไทยในยุคก่อนหายไปโดยสิ้นเชิง ต่อมาอีกหนึ่งความคิดแทรกเข้ามาในความรู้สึก ผมคิดว่า... ผมกำลังพบกับจุดประกาย ที่พอจะขยายผลประโยชน์ในด้านชื่อเสียงให้กับตัวเองได้ รัฐมนตรีซึ่งกำลังเผชิญวิกฤตปัญหาทางด้านการเมืองบางประการ กลับคืนมาได้บ้างไม่มากก็น้อย

ภาพรัฐมนตรีใส่สูทราคาแพงนั่งคุกเข่ากับพื้นถนน กับชายไร้สารรูปซึ่งมอมแมมดั่งคนบ้าถูกข่าวอื่นไปหมดเหตุการณ์ของข่าวสารเป็นไปอย่างที่ผมคิด

คมพหุคูณผู้ซึ่งปัจจุบันเขี้ยวเล็บกร่อน นอนให้น้ำเกลือสงบนิ่งอยู่ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ผมเผ่าหนวดเคราถูกโกนรูปร่างที่ผ่ายผอม อมโรค แก้วตมัวหมอง อีกหลายโรคผิวหนังอีกประการที่สำคัญที่สุดคือสมองซึ่งเคยกระทบกระเทือนมาอย่างหนัก มีผลทำให้เกิดอาการเบลอและเลอะเลือนในบางครั้ง

ผมเข้าใจชีวิตนักมวยดี เขาเหมือนผีเสื้อที่โบยบินอย่างสวยงามในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น สวยงามกว่าแมลงใดในโลก แต่เป็นความงามในระยะสั้น ๆ หลังจากนั้นแล้วก็เข้าสู่วงจรของการแตกดับ เพียงแต่การแตกดับของเขายังพอเป็นพาหนะให้ผมได้เกาะดินและแสวงหาผลประโยชน์เองได้บ้าง

ผมอยู่ในห้องคนไข้ ท่ามกลางวงล้อมของนักข่าวจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์นับสิบ พวกเขาเหล่านั้นกำลังไล่ล่าเหยื่อเพื่อนำไปเสนอต่อสาธารณชน ด้วยผลประโยชน์จากค่าจ้าง หาใช่คุณธรรมล้นปรี่อย่างที่ใครๆ คิดไม่

การตอบคำถามนักข่าวไม่ใช่สิ่งที่ยุ่งยากสำหรับผม เพราะสิ่งที่ตอบกับภาพที่เห็นในขณะนี้ไม่มีความขัดแย้งต่อกัน สิ่งที่ขัดแย้งกับคำตอบอยู่บ้างคือ ความรู้สึกลึก ๆ ในใจผมอย่างเดียวเท่านั้น

“จำเป็นครับ .. ผมต้องดูแลคมพหุคูณให้ดีที่สุด เขาเป็นคนของประชาชน เป็นวีรบุรุษผู้เคยสร้างชื่อเสียงให้ประเทศชาติ เขาย่อมเป็นสมบัติของแผ่นดิน ผมเชื่อว่าทุกคนจะไม่ลืมเขาเป็นอันขาด... ผมก็เช่นกันผมไม่อาจทอดทิ้งคมพหุคูณเกียรติศักดิ์ ยุทธภูมิ ผมให้สัญญาอยู่กับท่านและ

คนไทยทั้งชาติไว้ ณ ที่นี้ หากวันใดผมสิ้นลมหายใจใน วิญญาณผมก็จะติดตามพิทักษ์ดูแลเขาตลอดไป ยอดนักมวยผู้นี้เจ็บปวดมากแล้ว เขาควรที่จะสุขสบายต่อไปจนวาระสุดท้ายของชีวิต”

ผมคิดว่าคืนนี้คุณงามความดีของผมคงได้รับการเผยแพร่ไปทางโทรทัศน์ทุกช่อง และพรุ่งนี้คงจะมีภาพผมถ่ายคู่กับพยัคฆ์ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ความน่าสมเพชของอดีตแชมป์เปียน โลกมีมากเท่าใด แรงแศกธราชของประชาชนที่มีต่อผมก็ย่อมมากขึ้นเท่านั้น ผมได้คิดเหมือนกันว่า ในขณะที่เขาหมดเขี้ยวเล็บหมดพลังแห่งการต่อสู้ แต่เขายังสร้างประโยชน์ให้แก่ผมได้เขาทำให้เขี้ยวเล็บของผมแข็งแกร่งและคมวับวาวยิ่งขึ้น

ฉันจะดูแลตนเอง ...คมพยัคฆ์ ดูแลแก่ในฐานะรัฐมนตรีที่มีความเป็นนักการเมืองเต็มกลมล้นदान

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	จำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตามหลัก ภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลาที่ กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

รหัสวิชา ท40201	ชื่อรายวิชา ภาษาไทย	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	การอ่านวรรณกรรม(บทความ)
เวลา	2	ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อธิบายลักษณะของบทความได้
- 3.2 บอกวิธีการอ่านบทความเพื่อการวิจารณ์ได้
- 3.3 ระบุแนวทางการวิจารณ์บทความได้
- 3.4 แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์บทความได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ลักษณะของบทความแต่ละประเภท
- 4.2 แนวทางการอ่านบทความเพื่อการวิจารณ์
- 4.3 แนวทางการวิจารณ์บทความ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1
ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูยกตัวอย่างบทความที่ชอบ คือ บทความแก่นความดีห้าประการของ พญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์

ชั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการอ่านบทความของลักษณะบทความที่ดี และแนวทางการอ่านบทความ

2. ครูให้นักเรียนอ่านบทความ เรื่อง บ้านของพี่ทำนา ของวาณิช จรุงกิจอนันต์ แล้วช่วยกันสรุปรูปแบบของบทความ วิเคราะห์เนื้อหา ศึกษาวิธีการเขียน การใช้ถ้อยคำสำนวน

3. นักเรียนเลือกอ่านบทความที่ครูเตรียมมาคนละ 1 บทความ

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียน พูดสรุปบทความที่นักเรียนอ่านหน้าห้องเรียน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนอ่านตัวอย่างการพิจารณาวรรณกรรมบทความ เรื่อง เชื้อคือความหวังของแผ่นดิน

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่นำมาคนละ 1 เรื่อง

2. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์บทความที่ตนอ่าน

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียน 4 - 5 คน เล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นบทความที่อ่านหน้าห้องแล้วครูสรุปเพิ่มเติม

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 บทความ 8 - 10 บทความ

6.2 ใบความรู้ลักษณะของบทความประเภทต่าง ๆ

6.3 ใบความรู้แนวทางการอ่านบทความเพื่อการวิจารณ์

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

7.1.1 สังเกตการตอบคำถาม

7.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ – ถือว่าผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้

การอ่านบทความ

บทความเป็นข้อเขียนที่มุ่งให้ความรู้ความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้อ่าน บทความจะต้องมีความถูกต้องทางด้านข้อมูล และควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยอยู่ในความสนใจของประชาชน บทความที่ดีจะต้องใช้ภาษาที่ดี ถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องราวที่เขียนบทความจะมีความยาวไม่มากนัก

บทความแบ่งได้หลายประเภท เช่น บทความบรรยายเหตุการณ์หรือเรื่องเล่า บทความทางวิชาการ บทความเสนอความเห็น บทความเชิงวิจารณ์

ลักษณะของบทความที่ดี

บทความที่ดี

ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ
 - 1.1 ส่วนนำ เป็นส่วนขึ้นต้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน มีลักษณะเป็นเชิงกล่าวนำหรือให้ความรู้พื้นฐานในบางกรณีอาจบอกเจตนาของผู้เขียนในการเขียนบทความบทนั้น
 - 1.2 ส่วนเนื้อหา เป็นส่วนสำคัญที่ให้ความรู้และสาระแก่ผู้อ่าน
 - 1.3 ส่วนสรุป เป็นส่วนท้ายของบทความเพื่อสร้างความเข้าใจ เป็นการสรุปเนื้อหาและสร้างความประทับใจในการอ่าน
2. มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ บทความที่มีคุณค่านั้นควรมีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้และความคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เนื้อหาควรทันเหตุการณ์ มีความถูกต้อง และสามารถใช้อ้างอิงได้
3. ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นบทความทางวิชาการ ควรใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน แต่ถ้าเป็นบทความประเภทอื่นที่ไม่ใช่บทความทางวิชาการ ควรใช้ภาษาพูด หรือภาษาที่ง่ายแบบแผนในการเขียน ซึ่งจะช่วยให้บทความน่าสนใจขึ้น

แนวทางการอ่านบทความ

การอ่านบทความ ผู้อ่านควรมีแนวทางการอ่าน ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายการอ่าน ผู้อ่านจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายการอ่านก่อนว่า จะอ่านเพื่อหาความรู้ และจะวิจารณ์บทความอย่างพินิจพิจารณา

2. ควรอ่านอย่างน้อย 2 ครั้ง ครั้งแรกควรอ่านคร่าว ๆ อ่านผ่าน ๆ ให้รู้เนื้อหาคือเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แสดงความรู้และความคิดเรื่องใด ผู้เขียนมีเจตนาในการเขียนอย่างไรที่แสดงว่าเป็นการอ่านเพื่อจับความคิด ส่วนการอ่านครั้งที่สองเป็นการอ่านอย่างละเอียด อ่านอย่างพินิจพิจารณาเนื้อหาและกลวิธีการเขียน ตามปกติบทความจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนนำ เป็นส่วนขึ้นต้นหรือการเปิดเรื่อง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานแก่ผู้อ่านให้สนใจที่จะติดตามอ่าน ส่วนเนื้อหาเป็นส่วนเรื่องราวที่มีความสำคัญ โดยจะให้สาระหรือความรู้แก่ผู้อ่าน และส่วนสรุปเป็นส่วนลงท้ายเพื่อสร้างความเข้าใจและความประทับใจแก่ผู้อ่าน การอ่านบทความไม่ควรอ่านข้าม ๆ แต่ควรอ่านเพื่อจับใจความของเรื่อง แสดงความคิดเห็น ประเมินค่าและพินิจพิจารณา แล้วจึงเขียนวิจารณ์ตามแนวทางวิจารณ์บทความ

แนวทางการวิจารณ์บทความ

ผู้อ่านควรมีหลักการวิจารณ์บทความ ดังนี้

1. ทราบลักษณะของบทความว่ามีประเภทใด และมีเนื้อหาสาระอย่างไร
2. บทความมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุปครบถ้วนหรือไม่
3. เนื้อหามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ ถ้าเป็นส่วนแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลที่เหมาะสมหรือไม่
4. กลวิธีการเขียนบทความ ได้แก่ การเสนอเรื่องและการใช้ภาษานั้นมีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด การเสนอเรื่องในบทความจะต้องมีการจัดลำดับเนื้อหาสาระและความคิดเห็นให้เป็นไปตามลำดับ มีการเสนอความคิดหลักและขยายความคิดอย่างละเอียด นอกจากนี้ การเสนอเรื่องจะต้องมีความเป็นเอกภาพ ไม่สับสนหรือวกวน ทางด้านการใช้ภาษาใช้ถ้อยคำชัดเจนถูกต้อง ไม่มีคำคำหรือคำหยาบ และมีการใช้สำนวนโวหารเพื่อโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านให้เห็นด้วยกับบทความนั้น
5. การประเมินคุณค่าของบทความควรพิจารณาตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 บทความน่าสนใจหรือไม่
 - 5.2 รูปภาพ ตัวเลข สถิติทันสมัย และเชื่อถือได้หรือไม่
 - 5.3 บทความให้ความรู้หรือข้อคิดเห็นมากน้อยเพียงใด
 - 5.4 ชื่อเรื่องและเนื้อหามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่

ตัวอย่างการอ่านและพิจารณาบทความ

บทความเรื่อง “เธอคือความหวังของแผ่นดิน” ของถวัลย์ ภาสกรวิธ จากหนังสือวันฝันสวย หนังสือวันเด็กแห่งชาติ 2537

เธอคือความหวังของแผ่นดิน

แสงสว่างของดวงอาทิตย์ยามเย็นอุ่นโยนและแสนเหงา แสงที่สาดอาบท้องฟ้า เป็นแสงสีเหลืองที่คูลึกลับ เหมือนคำเปรียบโบราณที่ว่าเป็นเวลาของผีตากผ้าอ้อม

ความสว่างเหงา ๆ และคูลึกลับนั้นค่อย ๆ จางหายไป ความมืดของคืนค่าค่อย ๆ คืบโอบ ซีกโลกด้านมืดลงมาถึงละน้อย ๆ คล้ายม่านละครเวทีที่ค่อย ๆ ทั่วตัวลงมาจากหลังคาโรงละคร ก่อนปิดฉากการแสดงเรื่องราวที่อาจจะสนุกสนาน ซึ้งซา หรือไม่ได้เรื่องไม่ได้ราว

ความมืดรุกคืบลงมาอย่างรวดเร็ว มันดาหน้ามาห่มคลุมโลกซีกหนึ่งให้มีดสนิท แต่ความมืดมิใช่มาปิดฉากการแสดงละครชีวิตของมนุษย์ เพราะละครชีวิตของมนุษย์เริ่มต้นแสดง ได้ตลอดเวลา ทุกหนทุกแห่ง ทั้งในความมืดและความสว่าง ทั้งหน้าม่านและหลังม่านของเวทีโลก

คำคืนมาเยือน นักเที่ยวในเมืองหลวงตะโกนบอกต่อกันด้วยถ้อยคำมากมายว่า ราตรีนี้ ยังเยาว์ และพวกเขาก็พากันเคลิดเคลิดเมามาอยู่ในความเยาว์ของราตรีกาล

เขค ยามกลางวันเปรียบเหมือนนกฮูกที่เกาะกิ่งไม้นิ่งหลับ มันเงิบสงบรวนนักบวชเคร่งครม ที่ต้องการบรรลุธรรม แต่พอความมืดคลี่ม่านคำลงมา ความเงิบสงบนั่นกลับเพริศแพรว ด้วยแสงสีตระการตา และพอความมืดเคลื่อนผ่านไปอีกไม่นานนัก เด็กหนุ่มสาวหน้าอ่อนสวย ก็คลลคล่าจุกออยู่หน้าซอกประตูเล็กแคบด้วยใบหน้าเบิกบาน ประกายตาแจ่มใส

ชั่วพริบตาที่ประตูเปิดต้อนรับ บริเวณหน้าเขคก็เหลือเพียงความว่างเปล่า มีเพียงแสงไฟ สีสวยกระพริบเต้นเป็นจังหวะอยู่เงิบ ๆ

ภายในเขคกลับมีเสียงกรีกโครมด้วยความคึกคัก เสียงดนตรี เสียงกริรร้องสนุกสนาน กระจายเคลื่อนไปทั้งบริเวณ

นี่คือคำยืนยันว่า ละครมนุษย์เปิดแสดงได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่เลือกความมืดหรือความสว่าง ในขณะที่หนุ่มสาวมากมายเริงร่าอยู่ในเขค ทั้งในเมืองหลวงและต่างจังหวัด แต่ก็มีหนุ่มสาว อีกมากมายเช่นกันกำลังก้มหน้าก้มตาอยู่ที่โต๊ะหนังสือในมุมเงิบ ๆ ของบ้าน

บางคนอยู่ใต้แสงไฟฟ้าสว่างแจ่มตา ในห้องปรับอากาศเย็นสบาย ของซีกตึกโอ้อ่างงดงาม แต่บางคนอยู่ใต้แสงตะเกียงกระป๋องที่มีแสงสว่างริบหรี่ และกลิ่นน้ำมันก๊าดอบอวลในกระท่อม ห้างไกล

พวกเขาต่างกำลังคร่ำเคร่งกับบทเรียนและแบบฝึกหัด ครุ่นคิดทบทวนความรู้เดิมใส่ไว้ในสมองและประสบการณ์ เพื่อเป็นเชื้อเพลิงเกี่ยวกับความคิดให้เข้มข้นและแหลมคม

แสงสว่างจากโตะหนังสือ เริ่มต้นขึ้นในทุกคำคืนของคืนค่า ทั้งแสงสว่างใสจากโคมไฟฟ้า และแสงวอมแวมริบหรี่จากตะเกียงกระป๋อง กระจายเคลื่อนอยู่วับบวนบนพื้นแผ่นดินไทย

กาลเวลาผ่านไป ชีวิตคนถูกผลักไสให้ก้าวล่วงลงไปในการเวลารุ่นแล้วรุ่นเล่า ชีวิตมนุษย์ จึงเหมือนนักกีฬาวิ่งผลัดที่จะต้องวิ่งให้สุดกำลังเพื่อส่งไม้ต่อไปให้คนที่รอรับไม้นั้นวิ่งส่งต่อ ๆ กันไป

หลายคนขว้างไม้ที่จะส่งต่อให้ผู้อื่นทิ้งเสียระหว่างทาง คนที่จะรับไม้ไม่ต้องเสียเวลาค้นหา อีกเนิ่นนานกว่าจะคืนไม้นั้นพบ แล้วคว้าวิ่งสุดกำลังเพื่อส่งต่อให้คนอื่น ๆ ที่กำลังขอยเท้ารออยู่อีกเหยียดยาว

คืนค่าของคำคืนผ่านไปเนิ่นนานแล้ว บางคนวูบหลับเพราะความเมามาย แต่บางคนวูบหลับเพราะอ่อนล้ากับความรับผิดชอบในหน้าที่ของมนุษย์

แม้คืนค่าจะคู่มืดมิด แต่แสงเรืองรองและวอมแวมบนโตะหนังสือก็ยังคงเป็นความหวังที่งดงามอยู่สำหรับอนาคตเบื้องไกลที่ยืนรออยู่เบื้องหน้าลิบ ๆ โน่น เพราะท่ามกลางความมืดมิดของคำคืน และความมืดบอดของคนละเมอที่ขว้างไม้วิ่งผลัดทิ้งเสียกลางทาง ก็ยังมีคนขะมักเขม้นแข็งขันที่จะเที่ยวค้นหาไม้นั้นแล้วคว้าวิ่งไปส่งต่อให้ผู้ที่รอรับอยู่ด้วยความตั้งอกตั้งใจ

เขวชนที่รัก เธอคือความหวังของแผ่นดิน

การพิจารณาบทความเรื่อง “เธอคือความหวังของแผ่นดิน”

บทความเรื่อง “เธอคือความหวังของแผ่นดิน” ของถวัลย์ มาศจรัส เป็นบทความเชิงวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นชี้แนะเขวชน ลงตีพิมพ์ในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ.2537

เนื้อเรื่องเป็นการวิเคราะห์ชีวิตของเด็กวัยรุ่น ชี้ให้เห็นว่า ชีวิตของคนหนุ่มสาวที่เขวเขคและที่ซ่อนตัวอยู่ในมุมห้องเพื่อดูหนังสือ ทั้งที่อาศัยอยู่บนตึกในห้องปรับอากาศ หรือในกระท่อมห่างไกลได้แสงตะเกียงกระป๋อง เพื่อคร่ำเคร่งกับบทเรียนและแบบฝึกหัดในยามคำคืน ภาพเหล่านี้เป็นละครของมนุษย์ที่เริ่มต้นได้ทุกหนทุกแห่ง ทั้งในความมืดและความสว่าง ชีวิตมนุษย์ก็เหมือนนักกีฬาวิ่งผลัดที่จะส่งไม้ให้คนอื่นต่อ ๆ กันไป บางคนก็ขว้างไม้ทิ้งระหว่างทางต้องเสียเวลาค้นหากว่าจะพบ แสงสว่างวอมแวมที่มาจากตะเกียงบนโตะหนังสือ ในท่ามกลางความมืดมิดของเวลาคำคืนนั้น เปรียบเสมือนความหวังที่งดงามสำหรับเขวชนที่จะขะมักเขม้นในการดูหนังสือเพื่ออนาคตที่งดงามซึ่งรอคอยอยู่เบื้องหน้า เขวชนเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความหวังของแผ่นดินหรือประเทศชาติทั้งสิ้น

การเขียนบทความบทนี้ ผู้เขียนบทความเขียนเชิงวิเคราะห์ และเปรียบเทียบแยกแยะชีวิตของคนหนุ่มสาวที่หลงระเริงกับความสนุกสนานในเชค และคนหนุ่มสาวที่คร่ำเคร่งในการดูแลสุขภาพ ผู้เขียนเปรียบเทียบชีวิตของคนหนุ่มสาวเหล่านั้นว่าเหมือนนักกีฬาวิ่งผลัดที่จะส่งไม้ถือต่อ ๆ กันไปให้ถึงเส้นชัยของชีวิตที่อยู่เบื้องหน้า แต่บางคนก็ทิ้งไม้ถือเสียระหว่างทาง คนที่จะรับไม้ถือต้องเสียเวลาค้นหากว่าจะพบเพื่อจะส่งไม้ต่อไปให้คนอื่นที่กำลังรอคอยอยู่ และสรุปว่า เขาชนหรือคนหนุ่มสาวเหล่านั้นล้วนแต่เป็นความหวังของแผ่นดิน บทความบทนี้จึงเป็นการวิเคราะห์ชีวิตและชี้แนะเตือนสติแก่คนหนุ่มสาว

องค์ประกอบของบทความมีความสมบูรณ์ กล่าวคือ มีส่วนนำเป็นการเปิดเรื่อง กล่าวถึงโลกเหมือนละครเวที ความมืดในยามค่ำคืนก็เหมือนม่านเวทีที่กำลังจะปิดฉาก แต่ละครชีวิตหาได้ปิดฉากลงไม่ ยังคงแสดงได้ต่อไปในเวทีโลกเช่นเดียวกับนักเที่ยวเชคในยามราตรี ส่วนเนื้อหาผู้เขียนวิเคราะห์ชีวิตของคนหนุ่มสาวในยามค่ำคืนที่หาความสนุกสนานในเชคกับคนหนุ่มสาวที่คร่ำเคร่งในการดูแลสุขภาพ และชี้ให้เห็นว่า เหมือนนักวิ่งผลัดที่ถือไม้ส่งต่อ ๆ กันไป บางคนก็ทิ้งไม้ต้องเสียเวลาในการค้นหา ส่วนตอนท้ายผู้แต่งสรุปว่า เขาชนเป็นความหวังของชาติ เนื้อหาของบทความแสดงการเปรียบเทียบที่เป็นเหตุผล ผู้อ่านจะต้องอาศัยหลักการตีความบวกกับประสบการณ์มาตีความการเสนอเนื้อหาที่มีความเป็นเอกภาพ ไม่สับสน เสนอความคิดเป็นลำดับ

การใช้ภาษาในบทความ ผู้เขียนสรรหาคำได้ไพเราะ ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพชัดเจนมีชีวิตชีวา ใช้โวหารที่เรียกว่าบุคลาธิษฐาน กล่าวคือ นำสิ่งที่ไม่มีชีวิตมากล่าวประดุจว่าเป็นสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นกลวิธีการเขียนเรื่องให้งดงามด้วยภาษาที่มีคุณค่า ดังผู้เขียนใช้ว่า “แสงสว่างของดวงอาทิตย์ยามเย็นคู่อ่อน โชน และแสนเหงา ความมืดของคืนค่าค่อย ๆ คลี่โอบซีกโลกด้านมืดลงมาทีละน้อย ๆ คล้ายม่านละครเวที” และมีความเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย โดยเปรียบเทียบความมืดว่าเหมือนม่านเวที

ผู้เขียนใช้การเล่นคำให้บทความมีความไพเราะ เช่น “คืนค่าของค่ำคืน แสงวอมแวมริบหรี่จากตะเกียงกระป๋องกระจายเกลื่อนอยู่วับวาวบนผืนแผ่นดินไทย” ใช้คำว่าคืนค่าและค่ำคืนเป็นการเล่นคำแล้ว ยังสรรหาคำให้มีชีวิต เช่น แสงกระจายเกลื่อนอยู่วับวาว เป็นต้น การใช้ถ้อยคำสละสลวยใช้โวหารความเปรียบ และบุคลาธิษฐาน เช่น ความสว่าง เหงา ๆ ความมืดคาหนาม่าห่มคลุมโลก ราตรีนี้ยังเยาว์ เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สุนทรีย์เบิกบานไปตามตัวหนังสือ ที่สรรคำมาใช้ให้ดึงดูดความสนใจแก่ผู้อ่าน บทความนี้นับว่าเป็นบทความที่น่าสนใจบทหนึ่ง เป็นบทความเชิงวิเคราะห์ชีวิตเพื่อชี้แนะคนหนุ่มสาว ให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ นอกจากนี้ ยังมีการใช้ภาษาเชิงวรรณกรรมที่ไพเราะ มีทั้งสำนวนโวหารที่เป็นความเปรียบและบุคลาธิษฐานที่ทำให้บทความน่าอ่าน นับว่าเป็นบทความสร้างสรรค์บทหนึ่งที่มีคุณค่าต่อสังคม

แก่นความดีห้าประการ

พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์

ในรอบปีที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงสับสนวุ่นวายขัดแย้งกันในประเทศ แบ่งฝ่ายแบ่งสี ยังไม่พอ มาเจอเจอบกบวิฤทธิเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาสถานการณ์ชายแดนใต้ที่ดูเหมือนรุนแรงขึ้น แต่ก็ชัดเจนขึ้นว่าไปพัวพันกับนักการเมือง

คนส่วนใหญ่ไม่รู้อะไรจะทำอย่างไรให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลง หมอเองก็เช่นกัน ที่ยังนึกไม่ออกว่าจะทำอะไรได้บ้าง

ประเทศไทยกำลังเข้าขั้นวิกฤติคล้าย ๆ ช่วงกรุงศรีอยุธยาแตก พระเจ้าตากสินต้องเข้ามาปกป้อง ขณะนี้ดูเหมือนคนไทยมองหาผู้นำไม่เจอ หลายคนบ่นว่าไม่ชอบนายกฯ คนปัจจุบันเพราะทำอะไรก็ไม่สำเร็จ แก้ปัญหาไม่ลุล่วงเป็นขึ้นเป็นอัน แม้แต่เรื่องราวของคนไทยที่ถูกจับที่เขมร ในข้อหาจารกรรมก็กลายเป็นประเด็นเพิ่มความขัดแย้งยิ่งขึ้น ทุกเรื่องถูกดึงเข้าสู่ความขัดแย้งไปได้หมด ความมั่นคงของประเทศถูกทำลายไปด้วยความคิดของนักการเมืองที่มีปัญหาในเรื่องของจริยธรรมคุณธรรม

ความห่อหุ้มในการสร้างจิตสำนึกของระบบคุณธรรมเกิดจากค่านิยมในวัตถุในลาภยศ สรรเสริญ สังคมนั้นแต่เรื่องของความร่ำรวย มั่งมี มีการยกย่องผู้มีความมั่งคั่งทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก จึงทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้านิยมชมชอบผู้มีความมั่งคั่งในวัตถุ รวมไปถึงผู้ที่ปั่นผลประโยชน์ให้ ค่านิยมเช่นนี้ทำให้คนไทยไปไกลจากธรรมะ

หากมนุษย์มีความตื่นรู้ในหลักธรรมแห่งพุทธตลอดเวลาก็จะสามารถดำรงตนในสังคม ที่มีแต่พายุกิเลสได้ หมอโชคดีที่ได้พบกับสังฆกรรมของชีวิตจากงานที่ทำ การได้เจอเจอกับความตายของผู้อื่นทุกวันทำให้สามารถเข้าใจได้ไม่ยากว่ามนุษย์เกิดมาเพื่ออะไร ซึ่งหากคนเราเข้าใจสังฆกรรมแห่งชีวิตอย่างถ่องแท้แล้วก็เชื่อว่าจะมองออกว่าสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมคืออะไร

คงด้วยความอ่อนด้อยของหลักสูตรการศึกษา คนไทยในรุ่นหลังจึงไม่รู้ถึงประวัติศาสตร์ชาติไทย ซึ่งจะทำให้ขาดสำนึกรักในสถาบันทั้งสาม คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ปีเก่ากำลังจะผ่านไป ปีใหม่ที่จะมาถึงทุกคนอาจยังคงขุ่นมัวเพราะวิกฤติที่มีอยู่ยังไม่ถูกแก้ไข แม้จะมองไม่ออกว่าทิศทางของประเทศไทยจะเป็นอย่างไร แต่เราสามารถช่วยกันคนละไม้คนละแรงเพื่อทำให้ดีขึ้นได้ บ้าง คนเรามากชอบเอาตัวเองไปผูกพันไว้กับสิ่งอื่น ๆ รอบตัวรวมทั้งมนุษย์เวลาจะทำอะไรดี ๆ ก็จะดูว่าใครเขาทำกันบ้าง หากมีคนทำก็จะค่อยกล้าตัดสินใจทำดี แสดงถึงความกล้าในการทำดีไม่ได้เป็นจิตสำนึกพื้นฐานของคนเรา

หมอได้รับการปลูกฝังในวัยเด็กจากคุณพ่อคุณแม่ให้มีจิตสำนึกของการทำความดี รวมทั้งกล้าทำดี เวลาเจอท่อประปาแตก สายไฟฟ้าขาดตกลงมาที่ถนนอาจมีอันตรายต่อผู้ผ่านไปมา คุณพ่อจะบอกให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มาดูแลแก้ไข เวลาพบเศษขวดแตก เศษหินเศษดินตกที่ถนน คุณพ่อจะจ่อครดให้ลูก ๆ เอาไม้กวาดที่มีอยู่ทำยรถตลอดเวลา ลงไปกวาดเก็บสิ่งเหล่านี้ออกไปเพื่อไม่ให้มีอันตรายต่อผู้คนที่ผ่านไปมา ซึ่งในวันเด็กหมอเองรู้สึกไม่อยากทำเพราะคนอื่นเขาไม่ทำกัน บางครั้งรู้สึกอายนี่จะต้องทำ แต่ด้วยเพราะการบังคับเมื่อต้องทำบ่อย ๆ แนวคิดเหล่านี้จึงซึมลึกเข้าไปในก้นบึ้งของใจ ทุกวันนี้หมอจะรู้สึกผิดหรือบาปที่พบสิ่งที่ไม่ถูกต้องแล้วปล่อยผ่านไปไม่แก้ไข

จิตสำนึกเช่นนี้ช่วยสร้างความกล้าในการทำดี ไม่ใช่เพราะอยากเด่นแต่เป็นเพราะตระหนักว่าการละเว้นไม่แก้ไขสิ่งไม่ถูกต้องถือเป็นบาปอย่างหนึ่ง การรักษাজิตสำนึกนี้ได้มาจากการรับรู้เรื่องการเกิดและการตายที่คนเรามาคนเดียวไปคนเดียว ไม่สามารถพาใครมาและพาใครไปได้ จึงพยายามแสวงหาความรู้ในเรื่องราวของสังขารมชีวิตด้วยตัวเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกล้าทำความดี

มุมมองของหมอมองไปที่สถานการณ์ปัจจุบันเกิดจากพื้นฐานในเรื่องความถูกต้องและความดีเลือนหายไป ผู้คนไม่รู้สึกว่าเป็นต้องทำความดีเพราะไม่รู้ว่ามีทำดีแล้วได้อะไร หากทุกคนเข้าใจสังขารมแห่งชีวิตในทางที่ถูกต้องก็เชื่อว่าทุกคนมุ่งมั่นในการทำดี แต่การทำดีก็ไม่ใช่ว่าจะทำได้ง่ายและต้องทำต่อเนื่อง จึงควรทำความเข้าใจเรื่องความดีในห้าประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง ความดีเป็นเรื่องของนามธรรม จับต้องได้ยาก ทำแล้วตัวเลขในบัญชีเงินฝากธนาคารไม่อาจเพิ่มได้ ทำแล้วไม่อาจประกันได้ว่าจะได้รางวัลใดกลับมาเพราะเป็นเรื่องของการประพฤติกรรม

ประการที่สอง ความดีเป็นอมตะ ไม่เปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา คิดห้าที่ควรรักษา ถูกสอนมากกว่าสองพันปีก็ยังคงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในปัจจุบันและอนาคต ประเด็นนี้เป็นเรื่องใหญ่เพราะทุกวันนี้สังคมยอมรับการโกงของนักการเมืองที่หากโกงแล้วยังทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ก็จะถือว่าไม่ผิดแนวคิดเช่นนี้แพร่กระจายไปในสังคมระดับล่างจนยากที่จะดึงกลับมาอยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง

ประการที่สาม ความดีที่เป็นเรื่องต้องทำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาไปให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ไม่เหมือนการศึกษาเมื่อจบได้ปริญญาก็อาจไม่ต้องศึกษาเพิ่มเติม สามารถทำงานเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ แต่การทำดีเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาอย่าง ๆ ขึ้น ซึ่งก็ต้องปฏิบัติได้ยากยิ่งขึ้น จึงมีคำพูดที่ว่าต้องฝึกการผจญมาร

ประการที่สี่ การทำดีเป็นเรื่องของการสวนกระแสชีวิต มนุษย์ทุกคนถ้าปล่อยให้ไปตามตามธรรมชาติกิเลสตัณหาจะพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่คิดจะทำดี กิเลสทั้งหลายจะดึงเราลงต่ำเรื่อย ๆ การทำดีเป็นเรื่องสวนกระแสเหมือนการเดินทวนน้ำ พละกำลังต้องแข็งแรงเพื่อไม่ให้ถูกกระแสน้ำพัดพาไป การทำดีจึงมักเหนื่อยล้าโดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบัน

ประการที่ห้า การทำดีเป็นเรื่องของการพูดดี คิดดี ทำดี ซึ่งเน้นว่าต้องกล้าทำดี คนดีมักชอบทำตัวเป็นพลังเงียบ รอคิวว่ามีใครทำดีหรือไม่ ถ้ามีจึงจะกล้าทำดี ทุกวันนี้สังคมจึงถูกโน้มนำโดยกลุ่มคนส่วนน้อยที่ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

พระบรมราโชวาทของในหลวงที่ทรงพระราชทานเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ที่ผ่านมามีความชัดเจนว่าสังคมต้องการ คนที่รักษาธรรม มีสติ ปัญญา มีความสุจริต คิดถึง ประโยชน์ในส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ทุกคำมีความหมายลึกซึ้ง มีความสำคัญ ทำอย่างไรทุกคนจะหันกลับมาสำรวจตัวเองว่ามีคุณสมบัติที่มีในพระบรมราโชวาทหรือไม่ พยายามพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเหล่านี้ให้มากที่สุด

คนไทยทุกคนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความอยู่รอดของประเทศไทย มองไปที่ใครแล้วทุกข์ใจท้อใจในการทำดี ก็อย่าไปมอง ให้ความสำคัญที่ตัวของเราเองดีที่สุด ทั้งชีวิตของหมอฟิสิกส์ชัดเจนว่าการทำดีคือได้ดี แต่คำว่าได้ดีไม่ได้หมายถึงการได้รับรางวัลหรือผลประโยชน์ แต่การได้ดีคือผลสำเร็จของงาน โดยเฉพาะการทำงานทางชายแดนได้ในช่วยปีกว่า ๆ ที่ผ่านมามีเหมือนพยานหลักฐานเริ่มเชื่อมโยงการกระทำผิดที่น่าอัศจรรย์ เพียงแต่เราต้องเข้มแข็งมุ่งมั่นต้องมีพลังใจในการขับเคลื่อน ถ้าสุดชายบ้านในขบวนการตาสับปะรดที่อำเภอหาดใหญ่ สังเกตพบความเคลื่อนไหวของวัยรุ่นที่ไม่น่าวางใจ มีการถ่ายภาพสถานที่จอดรถของโรงแรมไว้หลายแห่งเจ้าหน้าที่เชิญตัวมาซักถามในเบื้องต้นไม่พบประเด็นจึงปล่อยตัวไป โดยไม่ได้ตรวจสอบทางนิติวิทยาศาสตร์ ห้วงเวลานี้กลุ่มคนร้ายค่อนข้างเลือกในการก่อเหตุใหญ่ เมื่อหมอได้ทราบข้อมูลจึงส่งทีมงานไปตรวจสอบหาสารระเบิดที่วัยรุ่นกลุ่มนี้ก็ได้พบสารระเบิดที่มีอยู่ในระดับสูง

สังคมยุ่งเหยิงอย่างไร หมอก็จะยังคงทำหน้าที่ของคนไทยให้ดีที่สุด รักในหลวง อย่างรักแต่ปาก ต้องช่วยกันรักษาแผ่นดินให้พ้นวิกฤติให้ได้

(จากวารสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 18 ฉ. 918 วันที่ 1 - 7 มกราคม 2553 หน้า 18)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	จำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตามหลัก ภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

รหัสวิชา ท40201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

การอ่านวรรณกรรม (สารคดี)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 บอกลักษณะของสารคดีได้
- 3.2 บอกแนวทางการอ่านสารคดีได้
- 3.3 ระบุแนวทางการวิจารณ์สารคดีได้
- 3.4 แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์สารคดีได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ลักษณะของสารคดี
- 4.2 แนวทางการอ่านสารคดี
- 4.3 แนวทางการวิจารณ์สารคดี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยเล่าให้นักเรียนฟังว่าชอบดูรายการสารคดีทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7 รายการ “จดหมายเหตุดุรุงศรี” เวลา 19.55 - 20.00 น. เพราะได้ความรู้หลากหลาย เป็นเรื่องสั้น ๆ น่าสนใจ หลังจากนั้นให้นักเรียนเล่าให้ฟังบ้างว่า มีรายการทางโทรทัศน์รายการใดอีกบ้างที่เสนอเรื่องราวในรูปแบบของสารคดี ครูให้นักเรียนทำใบงานแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องลักษณะของสารคดี

ขั้นสอน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยใบงานแบบทดสอบก่อนเรียน
2. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องลักษณะของสารคดี และแนวทางการอ่านสารคดี
3. นักเรียนเลือกอ่านสารคดีที่ครูเตรียมมาคนละ 1 เรื่อง

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มนักเรียน 4 - 5 คน สรุปสาระสำคัญ , บอกประเภท และส่วนประกอบของสารคดีที่อ่านหน้าห้องเรียน
2. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปราย ซักถาม

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

นักเรียนอ่านใบความรู้ ตัวอย่างแนวทางการอ่านและพิจารณาสารคดี เรื่องวิถีตอนต้นไม้ไผ่ปลูกเอง

ขั้นสอน

1. นักเรียนเลือกอ่านสารคดีที่นักเรียนเตรียมมาคนละ 1 เรื่อง
2. ครูให้นักเรียนพิจารณาจุดประสงค์ของผู้แต่ง และความถูกต้องของเนื้อหา

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มนักเรียนรายงานกิจกรรมที่แต่ละคนทำ หน้าชั้นเรียน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องที่มีการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

- 6.1 วิดิทัศน์รายการสารคดี
- 6.2 ใบความรู้เรื่องลักษณะของสารคดีและแนวทางการอ่านสารคดี
- 6.3 สารคดี จำนวน 5 - 6 เรื่อง

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

7.1.1 สังเกตการตอบคำถาม

7.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบบันทึกการอ่าน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ เรื่อง แนวทางการอ่านและพิจารณาสารคดี

สารคดีคืออะไร

สารคดี เป็นงานประพันธ์ชนิดหนึ่งที่เขียนขึ้นเพื่อเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ ข้อเท็จจริง หรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจเป็นการบันทึกการเดินทาง ประวัติบุคคล เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือความรู้ด้านใดด้านหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอความรู้หรือเนื้อหาสาระเป็นอันดับแรก และเสนอความบันเทิงเป็นอันดับรอง สารคดีบางเรื่องจะเน้นวิชาการ แต่บางเรื่องจะเน้นความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินไปพร้อมกับความรู้ ทำให้เกิดคุณค่าทางปัญญาและทางจิตใจ

ลักษณะของสารคดี

สารคดีมีวิธีการเขียนได้หลายวิธี บางเรื่องเขียนเป็นเชิงวิชาการ บางเรื่องเขียนแบบเล่าเรื่อง บางเรื่องเขียนแบบนวนิยาย มีตัวละครในการดำเนินเรื่อง บางเรื่องเขียนแบบบทความ บางเรื่องเขียนเป็นการบันทึกที่เรียกว่าอนุทิน บางเรื่องเขียนเป็นรูปจดหมายบันทึกเหตุการณ์ สารคดีจึงมีหลายลักษณะขึ้นกับการนำเสนอและกลวิธีการเขียน

สารคดีที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีส่วนประกอบ 3 ส่วน เช่นเดียวกับบทความ คือ
 - 1.1 ส่วนนำเรื่อง จะอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและคุณค่าของเรื่องที่ผู้อ่านกำลังอ่านหรือเป็นการดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านต่อ
 - 1.2 ส่วนตัวเรื่อง เป็นส่วนอธิบายเรื่อง อาจใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบประกอบการเขียน ต้องเขียนอย่างมีขั้นตอน โดยอาจแบ่งเป็นบท ๆ ก็ได้ แต่ต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหา
 - 1.3 ส่วนท้ายของเรื่อง เป็นการสรุปย้ำให้เห็นความสำคัญของเรื่อง หรือแสดงความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้สารคดีมีความน่าสนใจขึ้น
2. ให้ความรู้ มีเนื้อหาสาระและให้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เนื้อหาต้องมีความถูกต้อง สามารถอ้างอิงได้ และถ้าแทรกข้อคิดเห็นต้องประกอบด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อถือ
3. ใช้ภาษาที่ถูกต้อง สามารถเป็นแบบอย่างการใช้ถ้อยคำแก่ผู้อ่านได้ ต้องมีสำนวนโวหารดี ถ้ามีคำศัพท์ยากหรือศัพท์เฉพาะจะต้องอธิบายให้ผู้อ่านทราบความหมาย โดยอาจมีภาคผนวกอธิบายความหมายหรือมีถ้อยคำอธิบายความหมายไว้ด้วยก็ได้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องดีขึ้น การใช้ภาษาในสารคดีจะต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่เป็นทางการมากนัก ควรใช้ภาษาที่กระชับ

ที่มีถ้อยคำสำนวนชวนอ่าน ผู้แต่งจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำและใช้ประโยคที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้สำนวนที่ไพเราะก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน

แนวทางการอ่านสารคดี

การอ่านสารคดี ผู้อ่านสารคดีจะอ่านเพื่อหาความรู้และสาระสำคัญของเรื่องเป็นหลัก ดังนั้น การอ่านสารคดีควรมีแนวทางการอ่านดังนี้

1. สืบหาหนังสือ โดยอ่านคำนำและสารบัญของเรื่องก่อน เพื่อเป็นการสำรวจเรื่องที่จะอ่าน สารบัญเรื่องจะช่วยบอกโครงสร้างของหนังสือ ส่วนบทนำ จะทำให้ผู้อ่านทราบจุดมุ่งหมายในการเขียนของผู้เขียน

2. วิธีการอ่าน หลังจากอ่านคำนำและสารบัญแล้ว ผู้อ่านควรอ่านเรื่องราวอย่างละเอียด โดยตลอด เป็นการอ่านอย่างถ่องแท้ ไม่ควรอ่านข้าม ๆ ขณะอ่านควรทำบันทึกความรู้ไปด้วย พร้อมกับบอกที่มาของความรู้ด้วยว่าอยู่ที่หน้าใด เพื่อเก็บสารประโยชน์ในด้านความรู้ และให้นำหลักการวิจารณ์ไปพิจารณาข้อความในหนังสือขณะอ่านด้วย

3. การวิจารณ์หนังสือตามแนวทางการวิจารณ์ หลังจากอ่านข้อความอย่างละเอียด และทราบเนื้อเรื่องในหนังสือแล้วจึงพิจารณาหนังสือตามหลักการการวิจารณ์สารคดี โดยพิจารณาการลำดับเรื่อง การใช้ภาษา ภาพพจน์โวหาร ความไพเราะในการใช้ถ้อยคำ ความรู้ และคุณค่าของหนังสือ การวิจารณ์ผู้อ่านจะอ่านซ้ำเฉพาะตอนที่ต้องการอ่านซ้ำเพื่อทบทวนหรือทำความเข้าใจแล้วบันทึกการวิจารณ์ไว้

4. เขียนการวิจารณ์โดยเรียบเรียงจากการบันทึก แก้ไขถ้อยคำสำนวนของตนให้สละสลวย และกำหนดหัวข้อการวิจารณ์ตามแนวทางการวิจารณ์สารคดี

แนวทางการพิจารณาสารคดี

ผู้อ่านควรมีหลักในการพิจารณาสารคดีดังนี้ คือ

1. ทราบลักษณะรูปแบบของสารคดีที่อ่านว่าเป็นสารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ สารคดีเชิงประวัติศาสตร์ สารคดีเชิงวิจารณ์ สารคดีประเภทวิชาการ หรือสารคดีที่เขียนในรูปแบบนิยาย

2. พิจารณาจุดประสงค์ของผู้แต่ง ผู้อ่านต้องพิจารณาว่าผู้แต่งมีจุดประสงค์ในการแต่งอย่างไร ซึ่งอาจจะดูได้จากบทนำและเนื้อเรื่อง

3. ความถูกต้องของเนื้อหา จะต้องพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาว่ามีความถูกต้องหรือไม่ ประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงประการใด

4. การวางโครงเรื่องของสารคดี เป็นการจัดลำดับความคิดของผู้เขียนที่จะเสนอต่อผู้อ่าน โดยกำหนดส่วนประกอบ ได้แก่ ส่วนนำเรื่อง ส่วนตัวเรื่อง และส่วนท้ายเรื่อง มีความครบถ้วนหรือไม่ บทนำเรื่องจะเป็นส่วนชี้จุดประสงค์และคุณค่าของเรื่อง เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน ส่วนบทตัวเรื่องจะบอกเนื้อหาสาระ มีเนื้อหาถูกต้อง ซึ่งประเด็นสำคัญตามลำดับของเรื่องอย่างมีระเบียบ และส่วนบทท้ายเรื่องจะสรุปและย้ำให้เห็นเนื้อเรื่องชัดเจนขึ้น
5. กลวิธีการเสนอเรื่อง ผู้อ่านจะต้องพิจารณาว่า ผู้เขียนใช้วิธีการเสนอเรื่องอะไร ใช้การเล่าเรื่องหรือเขียนเป็นรูปนิยาย ควรพิจารณาด้วยว่ารูปแบบกับแนวทางเหมาะสมกันหรือไม่ การลำดับเรื่องดีหรือไม่
6. การเสนอความคิดเห็น ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นแก่ผู้อ่านอย่างไร มีเหตุผลหรือไม่ มีการเสนอความคิดเห็นที่แปลกใหม่หรือไม่
7. การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหาร ผู้เขียนมีศิลปะการใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความประทับใจหรือไม่ ถ้อยคำสำนวนเหมาะกับเนื้อเรื่องเพียงใด
8. คุณค่าของเรื่อง ให้คุณค่าแก่ผู้อ่านมากน้อยเพียงใด ทั้งคุณค่าทางด้านความรู้ทางจริยธรรม ทางสังคม รวมทั้งให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างแนวทางการอ่านและพิจารณาสารคดี

วิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง

รุจ ฌ รังยี

จากหนังสือชุดสารคดี แนะนำการทำมาหากินของชาวบ้าน
สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง

วิธีตอนต้นไม้ไว้ปลูกเอง

วันนั้น ผมตื่นนอนแต่เช้าตรู่ แปร่งฟันล้างหน้าเสร็จแล้วก็ลงไปคอกควาย ใช้พลั่วตักจีของมันมารวมกัน ไข่นอกคอกด้านหนึ่ง แล้วจึงไปหอบหญ้าสดที่เกี่ยวข้องไว้เมื่อวานนี้เอาให้มันกินสามหอบใหญ่ ต่อจากนั้น จึงหันไปหยิบเสียมเพื่อออกไปต้อนนา

ระยะนี้ฝนตกหนัก น้ำจึงเจิ่งท้องนา ต้นข้าวที่แตกกอได้รับน้ำฝนช่วยก็ชูลำต้นสดชื่นเขียวขจีทั่วไป ผมเดินดูน้ำในท้องนาไปเรื่อย ๆ เห็นแปลงไหนมีน้ำมากเกือบล้นคันนา ก็เอาเสียมขุดคันนาให้เป็นร่องน้ำระบายไหลออกไปเสียบ้าง มิฉะนั้นเกิดฝนตกน้ำหนุนหรือน้ำป่าไหลบ่าลงมาอีก น้ำในนาระบายไม่ทันก็จะเกิดน้ำท่วมนาหรือต้นข้าวได้ ซึ่งพวกชาวนาจะต้องระวังอยู่เสมอ นาแปลงใดมีน้ำไม่มากนักก็ต้องหาทางปิดช่องน้ำ หรือยกคันให้สูงไม่ให้ น้ำไหลเข้าไปได้ ผมเดินดูท้องนาจนสายจึงกลับบ้านมากินข้าวเช้า

ก่อนจะสิ้นฤดูฝน พวกบ้านผมที่ทำนาทำไร่จะหาเวลาว่างเพราะพันธุ์ต้นไม้อะไรหรือตอนกิ่งต้นไม้อะไร ไม้ว่าพันธุ์ดอกหรือพันธุ์ที่ปลูกเอาไว้กินผล เพื่อเตรียมปลูกในไร่หรือตามรอบ ๆ บริเวณบ้าน เพื่อเอาดอกของมันบูชาพระหรือเอาผลไว้กินในโอกาสต่อไป ตอนสายในวันนั้นผมจึงเดินไปที่บ้านของลุงหอม มีอาชีพทำไร่ปลูกต้นไม้นานาชนิด ลุงหอมนั่งอยู่บนแคร่ไม้ไผ่ใต้ต้นมะม่วง เห็นแก่กำลังเตรียมจะทำอะไรอยู่สักอย่างหนึ่ง เมื่อเหลือบมาเห็นผมแกส่งเสียงทักเสียงดังลั่น

“จะไปไหนเจ้าแดง? หรือจะแวะมาหาลุงก็เข้ามาซิ”

“ผมอยากจะมาคุยกับลุงครับ ลุงกำลังทำอะไรอยู่ล่ะ?”

“ลุงกำลังเตรียมจะตอนต้นไม้อะไร ฝนตกน้ำท่าดีอย่างนี้เพาะชำขึ้นดินัก ตอนเดือนหรือเดือนกว่า ๆ ก็ออกรากนำไปปลูกได้แล้ว”

“ดีที่ देख ครับ ผมอยากจะได้วิธีตอนกิ่งต้นไม้อะไรเหมือนกัน จะได้นำเอาไปตอนต้นไม้ที่บ้านปลูกบ้าง”

“เออดีแล้ว...ยังงั้นก็ตามลุงมา ลุงจะแสดงวิธีตอนกิ่งต้นชมพูและต้นมะลิให้ดู”

“จะตอนกิ่งต้นไม้มันจะต้องเลือกกิ่งและทำยังไงบ้างครับ?”

“เราต้องเลือกเอาต้นไม้มันที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว กิ่งที่จะตอนต้องเป็นกิ่งที่แก่ มีตาเป็นปุ่มที่เห็นอยู่นี่ ใช้มีดที่มีคมบางควันเอาเปลือกออกให้ต่ำกว่าตาลงมานิดหนึ่ง ให้แผลยาวประมาณครึ่งถึงหนึ่งนิ้วฟุต ควันเอาเปลือกออกแล้วใช้ผ้ามัน ๆ เช็ดยางไม้ออกให้แห้งสนิท

เอาดินเหนียวสักหน่อยและเป็นดินสีดำ เพราะมีปุ๋ยที่รากที่ตอนงอกเร็วมาพอกให้รอบและมิดแผลหนา สักครึ่งนิ้ว เอากาบมะพร้าวอ่อนฉีกให้ละเอียดอย่างทีสูงเตรียมมาน้ำชุบน้ำให้เปียกมาหุ้มดินให้แน่นอย่าให้หยุ่นได้

ใช้ใบตองแห้งหรือถุงพลาสติกจิกข้างนอก และฉีกให้เป็นทางยาว ๆ อย่าให้ขาดให้เป็นช่องน้ำฝนซึมเข้าไปได้ เอามาหุ้มให้รอบ ใช้เชือกผูกรัดหัวท้ายให้แน่น ต่อไปก็หมั่นรดน้ำทุกวัน ถ้าฝนตกเสมอ ๆ ก็ไม่ต้องรดน้ำ ถ้าตอนระยะที่ไม่มีฝนหรือฝนน้อย ก็ก็เอาน้ำรดทุกวัน ก็หากระป๋องนมหรือกระบอกไม้ไผ่เจาะกันเป็นรูเล็ก ๆ แขนงไว้เหนือตรงที่ตอน ใส่ น้ำให้เต็มน้ำจะหยดให้เปียกชื้นอยู่เสมอ นาน ๆ จึงมาดูเติมน้ำสักครั้งหนึ่ง อย่างที่ลุงตอนต้นมะม่วงมันไว้ต้นโน้นก็ได้”

“จะใช้เวลานานเท่าไรครับ มันจึงจะออกรากนำไปปลูกได้”

“ก็ราวเดือนสองเดือนนั่นแหละหรือถึงสามเดือนก็มี แล้วแต่ชนิดของต้นไม้มัน ถ้าเป็นไม้ดอก เช่น ต้นมะลิ เดือนกว่า ๆ รากก็งอกแล้ว ถ้าเป็นต้นไม้มันใหญ่ ๆ เช่น มะม่วง ชมพู ก็ต้องใช้เวลาสองถึงสามเดือน แต่จะต้องไม่ขาดน้ำนะ ต้องให้มันน้ำชื้นอยู่เสมอด้วย”

“เมื่อรากงอกแล้ว เราจะตัดยังไงครับ”

“ใช้มีดคม ๆ ตัดได้ตาให้ขาดแล้วเอาไปปลูกในที่เตรียมไว้เลยก็ได้ แต่จะให้ดีแล้วควรเอาใส่กระถางหรือถุงพลาสติกมีดินที่ผสมปุ๋ยแล้วสักกระยะหนึ่งก่อน เมื่อเห็นแตกกิ่งใบดีแล้วจึงนำไปปลูกก็ได้”

“ขอบคุณมากครับลุง ที่ช่วยให้ผมรู้เรื่องตอนกิ่งต้นไม้มัน พงษ์นี้ผมจะนำไปตอนต้นพุทรา สัก 2 - 3 กิ่ง”

การพิจารณาสารคดีเรื่อง “วิธีตอนต้นไม้มันไว้ปลูกเอง”

สารคดีเรื่อง “วิธีตอนต้นไม้มันไว้ปลูกเอง” เป็นสารคดีแบบนวนิยายที่มีตัวละครออกมาแนะนำเสนอความรู้เรื่องวิธีตอนต้นไม้มันไว้ปลูกเอง สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีสั้น ๆ มีเนื้อเรื่องโดยย่อว่า ก่อนสิ้นฤดูฝน “ผม” ซึ่งมีอาชีพเป็นชาวนา แต่ก็หาเวลาว่างเพาะพันธุ์ต้นไม้มันหรือตอนกิ่งไม้มันดอกและไม้มันผลได้ไปคุยกับลุงหอมซึ่งมีอาชีพทำไร่ ปลูกต้นไม้มัน และไปดูวิธีตอนกิ่งต้นไม้มันของลุงหอม จึงได้ความรู้ว่า เมื่อจะตอนกิ่งไม้มันต้องเลือกตอนกิ่งที่เจริญเต็มที่แล้ว และมีตาเป็นปุ่ม ใช้มีดคมควันเอาเปลือกออกให้เป็นแผลยาวประมาณครึ่งนิ้วฟุตถึงหนึ่งนิ้วฟุต ให้ต่ำกว่าตาลงมาหน่อยหนึ่งแล้วเช็ดยางให้หมด

จากนั้นเอาดินมาพอกไว้ให้ติดแผลที่ลอกเอาเปลือกออก แล้วจึงเอาาบมะพร้าวอ่อนที่ละเอียด ชุบน้ำให้ชุ่มหุ้มดินให้แน่น แล้วใช้ใบตองแห้งหรือพลาสติกกึ่งข้างออกเป็นทางยาว ให้ช่องน้ำฝน ซึมเข้าไปได้ชุ่มแล้วเอาเชือกปิดหัวท้ายให้แน่น หมั่นรดน้ำทุกวัน ถ้าไม่รดน้ำก็เอากระป๋องนม เจาะเป็นรูเล็ก ๆ แขนงไว้ตรงที่ตอนให้น้ำหยดให้เปียกชื้นเสมอราวเดือนหรือสองเดือนก็จะมี รากงอกออกมา ข้อสำคัญอย่าให้ขาดน้ำ แต่ควรใส่กระถางไว้สักกระยะหนึ่งก่อน เมื่อแตกกิ่งได้ดีแล้ว จึงนำไปปลูก

กลวิธีการเขียน ผู้เขียนสร้างตัวละครโดยใช้สรรพนามว่า “ผม” เป็นผู้ดำเนินเรื่อง มีฉาก ของเรื่องอยู่สามแห่ง คือ ที่บ้าน ท้องนา และบ้านลุงหอม โดยใช้การเล่าเรื่องบรรยายฉากของเรื่อง ที่ เกี่ยวพันกับเนื้อเรื่อง ส่วนการให้ความรู้เรื่องการตอนต้นไม้ ผู้เขียนใช้วิธีการสนทนาระหว่าง “ผม” และลุงหอม การใช้กลวิธีการเขียนและการสร้างตัวละคร ทำให้สารคดีน่าสนใจขึ้น ดีกว่าการบรรยาย เป็นเชิงให้ความรู้ การจัดลำดับความคิด การสืบเนื่องเป็นลำดับ เล่าโครงเรื่องดี มีการวางโครงเรื่อง ให้เป็นประโยชน์ของการตอนกิ่งไม้ไว้ปลูกเอง ส่วนการแสดงความคิดเห็นมีไม่มากนัก เพราะผู้เขียน มุ่งจะให้ความรู้เกี่ยวกับการตอนต้นไม้มากกว่ามุ่งแสดงความคิดเห็น

ท่วงทำนองการแตงนั้น ผู้เขียนมีการนำเสนอเรื่องน่าสนใจดี การใช้ภาษาเหมาะกับเรื่อง ดังจะเห็นจากการบรรยายภาพของท้องนาที่ให้ภาพแก่ผู้อ่านชัดเจน เช่น “ระยะนี้ฝนตกหนัก น้ำจึงเจิ่งท้องนา ต้นข้าวที่แตกกอได้รับน้ำฝนช่วยก็ชูลำต้นขึ้นเขียวขจีทั่วไป” ใช้ภาษาที่ประณีต และชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาเชิงเล่าเรื่องอย่างกันเอง ดังจะเห็นจากบทสนทนาระหว่าง “ผม” กับ “ลุงหอม” จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องได้ง่ายขึ้น

สารคดีเรื่องนี้มีคุณค่าทางด้านการให้ความรู้เป็นเชิงแนะนำการตอนต้นไม้ ขณะเดียวกัน ก็ให้ความเพลิดเพลินสนุกสนานในการอ่านสารคดีไปด้วย

ใบงาน
เรื่อง การอ่านสารคดี

คำสั่ง ให้นักเรียนกากบาท X หน้าข้อความที่ผิด และใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง

- _____ 1. สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งเสนอความบันเทิงเป็นอันดับแรกและเสนอความรู้เป็นอันดับรอง
- _____ 2. สารคดีบางเรื่องเขียนเป็นแบบเล่าเรื่อง บางเรื่องเขียนแบบบทความ
- _____ 3. สารคดีบางเรื่องเขียนเป็นรูปจดหมายบันทึกเหตุการณ์
- _____ 4. สารคดีจะไม่เขียนโดยมีตัวละครในการดำเนินเรื่องแบบนวนิยาย
- _____ 5. การอ่านสารคดีไม่จำเป็นต้องอ่านอย่างละเอียด สามารถอ่านข้าม ๆ ไปได้
- _____ 6. การวิจารณ์สารคดี จะพิจารณาการลำดับเรื่อง การใช้ภาษา ภาพพจน์โวหาร ความรู้ และคุณค่าของหนังสือ
- _____ 7. ขณะอ่านสารคดี ควรทำบันทึกความรู้ไปด้วย เพื่อเก็บสารประโยชน์ในด้านความรู้
- _____ 8. ในการพิจารณาสารคดีนั้น ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องทราบลักษณะ รูปแบบ ของสารคดี
- _____ 9. การอ่านบทนำและเนื้อเรื่อง จะทำให้ทราบจุดประสงค์ของผู้แต่ง
- _____ 10. สารคดีที่ดีควรให้คุณค่าทั้งทางด้านความรู้ จริยธรรม สังคม และความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

ตัวอย่างสารคดีท่องเที่ยว

อ่านก่อนเที่ยว

“นายรอบรู้”

รู้จักจันทบุรี

จันทบุรีเป็นหนึ่งในเมืองท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดชายทะเลฝั่งตะวันออก อันประกอบด้วย ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เป็นจังหวัดที่ร่ำรวย ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดปกคลุม ด้วยผืนป่าที่ชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งของน้ำตกน้อยใหญ่ เช่น น้ำตกพลิ้ว น้ำตกเขาสอยดาว น้ำตกกระทิง น้ำตกตรอกนอง ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและเกาะเล็ก ๆ อีกหลายแห่ง รวมถึงสินค้าพื้นเมืองขึ้นชื่อ ได้แก่ ผลไม้ อัญมณี เสื้อจันทบูร กว๊านเดียวเส้นจันท์ และเครื่องเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะพริกไทยที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นพริกไทยดีที่สุดในประเทศไทย

จันทบุรีเป็นเมืองโบราณตั้งแต่ยุคขอมเรืองอำนาจ ในสมัยอยุธยามีฐานะเป็นหัวเมืองการค้าทางทะเล อยู่ในเส้นทางเดินเรือการค้าเฟื่องฟู ดังพบหลักฐานซากเรือบรรทุกสินค้าจำพวกเครื่องถ้วยชามจำนวนมาก ในน่านน้ำบริเวณอ่าวไทย มีกลุ่มคนหลากหลายเชื้อชาติเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทั้งชาวจีนที่มาทำการค้า ชาวจีนที่อพยพหนีภัยสงครามมาตั้งหลักแหล่งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ และชาวชอง ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเดิมก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนเป็นเอกลักษณ์

ด้วยสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีฝนตกชุก ประกอบกับผืนดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุจากดินตะกอนปากแม่น้ำ จึงปลูกผลไม้และพืชไร่หลายชนิดได้ผลดี เช่น เงาะ มังคุดทุเรียน ขางพารา พริกไทย มันสำปะหลัง ฯลฯ กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้จังหวัดหลายพันล้านบาทต่อปี และยังมีการทำประมงชายฝั่งบริเวณตอนใต้ของจังหวัดอีกด้วย อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร เช่น โรงงาน ผลไม้กระป๋อง โรงงานแปรรูปขางพารา โรงงานแปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น นอกจากการเกษตรและอุตสาหกรรมแล้ว งานหัตถกรรมของจันทบุรีก็มีชื่อเสียงมากเช่นกัน เนื่องจากในอดีตเคยเป็นแหล่งอัญมณีแหล่งใหญ่ คนเมืองจันทบุรีจึงมีความชำนาญในการเจียรไนพลอยและทำเครื่องประดับ รวมถึงการทอเสื้อ ซึ่งกลุ่มชาวจีนเป็นผู้บุกเบิก ปัจจุบันมีการประยุกต์รูปแบบให้ทันสมัยเป็นที่ต้องการของตลาด เสื้อจันทบูรจัดเป็นของฝากที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับต้นๆ เพราะคุณภาพดีและราคาย่อมเยา

จันทบุรียังมีชื่อเสียงในด้านอาหารการกิน นอกจากอาหารทะเลสดแล้วยังโดดเด่นด้วยอาหารพื้นบ้านใส่เครื่องเทศรสร้อนแรง เช่น กระวาน กานพลู ขมิ้น เราะ ฯลฯ และผลไม้รสเลิศนานาชนิด จนถึงกับมีการเปิดสวนให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมและชิมผลไม้ต่าง ๆ นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน

วางแผนการท่องเที่ยว

เมืองจันทบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 250 กิโลเมตร ถนนหนทางสภาพดีใช้เวลาเดินทางเพียง 2 ชั่วโมงเศษเท่านั้น วันเวลาในการพักผ่อนจึงใช้ไปกับการท่องเที่ยวได้อย่างรื่นรมย์เต็มที่ แม้จะเป็นเมืองชายทะเลแต่หัวใจของการเที่ยวเมืองจันทกลับอยู่ที่ธรรมชาติของป่าดงดิบชื้นและขุนเขา คังนั้นจึงควรมีเวลาหลายวันพอที่จะไปเที่ยวหรือค้างแรมในป่า ในช่วงฤดูหนาว เหมาะสำหรับ การเที่ยวป่าดงดิบชื้น เพราะน้ำในลำธารจะใสสะอาด น้ำตกมีน้ำไหลแรง น่าเล่น แต่ถ้าไปในช่วงฤดูฝนพื้นป่าจะสวยงามสดชื่นด้วยแมกไม้สีเขียวขจี

ถ้าชอบเที่ยวไปกินไปแบบสบาย ๆ และไม่ชอบเที่ยวป่าก็ขอแนะนำให้ไปเที่ยวเมืองจันทในฤดูผลไม้ตั้งแต่ปลายเดือน มิ.ย. - ก.ค. ผลไม้ตลอดสองฝั่งถนนสุขุมวิท ตั้งแต่เริ่มเข้าสู่เขตจังหวัดเลยทีเดียว ในช่วงนี้ทางจังหวัดจะจัดงานเทศกาลผลไม้และของดีเมืองจันท เพื่อส่งเสริมการค้าขายผลิตผลทางการเกษตร นักท่องเที่ยวจะได้อัมมร่อยกับผลไม้หลากหลายชนิดทั้งผลไม้สด และที่แปรรูปเป็นของกินรสชาติแปลกใหม่

จุดสำคัญในการท่องเที่ยวของเมืองจันทแบ่งออกเป็นหกส่วนนักท่องเที่ยวอาจใช้ตัวเมืองเป็นศูนย์กลางในการเดินทางไปเที่ยวต่างอำเภอได้เพราะระยะทางใกล้กัน ใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 1 ชั่วโมงหรือถ้าต้องการพักแรมในป่า ก็มีบ้านพักของกรมอุทยานแห่งชาติที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว แต่ต้องติดต่อจองล่วงหน้า และยังมีที่กางเต็นท์ สำหรับคนที่อยากสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดด้วย

1. ย่าน อำเภอเมือง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมมีที่เที่ยวน่าสนใจ เช่น ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นวังเก่าของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี โบสถ์แม่พระปฏิสนธินิรมลอันงามแปลกตาด้วยสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ตลาดค้าพลอยย่าน ถนนศรีจันท ยานเก่าท่าหลวงและตลาดล่างมีบ้านเรือนที่มีสถาปัตยกรรมงดงาม และสถานที่ที่เที่ยวกว้างเกี่ยวกับพระเจ้าตาก เช่น อนุสาวรีย์พระเจ้าตาก ศาลพระเจ้าตาก ที่ควรแก่การสักการะเพื่อเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ยังมีที่เที่ยทางธรรมชาติใกล้เมือง คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว

ในตัวเมืองมีโรงแรมราคาประหยัดให้เลือกหลายแห่งเป็นแหล่งของกินพื้นเมืองอย่างแกงหมูชะมวง

ไก่ผัดกระวาน ก๋วยเตี๋ยวใส่ไข่ ข้าวราดแกงที่ถึงเครื่องเทศ ถ้าอยากกินอาหารทะเลก็แวะไปแถบท่าแฉลบ ซึ่งอยู่ใกล้กัน มีร้านอาหารทะเลหลายสิบร้านตั้งเรียงรายอยู่ริมหาด หากไม่มีรถยนต์ส่วนตัว สามารถนั่งรถสองแถวหรือที่คนเมืองจันทร์เรียกว่า “รถมาสด้า” ไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้สะดวก

2. **ย่านอ่าวคู้งกระเบน** เป็นแหล่งที่พักริมทะเลของเมืองจันทร์ที่มีรีสอร์ตและบังกะโลหลายระดับตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักพัน บรรยากาศทรูหราตามราคา อ่าวคู้งกระเบนมีถนนเลียบชายหาดที่น่าขับรถเที่ยวชมทิวทัศน์ บริเวณอ่าวเป็นที่ตั้งของโครงการในพระราชดำริที่ให้ความรู้เชิงนิเวศ เช่น เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคู้งกระเบน เป็นต้น ในคู้งอ่าวมีหาดเล็ก ๆ หลายหาด เช่น หาดแหลมเสด็จ หาดคู้งวิมาน หาดเจ้าหลาว ชาวบ้านแถบนี้มีอาชีพประมงพื้นบ้านจึงมีร้านอาหารทะเลบริการนับสิบร้าน โดยเฉพาะหมึกนั้นสดมาก

3. **ย่านแหลมสิงห์** ย่านแหลมสิงห์อยู่ใกล้กับตัวเมืองสามารถไปเช่ารถกลับเย็นได้ นอกจากนี้ที่อยู่ที่รู้จักกันมานานอย่างหาดแหลมสิงห์ คุกกี้ไก่ และตึกแดงแล้ว แหลมสิงห์ยังมีโอเอซิส ซีเวิลด์-สวนสนุกที่มีโลมาแสนรู้ ขวัญใจนักท่องเที่ยวรุ่นเยาว์อีกด้วย คนที่ชอบงานหัตถกรรมอย่าลืมแวะไปหมู่บ้านบางสระแก้ว ซึ่งเป็นแหล่งผลิตเสื้อจันทบูรของฝากขึ้นชื่อเมืองจันทร์

4. **ย่านสามแยกทับไทร** เป็นที่ตั้งของอำเภอโป่งน้ำร้อน แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “ทับไทร” มากกว่า ที่เที่ยวสำคัญในย่านนี้ได้แก่ สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาसอยดาว มีสัตว์ป่าหลายชนิดให้ชมอย่างใกล้ชิด แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมซื้อทัวร์ไปล่องแก่งโป่งน้ำร้อนมากกว่า ถ้าไม่พักกับบริษัททัวร์ ก็มีที่พักบริเวณสามแยกทับไทรอยู่สองสามแห่ง ใกล้ๆ กันมีตลาดทับไทรเป็นแหล่งกินเพียงแห่งเดียว

5. **ย่านกิ่งอำเภอเขาชีชมภู** นักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวในย่านนี้มักจะมุ่งไปศึกษาธรรมชาติเล่นน้ำตก และพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติเขาชีชมภู ซึ่งมีน้ำตกสวยงาม นอกจากนี้ยังมีวัดเขาสุกิม ซึ่งเป็นที่จำพรรษาของพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง และสวนผลไม้หลายแห่ง ถ้าไปเที่ยวตรงกับฤดูผลไม้ก็เข้าไปเที่ยวชมและซื้อผลไม้ได้ แหล่งของกินในเส้นทาง คือ ตลาดกระทิง อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาชีชมภู ประมาณ 5 กิโลเมตร

6. **ย่านกิ่งอำเภอสอยดาว** เป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาसอยดาว และน้ำตกเขาसอยดาว เหมาะสำหรับผู้สนใจธรรมชาติป่าเขา และอยากไปเที่ยวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา เช่น บ้านสวนส้มซึ่งเป็นแหล่งขายเฟอร์นิเจอร์ไม้ราคาถูก สำหรับที่พักนอกจากบ้านพักของเขตรักษาพันธุ์ แล้วก็มีที่พักอยู่ใกล้ๆ กันอีกสองแห่ง

“นายรอบรู้” นักเดินทาง. จันทบุรี : สำนักพิมพ์สารคดี.

ตัวอย่างสารคดีที่เขียนแบบบทความ

อานุภาพแห่งการไหว้

มัชฌิมา สุขคง

การทักทายแบบไทยที่คนชาติใดไม่อาจทำได้งามเท่าก็คือ “การไหว้”

นับเป็นขนบธรรมเนียมที่มีมาแต่โบราณกาล ซึ่งคนไทยรู้จักเป็นอย่างดี เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนมาแต่เล็กแต่น้อย การประนมมือนี้นั่งชิดกันอยู่ระหว่างอก กระพุ่มมือเป็นรูปดอกบัวปลายนิ้วมือตั้งตรงกับสันจมูก แล้วก้มศีรษะลงอย่างอ่อนน้อม จึงเป็นสิ่งที่เราทำได้งามอย่างเป็นธรรมชาติ

แท้จริงแล้วการไหว้มิได้เป็นเพียงการแสดงออกตามแบบแผนเท่านั้น แต่ยังเป็นกิริยาที่ต้องทำด้วยความจริงใจ ไม่ใช่เรื่องที่ “สักแต่ว่าทำ” จึงจะเกิดเป็นพลังที่ทรงคุณค่า หรืออาจเรียกว่า “อานุภาพแห่งการไหว้”

มารยาทอันลุ่มลึก

อานุภาพของการไหว้เกิดจากความหมายที่ซ่อนอยู่ในลักษณะวิธี 5 ระดับ

ระดับแรก คือ การไหว้พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ปุชนิยสถาน และปุชนิยวัตถุ เริ่มด้วยการประนมมือระดับอก ยกมือขึ้นพร้อมกับการก้มศีรษะลง โดยให้นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้วและนิ้วชี้จรดดินผม

ระดับที่สอง คือ การไหว้บิดามารดา ประนมมือยกขึ้นพร้อมกับก้มศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดปลายจมูกและนิ้วชี้จรดหว่างคิ้ว

ระดับที่สาม คือ การไหว้ครูบาอาจารย์ ประนมมือยกขึ้นพร้อมกับก้มศีรษะลงให้หัวแม่มือจรดปาก

ระดับที่สี่ คือ การไหว้ผู้อาวุโสทั่วไป มีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ ประนมมือจรดส่วนล่างของใบหน้า โดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดปลายคาง และปลายนิ้วชี้จรดจมูกส่วนบน ก้มศีรษะลงรับปลายมืออย่างสวยงาม โดยไม่ก้มศีรษะลงมากนัก

ระดับสุดท้าย คือ การไหว้ผู้มีอายุเสมอกัน ประนมมือขึ้นระดับอก ก้มศีรษะลงเล็กน้อย แต่ไม่จรดปลายนิ้วที่ใบหน้า

การที่เรายกมือไหว้บุคคลต่างระดับกันมีนัยยะแฝงอยู่ ซึ่งปุ่ย่า ดายายให้เหตุผลอย่างลึกซึ้งไว้ว่า เรายกมือไหว้พระโดยให้นิ้วหัวแม่มือเสมอน้ำผาก เพราะพระท่านเป็นผู้ให้สติปัญญา สอนให้

ดับทุกข์ เรายกมือไหว้บิดามารดา โดยนิ้วหัวแม่มือเสมอปลายจมูก เพราะท่านทั้งสองเป็นผู้ให้
ลมหายใจแก่เรา เรายกมือไหว้ครูบาอาจารย์เสมอปาก เพราะท่านให้ปากในการอบรมสั่งสอนเรา
ส่วนการไหว้คนเสมอกันนั้น เราประนมมือเพียงอกซึ่งตรงกับใจ เพราะความเป็นเพื่อนย่อมเกิดจาก
การคบกันที่ใจ

การไหว้ที่ถูกครรลองจึงสื่อถึงการเป็นผู้มีวัฒนธรรมที่รู้จักมารยาทอันลุ่มลึก และชำระไว้
ซึ่งความหมายของการไหว้ที่ก่อให้เกิดอานุภาพตามมาภายหลัง

วันทานุภาพสุขภาพดี

หากเรามองอานุภาพของการไหว้ในมิติสุขภาพ คงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการเชื่อมโยง
ระหว่างท่าทางการไหว้กับการออกกำลังกายแบบโยคะ ในท่าสุริยนมัสการ ที่ทำเริ่มมีลักษณะ
เหมือนการไหว้ คือประนมมือระดับอกแล้วก้มศีรษะลง

ว่าที่ร้อยตรี สุรณิน บัญญัติปิยพจน์ ครูสอนโยคะอธิบายถึงคุณประโยชน์ของการฝึก
โยคะท่าสุริยนมัสการ ที่พ้องกับการไหว้ว่า

“ท่าสุริยนมัสการประกอบด้วยหลายท่าย่อยโดยหนึ่งในท่าเหล่านั้นมีการประนมมือแล้ว
ก้มหัวลงอยู่ด้วย ในศาสตร์ของโยคะถือเป็นการไหว้ครู เวลาที่โน้มศีรษะลง จะทำให้เลือดไปเลี้ยงสมอง
มากยิ่งขึ้น ทำให้หน้ากับหูแดง ส่งผลให้รู้สึกสดชื่นและแก้ง่วงได้ดี”

“กล้ามเนื้อคอจนถึงบ่าได้รับการบริหาร ช่วยบรรเทาอาการปวดคอได้ ขณะที่เราก้ม
กอดคอลงพับคาง ต่อมไทรอยด์ที่อยู่บริเวณคอก็จะได้รับการบริหารไปด้วย นอกจากนี้ต่อมพิทูอิทารีและ
ต่อมไพเนียลที่อยู่บริเวณกึ่งกลางของสมองก็จะได้รับการกระตุ้นให้ทำงานดีขึ้น”

“ต่อมพิทูอิทารีเป็นต่อมประธานที่ควบคุมต่อมไร้ท่อทั้งหมดในร่างกายให้คงความสมดุล
ถ้าต่อมนี้ทำงานไม่ดี ต่อมอื่นก็จะรวนไปด้วย ส่วนต่อมไพเนียลคือต่อมที่สร้างเมลาโทนิน ซึ่งเป็น
สารที่หลั่งออกมาขณะนอนหลับ หรือขณะที่ศีรษะได้รับการบริหาร เมื่อต่อมไพเนียลทำงานได้ดี
ก็จะส่งผลดีต่อการชะลอความชรา และเป็นการซ่อมแซมอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย”

“และถ้ามองประโยชน์ทางตรงจากการไหว้ ก็น่าจะให้ผลดีคล้ายกัน จากงานวิจัยของ
นักจิตวิทยาครั้งล่าสุด เด็กไทยเริ่มไอคิวต่ำลงจนอาจเรียกว่าสติปัญญาทึบแล้ว เพราะมีการ
ปฏิสัมพันธ์กับคนน้อยลง ถ้าดูจากภาพรวมในปัจจุบันจะพบว่า เด็กไทยไม่ค่อยไหว้หรือไหว้
ไม่ค่อยเป็น ศีรษะจะตั้ง ไม่น้อมศีรษะลง จึงคาดเดาได้ว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากเหตุผลนี้ไม่มากนักน้อย
ร่างกาย คนเราก็เปรียบเหมือนต้นไม้ แต่จะมีรากอยู่ด้านบน ถ้าเราไม่ได้ก้มศีรษะเลยเลือดก็จะไปเลี้ยง
ศีรษะไม่พอนั่นเอง”

นอกจากประโยชน์ทางด้านสุขภาพกายแล้ว การไหว้ยังก่อให้เกิดความอึดอ้อมใจสำหรับผู้ไหว้ เพราะเป็นการแสดงความดีอย่างหนึ่ง เมื่อเราได้ทำความดีแล้ว ก็มักจะเกิดความสุขใจ เป็นผลทำให้สุขภาพจิตดีตามไปด้วย

วางระบบสังคมโดยอ้อม

อุปนิสัยของการไหว้อีกแง่มุมหนึ่งที่ครอบคลุมชีวิตคนไทยในวงกว้างคือการจัดวางระบบระเบียบของสังคมทางอ้อม โดยผู้ที่มีอายุน้อยกว่าต้องให้ความเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส ก่อนเสมอ ซึ่งเราถูกปลูกฝังเช่นนี้มานานแล้ว ดังปรากฏในสภากาพย์เรื่อง “ขุนช้าง-ขุนแผน” ตอนขุนช้างขอนางพิม ความว่า

ขุนช้างย่องขึ้นบนนอกชาน ลูกหลานเข้าไปในเรือนใหญ่
นั่งบนเสื่อพลันในทันใด ยกมือขึ้นไหว้ศรีประจัน

เมื่อขุนช้างมาถึงเรือนนางพิมก็คลานเข้าไปนั่งบนเสื่อแล้วยกมือไหว้นางศรีประจัน ผู้เป็นมารดาของนางพิม เพื่อแสดงความเคารพผู้ที่มีอาวุโสกว่า แสดงให้เห็นถึงระบบของสังคมที่เป็นแบบระบบอาวุโส (Seniority)

เราไม่นิยมให้ผู้อาวุโสไหว้ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า เพราะเชื่อว่าผู้ที่ถูกไหว้จะอายุสั้น แต่ความคิดนี้อาจอนุมานได้ว่าเป็นวิธีการสอนลูกหลานทางอ้อมของคนโบราณให้รู้จักมีสัมมาคารวะ ไม่เย่อหยิ่ง จองหอง หรืออวดดี เพราะลักษณะนิสัยเช่นนี้ถือว่าไม่ดีและไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อทำสิ่งใดผิดพลาด ก็อาจจะไม่ได้รับการให้อภัย จนไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

นับเป็นกุศโลบายอันแยบยลที่ช่วยลดการแก่งแย่งชิงดีกัน และเป็นการสร้างระบบรองรับสังคมได้อย่างเข้มแข็ง

มงคลงามแก่ชีวิต

ครั้นมองในวิถีความเชื่อของคนไทย การไหว้ก็ถือเป็นสิ่งที่กระทำแล้วก่อให้เกิดมงคลแก่ชีวิต หรือที่เรียกว่า “สิริมงคล” เพราะการก้มศีรษะลงในขณะที่ไหว้ เป็นการรับสิ่งที่เป็นมงคลต่าง ๆ เข้ามาในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นพระรัตนตรัย บิฑามารดา หรือครูบาอาจารย์ เพราะถือเป็นผู้มีพระคุณ และมีพรอันประเสริฐ พลังดีงามเหล่านี้จึงเป็นพลังใจคุ้มครองให้ผู้ที่ได้รับสิริมงคลดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและเจริญก้าวหน้าสืบไป

สอดคล้องกับกลไกทางความรู้สึกของคนเราที่มักจะให้ความเอื้อเอ็นดูแก่ผู้น้อยที่มีสัมมาคารวะ เช่นเดียวกับคนที่เราขมื่อไหว้ผู้ใหญ่ ก็จะได้รับความรักความเมตตามากกว่าผู้ที่ไม่รู้จักการเคารพนอบน้อม จัดทำการสิ่งใดย่อมมีผู้ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

หลายต่อหลายครั้งที่ความดั่งมาบางอย่างถูกมองข้ามหรือลืมเลือนไป เพียงเพราะคือสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตมานานับเนื่องช้านานแล้ว บ้างถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมแบบตะวันตกที่ยอมรับว่าเป็นสากล บ้างถูกแปรเป็นสิ่งที่ด้อยค่าด้วยกลายจากแบบแผนเดิม และบ้างถูกมองว่าไม่ใช่สิ่งที่ควรให้ความสำคัญ

แต่ยามใดที่โดยรากแห่งอดีต เราจะพบอนุภาพมากมายที่ชี้ทางชีวิตดั่งมาให้อย่างไม่รู้จบ ดังนั้น...มาทักทายกันด้วยการไหว้เถอะละ

(มัชฌิมา สุขกง. ชีวจิต. 16 มิถุนายน. 2551. หน้า 96 - 97)

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

รหัสวิชา ท30201

ชื่อรายวิชา ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การอ่านวรรณกรรม (บทร้อยกรอง)

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อธิบายความหมายของกวีได้
- 3.2 อธิบายลักษณะของบทกวีได้
- 3.3 อธิบายเนื้อหาและรูปแบบของบทกวีได้
- 3.4 บอกลักษณะการใช้ถ้อยคำในบทกวีที่ทำให้เกิดความไพเราะได้
- 3.5 วิจารณ์บทกวีได้ตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ความหมายของกวี
- 4.2 ลักษณะของบทกวี
- 4.3 การใช้ศิลปะการประพันธ์
- 4.4 แนวทางการวิจารณ์บทกวี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยเลือกตัวแทนนักเรียนมาอ่านบทกวี “ธารทอง” ของประยอม ชองทอง และ “เพื่อศักดิ์นี้กฐี” ของวนิดา สติตานนท์ แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของบทกวี คุรบอกเหตุผลที่ชอบบทกวีทั้งสองบท และให้นักเรียนยกตัวอย่างบทร้อยกรองที่นักเรียนเคยอ่าน พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของบทกวีด้วย

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้ ความหมาย และลักษณะของบทกวี
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4–5 คน อ่านบทกวีที่ครูเตรียมมาให้ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะไม่ซ้ำกัน

ถอดความหมายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทกวี

ขั้นสรุป

1. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าห้องเรียน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ความหมายของบทกวีของแต่ละกลุ่ม

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรอง โคลงนิราศนรินทร์

ขั้นสอน

1. อธิบายโคลงบทที่ยาก แล้วให้นักเรียนบันทึกการอ่าน
2. ครูให้นักเรียนตอบคำถามเนื้อเรื่องที่อ่าน

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มเรียกนักเรียนตอบคำถาม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 โคลงนิราศนรินทร์

6.2 ใบความรู้ความหมายของบทกวีและลักษณะของบทกวี

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

7.1.1 สังเกตการตอบคำถาม

- 7.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกการอ่าน
- 7.2 เครื่องมือวัด
 - 7.2.1 แบบบันทึกการอ่าน
- 7.3 เกณฑ์การวัด
 - ผ่านเกณฑ์ – ถือว่าผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้

ความหมายและลักษณะของบทกวี

การอ่านบทกวี

บทกวีบางครั้งเรียกว่า งานกวีนิพนธ์ โดยผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นเป็นบทร้อยกรองหรือบทร้อยแก้ว ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะเต็มไปด้วยศิลปะการประพันธ์

บทกวีเป็นงานประพันธ์สร้างสรรค์ที่แสดงแง่มุมของชีวิตและโลกตามสายตาหรือทัศนะของผู้เขียนทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี ที่เรียกว่า ชีวิตทัศน์ และ โลกทัศน์ ผู้เขียนจะนำประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนจินตนาการของตนกลั่นกรองออกมาเป็นบทกวี โดยใช้ศิลปะการประพันธ์สร้างสรรค์บทกวีที่ประณีตงดงามด้วยความคิดและการใช้ถ้อยคำ บทกวีอาจกล่าวถึงความสุข ความรื่นรมย์ ความมั่งคั่ง ความสวยงาม หรือความทุกข์ ความขมขื่น ความเจ็บปวด ความยากจน ความชั่วร้ายก็ได้ตามความคิดของผู้เขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านได้สัมผัสรับรู้ความคิดของตนด้วยการถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือ

บทกวีแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. บทกวีแบบร้อยกรอง เป็นบทกวีที่ปรากฏรูปแบบของฉันทลักษณ์ คือ มีการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงตามกฎเกณฑ์ ซึ่งมีข้อบังคับทางด้านจำนวนคำ การสัมผัสคำ การกำหนดเสียงสูงต่ำ และความหนักเบาของถ้อยคำในรูปแบบของโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย
2. บทกวีแบบร้อยแก้ว เป็นบทกวีที่สรรหาถ้อยคำมาเรียบเรียงเป็นร้อยแก้วหรือความเรียง บทกวีประเภทนี้มีลักษณะเป็นความเรียงคล้ายกลอนเปล่า ผู้ที่ยึดรูปแบบบทกวีทางฉันทลักษณ์มักไม่ยอมรับว่าบทกวีประเภทร้อยแก้วหรือกลอนเปล่าเป็นบทกวีหรืองานกวีนิพนธ์ บทกวีแบบร้อยแก้วนี้ได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีตะวันตกประสมวรรณคดีตะวันออก บางครั้งมีลักษณะเหมือนกลอน แต่ไม่มีสัมผัส

“ ทุกข์เฮ้ยยิ่งทุกข์	ทุกข์เพราะไล่คว้าความสุข
ความสุขที่อยู่เบื้องหน้า	เมื่อถึงยังที่คาดหวัง
ก็ยังไม่พบความสุข	ความสุขก็ยังอยู่เบื้องหน้า
จึงต้องไล่คว้าความสุข	จนฝ่าเท้าระบมทั้งสองฝ่า ”

ทุกข์เฮ้ยยิ่งทุกข์ ทุกข์เพราะไล่คว้า

ตัวอย่างนี้จะเห็นว่า มีลักษณะเหมือนกลอน แต่ไม่มีสัมผัสมุ่งเน้นความคิด เรียกว่า

กลอนเปล่า อีกประเภทหนึ่งเป็นความเรียงธรรมดา มุ่งเน้นความคิด เช่น

“ในยามดึกที่มีฝนโปรยปราย ฉันนั่งอยู่เพียงลำพัง ในโสตประสาทแว่วแต่เพียงเสียงฝน ที่หยดหยาดลงมาจากฟากฟ้าเท่านั้น เสียงหยาดฝน... เตือนให้รำลึกถึงขลุ่ยไม้ที่วางสงบนิ่งอยู่ ฉันหยิบมันขึ้นและเริ่มบรรเลงบทเพลงแห่งฤดูกาล เสียงครวญครางหวีดหวิวของลมและสายฝน ทันใดนั้นท่วงทำนองเพลงแปรเปลี่ยนเป็น โศกกรันทคร่ำครวญคล้ายเสียงเสียดสีของต้นไม้ เสียงขลุ่ยได้กลืนกลบสรรพสำเนียงอื่นทั้งสิ้นแม้แต่เสียงฝน”

จาก “ขลุ่ยไม้ไผ่” ของพจนา จันทรสันติ

ทั้งบทกลอนเปล่าและบทความเรียงเลือกสรรถ้อยคำดังตัวอย่างที่ยกมานี้ ถือว่าเป็นบทกวี ชนิดหนึ่ง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากบทกวีทางตะวันตกเป็นส่วนใหญ่

ธารทอง

ประยอม ชองทอง

ฟ้าที่นี้แผ้วผ่องกองประกาศ
 รั้วทองลาดแลรอบขอบคิ้วหา
 น้ำในธารสะท้อนแพรวดั่งแววดาว
 กระจับพรราวเพียงภาพทาบเปลวทอง

สำหรับคนบอบช้ำระกำรัก
 ที่ทุกข์หนักพักตร์พริ้มมาปริ่มหมอง
 ผู้สูญสิ้นดินฟ้าจะคว่ำครอง
 นำเนตรนองท่วมฤทัยไริญาติมิตร

เพื่อพำนักพักนอนรอนความเศร้า
 ที่รบเร้าเรือนกายเป็นนายจิต
 เพื่อวันใหม่ทางใหม่ในชีวิต
 เลิกครุ่นคิดคร่ำโศกกับโลกหลวง

เชิญพักผ่อนนอนหลับในทับทิพย์
 ชมดาววิบแวมวอมในอ้อมสรวง
 รื่นรสรินกลิ่นผกาบุปผาพวง
 ลืมฝันรวงหวานลิ้นด้วยยินดี

เชิญอาบน้ำชำระกายในธารทอง
 ฟังไผ่พร้อมเสียงสังคีตขับคิดลี
 ฟังตำนานกร่อยถ้อยพาที
 ระเรื่อรี่จ๊กจั่นกังวานไพเราะ

เพราะถิ่นนี้มีฟ้ากว้างกว่ากว้าง
 มีความมืดที่เวียงสว่างไสว
 เป็นป่าเถื่อนแต่เป็นที่ไม่มีภัย
 อยู่ห่างไกลแต่ก็ใกล้ในคุณธรรม

เพื่อศักดิ์นักรู้

วนิดา สถิตานนท์

ไม่ต้องการ
ความสงสารปานใดจากใครสิ้น
ไม่ชอบมีชีวิตติดแผ่นดิน
โดยถูกหมิ่นถูกสมเพชเวทนา

ไม่คิดจ้อขอให้ใครช่วยเหลือ
ความจนเจือจากใครไม่เคยหา
ไม่ชอบให้ใครกล่อมข้อมูรา
เรื่องพึ่งพาอาศัยไม่ต้องการ

ไม่ขอรับทรัพย์ใดจากใครหมด
ทั้งศักดิ์ยศดิสลาภไพศาล
ไม่หวังให้ใครหนุนบุญบันดาล
ชอบผลงานทุกอย่างสร้างด้วยตัว

ไม่เคยหวังพลังใดจากใครด้วย
ยอมมอดม้วยมิให้ใครกุมหัว
ไม่ยอมให้ใครประมาทว่าหวาดกลัว
วานคนชั่วช่วยใดไม่เคยคิด

ขอมุมใจในศักดิ์ของนักรู้
ขอเป็นผู้ตระนงความทรงสิทธิ์
ขอจงหองพของศรียิ่งชีวิต
ขอมิจิตโอหังกำลังตน

มีสองขามายืนบนพื้นภพ
มีตาครบคู่ส่องมาส่องหน
มีสองมือถือพิทักษ์รักค่าตน
มีกมลมาเพื่อเชือดตนเอง

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ – นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

รหัสวิชา ท30201 ชื่อรายวิชา ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การพิจารณาวรรณกรรม (บทร้อยกรอง)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 อธิบายความหมายของบทกวีได้
- 3.2 อธิบายลักษณะของบทกวีได้
- 3.3 อธิบายเนื้อหาและรูปแบบของบทกวีได้
- 3.4 บอกลักษณะการใช้ถ้อยคำในบทกวีที่ทำให้เกิดความไพเราะได้
- 3.5 วิจารณ์บทกวีได้ตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ความหมายของบทกวี
- 4.2 ลักษณะของบทกวี
- 4.3 การใช้ศิลปะการประพันธ์
- 4.4 แนวทางการวิจารณ์บทกวี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนฟังบทกวี “ราตรี” ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเรื่องความไพเราะของบทกวี ครูอธิบายเพิ่มเติม ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างบทกวีที่มีความไพเราะที่เคยอ่าน

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง การใช้ศิลปะการประพันธ์ และแนวทางการวิจารณ์บทกวี
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 - 5 คน อ่านบทกวีที่ครูเตรียมมาให้ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะอ่านไม่ซ้ำกัน แล้วทำใบงานการใช้ศิลปะการประพันธ์

ขั้นสรุป

1. ตัวแทนกลุ่มนำเสนองานหน้าห้องเรียน
2. ครูเฉลยใบงานแล้วครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายการใช้ศิลปะการประพันธ์ในบทกวีของแต่ละกลุ่ม

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครูนำบทวิจารณ์บทกวีมาอ่านให้นักเรียนฟัง

ขั้นสอน

นักเรียนอ่านบทกวีที่เตรียมมาแล้ววิจารณ์บทกวี ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ กลวิธีการ ประพันธ์การใช้สำนวนโวหารให้เกิดภาพพจน์

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มเรียกนักเรียนนำเสนองานหน้าห้องเรียน
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น

6. สื่อการเรียนรู้การสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 บทกวี 10 - 15 บท

6.2 ใบความรู้การใช้ศิลปะการประพันธ์และแนวทางการวิจารณ์บทกวี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

7.1.1 ตรวจสอบงาน

7.1.2 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 ใบงาน

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบความรู้

ศิลปะการประพันธ์และแนวทางการอ่านและพิจารณาบทกวี

1. การอ่านบทกวีแบบร้อยกรอง บทกวีร้อยกรองเป็นบทกวีที่ถ่ายทอดประสบการณ์และความคิดที่กลั่นกรองแล้วมาเรียบเรียงโดยใช้วรรณศิลป์หรือศิลปะการประพันธ์ เพื่อให้เกิดความงดงามด้วยเสียงและความคิด การอ่านและพิจารณาบทกวีประเภทนี้ จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาและรูปแบบของบทกวีด้วย

1.1 ด้านเนื้อหา บทกวีจะต้องมีเนื้อหาดี ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต หรือความรู้พร้อมกับความเพลิดเพลิน สามารถสร้างอารมณ์ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีมุมมองชีวิตที่หลากหลายขึ้นทั้งทางด้านชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ ซึ่งจะสามารถยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น เนื้อหาของบทร้อยกรองอาจเป็นเรื่องสะท้อนสังคม การชี้นำการดำเนินชีวิต หรือให้ปรัชญาทำให้รู้จักโลกรู้จักชีวิตดีขึ้น

1.2 ด้านรูปแบบ บทร้อยกรองที่ดี ต้องมีกลวิธีการประพันธ์ที่ดี ถูกต้องตามรูปแบบของมันหลักเกณฑ์ และจะต้องมีเนื้อหาเหมาะสมกับชนิดของคำประพันธ์ มีศิลปะการประพันธ์ ผู้อ่านควรพิจารณาบทกวีแบบร้อยกรองในส่วนของกลวิธีการแต่งดังต่อไปนี้ คือ

1.2.1 การใช้ถ้อยคำในบทร้อยกรอง

1) การใช้ถ้อยคำที่มีความหมาย เช่น ใช้คำที่แสดงความหมายและให้ภาพแก่ผู้อ่าน

เรื่องเรื่องไตรรัตน์พัน	พันแสง
รินรสพระธรรมแสง	คำเช้า
เจดีย์ระคะแซง	เสียดยอด
ยลยิ่งแสงแก้วแก้ว	แก่นหล้าหลากสวรรค์

นิราศนรินทร์ - นายนรินทร์ธีเบศร

คำว่า พันแสง หมายถึง แสงตะวัน คำว่าพัน หมายถึง ยิ่งกว่า

คำว่า ริน ใช้กับของเหลว เช่น รินน้ำ กวีนำมาใช้ในการฟังธรรม

ทำให้เห็นภาพของการหลั่งไหลของพระธรรมที่พระภิกษุแสดงธรรมอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย

คำว่าเสียด กวีนำคำว่า เสียด มาใช้ หมายถึง เบียดเสียดมากมาย

ให้ภาพของยอดเจดีย์ที่เบียดเสียดขึ้นไปบนท้องฟ้า

2) การใช้คำให้เกิดความรู้สึกสะท้อนอารมณ์

อารมณ์สงบ

สัจนิยมเยียบเย็นเยือกกอก น้ำค้างตกหยดหยะลงเฝะผล็อย
 พฤษาสูงยงยงยงยงยงยงยงยงยง คุชช้อยชั้นชุ่มชุ่มมโอบ
 นีราศเมืองแกลง - สุนทรภู่

อารมณ์เศร้า

จำใจจากเจ้า จำจร
 จำนิราศแรมสมร แม่ร้าง

ลิลิตตะเลงพ่าย

3) การใช้คำให้เกิดเสียงเสนาะ เป็นกลวิธีการประพันธ์เพื่อให้เกิดรสไพเราะด้วยเสียงของบทหรือกรอนด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ

(1) การซ้ำคำ ทำให้เกิดเสียงไพเราะและเน้นความหมาย เช่น

กาลเวลา เริ่มตัดตรงนัดหมาย

กาลเวลา จึงทำลายความแข็งกล้า

กาลเวลา เริ่มตัดตรงศรัทธา

กาลเวลา จึงเริ่มความเป็นไป

ด้วยรัก - คมทวน คั่นธนู

(2) การเล่นคำ เป็นการซ้ำคำคำเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน

เช่น

ไกวเปลเห่กล่อมลูก และไกวหูกอนั้นฮา

ไกวงานจนเหง้อคา ทั้งไกวคาบโดยอาจอง

นาฏกรรมบนลานกว้าง - คมทวน คั่นธนู

(3) การเล่นสัมผัส เป็นการเล่นเสียงสัมผัส พยัญชนะหรือสระให้เกิดเสียงไพเราะ เช่น

ครุฑเอยครุฑทรง หาญณรงค์หักกราดูชาญสมร

แผ่นทะยานผ่านยอดคิรินทร ถามราถาร่อนบินบน

ปีกสองปานเสียงสำเนียงฟ้า	ลั่นก้องโลกาภูลาหล
กระพือลมพัดลี้ก้ออล	เมฆกลั่นหมอกเคลื่อนโพยมพราย
บินรีบโบกเร็วกว่าลมกรด	ขับเรื้อยแข่งรถพระสุริย์ฉาย
เครื่องสูงครบสิ่งกรรชิ่งราย	แถวฉันทรงชายพรายตา
	บทละครรามเกียรติ์ - รัชกาลที่ 1

(4) การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

บ้างจึ้นบนขนส่งคนข้างล่าง	เสียงโม่ฆ้องฆ้องขามแตกกระแตกกัน
จนคนบนสัปคับรับไม่ทัน	หม้อข้าวขันตกแตกกระจายราย
ยามกระสอบกรอบแกรบกระไกรกริก	กลักพริกพลิกพลั่งตะแคงหงาย
	นิราศพระบาท - สุนทรภู่

1.2.2 การใช้สำนวนโวหารให้เกิดภาพพจน์ เป็นการใช่วิธีศิลปะทางภาษาเพื่อให้เกิดภาพ ความรู้สึกหรืออารมณ์ตามความประสงค์ของกวี เป็นการใช่วิธีสำนวนโวหารให้เกิดภาพพจน์ คำว่า “ภาพพจน์” หมายถึง ลักษณะสำนวนโวหารที่ใช้พรรณนาให้ผู้อ่านเห็นภาพ เกิดความรู้สึกนึกคิดในใจ เกิดเสียงในหูดูภาพในใจได้

การใช้สำนวนโวหารเพื่อให้เกิดภาพพจน์มีหลายประการได้แก่

1) การใช้สำนวนโวหารเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย เป็นข้อความที่มี การเปรียบเทียบ กวีจะใช้คำว่าเหมือนดั่ง เพียง ดุจ เป็น เท่า คือ เช่น

สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา	วาสนาเราก้สิ้นเหมือนกลิ่นสุคนธ์
	นิราศภูเขาทอง - สุนทรภู่

2) การใช้โวหารกล่าวเกินจริง เป็นการเปรียบเทียบที่ต้องการเน้น ให้เห็นความสำคัญ เพื่อใช้แสดงอารมณ์ที่ต้องการจุดเด่น แต่ไม่ต้องการข้อเท็จจริง เช่น

ขอเดชะพระพุทธรุณช่วย	แม้มอดม้วยกลับชาติวาสนา
อายุยืนหมื่นเท่าเสาศิลา	อยู่คู่ฟ้าดินได้ตั้งใจปอง

นิราศภูเขาทอง - สุนทรภู่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3) การใช้โวหารที่ใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบ ให้เกิดภาพพจน์ เช่น

คิดว่าหงส์จมน้ำแต่ชลธาร กลับบันดาลกลัวเกลือกด้วยเปือกตม
กาเก็กากลอน - เจ้าพระยาพระคลัง(หน)

หงส์ หมายถึง ผู้ดี
ชลธาร หมายถึง ความดี
เปือกตม หมายถึง ความชั่ว

4) การใช้โวหารที่นำสิ่งไม่มีชีวิตมากล่าวประหนึ่งว่ามีชีวิต โวหาร
เช่นนี้ เรียกว่า บุคลาธิษฐาน เป็นการนำสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่ไม่ใช่คน นามธรรมต่าง ๆ มากล่าว
ในลักษณะของคนเพื่อให้มีชีวิตจิตใจ เช่น

พิกุลหอมห้วงถามความคิดถึง

แสงเดือนซึ่งเด่นงามปลอบความเศร้า

เมื่อจากไกลไม่เห็นแม่เป็นเงา

ช่างเจียบเหงาเปล่าเปลี่ยวยามเดียวดาย

จนกว่าจะได้พบ - วรรณการ์ หิรัญศรีมี

พิกุลหอมห้วงถามความคิดถึง เป็นโวหารบุคลาธิษฐานที่กล่าวถึงดอกพิกุล มีความเป็นห้วง
ถามด้วยความคิดถึง

แสงเดือนซึ่งเด่นงามปลอบความเศร้า เป็นโวหารบุคลาธิษฐานที่กล่าวถึง แสงเดือน
หึ่งดงามปลอบความเศร้า

ปัจจุบันผู้แต่งบทกวีมักจะแต่งเป็นบทร้อยกรองสั้น ๆ ไม่นิยมแต่งบทกวียาว ๆ อย่างอดีต
แต่ก็ยังมีผู้แต่งบทกวีนิพนธ์ขนาดยาวอยู่บ้าง เนื้อหาจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพสังคม รวมทั้ง
ให้ข้อคิดต่าง ๆ รูปแบบของบทร้อยกรองจะเป็นรูปแบบใหม่แปลกไปจากของเดิม ไม่เคร่งครัด
ในหลักฉันทลักษณ์ เช่น

ร่ำตำราหาอึ่ง

รู้ซึ่งถึงสวรรค์ชั้นฟ้า

บ้ำอำนาจงูปลาปลา

จะกลืนสุริยาแจ่มจันทร์

หิวโหยตะกละกินความตาย

สะสมไว้มากมหันต์

อมตะระยะสั้น

ชั่วก็ชั่วกัลป์ก็อดดิน

หอกดาบเพื่อพูดได้

น้ำลายหลาท่วมฟ้าสิ้น

สัตว์เซลล์เดียวจะรวมกิน

รสกลิ่นของอชิปไตย

ตำราหาอึ่ง - อังคาร กัลยาณพงศ์

2. การอ่านบทกวีแบบร้อยแก้ว กวีปัจจุบันหลายคนสร้างบทกวี แบบร้อยแก้วบ้าง กลอนเปล่าบ้าง ซึ่งมุ่งเน้นทางด้านความคิดบทกวี ประเภทนี้ได้รับอิทธิพลจากกวีนิพนธ์ตะวันตก ปัจจุบันบทกวีประเภทนี้ได้รับความนิยมมากขึ้น

กลอนเปล่าเป็นงานเขียนแบบตะวันตกที่ไม่มีสัมผัส เป็นอิสระจากรูปแบบและ ข้อบังคับของฉันทลักษณ์ แต่ตั้งใจจะให้มีความไพเราะแบบเสียงดนตรี ดังนั้นกลอนเปล่าจึงแต่งง่าย เพราะไม่มีข้อบังคับไม่ว่าจะเป็นจำนวนคำในแต่ละวรรคหรือในแต่ละบท ไม่มีการสัมผัส ไม่กำหนดเสียงหนักเบา แต่จะมุ่งเน้นการเขียนที่แบ่งเป็นวรรค เว้นช่วงให้ได้จังหวะงดงาม

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

ตัวอย่างแนวทางการอ่านและพิจารณาบทร้อยกรอง

การอ่านและการพิจารณาบทกวีแบบร้อยกรอง

หิ้งห้อย

ประยอม ชองทอง

เมื่อราตรีคลี่กลุ่มม่านคลุมหล้า
เจ้าพระยารินเอื้อยระเรื่อไหล
ลำพุดอดยอดทิ้งทั้งกิ่งใบ
คำดิ่งในสายน้ำพื้มน้ำนั้น

หยาดน้ำใสตาสองของมิ่งมิตร
มิได้ผัดน้ำใสในตาอัน
ในความเศร้าเหงาสะอื้นอกคั่นตัน
เราเงยบังนดูหิ้งห้อยพรั่งพร้อยคล่อง

หิ้งห้อย

แม้แสงด้อยพลอยวามในความหมอง
ครารাত্রีคลี่ฟ้าน้ำตานอง
ระยิบของหิ้งห้อยคำร้อยใจ
กะพริบแพรวแวววาวกลางพุ่มพฤกษ์
ยังมีดศิกคำพริ้งยั้งยั้งใหญ่
ดั่งเทียนทิพย์พริบประทับกับหทัย
คอยขับไล่ทุกข์ท้นมีดหม่นจาง

บทกวี

แม้ริบหรี่เรื่องไรในโลกกว้าง
เมื่อหมื่นชนหม่นหมองครองอ้างว้าง
ริวระยางแห่งอักษรเฉกพรทิตย์
แม้มีมิตรขับน้ำตาคราระทด

มธุรสหยาดฟ้ามาให้จิบ

เป็นเทียนทองส่องโชติชีพโลดลิบ

เชิญชนหิบบ...คราบน้ำตา...นิจจากวิ

บทร้อยกรองเรื่อง “หิ่งห้อย” เป็นบทกวีบทหนึ่งรวมอยู่ในหนังสือ “สุดสวณ” ของประยอม ชองทอง มีรูปแบบการแต่งเป็นกลอนแปด แบ่งเนื้อความออกได้เป็น 3 ตอน คือ ตอนแรกกล่าวถึง ธรรมชาติยามราตรี เห็นผีเสื้อน้ำเจ้าพระยา ในวรรคท้ายกล่าวถึง “เรา” นิ่งเงิบมองคูหิ่งห้อยที่ส่องแสง บริเวณต้นลำพู ณ ริมฝั่งแม่น้ำ และโยงไปสูบทกวีในตอนที่สองที่กล่าวถึงหิ่งห้อยว่า แม้แสงหิ่งห้อย จะน้อย แต่ในความหม่นหมองและในยามราตรีที่เศร้าโศกเช่นนี้ แสงหิ่งห้อยที่ระยิบระยับนั้นมีค่ามาก เพราะมีความงดงามอย่างยิ่ง และความงดงามของแสงหิ่งห้อยนี้เองที่คอยจับความทุกข์ให้จางไป ในตอนที่สามกล่าวถึงบทกวีว่า แม้ว่าบทกวีจะเหมือนแสงริบหรี่ในโลกกว้างคล้ายคั้งแสงหิ่งห้อย แต่อักษรที่ร้อยเรียงกันมาเหมือนริ้วระยง ก็เปรียบเสมือนคำพรที่เป็นทิพย์และเปรียบเสมือนเทียน ทองส่องชีวิตให้ความหม่นหมองอ้างว้างนั้น

เมื่ออ่านบทร้อยกรองบทนี้จบลงจะทราบว่า ผู้เขียนได้กล่าวเน้นถึงความรู้สึกโศกเศร้า และหม่นหมองของตน จวบจนได้นั่ง ณ ริมน้ำ และได้พินิจแสงวิบแวมของหิ่งห้อย แล้วก็นึก เปรียบเทียบว่าแสงของหิ่งห้อยนั้นแม้อ่อนน้อย แต่ก็สามารถขับไล่ความมืดหม่นออกไปได้ และ เมื่อนึกเปรียบเทียบต่อไปอีกว่า บทกวีนั้นก็เช่นเดียวกับแสงหิ่งห้อย คือ แม้อ่อน “ริบหรี่เรื่องไร ในโลกกว้าง” แต่ก็สามารถปลอบประโลมใจที่ทุกข์ทรมานของมนุษย์ได้

ด้านศิลปะการประพันธ์นับว่ามีความดีเด่น ตั้งแต่การนำเสนอเรื่อง ทำให้เกิดความรู้สึก อยากรติดตามเรื่อง เพราะมีการสร้างภาพให้เห็นท้องฟ้ายามราตรีเหนือผืนน้ำเจ้าพระยา และมีแสง ของหิ่งห้อยที่ส่องแสงระยิบระยับขับไล่ความมืดให้หมดไป จากนั้นจึงกล่าวเปรียบเทียบบทกวีว่า เหมือนแสงเทียนที่ทำให้ความหม่นหมองอ้างว้างหายไปได้ เช่นเดียวกับแสงของหิ่งห้อยที่ขับไล่ ความมืดหม่นออกไปได้ นับว่าเป็นบทกวีที่มีแนวคิดเปรียบเทียบได้ดีเด่น ทำให้บทกวีมีชีวิตชีวา และสร้างอารมณ์ให้แก่ผู้อ่านได้ดียิ่ง

การเลือกใช้ถ้อยคำดีทั้งเสียงและความหมาย เช่น “กะพริบแพรวแวววาวกลางฟุ้งพฤษภ” ใช้ถ้อยคำทำให้เกิดภาพมองเห็นแสงหิ่งห้อยแวววาวอยู่ท่ามกลางต้นลำพู โดยใช้คำว่า “กะพริบ” กวีเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารความเปรียบเทียบได้ดีมาก โดยใช้คำว่า “มธุรสหยาดฟ้ามาให้จิบ” คือ ได้ลิ้มรสถ้อยคำอันอ่อนหวานที่อยู่ในบทกวี ประคองหยาดฟ้าลงมาจากฟากฟ้า และใช้ความเปรียบ เทียบบทกวีว่า “เป็นเทียนทองส่องโชติชีพโลดลิบ” บทกวีเปรียบเสมือนเทียนทองที่ส่องชีวิต ในด้าน สำนวนโวหารมีบุคลาธิษฐาน คือ “ลำพูทอดยอดหิ่งห้อยกั้งไบ คำคั้งในสายน้ำพิมพำนั้น” เสียงสายน้ำ

ที่รินไหลนั้น ฟังดูคล้ายดั่งแม่น้ำเจ้าพระยากำลังกระซิบเสียงพึมพำกับต้นลำพู นอกจากนี้ ในบทกวี ยังให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านให้เกิดอารมณ์เศร้า เช่น “ในความเศร้าหงาสะอื่นนอกตื่นต้น” ทำให้เห็นภาพพจน์ที่หม่นหมองเศร้าสร้อยว่า ผู้แต่งกำลังตกอยู่ในอารมณ์ที่เศร้าโศก

การสัมผัสให้เกิดความไพเราะ มีเสียงสัมผัสทั้งเสียงพยัญชนะและเสียงสระ เช่น หิ่งห้อย - คำร้อใจ ธิบริ - เรื่องไร - ในโลก เทียนทอง - ส่องโชติ - ซิพโลดลิว การสัมผัสของเสียงพยัญชนะก็ดี เสียงสระก็ดี ทำให้บทกลอน มีเสียงไพเราะระรื่นหู และแพรวพราวด้วยเสียงสัมผัส

ความถูกต้องทางด้านฉันทลักษณ์ ผู้เขียนยึดรูปแบบทางฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะ เป็นจำนวนคำในแต่ละวรรค นอกจากวรรคที่กล่าวถึงหัวข้อเรื่อง การส่งสัมผัสของคำมีความถูกต้อง ไม่ว่าจะ เป็นการส่งสัมผัสระหว่างวรรคหรือระหว่างบท

เมื่ออ่านบทร้อยกรองจบแล้ว ผู้อ่านจะเกิดมโนภาพร่วมกับผู้เขียนและได้แง่คิดว่า ใครก็ตามที่มีความเจ็บเหงาเศร้าโศก มีความทุกข์แล้ว บทกวีแม้จะเป็นเพียงของเล็กน้อยในโลก ก็จะเป็นมิตร ชับน้ำตา เป็นเสมือนคำหวานที่หยาดมาจากฟ้า สามารถจิบคำหวานนั้นได้ และยังเป็นเสมือนทอง ที่ส่องทางชีวิตได้ ดังนั้น บทร้อยกรองบทนี้จึงเป็นทั้งบทร้อยกรองแห่งอารมณ์ และบทร้อยกรองแห่งความคิด

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

การอ่านและการพิจารณาบทกวีแบบร้อยแก้ว

บิณฑาย

แสงเดือน

สองมือยาย
 บรรจงสานนกอโบลาน
 ตายายฝ้าฟาง
 เฟ่งสานนกกตัวน้อย
 เพื่อหลาน...เพื่อหลาน
 จากหัว เป็นตัว เป็นหาง
 หลานนั่งมองอย่างใจจ่อ
 มองนกอโบลานของยาย
 ยายเริ่มสานปีกข้างซ้าย
 ตายายเริ่มพรวด
 สานปีกข้างขวา
 ตายายพรวดลง

ยายส่งนกกน้อยให้หลาน
 มือยายสั้น
 นกน้อยบินหนี
 ตายายพรวดปิด
 มื่อยิ่งสั้นเทา
 ความหวนนกกน้อยในอากาศ
 ก็ลมแล้ว ก็ลมเล่า
 ได้มาเพียงความว่างเปล่า
 ยายสับสนระคนตกใจ
 ปากยายเริ่มเรียกหาหลาน
 อยู่ไหนหนอหลานยาย
 หรือบินไปแล้วกับนกอโบลาน

(จากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 41 ฉบับที่ 11 วันอาทิตย์ที่ 14 - 20 สิงหาคม 2537)

บทกวีเรื่องบินหาย ของแสงเดือน จากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ มีรูปแบบการแต่งเป็น กลอนเปล่า แบ่งเนื้อความเป็น 2 ตอน คือ ยายรักหลานได้सानกโบลานให้หลาน ขณะसानก ตาของยายฟ้าฟางลง จนตายายพร่ำเมื่อसानกโบลานเสร็จ ก็ส่งให้หลาน ตาก็มองไม่เห็น ตอนต่อมายายใช้มือควานหานก ก็ปีกก็ตามก็หาพบนกไม่ ยายเรียกหาหลานแต่ก็ไร้วิหเววของหลาน หรือหลานบินไปแล้วกับนกโบลาน

บทกวีบทนี้เป็นบทกวีแห่งชีวิต และเป็นบทกวีแห่งความคิด เป็นความคิดของการ เปรียบเทียบ ซึ่งผู้อ่านจะต้องมีประสบการณ์ชีวิตกว้างขวางจึงจะเปรียบเทียบได้ นั่นคือ ยานसानก โบลานก็เปรียบเสมือนกับการทำงานเพื่อให้ได้ทรัพย์สินเงินทองมา เมื่อยายชราภาพลงก็ยกทรัพย์สิน สมบัติ ให้ลูกหลาน เปรียบเสมือนยายให้นกโบลานแก่หลาน ทรัพย์สินที่ยกให้ก็หายหมด ลูกหลาน ก็ไม่เหลียวแล เปรียบเหมือนหลายยายหายไปกับนกโบลาน เป็นการชี้ให้เห็นชีวิต ของมนุษย์

การเลือกใช้ถ้อยคำดี ให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน เช่น “สองมือยายบรรจงसानกโบลาน ตายาย ฟ้าฟาง เฟ่งसानกตัวน้อย เพื่อหลาน...เพื่อหลาน” ให้อารมณ์แก่ผู้อ่านว่า ยายนั้นมีความรักและ ผูกพันอยู่กับหลาน สานกตัวน้อยเพื่อหลาน “ก็ลมแล้ว ก็ลมเล่า” ให้เห็นภาพของกาลเวลาที่ ลมที่พัดมาก็ครั้งก็คราเป็นเวลายาวนาน “ได้มาเพียงว่างเปล่า” ยายเฝ้าแต่รอคอยหลาน แต่พบกับ ความผิดหวัง ได้แต่รำพึงว่า “อยู่ไหนหนอหลานยาย”

กลวิธีการเขียน ผู้เขียนจะเขียนเรียงลำดับความคิด “จากหัวเป็นตัว เป็นหาง หลานนั่งมอง อย่างใจจ่อ” หรือ “ยายเริ่มสารปีกซ้าย ตายายเริ่มพร่ำ สานปีกข้างขวา ตายายพร่ำลง” ผู้เขียนจะ เรียงลำดับความคิดทำให้ผู้อ่านไม่สับสน ผู้เขียนไม่มุ่งในการสัมผัสของคำในด้านเสียง แต่มุ่งความ งามในความคิด นับว่าบทกวีบทนี้มีความงดงามในความคิดเชิงเปรียบเทียบ

เมื่อผู้อ่านอ่านบทกวีบทนี้แล้ว จะต้องนำประสบการณ์ของตนทำความเข้าใจ การจะเข้าใจ ได้ดีเพียงใดขึ้นกับประสบการณ์ของผู้อ่านในการตีความเพื่อให้ได้แนวคิดของผู้เขียน

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

รหัสวิชา ท30201 ชื่อรายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านวรรณกรรม (นวนิยาย)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 บอกลักษณะของหนังสือที่เป็นนวนิยายได้ถูกต้อง
- 3.2 อธิบายองค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย
- 3.3 บอกแนวทางการอ่านนวนิยายได้
- 3.4 อ่านนวนิยายตามที่กำหนด แล้วสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ลักษณะของหนังสือนวนิยาย
- 4.2 องค์ประกอบของนวนิยาย
- 4.3 แนวทางการอ่านนวนิยาย
- 4.4 แนวทางการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1
 ชำนาญ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาถึงนวนิยายที่เคยอ่านเรื่องจดหมายจากเมืองไทยของโบตัน นวนิยายรางวัล ส.ป.อ. พ.ศ. 2512 พูดถึงกลวิธีการประพันธ์ ตัวละคร เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง และฉาก

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาไปความรู้ลักษณะของหนังสือนวนิยายและองค์ประกอบของนวนิยายแล้วทำใบงาน
2. ครูเฉลยใบงานแล้วอธิบายเพิ่มเติม
3. ครูให้นักเรียนอ่านนวนิยายขนาดสั้นเรื่องหัวใจชายหนุ่ม พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
4. นักเรียนทำแบบทดสอบ

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มนักเรียน 3 - 4 คน เล่าเรื่องย่อ “หัวใจชายหนุ่ม”
2. ครูให้รายชื่อนวนิยาย จำนวน 10 เรื่อง ให้นักเรียนเลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

นักเรียนศึกษาไปความรู้ แนวทางการอ่านนวนิยาย

ขั้นสอน

1. นักเรียนอ่านนวนิยายที่ครูกำหนดให้จากชั่วโมงก่อนคนละ 1 เรื่อง
2. นักเรียนเขียนโครงเรื่อง เรื่องย่อ กลวิธีในการประพันธ์

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มนักเรียน 3 - 4 คน นำเสนอผลงานหน้าห้องเรียน โดยเป็นนักเรียนที่อ่านนวนิยายไม่ซ้ำเรื่องกัน

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 ไปความรู้เรื่อง ลักษณะของหนังสือนวนิยาย องค์ประกอบของนวนิยาย และแนวทางการอ่านนวนิยาย

6.2 นวนิยาย 11 เรื่อง เรื่องที่ 1 ต้องอ่านทุกคน เรื่องที่ 2 - 11 ให้เลือกอ่านคนละ 1 เรื่อง

- 1) หัวใจชายหนุ่ม พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- 2) ข้างหลังภาพ ของ ศรีบูรพา
- 3) ตะครแห่งชีวิต ของ ม.จ.อากาศคำเกิง รพีพัฒน์
- 4) หลายชีวิต ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
- 5) ดั่งสูงซุงหนัก ของ นิคม รายขวา
- 6) ลูกอีสานของ คำพูน บุญทวี

- 7) ขวัญข้าว ของ ประภัสสร เสวิกุล
- 8) ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน ของ วินทร์ เลียววารินทร์
- 9) อมตะ ของ วิมล ไทรนันทน์
- 10) รัตนโกสินทร์ ของ ว.วินิจฉัยกุล
- 11) ช่างสำราญ ของ เดือนวาด พิมวนา

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

- 7.1.1 ตรวจสอบคำตอบในแบบทดสอบ
- 7.1.2 สังเกตการเล่าเรื่องย่อ
- 7.1.3 ตรวจสอบบันทึกเขียนโครงเรื่อง เรื่องย่อ

7.2 เครื่องมือวัด

- 7.2.1 แบบทดสอบ
- 7.2.2 แบบบันทึก การเขียนโครงเรื่อง เรื่องย่อ

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้

ลักษณะและองค์ประกอบของนวนิยาย

นวนิยายคืออะไร

นวนิยายเป็นเรื่องเล่าประเภทบันเทิงคดี เป็นหนังสือที่อ่านให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน แต่ก็ให้ข้อคิดเตือนใจแก่ผู้อ่าน ให้คุณค่าทำให้ผู้อ่านมีความคิดในด้าน โลกทัศน์และชีวิตทัศน์ กว้างไกลออกไป มองโลกมองชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้อ่าน นวนิยายอาจจะเป็นเรื่องจริงที่ผู้เขียนพบเห็นแล้วนำมาแต่งหรืออาจเป็นเรื่องที่ผู้เขียนมีจินตนาการ กำหนดแนวคิดและโครงเรื่องขึ้นเป็นเรื่องสมมติตามจินตนาการหรือใช้เรื่องจริงผสมผสานกับจินตนาการก็ได้ นวนิยายนั้นผู้แต่งจะแต่งเป็นร้อยแก้ว ใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารที่เลือกสรรมาแล้ว

องค์ประกอบของนวนิยาย

ก่อนจะอ่านนวนิยาย ผู้อ่านควรเข้าใจองค์ประกอบของนวนิยาย เพื่อใช้เป็นแนวทางการพิจารณานวนิยาย ดังนี้

1. **แนวคิดของเรื่อง** คือ แก่นเรื่องหรือความคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการแสดงออกในเรื่อง และแนวคิดจะเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน ผู้อ่านจะต้องจับแนวคิดจากเนื้อเรื่องหรือจากบทสนทนาของตัวละครให้ได้ นวนิยายบางเรื่องอาจมีแนวคิดเดียว บางเรื่องก็อาจมีหลายแนวคิด

2. **เนื้อเรื่องและโครงเรื่อง** เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันยาก ทั้งสององค์ประกอบนี้จะควบคู่กันเสมอ โครงเรื่องเป็นกลวิธีการจัดเรื่องราวให้ต่อเนื่องกันอย่างมีเหตุผล ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าด้วยกัน ส่วนเนื้อเรื่องเป็นรายละเอียดของโครงเรื่องที่บอกได้ว่าเป็นเรื่องราวของอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เวลาใด

3. **กลวิธีการประพันธ์** เป็นวิธีการแต่งเรื่อง นักประพันธ์แต่ละคนก็มีกลวิธีการแต่งที่แตกต่างกัน ได้แก่

3.1 **วิธีการดำเนินเรื่อง** เป็นกลวิธีการแต่งที่อาจใช้การดำเนินเรื่องตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ หรือใช้วิธีดำเนินเรื่องในปัจจุบันแล้วเล่าเรื่องย้อนหลัง แล้วแต่ผู้เขียนจะใช้วิธีการดำเนินเรื่องอย่างไร

3.2 **วิธีการเสนอเรื่อง** เป็นกลวิธีการแต่งอาจใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยให้ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องจะใช้สรรพนามว่าผม ข้าพเจ้า ฉัน หรืออาจให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องก็ได้

4. **ตัวละคร** เป็นบุคคลในเรื่องที่ผู้เขียนสมมติขึ้น เพื่อแสดงการกระทำต่าง ๆ ในเรื่อง อาจเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ ตัวละครอาจจะแสดงถึงความดีหรือความชั่วอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะ

แสดงทั้งความดีความชั่วคละเคล้ากันไปก็ได้ ตัวละครจะแสดงถึงกิเลสของคน มีทั้งโลก โกรธ หลง ฉลาด โง่ มีรสนิยมสูงหรือรสนิยมต่ำ แล้วแต่ผู้เขียนจะกำหนดตามเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง การวางบุคลิกของตัวละครต่าง ๆ จะขึ้นกับผู้เขียนว่าต้องการจะเน้นบทบาทของตัวละครในส่วนดี หรือส่วนชั่วด้านเดียว หรือจะให้เห็นทั้งด้านดีด้านชั่ว

5. ฉาก ฉากในนวนิยายจะเป็นสถานที่ เวลา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ สภาพทางสังคม รวมทั้งสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ฉากในนวนิยายจะต้องเหมาะกับเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง ฉากจะช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความจริง รวมทั้งช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่าน เช่น บรรยากาศของเรื่องที่สงบเงียบหรือสับสนวุ่นวาย การสร้างฉากที่สมจริงนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้อารมณ์แห่งบรรยากาศเหล่านั้น

6. การใช้ภาษาและถ้อยคำสำนวน การใช้ภาษาในนวนิยายเป็นส่วนสำคัญที่จะชวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เรื่องสนุกสนาน นวนิยายที่ใช้ภาษาดีเด่นและสำนวนโวหารคมคายจะช่วยสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้ดี บทสนทนาของตัวละครจะช่วยในการดำเนินเรื่อง และช่วยสร้างบทบาทของตัวละครทำให้เรื่องเกิดความสนใจ บทสนทนาที่ดีต้องใช้คำพูดให้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร

7. คุณค่าของนวนิยาย เมื่อผู้อ่านอ่านจบแล้วควรพิจารณาว่านวนิยายนั้นมีคุณค่าแก่ผู้อ่านในด้านใดบ้าง เช่น

7.1 คุณค่าต่อการดำเนินชีวิต หรือให้มุมมองชีวิตที่แตกต่างออกไปในการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต

7.2 คุณค่าทางด้านสังคม นวนิยายได้ชี้ให้เห็นคุณค่าทางด้านสังคมที่จะให้ชนบทร่วมประเพณีอันดีงามทางด้านสังคม การอยู่ร่วมกัน การจรรโลงสังคมได้ดีขึ้น

7.3 คุณค่าทางด้านภาษา ใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารดีงามเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาที่ดี

7.4 คุณค่าทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ผู้อ่านมีจิตใจเบิกบาน เป็นคุณค่าทางด้านสำเร็จอารมณ์

จดหมายจากเมืองไทย

“โบตัน”

(สุภา ลือศิริ)

จดหมายจากเมืองไทย เป็นเรื่องราวของความต่างทางวัฒนธรรม จากคำเล่าลือที่ว่าเมืองไทยนี้หา กินง่าย แม้แต่สุนัขก็ยังไม่อดตาย ทำให้ต้นสว่างอู๋ หนุ่มจีนเกิดความต้องการที่จะมาตั้งตัวในเมืองไทย แล้วเขาก็ไม่ผิดหวัง เขาสามารถตั้งตัวได้ มีร้านค้า ฐานะ ชีวิตครอบครัวที่มีความสุข ผู้เขียนดำเนินเรื่องในรูปจดหมาย ซึ่งต้นสว่างอู๋เขียนถึงแม่เป็นจำนวน 100 ฉบับ นอกจากเรื่องราวส่วนตัวแล้ว เขายังเล่าถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ค่านิยมในสังคมไทย ตลอดจนภาวะการเมืองในเมืองไทยด้วย หลายสิ่งหลายอย่างที่ต้นสว่างอู๋กล่าวถึงคนไทย เมืองไทยจะต้องทำให้ผู้อ่าน หยุดคิด เช่น ในเมืองไทยเขานับถือแผ่นดินกระดาศยิ่งกว่าความรู้ที่แท้จริง หรือคนไทยชอบเลี้ยงโชคมากกว่าทำงาน เป็นต้น ต้นสว่างอู๋จึงเป็นตัวละครของคนจีนที่มองดูสังคมไทยได้อย่างใกล้ชิดเคียงกับความเป็นจริงที่สุด

(อิงอร สุพันธุ์วิช. 2548. นวนิยายนิทัศน์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

เรื่องย่อ จดหมายจากเมืองไทย

นำเรื่อง พ.ต.อ.สละ สิ้นธุธวัช ได้ยึดจดหมายมาจากนายหลี่บัววนสุน หรือนายบัววนสุน แซ่ลี ข้าราชการจากเมืองเซียงไฮ้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจตรวจจดหมายที่เสด็จลอคเข้ามาในประเทศไทย ในปี พ.ศ.2510 ซึ่งหน้าที่ตรวจตรวจจดหมายจากต่างประเทศของเขานั้น ก็เพื่อกันมิให้ประชาชนคนจีนได้รับข่าวความสุขของญาติมิตรที่ลี้ภัยไปอยู่ต่างแดนและเกิดอยากจะหนีไปบ้าง วิธีการนี้เป็นเสมือนดาบสองคม เพราะทำให้หลี่บัววนสุนหลบหนีมาเสียเองจนถูกจับและยึดจดหมายที่เขานำติดตัวมาด้วยทั้งหนึ่งร้อยฉบับ ซึ่งเจ้าของจดหมายที่แท้จริงคือ ต้นสว่างอู๋ หรือนายสว่างอู๋ แซ่ตัน ที่เขียนถึงนางลิ้มเง็กฮ้วง ผู้เป็นมารดาที่อยู่เงินแผ่นดินใหญ่ ข้อความในจดหมายบางฉบับมีข้อความที่เป็นคำปราคาสนไทยซึ่งอาจทำให้คนไทยไม่พอใจนัก แต่ พ.ต.อ.สละ สิ้นธุธวัช กล่าวว่าความคิดของคนเรานั้นย่อมแตกต่างกันไป เรื่องราวและความเห็นของต้นสว่างอู๋ทั้งหมดที่เล่าสู่มาคานั้น เป็นเรื่องส่วนตัวที่มีความจริงใจ เปรียบเสมือนกระจกเงา สะท้อนภาพของสังคมไทยในสายตาของคนจีนในขณะนั้นอย่างแจ่มชัด เขาจึงนำจดหมายร้อยฉบับนี้มาเผยแพร่ เนื้อความในจดหมายนั้น ต้นสว่างอู๋ เล่าถึงการเดินทางของเขาที่มากับเรือเดินทะเลไหอ้วง (สมุทรราช) ว่า เขามากับแต่เส็ง

และอึ้งกิม เขาได้พบกับลื้อหยงจิว กะลาสีเรือ ซึ่งต่อมาได้รับเขาเป็นลูกบุญธรรม และได้ฝากให้เขาทำงานกับ ลื้อวงทง เป็นคนขายของและทำบัญชีร้านค้า ต้นสว่างอุ้งทำงานได้ดีเพราะเขารู้หนังสือ

ต้นสว่างอุ้งได้เป็นครูสอนภาษาจีนให้กับ “หมุยเอ็ง” และ “อึ้งบ๊วย” ลูกสาวของลื้อวงทง ด้วยความขยันหมั่นเพียร เองงานเอาการและเป็นคนดี ในที่สุดต้นสว่างอุ้งก็ได้แต่งงานกับหมุยเอ็ง โดยมีพ่อบุญธรรมเป็นผู้ช่วยเหลือ ต้นสว่างอุ้งได้ร้านขายของจากลื้อหยงจิว และต่อมาได้ตั้งโรงงานทำขนมจันอับ ชื่อโรงงานขนมเลิศรส ส่วนชื่อจีนคือ ลื้อบ้านไช้เฮง (อุดมเจริญลาก) มีฐานะร่ำรวย เป็นพ่อค้าใหญ่

ต้นสว่างอุ้ง มีลูกกับหมุยเอ็ง 4 คน คือคนแรกเป็นผู้ชายชื่อ เว่งกิม คนที่ 2 เป็นหญิงชื่อ ชูยักิม คนที่ 3 เป็นหญิงชื่อ บักหลี และคนที่ 4 เป็นหญิงอีกชื่อ เม่งจู

ลื้อวงทง ลื้อหยงจิวแม่ของหมุยเอ็งเสียชีวิต ไปตามลำดับ ต่อมาหมุยเอ็ง ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์เสียชีวิตเช่นกัน

กิมแต่งงานกับชบา และมีร้านขายข้าวแกง มีลูกสาวคนโตชื่อกุหลาบ มีฐานะปานกลาง เติ้ง เป็นพ่อค้าซื้อของนอกมาขาย และขายของจากไทยให้ต่างประเทศ

ลูกสาวคนโตของต้น สว่างอุ้ง ที่ชื่อ ชูยักิม เรียนตัดเสื้อผ้า และได้แต่งงานกับเส่งฮวด ลูกพ่อค้าข้าวสาร ฐานะดี ร่ำรวย

เว่งกิม เรียนจบแค่ชั้นประถมสี่ ต้นสว่างอุ้งให้ออกมาเรียนภาษาจีน ทำบัญชีและขายของ ทำให้เว่งกิมได้พบกับ พรรณี สาวพาร์ตเนอร์ จนหลงใหลเกือบเสียผู้เสียคน แต่ในที่สุดก็ยอมแต่งงานกับกุหลาบ ลูกสาวของกิม และทำการค้าต่อจากต้นสว่างอุ้ง

บักหลี เรียนตัดผม แล้วมาช่วยแม่ขายของ ต่อมาแต่งงานไปกับสุรศักดิ์ มีฐานะความเป็นอยู่ปานกลาง ส่วนเม่งจูเป็นลูกสาวคนเล็กที่ต้นสว่างอุ้งไม่ค่อยรัก เพราะเมื่อหมุยเอ็งคลอดเม่งจูแล้ว ก็ไม่สามารถมีลูกได้อีก ต้นสว่างอุ้งอยากได้ลูกชาย 5 คน และมีลูกสาว 2 คน ตามคำนิยามของคนจีน

เม่งจู เรียนจบมหาวิทยาลัยได้งานทำที่บริษัทแห่งหนึ่ง เม่งจูแต่งงานกับวิญญู ซึ่งเป็นครูสอนอยู่โรงเรียนสาธิต และเรียนปริญญาโทไปด้วย

เมื่อลูก ๆ แต่งงานกันหมดแล้ว ต้นสว่างอุ้งก็หาร้านขายของชำใหม่อยู่ในสวน แต่ก็อยู่ได้ไม่นาน เพราะเกิดไฟไหม้ใกล้ ๆ ร้านขายของ ต้นสว่างอุ้งจึงมาอยู่กับลูกชายแต่ก็ไม่มีความสุข ไปอยู่กับลูกสาวก็ไม่สบายใจ ในที่สุดเขาได้มาเช่าหน้าร้านขายของแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ บ้านของวิญญู กับเม่งจู โดยเวลากลางคืนจะพักอยู่กับวิญญูและเม่งจู เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตต้นสว่างอุ้ง ทำให้เขายอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมต่างสังคมได้มากขึ้น

ต้นสว่างอยู่ จบจดหมายฉบับที่หนึ่งร้อยด้วยความคิดที่ว่าเขาอาจจะดำเนินชีวิตใหม่กับ
อึ้งบัวย ถ้าอึ้งบัวยไม่ปฏิเสธที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน ตามข้อเสนอแนะของเม่งจู่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หัวใจชายหนุ่ม

“รามจิตติ”

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

เรื่องหัวใจชายหนุ่มมีรูปแบบการเขียนเป็นเรื่องสั้น ซึ่งนำเสนอในลักษณะจดหมาย เนื้อเรื่องกล่าวถึงชีวิตหนุ่มไทยคนหนึ่งที่มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้ในต่างประเทศ แล้วกลับมาประเทศไทยจากนั้นก็เขียนจดหมายบอกเล่าเรื่องราวประเทศไทยให้เพื่อนที่ยังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ รับรู้เหตุการณ์และความเป็นไปในชีวิตของตน เนื้อหาในจดหมายจำนวน 18 ฉบับที่นายประพันธ์ ประยูรศิริ เขียนถึงนายประเสริฐ สุวัฒน์ สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยในสมัยนั้น ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนรุ่นใหม่ ที่มีความขัดแย้งกับค่านิยมในสังคมเดิม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะสะท้อนสภาพสังคมและความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นไทยในสมัยนั้น การนำเสนอเรื่องสั้นในรูปแบบจดหมายทำให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับตัวละครมากขึ้น แม้ว่าสภาพสังคมจะต่างกันไปก็ตาม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับพระสมัญญาภิไธยจากประชาชนชาวไทยว่า “พระมหาธีรราชเจ้า” แปลว่า “นักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่”

(ผ.ศ.สองรงค์ ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ. 2546. ภาษาไทย ม.4. กรุงเทพฯ :

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ)

เรื่องย่อ หัวใจชายหนุ่ม

จดหมายฉบับที่ 1 ที่ประพันธ์เขียนถึงประเสริฐนั้น ประพันธ์อยู่บนเรือโอยามะมะรุ ในทะเลแดง ซึ่งเขายังรู้สึกอาลัยและคิดถึงเมืองอังกฤษอยู่มาก ทั้งยังคิดว่าถ้ากลับมาถึงเมืองไทยแล้ว เขาจะต้องอึดอัดใจไม่น้อย ที่จะไม่ไ้ได้เดินรา จะไม่ได้ไปเที่ยวกินข้าวตามเรีตตอรั้งค์ และคิดว่าเมืองไทยยังเป็นสังคมที่มีแต่คน อันศิริไลซ์

จดหมายฉบับที่ 4 ประพันธ์เขียนที่กรุงเทพฯ ประพันธ์เล่าให้ประเสริฐฟังว่าคุณพ่อของเขาพาเข้าไปพบผู้ใหญ่ เพื่อจะฝากให้เข้าทำงานในพระราชสำนัก แต่ก็ยังไม่มีตำแหน่งว่าง พร้อมทั้งเรื่องที่จะต้องไปดูแลผู้หญิงที่คุณพ่อของเขาหาไว้ เพื่อให้แต่งงานด้วย ประพันธ์เล่าถึงกรุงเทพฯ ว่ายังมีชื่อเสียงคือไม่มีเรีตตอรั้งค์ และโรงละครดีๆ อย่างลอนดอน

จดหมายฉบับที่ 5 ประพันธ์เล่าว่าเขาได้เข้ารับราชการในกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ และเล่าถึงผู้หญิงที่เขาสนใจคือ นางสาวอุไร พรรณ โสภณ ลูกสาวพระพิณัฐพัฒนากร

จดหมายฉบับที่ 6 ประพันธ์เล่าถึงการคบหาระหว่างเขากับอุไรว่าสนิทสนมกันอย่างรวดเร็วมากเพราะอุไรเป็นหญิงสาวที่ “ป๊อปูลาร์” (Popular) ไม่ทำตัวเป็นหยอจู้บแจ่งอย่างผู้หญิงไทย ๆ และมี “เอดูเคชั่น” (Education) พอใช้

จดหมายฉบับที่ 9 ประพันธ์เล่าว่า เขาได้แต่งงานกับแม่อุไรแล้ว เนื่องจากแม่อุไรตั้งครรภ์ เพราะการ “ชิงสุกก่อนห่าม” ของเขาทั้งคู่

จดหมายฉบับที่ 11 ประพันธ์เล่าว่าเขาและแม่อุไรแยกบ้านมาอยู่ที่บ้านถนนสี่พระยาแล้ว แต่ไม่มีความสุขเลย เพราะแม่อุไรเป็นผู้หญิงที่ไม่เป็นแม่ศรีเรือน จี๋หงุดหงิด ไร้ค่าญาติ และใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

จดหมายฉบับที่ 12 ประพันธ์เล่าว่า อุไรแท้งบุตร และสิ้นรักเขาแล้ว เพราะเธอได้พบรักใหม่กับพระยาตระเวนนคร เขากับเธอจึงหย่าขาดกัน โดยมีหลวงเทพฯ ช่วยเป็นธุระทำหนังสือสัญญาให้

จดหมายฉบับที่ 13 ประพันธ์เล่าถึงข่าวดีของเขาว่า เขาได้เข้ารับราชการในพระราชสำนัก อยู่ในกรมบัญชาการมหาดเล็ก มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเจ้ากรมโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์

จดหมายฉบับที่ 15 ประพันธ์เล่าถึงชีวิตของอุไรว่าน่าสงสาร เพราะพระยาตระเวนนั้นเป็นผู้ที่รักสนุก และเป็นนักเลงผู้หญิงอยู่ แต่อุไรคงถือตามสุภายิต

อังกฤษว่า “ขนมปังครึ่งก้อนยังดีกว่าไม่มีเลย” (Half a loaf is better than none) จึงยังนั่งอยู่

จดหมายฉบับที่ 17 ประพันธ์เล่าว่าอุไรมาพบและมาขอโทษ เพื่อจะขอคืนดีกับเขา แต่เขาก็ได้ปฏิเสธ และแนะนำให้อุไรกลับไปอยู่กับพ่อของเธอ เพราะพระยาตระเวนเลิกรักกับเธอแล้ว

จดหมายฉบับที่ 18 ประพันธ์แจ้งข่าวการแต่งงานของอุไรกับหลวงพิเศษ ผลพานิช พ่อค้ามั่งมี ส่วนตัวเขาก็ได้พบรักครั้งใหม่กับ “ศรีสมาน” ลูกสาวพระยาพิลิตฐเสวก ซึ่งเขาหวังว่าจะได้เป็นคู่ชีวิต

ใบงาน
เรื่องแนวทางการอ่านนวนิยาย

- คำสั่ง จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง
 จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วขีดเครื่องหมาย × หน้าข้อความที่ไม่ถูกต้อง
- _____ 1. นวนิยายเป็นเรื่องเล่าประเภทบันเทิงคดีที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน
 - _____ 2. นวนิยายต้องมีแนวคิดของเรื่องเป็นแนวคิดเดียวเท่านั้น
 - _____ 3. โครงเรื่องเป็นกลวิธีการจัดเรื่องราวให้ต่อเนื่องกันอย่างมีเหตุผล ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าด้วยกัน
 - _____ 4. เนื้อเรื่องเป็นรายละเอียดของโครงเรื่องที่บอกได้ว่าเป็นเรื่องราวของใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เวลาใด
 - _____ 5. กลวิธีการประพันธ์ ได้แก่ วิธีการดำเนินเรื่อง และวิธีการเสนอเรื่อง ซึ่งผู้ประพันธ์แต่ละคนจะมีกลวิธีการแต่งที่ไม่แตกต่างกัน
 - _____ 6. ตัวละคร เป็นบุคคลในเรื่องที่ผู้เขียนสมมติขึ้น เพื่อแสดงการกระทำต่าง ๆ ในเรื่อง แต่ต้องเป็นคนเท่านั้น
 - _____ 7. สถานที่ เวลา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ สภาพสังคม รวมทั้งสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ถือเป็นฉากในนวนิยายทั้งสิ้น
 - _____ 8. คุณค่าของนวนิยายที่มีให้แก่ผู้อ่าน คือคุณค่าทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงด้านเดียว
 - _____ 9. บทสนทนาของตัวละคร ทำให้เรื่องเกิดความสมจริง และจะช่วยในการดำเนินเรื่อง
 - _____ 10. แนวทางในการอ่านนวนิยายเพื่อให้ได้ความเพลิดเพลินนั้น สามารถอ่านข้ามให้จบเรื่องโดยเร็วได้

รายชื่อวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2522 ได้มีการมอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) โดยเริ่มจากวรรณกรรมประเภทนวนิยาย กวีนิพนธ์ และเรื่องสั้นให้สลับกันไปแต่ละปี จนถึงปี 2553 รวม 32 ครั้ง มีนวนิยาย กวีนิพนธ์ และเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัล ดังนี้

ครั้งที่	ปี	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	ประเภท
1	2522	ลูกอีสาน	คำพูน บุญทวี	นวนิยาย
2	2523	เพียงความเคลื่อนไหว	เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	กวีนิพนธ์
3	2524	ขุนทองเจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสว่าง	อัศศิริ ธรรมโชติ	เรื่องสั้น
4	2525	คำพิพากษา	ชาติ กอบจิตติ	นวนิยาย
5	2526	นาฏกรรมบนลานกว้าง	คมทวน คันธนู	กวีนิพนธ์
6	2527	ชอยเดียวกัน	วานิช จรุงกิจอนันต์	เรื่องสั้น
7	2528	ปูนปิดทอง	กฤษณา อโศกสิน	นวนิยาย
8	2529	ปณิธานกวี	อังคาร กัลยาณพงศ์	กวีนิพนธ์
9	2530	ก่อกองทราย	ไพฑูริย์ ธีธัญญา	เรื่องสั้น
10	2531	ตลิ่งสูง ชุงหนัก	นิคม รายยาวา	นวนิยาย
11	2532	ใบไม้ที่หายไป	จิรพันธ์ พิตรปรีชา	กวีนิพนธ์
12	2533	อัญมณีแห่งชีวิต	อัญชัน	เรื่องสั้น
13	2534	เจ้าจันทร์ผมหอม	มาลา คำจันทร์	นวนิยาย
14	2535	มือนั้นสีขาว	ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ	กวีนิพนธ์
15	2536	ครอบครัวกลางถนน	ศิลา โคมฉาย	เรื่องสั้น
16	2537	เวลา	ชาติ กอบจิตติ	นวนิยาย
17	2538	ม้าก้านกล้วย	ไพพรรินทร์ ขาวงาม	กวีนิพนธ์
18	2539	แผ่นดินอื่น	กนกพงศ์ สงสมพันธุ์	เรื่องสั้น
19	2540	ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน	วินทร์ เลียววารินทร์	นวนิยาย
20	2541	ในเวลา	เรคำ ประโดคำ	กวีนิพนธ์
21	2542	สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน	วินทร์ เลียววารินทร์	เรื่องสั้น
22	2543	อมตะ	วิมล ไทรนันทน์	นวนิยาย
23	2544	บ้านเก่า	โชคชัย บัณฑิต	กวีนิพนธ์

ครั้งที่	ปี	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	ประเภท
24	2545	ความน่าจะเป็น	ปราบดา หยุ่น	เรื่องสั้น
25	2546	ช่างสำราญ	เดือนวาด พิมวนา	นวนิยาย
26	2547	แม่น้ำรำลึก	เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์	กวีนิพนธ์
27	2548	เจ้าหญิง	บินหลา สันกาลาคีรี	เรื่องสั้น
28	2549	ความสุขของกะทิ	งามพรรณ เวชชาชีวะ	นวนิยาย
29	2550	โลกในดวงตาข้าพเจ้า	มนตรี ศรีขงค์	กวีนิพนธ์
30	2551	เราหลงลืมอะไรบางอย่าง	วัชร สัจจะสารสิน	เรื่องสั้น
31	2552	ลับแล แก่งคอย	อุทิศ เหมะมูล	นวนิยาย
32	2553	ไม่มีหญิงสาวในบทกวี	ชะการ์ียา อมตยา	กวีนิพนธ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สละสลวย มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

รหัสวิชา ท40201 ชื่อรายวิชา การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การพิจารณาวรรณกรรม (นวนิยาย)
 เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน
- 2.2 ตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ ภายในเวลาที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้าน อย่างมีเหตุผล
- 2.4 มีมารยาทในการอ่าน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 บอกลักษณะของหนังสือที่เป็นนวนิยายได้ถูกต้อง
- 3.2 อธิบายองค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย
- 3.3 บอกแนวทางการอ่านนวนิยายได้
- 3.4 อ่านนวนิยายตามที่กำหนด แล้วสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ได้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ลักษณะของหนังสือนวนิยาย
- 4.2 องค์ประกอบของนวนิยาย
- 4.3 แนวทางการอ่านนวนิยาย
- 4.4 แนวทางการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิจารณ์นวนิยายที่เคยอ่านเรื่อง สร้อยทอง ของ นิमित ภูมิถาวร ซึ่งเป็นเรื่อง que แสดงถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างชาวชนบทกับข้าราชการที่อำเภอ ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครมีบุคลิกลักษณะนิสัยแตกต่างกันชัดเจน ทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา มีเลือดเนื้อ และมีความสมจริง ผู้เขียนใช้สำนวนการเขียนที่ราบเรียบแต่สละสลวยและเกิดภาพ การเสนอเรื่องเป็นไปอย่างต่อเนื่องกันเป็นอย่างดี มีการสร้างเหตุการณ์ที่เป็นปมปัญหาของเรื่องอย่างเข้มข้นแล้วค่อย ๆ คลี่คลายปมจนถึงจุดสำคัญของเรื่อง การดำเนินเรื่องทำให้ผู้อ่านติดตามตั้งแต่ต้นจนจบฉากของเรื่องและบรรยากาศในเรื่องเป็นเรื่องของชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ผู้คนด้อยการศึกษา ภาพต่าง ๆ ก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน แนวคิดสำคัญที่ได้ก็คือ ข้าราชการฝ่ายปกครองมักถือว่าตัวเองมีอำนาจเหนือชาวชนบท จึงใช้อำนาจข่มเหงชาวชนบทตามใจชอบ

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้ แนวทางการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย
2. นักเรียนอ่านบทวิจารณ์นวนิยายอย่างน้อย 2 - 3 บท

ขั้นสรุป

1. ครูสุ่มนักเรียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยายที่อ่านแล้ว
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

ครูพูดวิเคราะห์นวนิยาย เรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวนของมาลา คำจันทร์ให้นักเรียนฟัง

ขั้นสอน

นักเรียนอ่านนวนิยายที่เลือก แล้วเขียนแสดงความคิดเห็นวิจารณ์ตัวละคร กลวิธีการเสนอเรื่อง การดำเนินเรื่อง วิเคราะห์ฉากและบรรยากาศของเรื่อง ภาษาที่ใช้ และคุณค่าของเรื่อง

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียน 2 - 3 คน นำเสนองานหน้าห้องเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายการแสดงความคิดเห็นวิจารณ์นวนิยาย

6. สื่อการเรียนการสอน / แหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้แนวทางการแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย

7. การวัดและประเมินผล

7.1 วิธีวัด

7.1.1 สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7.1.2 ตรวจสอบบันทึกเขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย

7.2 เครื่องมือวัด

7.2.1 แบบบันทึกการเขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์นวนิยาย

7.3 เกณฑ์การวัด

ผ่านเกณฑ์ - ถือว่าผ่าน

ใบความรู้ แนวทางการอ่านนวนิยาย

การอ่านนวนิยายเป็นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เช่นเดียวกับการอ่านเรื่องสั้น เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และถ้าจะอ่านนวนิยายให้ได้รรถรส ผู้อ่านจะต้องมีแนวทางการอ่านดังนี้

1. อ่านตามลำดับเรื่องไม่ควรรีบอ่านข้าม ๆ ให้จบเรื่องโดยเร็ว จะทำให้ไม่ได้รรถรสของการอ่านเท่าที่ควร
2. การอ่านนวนิยายควรอ่านเพื่อให้รู้เรื่อง เพราะนวนิยายจะจำลองชีวิตของบุคคล สภาพสังคมไว้ในเรื่องราว ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและสังคมดีขึ้น
3. การอ่านนวนิยายควรอ่านเพื่อหาแนวคิดให้ได้ว่านวนิยายที่อ่านให้แนวคิดอะไรแก่ผู้อ่าน
4. การอ่านนวนิยายให้ได้ความเพลิดเพลิน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาภาษาที่ใช้ ตัวละครฉากของเรื่อง กลวิธีการเขียน โครงเรื่อง แนวคิด รวมทั้งศิลปะการเขียนว่ามีความดีเด่นประการใดบ้าง เรื่องมีความสมจริงมากน้อยเพียงใด องค์ประกอบของนวนิยายมีความผสมผสานกลมกลืนหรือไม่ โดยใช้องค์ประกอบของนวนิยายเป็นแนวทางในการพิจารณา

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

หน้า 105 - 109)

ตัวอย่างการอ่านและพิจารณานวนิยาย

เรื่อง “สร้อยทอง”

นิมิต ภูมิถาวร

สร้อยทองเป็นนวนิยายที่นิมิต ภูมิถาวร ประพันธ์ขึ้น เรื่องนี้เป็นเรื่อง que แสดงถึง ความสัมพันธ์วันขมขื่นระหว่างชาวชนบทกับข้าราชการที่อำเภอ

เรื่องย่อมีว่า ลอยเป็นพ่อม่ายและมีลูกชายอายุเจ็ดขวบคนหนึ่งชื่อรวย ลอยเป็นชาวชนบท มีอาชีพทำนาและมีฐานะยากจน ลอยเลี้ยงนกเขาไว้ตัวหนึ่งชื่อสร้อยทอง เป็นนกเขาที่มีเสียงดี ขันไพเราะ ลอยรักสร้อยทองมาก แม้จะมีคนมาขอซื้อลอยก็ไม่ขาย เขาจะเอาใจใส่ดูแลสร้อยทอง ยิ่งกว่าดูแลตัวเองเสียอีก ลอยมักจะนำสร้อยทองไปต้อนกป่าเสมอ

วันหนึ่งลอยได้ข่าวว่ามีนกเขาเสียงดีอยู่ในป่า ลอยจึงชวนลูกชายไปต้อนกเขา ขณะที่กำลัง ต้อนกเขาอยู่นั้น เงินซึ่งเป็นสารวัตรของผู้ใหญ่จุนก็มาบอกลอยว่า นกเขาตัวที่ลอยกำลังต้อนอยู่นั้น เป็นของปลัดผัน

ในช่วงนั้นปลัดผันได้มาพักที่บ้านผู้ใหญ่จุนเพื่อจะหานกเขาเสียงดีไปฝากผู้บังคับบัญชา ที่กรุงเทพฯ เงินก็พยายามเอาใจโดยพาอังกฤษแม่ม่ายวัย 20 เศษ ซึ่งเป็นที่หมายปองทั้งของปลัดผัน และคนในหมู่บ้านมาคอยรับใช้ปลัดผัน ปลัดผันได้ยื่นชื่อเสียงของลอยทางด้านการต้อนกเขา จึงขอพบลอย และให้ลอยต้อนกเขาให้ได้โดยใช้เวลา 1 เดือน

เมื่อรวยมีอายุครบเกณฑ์จะต้องเข้าโรงเรียน ลอยจึงพารวยไปเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียน แต่หลักฐานการเกิดของรวยหายไป ลอยจึงไปขอคัดสำเนาที่บ้านกำนัน แต่ปรากฏว่าหลักฐาน สำเนาทะเบียนบ้านของลอยไม่มีชื่อของลูกชาย จะต้องไปขอหลักฐานที่อำเภอ

ลอยจึงไปที่อำเภอ แต่ความที่ลอยไม่ค่อยได้ไปอำเภอบ่อยนัก จึงมีความกลัวที่จะขึ้นไปพบ ข้าราชการ และการเพิ่มชื่อรวยในทะเบียนบ้านจะต้องไปพบปลัดผัน เพราะเป็นหน้าที่ของปลัดผัน โดยตรง แต่เมื่อไม่พบปลัดผัน จึงเพิ่มชื่อรวยในทะเบียนบ้านไม่ได้ อังกฤษซึ่งรู้จักภรรยาของปลัดผัน จึงพาลอยไปพบภรรยาปลัดผันที่บ้าน และได้นำของไปฝากปลัดผันขอให้ได้นกเขาที่ต้องการ ถ้าไม่ได้จะขอสร้อยทอง และจะช่วยดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนบ้านให้ เมื่อกำนันมาบอกลอยว่า ปลัดผันได้เพิ่มชื่อรวยในทะเบียนบ้านแล้ว ลอยจึงพารวยไปฝากเข้าโรงเรียน และลอย ก็พารวย ไปต้อนกเขาในคืนหนึ่งตามสัญญาที่ให้ไว้กับปลัดผัน คืนนั้นเองรวยถูกงูกัด ลอยจึงตัดสินใจ ให้สร้อยทองแก่ปลัดผัน เมื่อนำไปให้ปรากฏว่าสร้อยทองตาย ทำให้ปลัดผันโกรธลอยมาก เมื่อลอย กลับมาบ้านอังกฤษ ซึ่งเฝ้าดูอาการรวยได้แจ้งว่ารวยเสียชีวิตแล้ว

ผู้เขียนให้ลอยและปลัดผันเป็นตัวละครในเรื่อง โดยสร้างบทบาทให้ลอยเป็นชาวชนบท ชื่อ ๆ มีความกล้าแกรงตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการ ดังเช่นท่าทางของลอยที่ผู้เขียนบรรยายไว้ เมื่อลอยไปอำเภอ

“เจ้านายเดินกุก ๆ เข้ามา หัวใจลอยสลับเล็กลงจนหายใจขัด เจ้านายก็คงหมายถึงนายอำเภอ จะดูหรือเปล่านั้นไม่รู้ เขาเปลี่ยนจากจากท่านั่งขัดสมาธิเป็นพับเพียบแบบเข้าหาพระ มีดวงพาดไว้ บนเข่าหลบสายตาลงต่ำ”

ส่วนปลัดผันเป็นข้าราชการที่มีความทะเยอทะยาน มีความโลภชอบใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในการหาผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้เขียนได้บรรยายว่า “แล้วไม่สักหน้าใด ๆ ของใคร มีบ้างวะ อยากได้ไปต่อคู่สักหลัง”

ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า คนอย่างปลัดผันชอบวางอำนาจและเห็นแก่ได้ ส่วนเงินก็เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ชอบใช้อำนาจกับผู้ที่ต่ำกว่าและประจบสอพลอปลัดผันเพื่อหาความดีความชอบใส่ตัว ดังเช่นเงินพูดกับลอยว่า

“ไอ้ตัวนี่ของปลัดผันเขานาโว้ย มีงอย่างง”

ชีวิตของคนจนที่ไม่มีความรู้และอาศัยอยู่ในชนบทอย่างลอย ย่อมถูกคนเอารัดเอาเปรียบ อยู่เสมอ ตัวละครที่ผู้เขียนกำหนดให้ขึ้นเป็นตัวละครที่มีชีวิตชีวา มีเลือดเนื้อ และมีความสมจริง ตัวละครแต่ละตัวจึงมีบุคลิกและลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันออกไป เช่น ลอยมีนิสัยเป็นคนช่างคิด และรักลูก จึงหวังจะให้การศึกษาแก่ลูกเพื่อจะได้ไม่ลำบากต่อไปในภายหน้า ส่วนปลัดผันมีนิสัยชอบวางอำนาจและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม เป็นต้น ดังนั้น เมื่อเราอ่านนวนิยายเรื่องนี้ก็เสมือนกับมีตัวละครมาโลดเต้นอยู่ตรงหน้าผู้อ่าน ผู้เขียนใช้สำนวนการเขียนด้วย ท่วงทำนองที่ราบเรียบแต่สละสลวยและเกิดภาพ นอกจากนี้ บทสนทนาของตัวละครยังให้อารมณ์แก่ผู้อ่านได้อย่างมาก

ผู้เขียนสร้างฉากและบรรยากาศของเรื่องเป็นชนบทที่ห่างไกลความเจริญ เช่น

“พวกเด็ก ๆ วิ่งตามมาคู่กันเป็นกลุ่ม ๆ เพราะนาน ๆ จะเห็นรถจี๊ป รถแลนด์แบปที่นิยมใช้ในราชการสักครั้ง เคยเห็นแต่รถลากไม้ รถบรรทุกข้าวคันโต ๆ วิวสวยบางตัวขวัญอ่อน ร้องแหงะ ๆ วิ่งกระเจิงไปกลางทุ่ง วิ่งไปหันมาเบิ่งดู เตือคร้อนคนเลี้ยงวิ่งไปไล่ต้อนจนหอบ”

การเสนอเรื่อง ผู้เขียนจะค่อย ๆ แนะนำตัวละครทีละตัวอย่างต่อเนื่องกัน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวละครได้อย่างดี และมีการสร้างเหตุการณ์ที่เป็นปมปัญหาของเรื่องอย่างเข้มข้น ตั้งแต่ลอยต้อนกเขาในป่า เงินบอกนกเขาตัวนั้นเป็นของปลัดผัน ปลัดผันขอพบลอย และให้ลอยต้อนกเขาให้ ลอยจะส่งลูกเข้าเรียน ในทะเบียนบ้านไม่มีชื่อลูก ลอยขอร้องปลัดผันขอเพิ่มชื่อ แต่ลอยต้องต้อนกเขาให้ ถ้าไม่ได้จะต้องให้สร้อยทอง เมื่อปลัดผันจัดการเพิ่มชื่อให้ในทะเบียนบ้าน

ลอยกับลูกไปต่อกเขา งูก็รวยลูกของลอย ลอยนำสร้อยทองไปให้ สร้อยทองตาย รวยตาย ผู้เขียนสร้างปมปัญหาแล้วค่อย ๆ คลี่คลายปมจนถึงจุดสำคัญของเรื่องก็คือ สร้อยทองและรวยตาย การดำเนินเรื่องทำให้ผู้อ่านติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ

แนวคิดสำคัญของเรื่องก็คือ ข้าราชการฝ่ายปกครองมักถือว่าตัวเองมีอำนาจเหนือชาวชนบทจึงใช้อำนาจข่มเหงชาวชนบทตามใจชอบ ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงการเอาไรด์เอาเปรียบของบุคคลที่มีอำนาจ ฉากของเรื่องและบรรยากาศในเรื่องเป็นเรื่องของชนบทที่ห่างไกลความเจริญ ผู้คนด้อยการศึกษา ภาพต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน ผู้อ่านจะเห็นภาพสะท้อนระหว่างคนจน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวชนบทกับข้าราชการ รวมทั้งความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านอย่างชัดเจน ภาพสะท้อนทั้งหมดนั้นผู้เขียนได้ถ่ายทอดให้ผู้อ่านทราบโดยผ่านบทบาทของตัวละคร

(บรรเทา กิตติศักดิ์. 2541. การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบประเมินบันทึกการอ่าน

เลขที่	ชื่อ – นามสกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา 3 คะแนน	สำนวน ภาษา 3 คะแนน	การใช้ ภาษา 2 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 2 คะแนน	รวม 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เกณฑ์การให้คะแนนบันทึกการอ่าน

คุณภาพ	3	2	1	0
1. ความถูกต้อง ของเนื้อหา (3)	ถูกต้อง มีรายละเอียด สมบูรณ์	ถูกต้อง มีรายละเอียด พอสมควร	ถูกต้อง มีรายละเอียด เล็กน้อย	ไม่ตรงประเด็น
2. จำนวนภาษา (2)		สะดวก มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนพอใช้ ไม่มีความคิด สร้างสรรค์	จำนวนไม่ดี ไม่มีความคิด
3. การใช้ภาษา (2)		ถูกต้องตาม หลักภาษา	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง	ไม่ถูกต้องเกิน 5 แห่ง
4. ความรับผิดชอบ (2)		ส่งตามเวลา ที่กำหนด	ผิดเวลาไม่เกิน 3 วัน	ผิดเวลาเกิน 3 วัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ชื่อ กลุ่มที่	ชื่อ - นามสกุล	การร่วม กิจกรรม 2 คะแนน	การแสดง ความคิดเห็น 5 คะแนน	ความ รับผิดชอบ 3 คะแนน	ผลงาน 10 คะแนน	รวม 20 คะแนน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี